RP 21/2024 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i den lag om främjande av integration som träder i kraft den 1 januari 2025. I propositionen föreslås det också ändringar i den gällande lagen om främjande av integration, i lagen om statsandel för kommunal basservice och i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Ersättningstiden förkortas för den kalkylerade ersättning som betalas till kommuner och välfärdsområden för ordnande av tjänster för personer som får internationellt skydd och vissa andra som omfattas av lagens tillämpningsområde och deras familjemedlemmar. Arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet vid mottagandet av personer som anvisas till en kommunplats förtydligas. Vidare föreslås det att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten får ta ut en avgift av integrationskunden för oanvända tjänster om detta har orsakat tolkningskostnader för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten. Genom den föreslagna lagen ökas invandrarens eget ansvar för sin integration och för skötseln av praktiska ärenden. Den övre åldersgränsen för stöd för vuxenblivande när det gäller unga personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare sänks från 25 till 23 år. Den gällande lagen om främjande av integration ändras så att den övre åldersgränsen för stöd för vuxenblivande sänks på det ovan beskrivna sättet.

En del av de föreslagna lagändringarna är tekniska.

Propositionen hänför sig till den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2024 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses huvudsakligen träda i kraft den 1 januari 2025. Lagen om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration avses dock träda i kraft redan den 1 juli 2024

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING 4
1 Bakgrund och beredning 4
1.1 Bakgrund 4
1.2 Beredning 5
2 Nuläge och bedömning av nuläget 6
2.1 Allmän bild av invandringen 6
2.2 Lagstiftning om integrationsfrämjande samt målgrupp 6
2.3 Finansieringen av integrationsfrämjandet 8
2.4 Stöd för vuxenblivande för personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare 10
2.5 Tolkning 11
3 Syfte 12
4 Förslagen och deras konsekvenser 13
4.1 De viktigaste förslagen 13
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna 14
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser 14
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna 29
4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser 34
4.2.4 Sammanfattning av de viktigaste konsekvenserna av propositionen 48
5 Alternativa handlingsvägar 50
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser 50
5.1.1 Förändringar i det finansiella systemet 50
5.1.2 Stöd för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare 52
5.1.3 Rätt att få information 52
5.1.4 Sänkning av tolkningskostnaderna 53
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i Norden 54
5.2.1 Norge 54
5.2.2. Danmark 54
5.2.3 Sverige 55
6 Remissvar 55
6.1 Remissbehandling 55
6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen 61
7 Specialmotivering 62
7.1 Lagen om främjande av integration (681/2023) 62
7.2 Lagen om främjande av integration (1386/2010) 77
7.3 Lagen om statsandel för kommunal basservice 78
7.2 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa 78
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag 79
9 Ikraftträdande 79
10 Verkställighet och uppföljning 79
11 Förhållande till budgetpropositionen 80
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning 80
12.1 Rätt till social trygghet och tryggande av grundläggande fri- och rättigheter 81
12.2 Jämlikhet 84

12.3 Den straffrättsliga legalitetsprincipen 88
12.4 Skyddet för personuppgifter 89
12.5 Rätten till eget språk och egen kultur 98
12.6 Rättsskydd 99
12.7 Kommunal och annan regional självstyrelse 101
12.8 Bestämmelser på lägre nivå än lag 102
LAGFÖRSLAG 103
Lag om ändring av lagen om främjande av integration 103
Lag om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration 113
Lag om ändring av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice 114
Lag om ändring av 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa 115
BILAGOR 117
PARALLELLTEXT 117
Lag om ändring av lagen om främjande av integration 117
Lag om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration 134
Lag om ändring av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice 135
Lag om ändring av 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa 136
FÖRORDNINGSUTKAST 137
om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter 137

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller en skrivning om att den tid som ersättning för främjande av integration betalas till kommuner och välfärdsområden förkortas så att den ersättning som för närvarande betalas i tre år ändras till två år och den ersättning som betalas i fyra år ändras till tre år. I tabellbilagan till regeringsprogrammet anges att regeringens förslag till ändring ska lämnas till riksdagen 2024 och lagändringen ska träda i kraft den första januari 2025. I regeringsprogrammet finns också en skrivning om att ersättningsnivån för kostnaderna för tolkning sänks samtidigt som kostnaderna för tolkning inkluderas i den kalkylerade ersättningen. Tolkningskostnaderna införlivas med den kalkylerade ersättningen genom den lag om främjande av integration (681/2023) som träder i kraft den 1 januari 2025. Dessutom finns det i regeringsprogrammet en skrivning enligt vilken de uppgifter som i och med den nya lagen om främjande av integration påförs kommunerna åter-tas, till exempel hjälp med butiksbesök. Genom att nivån på den kalkylerade ersättningen sänks genomförs samtidigt även denna skrivning i regeringsprogrammet, då invandrarens eget ansvar ökar i takt med att myndigheternas roll minskar. Närmare bestämmelser om sta-tens ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet.

I enlighet med regeringsprogrammet säkerställs möjligheterna till integration genom att invandrarnas eget ansvar för sin integration ökas och systemet görs förpliktande. Denna skrivning och det ovan nämnda målet att minska kostnaderna för tolkning genomförs också genom en ny bestämmelse i det första lagförslaget om att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska kunna ta ut en avgift av en integrationskund för en tjänst som lämnats oanvänd utan grund, om den har medfört tolkningskostnader för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten och om integrationskunden inte på förhand har avbokat tiden.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller en skrivning om att åldersgränsen i fråga om stöd för vuxenblivande enligt den gällande lagen om främjande av integration (1386/2010) sänks så att den är på samma nivå som åldersgränsen för eftervården inom barnskyddet enligt barnskyddslagen (417/2007). I nuläget är åldersgränsen 25 år i båda lagarna och i enlighet med regeringsprogrammet föreslås en sänkning till 23 år. I tabellbilaga B till regeringsprogrammet anges att regeringens förslag till ändring av barnskyddslagen ska lämnas till riksdagen 2023 och att lagändringarna ska träda i kraft i mitten av 2024.

Lagen om främjande av integration (681/2023, nedan integrationslagen) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn (lagen om främjande av integration, 1386/2010), nedan den gällande integrationslagen). Med denna proposition före-slås de ändringar som regeringsprogrammet förutsätter i huvudsak i integrationslagen, som träder i kraft den 1 januari 2025. En ändring i den gällande integrationslagen föreslås dock i fråga om åldersgränsen för stöd för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare och de er-sättningar som betalas för detta. Under beredningen och riksdagsbehandlingen uppdagades dessutom behov av vissa mindre och mera tekniska ändringar i integrationslagen som hänför sig till regeringens proposition till riksdagen gällande den nämnda lagen om främjande av integration och därtill hörande lagar (RP 208/2022 rd).

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Förslaget har beretts sedan juni 2023 i fråga om de ändringar som hör samman med regeringsprogrammet och sedan mars 2023 i fråga om andra ändringar. Arbets- och näringsministeriet har i olika skeden av beredningen av denna regeringsproposition ordnat samråd om lagreformens mål och förslag.

Arbets- och näringsministeriet har från och med mars 2023 med de övriga ministerierna diskuterat målen för och förslagen i lagreformen i ett sådant interministeriellt organ för integration som avses i 36 § i den gällande integrationslagen. Dessutom har man diskuterat med finansministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet i fråga om det tredje och fjärde lagförslaget som hör till deras förvaltningsområde. Vissa förslag i propositionen har också diskuterats med närings-, trafik- och miljöcentralerna, Migrationsverket, hjälpsystemet för offer för människohandel och Folkpensionsanstalten sedan mars 2023. Företrädare för arbets- och näringsministeriet samt Ålands landskapsregering diskuterade propositionerna vid möten den 21 juni 2023, den 25 september 2023 och den 19 oktober 2023.

Vid ett möte den 29 augusti 2023 med företrädare för vissa kommuner och välfärdsområden diskuterades särskilda frågor i samband med beredningen. Målen och framställningarna i regeringens proposition presenterades den 6 september 2023 i KOTO24-styrgruppen, den 8 september 2023 vid mötet för delegationen för främjande av sysselsättningen, den 4 oktober 2023 i nätverket för arbets- och näringsbyråernas och kommunförsökens invandrartjänster, den 28 november 2023 i nätverket för välfärdsområdenas kontaktpersoner för invandringstjänster/mångkulturalism/likabehandling, den 15 december 2023 vid ett nätverksmöte för närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan *utvecklings- och förvaltningscentret*) och juridiska tjänster samt hösten 2023 vid 15 regionala evenemang som ordnades av närings-, trafik- och miljöcentralerna och som ingår i KOTO24-regionrundan och vid ett riksomfattande engelskspråkigt möte, där ändringarna av lagstiftningen 2025 och genomförandet av dem presenterades mer omfattande. Dessutom ordnades under remissbehandlingen ett samråd som var öppet för alla om lagreformens mål och förslag, på finska den 2 oktober 2023 och på svenska den 6 oktober 2023.

Propositionsutkastet var ute på remiss 19.9–23.10.2023. Det svenska propositionsförslaget var på remiss fram till den 27 oktober 2023, eftersom en del av de svenska motiveringarna lades till på webbplatsen utlåtande.fi först den 27 september 2023.

Regeringens proposition har behandlats genom samrådsförfarande i enlighet med 11 § i kommunallagen (410/2015) och ärendet har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning den 23 januari 2024.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om utkastet till proposition den 31 januari 2024.

Propositionsförslaget har granskats vid justitieministeriets laggranskning.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på https://valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskoden TEM018:00/2023.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmän bild av invandringen

Invandringen till Finland har varit mindre än till de flesta andra EU-länder. Det årliga antalet invandrare har dock ökat betydligt på 2000-talet och förväntas förbli på en högre nivå än tidigare också i fortsättningen. Ett större antal personer flyttar årligen till Finland än bort från Finland. Under de senaste tio åren har nettoinvandringen årligen varit i genomsnitt 20 000 personer. År 2022 flyttade 42 470 utländska medborgare till Finland. Ökningen 2022 jämfört med tidigare år förklaras i första hand av att den arbetsrelaterade invandringen har ökat.[1]

Vid utgången av 2022 bodde cirka 325 000 utländska medborgare och cirka 510 000 personer med utländsk bakgrund i Finland. Av dem som hade utländsk bakgrund var 52,2 procent män och 47,8 procent kvinnor. Antalet barn med utländsk bakgrund under 15 år var cirka 95 000, vilket är cirka 18,8 procent av alla personer med utländsk bakgrund. Andelen barn under 15 år med finländsk bakgrund var 14,7 procent.[2]

Människor flyttar till Finland av många orsaker. De viktigaste orsakerna i storleksordning har de senaste åren varit arbete, familj, studier och internationellt skydd. I synnerhet arbetsrelaterad invandring från länder utanför Europa har ökat. År 2022 beviljades sammanlagt 40 488 första uppehållstillstånd. Dessutom fattades 1 760 positiva beslut om asyl och 45 358 personer beviljades tillfälligt skydd. Antalet registreringar av EU-medborgare uppgick till 10 183.[3]

2.2 Lagstiftning om integrationsfrämjande samt målgrupp

Integrationslagen träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande integrationslagen med samma namn. Syftet med integrationslagen är att främja invandrares integration, sysselsättning eller företagsverksamhet, kompetens och arbetslivsfärdigheter, förverkligandet av likabehandling, delaktighet och jämlikhet för invandrare samt invandrares välfärd och hälsa. Syftet är dessutom att främja goda befolkningsrelationer och samhällets mottaglighet, tillgången på behövliga och högklassiga integrationsfrämjande tjänster, sektorsövergripande samarbete mellan integrationsfrämjande aktörer samt samordningen av integrationsfrämjande planering och utveckling med övrig nationell, regional och lokal planering och utveckling.

Integrationslagen tillämpas på den som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004). Integrationslagen tillämpas även på den vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats ett uppehållskort i enlighet med utlänningslagen. Lagen tillämpas även på ett nordiskt lands medborgare vars uppehållsrätt har registrerats i enlighet med det som har avtalats mellan de nordiska länderna om registrering av befolkningen. Integrationslagens 10 § tillämpas även på andra invandrare som vistas i Finland och 68 § tillämpas även på en finsk medborgare som är offer för människohandel i enlighet med 3 § 7 punkten i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011). Bestämmelserna i 4 kap. i integrationslagen om anvisande till kommuner och i 61–66 § om ersättning för kostnader till kommun eller välfärdsområde tillämpas på personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i integrationslagen.

---

[1] Flyttningsrörelsen, Statistikcentralen.
[2] Befolkningsstruktur, Statistikcentralen.
[3] Statistik, Migrationsverket.

Integrationsfrämjande tjänster ordnas inom ramen för kommunens nya integrationsprogram och i form av andra integrationsfrämjande tjänster enligt det allmänna service- och utbildningssystemet. Kommunens integrationsprogram är ett koncept för integrationstjänster i inledningsfasen, och det föreslås att innehållet regleras i lag. Integrationsprogrammet för den lagangivna målgruppen innehåller åtminstone en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, en integrationsplan, en flerspråkig samhällsorientering, integrationsutbildning, andra på servicebehovet baserade tjänster samt vägledning och rådgivning som främjar integrationen och sysselsättningen. Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska upprätta en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster samt en integrationsplan både för invandrare som registrerat sig som arbetslösa arbetssökande och för invandrare som enligt lagens definition står utanför arbetskraften. Målgruppen är utöver arbetslösa arbetssökande också personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. (bland annat personer som får internationellt skydd, kvotflyktingar och personer med hemkommun som får tillfälligt skydd), minderåriga barn och unga som anlänt utan vårdnadshavare, offer för människohandel, invandrare som får utkomststöd annat än tillfälligt och invandrare som får stöd för hemvård av barn.

Målgruppens storlek påverkas i första hand av volymen av invandringen till Finland och i synnerhet av antalet invandrare för vilka en integrationsplan utarbetas. Målgruppens storlek varierar alltså från år till år. År 2023 utarbetades totalt 19 687 första integrationsplaner för invandrare som registrerats som arbetssökande. Detta är mer än det dubbla jämfört med genomsnittet under de senaste åren på grund av det stora antalet personer som får tillfälligt skydd. Av de invandrare som var registrerade som arbetssökande i oktober 2023 hade totalt 25 765 personer fått sin första integrationsplan inom de senaste två åren.

År 2023 omfattade de kalkylerade ersättningarna till kommuner och välfärdsområden sammanlagt 18 480 personer. Här ingår även personer med hemkommun som får tillfälligt skydd. Målgruppens storlek beräknas öka betydligt mellan 2024 och 2026 när de som får tillfälligt skydd övergår från mottagningstjänster till kommunala tjänster. Enligt en mycket grov uppskattning kan cirka 40 000 personer omfattas av ersättningarna 2025, men 2028 beräknas antalet minska till cirka 10 000. Uppskattningarna innehåller dock stora osäkerheter.

Syftet med den nya integrationslagen, som träder i kraft 2025, är att effektivisera och påskynda integrationen från och med inresan i alla skeden. Som en del av detta syfte förkortas den maximitid för integrationsplanen som i regel tillämpas med ett år. Personer som omfattas av integrationslagen är en mycket heterogen grupp, vilket innebär att de också har olika integrationsvägar. En utmaning för integrationen är att invandrarkvinnornas integrationsväg framskrider långsamt jämfört med invandrarmännens. Tio år efter invandringen har sysselsättningen bland manliga invandrare nästan hunnit i kapp sysselsättningen bland män med finländsk bakgrund i samma ålder. När det gäller kvinnorna kvarstår den stora skillnaden i sysselsättning ännu tio år efter invandringen, med undantag för kvinnor som av arbetsrelaterade orsaker flyttar från tredje land och från EU-länder.[4] Kvinnornas långsamma sysselsättning och flyttningen i sedvanlig reproduktiv ålder återspeglas ännu tio år efter invandringen i högre nettotransfereringar än för männen. Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering syftar till att förbättra invandrarmammornas ställning och till detta har också anvisats tilläggsfinansiering.

[4] Pesola, Hanna, Sarvimäki, Matti & Virkola, Tuomo 2024 (under arbete). Eri syistä maahan muuttaneiden työllistyminen Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisusarja, Helsinki.

2.3 Finansieringen av integrationsfrämjandet

Finansieringen av integrationsfrämjandet hänför sig till kommuner, välfärdsområden och statliga myndigheter. Kommunernas och samkommunernas finansiering består av flera källor. För det första är ungefär hälften av deras inkomster olika slags skatteinkomster: kommunalskatt, samfundsskatt och fastighetsskatt. Dessutom utgör olika verksamhetsinkomster såsom försäljningsinkomster och avgifter en del av kommunernas och samkommunernas inkomster. Kommunerna får en betydande del av sin finansiering som statsandelar för kommunal basservice genom finansiering med allmän täckning och kalkylerad finansiering. Dessutom baserar sig kommunernas finansiering för främjande av integration på kalkylerade ersättningar och på ersättningar som söks separat i enlighet med integrationslagen.

Statsandelen för kommunal basservice är kalkylerad och består av en utjämning av kostnadsskillnaderna och en utjämning av statsandelen på basis av skatteinkomsterna. Utjämningen av kostnadsskillnaderna baserar sig på kommunens invånares servicebehov och på de förhållanden som beskrivs i systemet med hjälp av olika statsandelskriterier, såsom främmande språk. I egenskap av kommuninvånare omfattas de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i integrationslagen också av statsandelsberäkningen för basservice.

Integrations- och sysselsättningsfrämjande tjänster för arbetssökande integrationskunder ordnas som en del av arbetskrafts- och företagsservicen. I och med reformen av arbetskraftsservicen överförs ordnandet och finansieringen av tjänsterna från staten till kommunerna från och med den 1 januari 2025. Finansieringen av arbetskraftsservicen fördelas till kommunerna huvudsakligen som en del av statsandelen för basservice. Integrationsutbildning för en integrationskund som registrerats som arbetssökande genomförs enligt den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 i regel som arbetskraftsutbildning. Finansieringen av integrationsutbildning som genomförs som arbetskraftsutbildning betalas till kommunerna via statsandelssystemet enligt kriteriet om främmande språk. Med avvikelse från detta betalas i fråga om de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i integrationslagen finansieringen av integrationsutbildningen till kommunerna graderad som en del av den kalkylerade ersättningen för det första året för dem som fyllt 18 år. Utbildningar som främjar integration och språkkunskaper ordnas också med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet.

Bestämmelser om välfärdsområdenas finansiering finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021). Finansieringen av välfärdsområdena grundar sig till stor del på statlig finansiering och delvis på kund- och användaravgifter. Välfärdsområdena har ingen beskattningsrätt. Välfärdsområdenas verksamhet baserar sig i huvudsak på statlig finansiering som är kalkylerad och har allmän täckning. Finansieringen fördelas mellan välfärdsområdena på basis av kalkylmässiga faktorer som beskriver invånarnas servicebehov och omständigheterna i fråga om social- och hälsovården och räddningsväsendet. Dessutom bestäms en del av finansieringen enligt invånarunderlaget och enligt ett kriterium för främjande av välfärd och hälsa. Av finansieringen med allmän täckning anvisas största delen, cirka 80 procent, genom servicebehov inom social- och hälsovården. Andra grunder för anvisandet av finansieringen är bland annat invånarantal, befolkningstäthet, främmande språk som modersmål och tvåspråkighet. Finansieringen av välfärdsområdena kommer att ses över i enlighet med de faktiska kostnaderna på nationell nivå när bokslutsuppgifterna är klara. Till exempel de faktiska kostnaderna för 2023 justeras i finansieringen för 2025. Det är skäl att beakta att de kalkylerade ersättningar eller ersättningar som söks separat och som betalas med stöd av integrationslagen utgör bara en liten del av finansieringen av kommunernas och välfärdsområdenas tjänster. Det är också skäl att beakta att de ovan beskrivna ersättningar med allmän täckning och kalkylerade ersättningar samt de kalkylerade ersättningarna enligt integrationslagen inte är ”öronmärkta” för något visst ändamål, utan de är en del av kommunens eller välfärdsområdets totala inkomster

och kommunerna och välfärdsområdena får själva besluta hur finansieringen anvisas för att uppfylla de lagstadgade uppgifterna.

Till kommunen och välfärdsområdet betalas ersättning med statsmedel i regel för mottagning och främjande av integration av personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande integrationslagen (till exempel personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar samt personer som får tillfälligt skydd och som har hemkommun). Motsvarande målgrupp för den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 är de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen.

I enlighet med integrationslagen betalar staten kommunerna och välfärdsområdena ersättning för mottagning och främjande av integration av de ovan avsedda personerna både på basis av kalkylerade och faktiska kostnader. År 2022 betalades sammanlagt 120 326 221 euro i ersättningar till kommunerna. Dessutom betalades omkring 20 miljoner euro till Folkpensionsanstalten för kostnaderna för utbetalning av det grundläggande utkomststödet, av vilket den återbetalade ett oanvänt anslag på cirka 3,85 miljoner euro. Det är ännu inte känt hur ersättningen för de faktiska kostnaderna har fördelats mellan kommuner och välfärdsområden från och med 2023, eftersom ansökningar om ersättning görs retroaktivt.

Enligt 45 § i den gällande integrationslagen betalas en kalkylerad ersättning till kommunen för mottagning, vägledning, rådgivning och annat ordnande av verksamhet som stöder integration för personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. På motsvarande sätt betalas enligt 45 a § i den gällande integrationslagen en kalkylerad ersättning till välfärdsområdet för ordnande av integrationsfrämjande social- och hälsovårdstjänster för en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. Kalkylerad ersättning betalas för närvarande till ett belopp av 2 300 euro per år för personer som har fyllt 7 år och 6 845 euro för personer under 7 år. För en kommun på det finländska fastlandet är andelen av den kalkylerade ersättningen 85 procent (1 955 euro) av den totala ersättningen för personer över 7 år och 95 procent (6 503 euro) av den totala ersättningen för personer under 7 år. Bestämmelserna om fördelningen av den kalkylerade ersättningen finns i statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens och välfärdsområdets kostnader för främjande av integration (1393/2011).

I och med den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 förenklas ersättningssystemet så att de ersättningar för tolkning och inledande kartläggning som för närvarande söks separat, fördelas till en del av den kalkylerade ersättningen. Dessutom täcker den kalkylerade ersättningen från och med 2025 en del av kostnaderna för genomförandet av nya uppgifter i kommunerna, såsom integrationsutbildning och flerspråkig samhällsorientering enligt kommunens integrationsprogram. Bestämmelser om kalkylerad ersättning finns i 61 och 62 § i integrationslagen och närmare bestämmelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kalkylerad ersättning betalas för tre år och i fråga om kvotflyktingar för fyra år efter att personen första gången antecknats i befolkningsdatasystemet i hemkommunen. Ersättningen kan inte betalas för en längre tid, även om myndigheterna förlänger en flyktings integrationsplan efter tre år med stöd av de grunder för förlängning som det föreskrivs om i lagen. Uppföljningsdata om hur den kalkylerade ersättningen har allokerats eller använts i kommunerna och hur många av ovan avsedda personer som är aktiva kunder inom kommunens eller inom både kommunens och arbets- och näringsbyråns integrationstjänster finns inte att tillgå. Den kalkylerade ersättningens varaktighet bedömdes inte som en del av regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den (RP 208/2022 rd), trots att integrationsplanens varaktighet förkortades genom den lag som föreslogs där (integrationslagen 681/2023). Flera kommuner och Finlands Kommunförbund har länge

ansett att nivån på den kalkylerade ersättningen är otillräcklig i förhållande till de ökade kostnaderna.

Det är svårt att få en exakt helhetsbild över den totala finansieringen av integrationsfrämjande åtgärder. Integrationsfrämjande åtgärder är ofta tväradministrativa och genomförs i många fall på flera förvaltningsnivåer. Dessutom är många integrationsfrämjande verksamheter kopplade till exempelvis andra sysselsättningsfrämjande uppgifter, utbildning av barn och unga, socialpolitiska åtgärder eller kultur och fritidstjänster. Integrationens andel av dessa tjänster har ofta inte öronmärkts. I synnerhet finansieringen av kommunernas integrationsfrämjande åtgärder är ett område som det inte finns några uppgifter om.

I statsbudgeten finansieras under arbets- och näringsministeriets huvudtitel främjande av integration genom tre moment: 32.50.03 (Främjande av integration och arbetskraftsinvandring), 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet) och 32.30.51 (Offentlig arbetskrafts- och företagsservice). I bokslutet för 2022 finansierades främjandet av integration med sammanlagt cirka 197 miljoner euro från dessa moment (Tabell 1).

Tabell 1. Finansieringen av främjande av integration under arbets- och näringsministeriets huvudtitel år 2022.

	Moment	**Finansiering i bokslutet för 2022**
	32.50.03	8 491 000
	32.50.30	140 326 221
(Integrationsutbildningens andel)	32.30.51	47 868 000
Sammanlagt		**196 685 221**

2.4 Stöd för vuxenblivande för personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare

Stöd för ett barn eller en ung person som kommit till landet utan vårdnadshavare ordnas inom ramen för tjänster inom välfärdsområdets och kommunens allmänna servicesystem beroende på hurudana tjänster barnet eller den unga personen behöver. Stödet enligt integrationslagen gäller ett barn eller en ung person som har fått uppehållstillstånd. En förutsättning är dessutom en registrerad hemkommun när det är fråga om ett barn eller en ung person som får tillfälligt skydd. Välfärdsområdet ska ordna stöd i enlighet med det individuella behovet på det sätt som föreskrivs i socialvårdslagen (1301/2014). Kommunen ska ordna integrationsfrämjande tjänster enligt det individuella behovet. För kommunens del tillhandahålls stöd inom den kommunala basservicen, såsom inom undervisningsväsendet och ungdomsarbetet. Både välfärdsområdet och kommunen har en skyldighet att ordna de tjänster för unga personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare som de unga behöver. Det är enligt den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 fråga om en subjektiv rätt till stöd om barnet eller den unga personen har behov av det.

Med stöd enligt integrationslagen avses heltäckande stöd för unga i åldern 18–24. Stödets syfte är att hjälpa en ung person som är på väg att bli vuxen att uppnå tillräckliga färdigheter för att inleda ett självständigt liv. Stödet kan genomföras i form av myndighetens egen verksamhet eller i form av tjänster som köps av serviceproducenter. Omfattningen av och innehållet i det stöd som en ung person får påverkas först och främst av det individuella stödbehovet, förmågan att klara sig i vardagen samt av den fysiska och psykiska hälsan. Till grund för planeringen av

stödet ligger en multiprofessionell bedömning av servicebehovet. Det individuella stödet kan till exempel innefatta tjänster som tillhandahålls med stöd av socialvårdslagen och integrationslagen och som stöder den ungas integration och självständighetsprocess. Stödet kan innefatta en familjearbetares, socialarbetares eller socialhandledares tjänster. Den unga får stöd för självständigt boende och vägleds till utbildning eller till arbetslivet samt till hobbyer och fritidsverksamhet. Dessutom övas skötsel av officiella angelägenheter och den unga ges stöd för skötseln av sin egen psykiska och fysiska hälsa. Den unga får stöd också för livshanteringen, integrationen, tillståndsärenden och kontakt med familjen samt vid behov i processen för familjeåterförening. Eftersom det sociala nätverket för de minderåriga som anländer utan vårdnadshavare primärt består av unga i samma situation, är det väsentligt att erbjuda bestående vuxenkontakter. Stödet kan också innefatta ekonomiskt stöd. Stöd i enlighet med integrationslagen beskrivs närmare i motiveringen till regeringens proposition RP 208/2022 rd.

Åldersgränsen för stöd enligt den gällande integrationslagen motsvarar åldersgränsen för eftervård enligt barnskyddslagen. Genom lagen om ändring av barnskyddslagen (542/2019) höjdes åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet från 21 år till 25 år. I motiveringen till regeringens proposition till riksdagen om ändring av barnskyddslagen (RP 71/2019 rd) finns en närmare beskrivning av bakgrunden till ändringen. På motsvarande sätt höjdes genom lagen om ändring av lagen om främjande av integration (564/2020) åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen från 21 år till 25 år. På motsvarande sätt gjordes, när det gäller de statliga ersättningarna till kommunerna och numera även till välfärdsområdena, en sådan ändring att kostnaderna för tjänster som tillhandahålls minderåriga som anländer utan vårdnadshavare kan ersättas under högst 10 år eller tills den unga personen fyller 25 år. I motiveringen till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration (RP 79/2020 rd) finns en närmare beskrivning av bakgrunden till ändringen. Enligt den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 ersätts kostnaderna för tjänster tills den unga fyller 25 år.

Det föreslås att den övre åldersgränsen för stöd till barn och unga som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare i både den gällande integrationslagen och i den integrationslag som träder i kraft 2025 sänks från 25 till 23 år. På motsvarande sätt bör även tidpunkten för ersättning av kostnader för tjänster för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare ändras. Syftet med ändringen är att införa besparingar i statsfinanserna i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

2.5 Tolkning

Bestämmelser om en myndighets skyldighet att tolka eller översätta ett ärende finns i 26 § i förvaltningslagen (434/2003). Enligt den ska en myndighet ordna tolkning och översättning i ett ärende som kan inledas av en myndighet, om en part som använder något annat språk inte behärskar det språk, finska eller svenska, som ska användas vid myndigheten, eller en part på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom inte kan göra sig förstådd. Ärendet kan tolkas eller översättas till ett språk som parten kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art. För att utreda ett ärende eller trygga en parts rättigheter kan myndigheten sörja för tolkning och översättning även i andra ärenden än de som avses i 1 mom. Dessutom finns det bestämmelser om tolkning i flera sektorsspecifika lagar. År 2021 var de vanligaste tolkningsspråken vid arbets- och näringsbyråerna (nedan AN-byrån) arabiska, ryska, somaliska, dari, thailändska, persiska, sorani, albanska, kinesiska, spanska, vietnamesiska och kurmandži. Bland dem som får tillfälligt skydd har också tolkning till ukrainska blivit vanligare.

Enligt integrationslagen ersätts kostnader för tolkning från och med den 1 januari 2025 som en del av de kalkylerade ersättningarna till kommunen och välfärdsområdet. Tolken beställs ofta i

förväg till en kundsituation där man vet att det behövs. Sådana situationer är till exempel bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller utarbetandet av en integrationsplan. Tolkning förutsätter inte att tolken befinner sig i samma rum som parten, utan vid behov kan man också använda distanstolkning via telefon eller video. Distanstolkning sparar resekostnader och restid. Även anonym telefontolkning kan vara ett bra alternativ när känsliga ärenden behandlas. När distanstolkning används måste man emellertid se till att tolkningen är tillräckligt högklassig och sörja för att den tekniska lösningen är fullgod och för datasäkerheten.

För att boka tolken betalar kommunen eller myndigheten för AN-förvaltning (AN-byrån eller kommunens försök med främjande av sysselsättningen) cirka 35−80 euro per timme beroende på vilket språk som ska tolkas, tolkbyrån, beställaren, tolkningssättet, tidpunkten och tolkningsplatsen. Priserna baserar sig på nationell konkurrensutsättning. Det torde kunna uppskattas att tolkning på plats medför högre kostnader i mindre kommuner, där det inte nödvändigtvis finns någon konkurrens mellan tolkbyråerna och där tolkens resekostnader kan höja priset. Den genomsnittliga mottagningstiden vid bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och vid utarbetandet av en integrationsplan vid en och samma mottagning är cirka 1−1,5 timmar. Separata kundmöten för bedömning eller uppgörande av en plan eller möten som gäller vägledning och rådgivning kan vara kortare än så.

När det gäller tolkning skulle det vara möjligt att sänka kostnaderna, till exempel genom distanstolkning, genom att investera i språkutbildning för invandrare och genom att uppmuntra rekrytering av flerspråkig personal, men det är troligt att man redan nu har försökt minska kostnaderna för tolkning med hjälp av de ovan nämnda medlen. Även i och med den nya flerspråkiga samhällsorienteringen kan behovet av tolkning till vissa delar minska, när invandrarna i samband med orienteringen kan få svar på sina frågor om det finländska samhällets funktion på sitt modersmål eller på något annat språk som de kan bra.

Invandraren kommer inte alltid till en bokad tid, vilket kan ha lett till kostnader för tolkbeställning för kommunen eller myndigheten för AN-förvaltning. Enligt Nylands AN-byrå förekommer i regel relativt få situationer där kunden inte alls kommer till en bokad tid, uppskattningsvis 5−10 procent av alla bokningar. Det rör sig om en uppskattning, eftersom dessa kostnader inte specificeras i bokföringen. I sådana fall kan den bokade tolkens tjänster ofta användas för andra kunders telefontjänster på samma språk. Denna möjlighet har inte nödvändigtvis mindre kommuner. Dessutom kan det vara svårare att hitta annan nyttig användning för tolkar av mindre vanliga språk. Det finns ingen uppskattning av hur ofta kommunerna orsakas tolkningskostnader för möten som inte blivit av. Det finns skäl att bedöma om kostnaderna för att boka tolk kan överföras på invandraren i en situation där hen utan grund har underlåtit att infinna sig vid en bokad mottagning enligt kommunens eller arbetskraftsservicens integrationsfrämjande tjänster och inte har avbokat sin bokade tid. Syftet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering är att betona invandrarens eget ansvar för sin integration och med den föreslagna ändringen rörande en avgift för oanvända tjänster eftersträvas att invandrarna tar ett större ansvar för sin egen integration och som användare av offentliga tjänster.

3 Syfte

Syftet med regeringens proposition är att genomföra de sparmål som ingår i regeringsprogrammet när det gäller att förkorta maximitiden för den kalkylerade ersättningen samt att sänka den övre åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen. Ändringarna i ersättningssystemet minskar i enlighet med regeringsprogrammet volymen av de uppgifter för kommunerna som hänför sig till främjande av integration. Integrationen av en invandrare stöds redan från ankomsten till landet genom att hens egen handlingsförmåga stärks

liksom hens eget ansvar även när det gäller att sköta praktiska ärenden, såsom att göra butiksbesök.

Syftet med ändringen av bestämmelsen om ersättning för tjänster för offer för människohandel är att minska den administrativa bördan och förenkla ersättningsprocessen. Den ändring som gäller uttag av kostnaderna för tolkning av invandraren syftar till att spara offentliga utgifter och betonar integrationskundernas ansvar för sin integration. Syftet med förslaget är dessutom att genomföra vissa mer tekniska ändringar för att förbättra regleringens lagtekniska kvalitet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt förslaget förkortas ersättningstiden för den kalkylerade ersättning som enligt integrationslagen betalas till kommuner och välfärdsområden för personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen (t.ex. personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar samt personer som får tillfälligt skydd och som har hemkommun) från tre till två år i enlighet med förkortningen av den maximala längden på integrationsplanen. För kvotflyktingar och deras familjemedlemmar föreslås det att ersättningsperioden förkortas från fyra år till tre år.

Den övre åldersgränsen som i integrationslagen anges för stöd för vuxenblivande för barn och unga som anlänt utan vårdnadshavare sänks enligt förslaget från 25 år till 23 år på motsvarande sätt som åldersgränsen för eftervård enligt lagen om ändring av barnskyddslagen (1283/ 2023). Dessutom föreslås det att den övre åldersgränsen för utbetalning av ersättningar enligt integrationslagen som betalas för stödet sänks på motsvarande sätt. Dessa ändringar föreslås både i den gällande integrationslagen och i den integrationslag som träder i kraft 2025.

Det föreslås också att en kommun eller en arbetskraftsmyndighet på vissa villkor ska kunna ta ut en avgift av en invandrar- eller integrationskund för oanvända integrationsfrämjande tjänster, om tjänsterna har medfört tolkningskostnader för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten och personen inte har avbokat tiden.

De mindre och mera tekniska ändringar som läggs fram i det tredje och fjärde lagförslaget samt i det första lagförslaget hänför sig till harmoniseringen av integrationslagen och lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) eller till andra ändringsbehov som uppstått under eller efter riksdagsbehandlingen av integrationslagen. Regeringens proposition om integrationslagen (208/2022 rd) var starkt kopplad till regeringens samtidigt inlämnade proposition om lagstiftning om omorganisering av arbetskraftsservicen (RP 207/2022 rd). I motiveringen till propositionerna betonades förhållandet mellan dem och att vissa samma författningar ändras i båda förslagen, såsom lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021, nedan *lagen om statsandelar*) samt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). I motiveringen till propositionen om integrationslagen konstaterades att om riksdagen godkänner lagarna om arbetskraftsservicereformen, bör de tekniska ändringar som på grund av lagförslaget om integrationslagen bör göras i de ovan nämnda lagarna tas in som anknytande lagförslag i propositionen om integrationslag. Vissa av dessa tekniska ändringar gjordes inte under riksdagsbehandlingen av lagförslagen om integrationslagen, så de föreslås bli gjorda genom denna proposition.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av regeringens proposition hänför sig huvudsakligen till det första lagförslaget, det vill säga förslaget till lag om ändring av lagen om främjande av integration (681/2023), och i ringa utsträckning till det andra lagförslaget, det vill säga förslaget till lag om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration (1386/2010). De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration gäller framför allt staten, kommunerna, välfärdsområdena och invandrarna. Den mest betydande ekonomiska konsekvensen gäller ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen. Även ändringen av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande för personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare har ekonomiska konsekvenser. Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter har dessutom ekonomiska konsekvenser i samband med utvecklingen av Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu. Kommuner, arbetskraftsmyndigheter och invandrare kan påverkas av den avgift som följer av oanvänd och oavbokad tid som reserverats för en integrationsfrämjande tjänst. Det tredje och fjärde lagförslaget har inte ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för den offentliga ekonomin[5]

Om ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen förkortas påverkas den offentliga ekonomin, eftersom en sådan förkortning sannolikt också minskar ordnandet av vissa tjänster. En förkortning av giltighetstiden för integrationsplanen minskar uppgifterna, till exempel när det gäller uppföljning och uppdatering av integrationsplanerna. Kommunerna och välfärdsområdena måste tillhandahålla lagstadgade tjänster, för vilka kostnaderna för närvarande till vissa delar (t.ex. lönekostnader för personalen) kan täckas även genom kalkylerade ersättningar. En förkortning av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen kräver inte bara en lagändring utan också systemutveckling som medför extra kostnader.

Besparingar som hänför sig till den kalkylerade ersättningen väntas få genomslag tidigast 2027 och i fråga om kvotflyktingar 2028, då ersättningstiderna för personer som omfattas av ersättningen från början av 2025 enligt förslaget förkortas. På basis av inrikesministeriets uppskattning av antalet personer som omfattas av ersättningar beräknas besparingarna uppgå till cirka 6,3 miljoner euro 2027 och 13,6 miljoner euro 2028. Dessutom väntas förkortningen av ersättningstiden i fråga om personer som får tillfälligt skydd leda till besparingar på uppskattningsvis 6,3 miljoner euro 2027 och 13 miljoner euro 2028. Detta innebär att besparingarna 2027 uppgår till cirka 12,6 miljoner euro och 2028 till cirka 26,6 miljoner euro, förutsatt att antalet nya personer som kommer att omfattas av de nya ersättningarna förblir desamma på årsbasis. Från och med 2029 beräknas besparingarna uppgå till i genomsnitt 13,5 miljoner om året, om antalet personer som omfattas av ersättningarna inte ändras avsevärt.

Antalet personer som omfattas av ersättningarna inverkar på hur stor besparingen blir. Enligt regeringsprogrammet ska flyktingkvoten minskas från det nuvarande: från 2024 är flyktingkvoten 500 personer per år. Det är svårt att uppskatta utvecklingen av antalet personer

[5] Bedömningarna av konsekvenserna av förkortningen av utbetalningstiden för den kalkylerade ersättningen har preciserats efter att planen för de offentliga finanserna för 2024–2027 publicerades den 9 oktober 2023 (Statsrådets beslut VM/2023/136). Därför är konsekvensbedömningarna inte helt i linje med planen för de offentliga finanserna för 2024–2027.

som får internationellt skydd eller tillfälligt skydd, eftersom situationen kan förändras avsevärt även på kort tid, vilket de stora mängderna personer av det här slaget 2015−2016 och 2022−2023 har visat. I beräkningen antas att inga nya personer som får tillfälligt skydd kommer till Finland efter 2024.

Besparingarna till följd av förkortningen av ersättningstiden för de kalkylerade ersättningarna gäller invandrare som börjar omfattas av ersättningarna efter 2025. För personer som flyttat till en kommun före 2025 betalas ersättning under den ersättningstid som anges i den gällande integrationslagen och de berörs inte av förkortningen av ersättningstiden för de kalkylerade ersättningarna.

När det gäller personer som inte är kvotflyktingar och personer som får tillfälligt skydd i sin hemkommun beräknas den besparing som en förkortning av ersättningstiden från tre till två år innebär vara i genomsnitt 12,2 miljoner euro per år, om antalet personer som omfattas av ersättningarna förblir på nuvarande nivå. Antalet personer som kommer att omfattas av nya ersättningar 2025 har beräknats utifrån inrikesministeriets antaganden om invandring. Enligt uppskattningen uppgår antalet asylsökande som får uppehållstillstånd och antalet beviljade beslut om uppehållstillstånd för familjeåterförening 2025 till totalt 3 945 personer. Vid beräkningen av sparbeloppet har man också uppskattat att 80 procent av dem som omfattas av ersättningarna har fyllt 7 år, för vilka den kalkylerade ersättningen till kommunen och välfärdsområdet är sammanlagt 2 300 euro per år, och 20 procent är under 7 år, för vilka den kalkylerade ersättningen är 6 845 euro per år.

Enligt regeringsprogrammet är flyktingkvoten 500 personer från och med 2024. Den besparing som uppkommer genom att ersättningstiden för utvalda personer i flyktingkvoten förkortas från fyra år till tre uppskattas vara i genomsnitt 1,3 miljoner euro per år, om flyktingkvoten är 500 personer.

I fråga om personer som får tillfälligt skydd beräknas den besparing som uppnås genom att ersättningstiden förkortas från tre år till två vara cirka 6,3 miljoner euro 2027 och cirka 13 miljoner euro 2028. År 2024 beräknas omkring 10 000 personer som får tillfälligt skydd komma till Finland, av vilka cirka 4 000 personer enligt en grov uppskattning får hemkommun 2025, varvid de också övergår till att omfattas av kostnadsersättningar enligt integrationslagen. Vid bedömningen av sparbeloppet har man beräknat att 20 procent av dem som omfattas av ersättningarna är under 7 år och 80 procent har fyllt 7 år. Även om det tillfälliga skyddet upphör senast den 4 mars 2025, har man beräknat att dessa personer är jämförbara med andra med flyktingbakgrund så länge de befinner sig i landet.

De ekonomiska konsekvenserna av besparingarna ingår i planen för de offentliga finanserna, som publicerades den 9 oktober 2023, men konsekvensbedömningarna har preciserats sedan dess. Genomförandet av dessa besparingar beror på utvecklingen av antalet personer som omfattas av de kalkylerade ersättningarna, och uppskattningen av besparingarna kan därför fortfarande ändras. Inrikesministeriet bedömer i de viktigaste antagandena om invandring till exempel antalet asylsökande som får uppehållstillstånd och antalet personer som får internationellt skydd på grund av familjeband 2–3 gånger per år eller vid behov. Det uppskattade antalet nya personer som börjar omfattas av ersättningarna beaktas vid bedömningen av behovet av anslag vid beredningen av budgetförslaget och planen för de offentliga finanserna.

Denna regeringsproposition inverkar inte på ersättningarna för tolkning eller av på det årliga beloppet av den kalkylerade ersättningen, utan beloppet av den kalkylerade ersättningen bestäms genom förordning av statsrådet. Kostnaderna för tolkning ska från och med 2025 ingå i den kalkylerade ersättningen. Enligt de ekonomiska besluten i regeringsprogrammet sänks

ersättningsnivån för kostnaderna för tolkning dock med cirka tre miljoner euro per år i samband med att kostnaderna för tolkning införlivas i den kalkylerade ersättningen, det vill säga från och med 2025. Härvid bör det beaktas att om ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen förkortas från tre år till två på samma sätt som den maximala längden på integrationsplanen, bör man i fråga om tolkningskostnaderna beakta att behovet av tolkning under det första och andra året ökar i och med att tjänsterna koncentreras mer till dessa år. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och därtill hörande lagar (RP 208/2022 rd) innehåller en beskrivning av hur de kostnader som tolkningen medför ska inkluderas i den kalkylerade ersättningen, men beskrivningen beaktar inte den förkortning av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen som beslutades i regeringsprogrammet sommaren 2023. En sänkning av ersättningsnivån för tolkning enligt regeringsprogrammet genomförs i samband med beredningen av statsrådets förordning, med beaktande av både den förkortade ersättningstiden och sänkningen av kostnadsersättningsnivån vid fastställandet av nivån på tolkningskostnaderna som en del av den kalkylerade ersättningen. Detta för att förkortningen av ersättningstiden inte ytterligare ska sänka ersättningsnivån för kostnaderna för tolkningen mer än med de tre miljoner euro som nämns ovan.

I motiveringen till ovannämnda regeringsproposition (RP 208/2022 rd) uppskattades beloppet av de tolkningskostnader som införlivas i den kalkylerade ersättningen till 1 212 euro/person/år under tre år. Beräkningen baserades på de faktiska tolkningskostnaderna för 2021 (cirka 14,8 miljoner euro) och antalet personer som omfattades av den kalkylerade ersättningen (12 215 personer) (14,8 miljoner euro/12 215 personer = 12 215 euro per person). År 2022 ersattes kommunerna med cirka 13,5 miljoner euro för tolkningskostnader och 11 233 personer omfattades av kalkylerade ersättningar (13,5 miljoner euro/11 233 personer = 1 202 euro per person). På årsbasis är beloppet av tolkningskostnaderna i förhållande till dem som omfattas av den kalkylerade ersättningen mycket lika. Före 2023 hade välfärdsområdena inget ansvar för ordnandet av social- och hälsovården och inte heller andra integrationsfrämjande uppgifter, så välfärdsområdenas kostnader och ersättningarna enligt integrationslagen börjar 2023. Välfärdsområdenas och kommunernas kostnader för tolkning 2023 är ännu inte kända, eftersom välfärdsområdena och kommunerna kan ansöka om ersättningar retroaktivt inom två år från utgången av det kalenderår under vilket den verksamhet för vilken ersättning söks har ägt rum.

Om ersättningsnivån för tolkningskostnaderna sänks med cirka tre miljoner euro per år i enlighet med regeringsprogrammet, uppgår de ersättningar för tolkning som betalas till kommunerna och välfärdsområdena till uppskattningsvis 10,4 miljoner euro per år på 2022 års nivå (13,5 miljoner euro–3 miljoner euro = 10,5 miljoner euro). Om ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen förkortas samtidigt, går kommunerna och välfärdsområdena miste om ersättning för kostnader som föranleds av tolkning till ett belopp av 10,4 miljoner euro per år när den kalkylerade ersättningstiden förkortas med ett år. För att kompensera för detta föreslås det att man i tolkningskostnaderna för ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inkluderar de tolkningskostnader för ett år som skulle ha betalats som en del av den kalkylerade ersättningen om ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inte hade förkortats. Då är tolkningskostnadernas andel av den kalkylerade ersättningen sammanlagt 1 389 euro/person/år (3 år * 10,4 miljoner euro/2 år/11 233 personer = 1 389 euro/person). Tolkningskostnaderna ska ingå i den kalkylerade ersättning som betalas till kommunerna och välfärdsområdena.

För att ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen ska kunna förkortas förutsätts att den automatiserade utbetalningsfunktionen för den kalkylerade ersättningen i Migrationsverkets UMA-system utvecklas. Systemutvecklingen medför kostnader, uppskattningsvis cirka 220 000 euro. För 2025−2028 föreslås att två ersättningstider tillämpas. Ersättningstidens längd beror på om personen har flyttat till kommunen och kommit att omfattas av ersättningarna före eller efter den lagändring som träder i kraft den 1 januari 2025. Kostnaderna för systemutvecklingen kan

täckas av Asyl-, migrations- och integrationsfondens (AMIF) särskilda anslag för vidarebosättning som arbets- och näringsministeriet förfogar över och därför behövs inte tilläggsfinansiering i budgetförslaget.

För att en sådan avgift för oanvända tjänster som föreslås i 32 a § i det första lagförslaget ska kunna tas ut krävs administrativa åtgärder som medför kostnader. Kostnader uppstår bland annat för produktion av flerspråkigt material för att informera invandraren om avgiften och vid behov ge anvisningar om hur tider ska avbokas. Det är mer lönsamt att producera flerspråkigt material på nationell nivå än att varje kommun gör det separat. I fråga om material som produceras på riksnivå utreds behovet av ytterligare resurser tillsammans med utvecklings- och förvaltningscentret, och vid behov tilldelas utvecklings- och förvaltningscentret ytterligare resurser från anslaget i moment 32.50.03 (Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)), vilket innebär att ändringen inte har några kostnadshöjande konsekvenser för de offentliga finanserna. Förmedling av material och vid behov komplettering av material med kommunvisa uppgifter medför kostnader för kommunerna, och ansvaret och kostnaderna för det här vilar på kommunerna om de inför avgiften. Åtgärderna i samband med ytterligare prövning, utredningar och möjligheterna att överklaga genom besvär i fråga om uttag av avgiften kan öka både den administrativa bördan och kostnaderna för myndigheterna.

År 2019 fakturerade kommunerna staten för 4,4 miljoner euro i kostnader för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen. År 2019 uppgick dessutom stödboendeenheternas andel till cirka 4,3 miljoner euro och kostnaderna sammanlagt till cirka 8,7 miljoner euro. Det går inte att göra någon exakt uppskattning av kostnaderna eftersom vissa kommuner har inkluderat kostnaderna för stöd för vuxenblivande i mer omfattande avtal och beslut om service för barn och unga som anlänt utan vårdnadshavare. Kommunerna har dessutom möjlighet att fakturera för kostnader två år i efterskott, vilket innebär att alla ovannämnda kostnader inte nödvändigtvis hänförde sig till 2019. Från och med 2023 vilar ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänster samt för att ordna boende och stöd för minderåriga som kommit till landet utan vårdnadshavare enligt integrationslagen på välfärdsområdena, men det är ännu inte känt hur mycket ersättning välfärdsområdena kommer att ansöka om för kostnaderna för stöd för vuxenblivande för 2023. Den största kostnadsposten är vanligtvis lönekostnaderna för socialarbetarna och socialhandledarna. Utöver lönekostnaderna orsakas utgifter bland annat av det kompletterande och det förebyggande utkomststödet samt av köpet av tjänster och av tolktjänster.

Sänkningen av åldersgränsen för stöd enligt integrationslagen för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare från 25 år till 23 år beräknas medföra besparingar i den offentliga ekonomin på cirka 0,8 miljoner euro per år från och med 2025. Kostnaderna för stöd för vuxenblivande varierar regionalt. Besparingarna hänför sig till de särskilda kostnader som betalas med stöd av integrationslagen under moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet (förslagsanslag). Den genomsnittliga kostnaden för att ordna stödet för personer som fyllt 18 år uppskattas till omkring 4 100 euro/person/år. Social- och hälsovårdsministeriet har uppskattat att kostnaderna för eftervården enligt barnskyddslagen uppgår till 4 338 euro per ung person och år (RP 71/2019 rd).

Enligt inrikesministeriets antaganden om invandring anländer omkring 200 minderåriga per år till Finland utan vårdnadshavare, och största delen av dem får uppehållstillstånd. Om ersättningstiden för stöd för vuxenblivande för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare förkortas från 25 års ålder till 23 års ålder, är den beräknade besparingen cirka 1,6 miljoner euro (200 x 4 100 euro x 2 år), om varje ung person använder tjänsten fram till 25 års ålder. För närvarande omfattas uppskattningsvis högst cirka 50 procent av de unga som hör till åldersklassen av stödet för vuxenblivande när de har nått åldern 23–24 år. Därmed blir

besparingen hälften av det beräknade. Eftersom det föreslås att ändringen görs genom det andra lagförslaget, som avser den gällande integrationslagen, sker den i mitten av 2024, varvid besparingen under det första året uppgår till cirka 400 000 euro och under de följande åren till cirka 0,8 miljoner euro per år. Utfallet av de realiserade besparingarna beror på utvecklingen av antalet personer som omfattas av ersättningarna, och uppskattningen av besparingarna kan därför ändras.

I och med den föreslagna ändringen bör närings-, trafik- och miljöcentralerna uppdatera de avtal eller beslut som gäller målgruppen i fråga och som sträcker sig till tiden efter den 1 juli 2024. Uppdateringarna ska göras efter det att lagen har antagits, men innan ändringen föreslås träda i kraft, det vill säga den 1 juli 2024. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har ingått olika avtal eller beslut om ersättningar till välfärdsområdena för stöd för vuxenblivande. Vissa närings-, trafik- och miljöcentraler har ingått enskilda avtal eller fattat enskilda beslut om särskilda kostnader, och det skulle ta betydligt längre tid att uppdatera dem än de avtal som bygger på personalresurser, för vilka uppdateringen i praktiken innebär en ändring av punkten om åldersgräns och en minskning av personalresursen. Ändringarna ska avtalas med välfärdsområdet. Behovet av ytterligare resurser utreds tillsammans med NTM-centralerna och vid behov tilldelas NTM-centralerna ytterligare resurser för tidsbundna uppdateringsuppdrag på 1−2 månader från anslaget i moment 32.50.03 (Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år)), vilket innebär att ändringen inte har några kostnadshöjande konsekvenser för de offentliga finanserna.

När en ung person blir vuxen kan behovet av stöd minska, så för 23- och 24-åringar kan den årliga kostnaden vara lägre än vad som beskrivs ovan. Om antalet unga som behöver tjänster dessutom minskar från och med nu, kan de kalkylerade besparingar som sänkningen av åldersgränsen för med sig enligt en totalekonomisk bedömning bli mindre än väntat. Å andra sidan minskar också kostnaderna i takt med att antalet berörda unga minskar. För närvarande finns det i åldersgruppen 23−24 år personer som har anlänt 2015–2016 som har väntat på uppehållstillstånd i flera år på förläggningar och fått sitt första uppehållstillstånd först efter att de fyllt 20 år. Genom stödet för vuxenblivande kan man effektivt stödja deras integration och förebygga marginalisering. Enligt närings-, trafik- och miljöcentralerna behöver de minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare, som beviljats tillstånd snabbt och vilkas integration redan börjat i ett familjegrupphem inte nödvändigtvis eftervård längre vid 23−24 års ålder. Samtidigt kan antalen öka i och med de unga som kommit från Ukraina utan vårdnadshavare och som får tillfälligt skydd.

Precis som klienter hos eftervården inom barnskyddet inleder även minderåriga som anlänt till Finland utan vårdnadshavare vuxenlivet från en mer utmanande utgångspunkt än de flesta av sina jämnåriga. Det finns undersökningar[6] som visar att flykten utan föräldrar har varit belastande och vid tröskeln till vuxenlivet kan de samhälleliga funktionerna inklusive servicesystemen ännu kännas främmande. Ensamhet och oro för familjen kan också vara en belastning, även om en del av de unga snabbt anpassar sig till livet i Finland. Enligt de politiska rekommendationer[7] som Centralförbundet för Barnskydd har presenterat förebygger en god

[6] Kauko, O. (2015). Yksinäisyys alaikäisten turvapaikanhakijoiden valottamana. *Yhteiskuntapolitiikka, 80*(1), 35–45. Kuusisto, A.-K., & Korjonen-Kuusipuro, K. (2018). Yksin tulleet nuoret hallinnan kohteena: Suomalainen yhteiskunta näköalattomuuden vai toivon rakentajana*? Janus, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti, 26*(4), 370–378.

[7] Centralförbundet för Barnskydd (2022). Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaat tarvitsevat kokonaisvaltaista tukea. Politiikkasuositus 1/2022.

eftervård generationsövergripande utsatthet och behov av tjänster för vuxna, vilket ger besparingar för samhället. Enligt en färsk norsk undersökning[8] har ganska få som redan fyllt 20 behövt eftervård, men samtidigt är många utmaningar för den här åldersgruppen, såsom problem med den psykiska hälsan, behovet av ekonomiskt stöd, lägre utbildningsnivå och sämre sysselsättningsläge vanligare än bland jämnåriga i andra befolkningsgrupper och de här unga har ett stort behov av eftervård. Risken är att dessa unga i stället för stöd för vuxenblivande behöver exempelvis tjänster inom vuxensocialt arbete, mentalvårdstjänster eller studerandevård, och att besparingarna totalekonomiskt blir mindre än väntat. Det finns också en risk för att uteblivet stöd leder till att kostnaderna för samhället för utslagning bland dessa unga blir betydligt större än kostnaderna för stöd för vuxenblivande. Med framgångsrika integrationsfrämjande tjänster kan kostnaderna som helhet stävjas på lång sikt.

Den ökning på fem miljoner euro från och med 2025 som i regeringsprogrammet föreslås för förbättring av invandrarmammornas ställning betalas till kommunerna på fastlandet som en del av statsandelssystemet i enlighet med kriteriet om främmande språk. De kommuner som hör till landskapet Åland ska få finansieringen genom kalkylerade ersättningar, eftersom de kommuner som hör till landskapet Åland inte omfattas av statsandelssystemet. Beräknat enligt andelen personer som deltar i integrationsutbildning och andelen utländska kvinnor i åldern 20–50 år utgör andelen av anslaget på fem miljoner euro för invandrarmammor i de kommuner som hör till landskapet Åland cirka 60 000 euro. Betydelsen av tilläggsfinansieringen för den offentliga ekonomin är liten, särskilt med beaktande av de minskningar som beskrivs ovan.

Utifrån de nuvarande uppgifterna fås en grov uppskattning av fördelningen av anslaget per kommun på fastlandet som en del av statsandelssystemet. Uppskattningen för hela landet och fördelningen per kommun kommer att ändras när till exempel uppgifterna om främmande språk uppdateras. Enligt uppskattningen kommer den anslagsökning på omkring fem miljoner euro som i statsandelen för basservice riktas till kommunerna att variera mellan 122 euro och 1,3 miljoner euro beroende på kommun. I de kommuner som har färre än hundra invånare med ett främmande språk som modersmål ändras statsandelsfinansieringen från 122 euro till cirka 2 000 euro. Ökning per invånare är då 1,01 euro, och variationsintervallet i ökningen av finansieringen är 0,15–2,55 euro per invånare.

Statsandelsfinansieringen enligt kriteriet om främmande språk är särskilt riktad till de största städerna, så det finns risk för att mindre kommuner inte kan ordna tillräckligt med service för föräldrar som vårdar barn i hemmet. Samarbete mellan kommunerna fungerar inte nödvändigtvis som en lösning, eftersom de hemmavarande föräldrarnas deltagande stöds av att tjänster tillhandahålls i närheten av hemmet. Genom att utveckla tjänsterna och utnyttja befintliga strukturer kan man finna lösningar för att ordna tjänsterna även på mindre orter. Till exempel kan resultaten av projektet för att locka föräldrarna med till skolan (Vanhemmat mukaan kouluun) utnyttjas i kommuner av olika storlek.

Den minskning av ordnandet av integrationsfrämjande tjänster som en minskning av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen kan leda till i kommunerna bidrar sannolikt till att integrationen och sysselsättningen bland invandrare försämras, eftersom forskningen visar att integrationsåtgärderna främjar integrationen och är lönsamma särskilt i början av invandringen. Enligt Kiviholma och Karhunen[9] kan framgångsrika integrationsåtgärder

[8] Oterholm, I. (2021). Aftercare support in Norway—Barriers to support? *Social Work & Society, 19*(1).
[9] Kiviholma, S., & Karhunen, H. (2022). Systematic Review of Active Labor Market Policies' Effects on Immigrants' Employment. *Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2022:27*.

förbättra invandrarnas integration på arbetsmarknaden, påskynda deras sysselsättning och hjälpa dem att få bättre jobb. Sysselsättningen bland invandrare – liksom bland alla andra invånare – ökar skatteintäkterna och minskar användningen av olika sociala förmåner. Risken är att en minskning av finansieringen av tjänster för integrationskunder på längre sikt leder till ökade utgifter och minskade inkomster för den offentliga ekonomin. Mot bakgrund av statistiken i utbildningsportalen Koulutusportti som används för hänvisning av integrationskunder till utbildning finns det redan tecken på att efterfrågan på integrations- och språkutbildning har ökat och att väntetiderna för att få tillträde till utbildningen har förlängts. Risken kan minskas genom att man investerar i tjänster enligt det allmänna servicesystemet för att stödja integration och sysselsättning för invandrare. Dessutom ordnas utbildningar som främjar integration och språkkunskaper också med finansiering från undervisnings- och kulturministeriet och de här utbildningarna påverkas inte av förkortningen av ersättningstiden.

Syftet med ändringen av 84 § i det första lagförslaget är att stärka Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter till kommunen så att kommunen från och med den 1 januari 2025 får de invandrarföräldrar som får hemvårdsstöd som kunder i sina integrationsfrämjande tjänster. Detta förutsätter systemutveckling och administrativa åtgärder i Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu. Social- och hälsovårdsministeriet svarar för de administrativa kostnader som hänför sig till Folkpensionsanstaltens system. Kostnaderna för systemutvecklingen uppskattas till omkring 250 000 euro, och de finansieras med anslaget i moment 32.50.03 (Främjande av integration och arbetskraftsinvandring) genom att anslaget överförs till social- och hälsovårdsministeriets moment 33.01.25 (Den riksomfattande informationshanteringen inom social- och hälsovården, reservationsanslag 3 år).

Konsekvenser för den kommunala ekonomin

Kalkylerad ersättning betalas till kommunerna för personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. i integrationslagen. Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inverkar på ekonomin i de kommuner som tar emot kvotflyktingar eller asylsökande som fått tillstånd eller personer som har hemkommun och får tillfälligt skydd och deras familjemedlemmar eller personer i dessa kategorier som självständigt flyttar till kommunerna.

Närmare bestämmelser om statens ersättningar utfärdas genom förordning av statsrådet. Den största delen av den kalkylerade ersättningen betalas för närvarande till kommunen. Med syftet att minska det administrativa arbetet föreslås det att kostnaderna för tolkning från och med den 1 januari 2025 inkluderas i den kalkylerade ersättningen. Det uppskattas att 60 procent av de här kostnaderna uppkommer inom social- och hälsovårdstjänster. Från och med den 1 januari 2025 görs ersättningen för inledande kartläggning också till en del av den kalkylerade ersättning som även täcker kostnaderna för bland annat flerspråkig samhällsorientering och integrationsutbildning i kommunen. Motiveringen till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den (RP 208/2022 rd) innehåller en närmare beskrivning av ändringarna i den kalkylerade ersättningen från och med 2025.

Från och med 2025 beräknas den kalkylerade ersättningen till kommunen i motiveringen till ovannämnda regeringsproposition uppgå till 6 988 euro för barn under 7 år, 2 440 euro för barn i åldern 7–17 år, 11 311 euro för personer över 18 år för det första året och 2 440 euro för personer över 18 år från och med det andra året. I ersättningen för det första året för personer över 18 år ingår kostnaderna för integrationsutbildning och flerspråkig samhällsorientering. För

kommunerna på Åland beräknas de kalkylerade ersättningarna uppgå till 7 351 euro för personer under 7 år, 2 987 euro för barn i åldern 7–17 år, 3 563 euro för personer över 18 år för det första året och 2 987 euro för personer över 18 år från och med det andra året.

År 2022 omfattades sammanlagt 11 233 personer av den kalkylerade ersättningen, av vilka 3 400 personer då för första gången kom att omfattas av den kalkylerade ersättningen. År 2022 var omkring 14 procent av dem som omfattades av den kalkylerade ersättningen under 7 år.

Enligt inrikesministeriets beräkningar på basis av antagandena om invandring betalas kalkylerade ersättningar till kommuner och välfärdsområden till ett belopp av cirka 12,6 miljoner euro 2027, cirka 26,6 miljoner euro 2028 och från och med 2029 till ett belopp som i medeltal är 13,5 miljoner euro mindre än vad som skulle ha betalats utan förkortning av ersättningstiden. Mellan januari och juni 2023 betalades cirka 89 procent av de kalkylerade ersättningarna till kommunerna och cirka 11 procent till välfärdsområdena. Därmed beräknas kommunernas andel av minskningen uppgå till omkring 11,2 miljoner euro 2027 och 23,7 miljoner euro 2028. För en enskild kommun beror minskningen på det antal personer som anvisas kommunplats eller som självständigt flyttar till kommunen. Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen kan inverka på kommunernas villighet att ta emot kvotflyktingar och andra personer som anvisas kommunplats.

Kommunernas och samkommunernas finansiering består primärt av skatter och olika verksamhetsinkomster. Kommunerna får dessutom en betydande del av sin finansiering som statsandelar för kommunal basservice genom finansiering med allmän täckning och kalkylerad finansiering. Det bör också beaktas att det med stöd av integrationslagen betalas olika ersättningar som söks separat samt statsandelar som även täcker kostnaderna för skötseln av uppgifter enligt integrationslagen. Integrationstjänsterna för invandrare (inklusive personer med flyktingbakgrund) som är arbetslösa arbetssökande finansieras som en del av finansieringen av arbetskraftstjänsterna.

Förkortningen av ersättningstiden för kalkylerade ersättningar har sålunda små konsekvenser för den kommunala ekonomin. Vid intern budgetering i kommunen är det mer sannolikt att de ersättningar som betalas med stöd av integrationslagen har riktats till samordning av mottagningen av flyktingar och tjänster för integrationskunder, och en minskning av den kalkylerade ersättningen kan leda till att de enheter som sköter sådana uppgifter upplever ett besparingstryck. Den förkortade ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inverkar inte på finansieringen av den integrationsutbildning och den flerspråkiga samhällsorientering som ordnas i form av arbetskraftsservice, eftersom de graderas enligt den kalkylerade ersättningen för det första året för dem som har fyllt 18 år.

Det kan ha en liten inverkan på den kommunala ekonomin om kostnaderna för tolkning överförs på invandraren i en situation där hen utan grund och utan att avboka tiden har underlåtit att infinna sig vid en mottagning.

Tilläggsinkomster kan uppstå för kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna som kan ta ut kostnaderna för ett besök upp till högst 56,70 euro. Kostnaderna för att inte utnyttja en bokad tid kan också vara större eller mindre, men för enkelhetens skull används 56,70 euro som avgift i kalkylen nedan. Om den föreslagna regleringen också har en vägledande effekt på invandrarens beteende, leder den minskade mängden onödigt uteblivande från bokade mottagningar till förkortning av de köer som uppstår till följd av oanvända och oavbokade mottagningstider och minskning av de återkommande kostnader som detta orsakar.

I nuläget varierar antalet nya integrationsplaner per år för invandrare som anmält sig som arbetssökande vid arbets- och näringsbyråerna och vid försök med sysselsättning i kommunerna. Mellan 2015 och 2022 upprättades i genomsnitt något under 9 000 planer per år. Integrationsplaner upprättas också av kommunen för dem som står utanför arbetskraften. I motiveringen till regeringspropositionen (RP 208/2022 rd) beräknas det att kommunerna från och med 2025 kommer att upprätta omkring 2 000 planer per år för personer utanför arbetskraften. På så sätt beräknas antalet nya integrationskunder uppgå till cirka 11 000 per år.

Integrationsplanernas varaktighet är individuell och varierar mycket beroende på servicebehovet. Majoriteten av tolkningskostnaderna hänför sig dock till den inledande fasen av integrationsprocessen. Eftersom det inte finns några mer exakta uppgifter, antas det i den följande beräkningen att tolkningskostnaderna i genomsnitt uppkommer under högst två år. Från och med 2025 förkortas den maximala längden på integrationsplanerna till två år.

I motiveringen till regeringens proposition (RP 208/2022 rd) uppskattas att tolkning per person ordnas för högst 15 timmar per år. Fördelat på två år ordnas tolkning alltså sammanlagt för högst 30 timmar. Eftersom mottagningar som kräver tolk vanligtvis är längre än en genomsnittlig mottagning, kan man uppskatta att de tillfällen som kräver tolkning i genomsnitt är högst cirka 10 per år.

Enligt Nylands arbets- och näringsbyrå utgör de fall där kunden inte alls kommer till en bokad tid uppskattningsvis mellan 5 och 10 procent av alla bokningar. Anmälan om att avgiften tas ut påverkar dock mängden oanvända tjänster. Det är därför motiverat att bedöma att högst 5 procent låter bli att utnyttja sin bokade tid när avgifter börjar tas ut för bokningar som inte används.

Om det årligen kommer 11 000 nya integrationskunder, de får tjänster som kräver tolkning i genomsnitt 10–20 gånger under integrationsplanens giltighetstid, priset på den avgift som tas ut är 56,70 euro och 5 procent av mötena lämnas oanvända, uppkommer en besparing på 11 000 * 10 (20) * 56,70 euro * 0,05 = 311 850 (623 700) euro per år. Under integrationsplanens giltighetstid och i takt med att kunskaperna ökar minskar sannolikt de oanvända och oavbokade tiderna, vilket innebär att de oanvända tjänsterna uppskattningsvis ger en besparing på högst 566 500 euro i kommunernas och arbetskraftsmyndigheternas årliga kostnader.

I kalkylen tas dock inte hänsyn till situationer där ingen avgift får tas ut därför att det finns en godtagbar orsak till att tjänsten inte utnyttjats eller avbokats, att det är oskäligt att ta ut avgiften eller att klienten är under 18 år.

Ett mottagningsbesök förknippas även med andra kostnader än tolkningskostnader, till exempel lönekostnader för en expert som deltar i mötet. Om invandraren eller integrationskunden utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid, får kommunen eller arbetskraftsmyndigheten enligt den föreslagna 32 a § av invandraren eller integrationskunden ta ut kostnaderna för ordnandet av tolkning, dock högst 56,70 euro. Den föreslagna avgiften ska inte täcka alla kostnader i samband med mottagningsbesöket, utan enbart helt eller delvis de eventuella kostnaderna för tolkning.

Samtidigt kan man uppskatta att uttag av en avgift för tolkningskostnader i samband med en oanvänd tid kan orsaka en administrativ börda för kommuner och arbetskraftsmyndigheter som måste utveckla tillvägagångssätt och ordna resurser för att informera invandrare om avgiften och ta ut den. Särskilt i större städer kan det finnas separata enheter för ekonomitjänster där olika försäljnings- och inköpsfaktureringsuppgifter sköts. Kommunerna kan också anlita en utomstående tjänsteleverantör för teknisk fakturering och uttag av avgifter. Utmaningen är, om

det inte finns någon processplattform, något system eller integreringar av dessa för fakturering (integrering av uppgifter om betalningen och fakturan), att det manuella arbetet och faktureringen kan kosta betydligt mer.

Kostnader uppstår för arbete som hänför sig till kommunens och arbetskraftsmyndighetens fakturering, indrivning och skälighetsbedömning i anslutning till efterskänkning av avgiften. Vägledning till invandrare vid eventuella utredningar ökar också den administrativa bördan. Fakturering är sannolikt den mest fördelaktiga av dessa åtgärder, beroende på om kommunen har ett eget faktureringssystem och en ekonomienhet eller anlitar en extern serviceproducent. Kostnaderna för faktureringen beräknas uppgå till 20 000 euro per år i hela Finland. Det beräknas också att eventuell indrivning kostar flera tiotusentals euro. Det arbete med bedömning och utredning som beskrivs ovan kan medföra kostnader för kommunerna till ett sammanlagt belopp av upp till hundratusentals euro. Dessutom orsakar den eventuella systemutveckling som krävs för att hantera avgifterna i kommunen en engångskostnad på minst flera hundra tusen euro. Kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna bör bedöma hur de organiserar och finansierar verkställigheten av 32 a § på ett kostnadseffektivt sätt, om de utnyttjar den möjlighet som lagstiftningen ger. Den ökning på fem miljoner euro som föreslås i regeringsprogrammet från och med 2025 för att förbättra invandrarmammornas ställning betalas till kommunerna på fastlandet som en del av statsandelssystemet. De kommuner som hör till landskapet Åland ska få finansieringen genom kalkylerade ersättningar, eftersom de inte omfattas av statsandelssystemet. För kommunerna på fastlandet är andelen av tilläggsfinansieringen 4,94 miljoner euro och för kommunerna i landskapet Åland 60 000 euro. Tilläggsfinansieringen förbättrar kommunernas ekonomiska möjligheter att ordna lämpliga tjänster för invandrarföräldrar som vårdar barn i hemmet, inklusive vård av barn medan föräldrarna deltar i tjänster. Enligt uppskattning kommer den anslagsökning på omkring fem miljoner euro som i statsandelen för basservice riktas till kommunerna att variera mellan 122 euro och 1,3 miljoner euro beroende på kommun. I de kommuner som har färre än hundra invånare med ett främmande språk som modersmål ändras statsandelsfinansieringen från 122 euro till cirka 2 000 euro. Ökning per invånare är då 1,01 euro, och variationsintervallet i ökningen av finansieringen är 0,15–2,55 euro per invånare.

Undervisnings- och kulturministeriet använder inte i sina beräkningar uppgifter om kostnaderna för öppen verksamhet, eftersom dessa varierar avsevärt mellan kommunerna och det inte finns någon enhetlig uppskattning av kostnaderna för öppen småbarnspedagogik. Det genomsnittliga priset på småbarnspedagogik som ordnas i daghem och som familjedagvård var 2021 cirka 12 300 euro/barn/år. I denna beräkning beaktas endast kostnaderna för daghemsvård och familjedagvård, det vill säga inte stöd för barnvård. Årskostnaden för ett barn under tre år inom småbarnspedagogik på heltid eller deltid var 19 350 euro, årskostnaden för småbarnspedagogik på deltid för ett barn som fyllt tre år var 6 125 euro och årskostnaden för småbarnspedagogik på heltid var 11 528 euro.

I en kommunundersökning om tolkningskostnaderna för 2019 uppskattade kommunerna att de kostnader som staten ersatte uppgick till minst hälften och ofta till omkring 70–80 procent av kostnaderna för all den tolkning som ägt rum i kommunen. Om behovet av tolkning och andra tjänster för dem som har bott i landet i mer än två år inte minskar samtidigt, kan kommunerna bli tvungna att täcka en större del av de totala kostnaderna för tolkning och andra invandrartjänster. Detta kan eventuellt höja tröskeln för att beställa tolk och tillhandahålla integrationsfrämjande tjänster till invandrarkunder. Det är dock viktigt att notera att tolkning regleras i förvaltningslagen och i flera sektorsspecifika lagar. Förkortningen från och med den 1 januari 2025 av integrationsplanens målsatta giltighetstid till högst två år och även de andra ändringarna i de integrationsfrämjande tjänsterna i inledningsskedet kan dock i bästa fall påskynda integrationsprocessen och språkinlärningen. Det kan också till vissa delar minska

behovet av tolkning till exempel i och med den flerspråkiga samhällsorienteringen. Om reformerna leder till en snabbare och effektivare integration, leder en kortare ersättningstid inte till en ökning av de kostnader för integration som kommunerna bär.

Det finns en risk för att integrationskunders och andra invandrares servicebehov ökar då de ersättningar som staten betalar minskar om de inte får tillräckligt mycket av de integrations- och sysselsättningsfrämjande tjänster som de behöver i början av invandringen. Om tillgången till tjänsterna försvåras kan detta också ha en passiverande effekt till exempel i jobbsökningen. Undersökningar tyder till exempel på att långvarig arbetslöshet kan vara passiverande när man söker arbete, vilket försvårar matchningsproblemen på arbetsmarknaden [10].

Invandrares ekonomiska integration och motivation att integreras äventyras om strukturella hinder införs för snabb sysselsättning efter ankomsten[11]. Från och med 2025 vilar arbetskraftstjänsterna på kommunernas ansvar, vilket innebär att utdragna kundrelationer medför kostnader för kommunerna. Finansieringen av arbetskraftstjänsterna beskrivs närmare i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som gäller en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen (RP 207/2022 rd). Dessutom ökar snabb sysselsättning av invandrare kommunens skatteintäkter, medan kommunen till exempel betalar en andel av utgifterna för utkomststöd.

Konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi

I motiveringen till regeringspropositionen (RP 208/2022 rd) om den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 beräknas den kalkylerade ersättningen till välfärdsområdena från och med 2025 uppgå till 1 069 euro för barn under 7 år, 1 072 euro för barn i åldern 7−17 år, 1 157 euro för personer över 18 år för det första året och 1 072 euro för personer över 18 år från och med det andra året. De kalkylerade ersättningar som ska betalas till hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland beräknas uppgå till 706 euro för barn under 7 år och 525 euro för personer över 7 år.

Enligt inrikesministeriets beräkningar på basis av antagandena om invandring betalas kalkylerade ersättningar 2027 till kommuner och välfärdsområden till ett belopp som är cirka 12,6 miljoner euro mindre än vad som skulle ha betalats utan förkortning av ersättningstiden och 2028 till ett belopp som är cirka 26,6 miljoner euro mindre. Mellan januari och juni 2023 betalades cirka 11 procent av de kalkylerade ersättningarna till välfärdsområdena och cirka 89 procent till kommunerna. Därmed beräknas välfärdsområdenas andel av minskningen uppgå till omkring 1,4 miljoner euro 2027 och till 2,9 miljoner euro 2028. När det gäller det enskilda välfärdsområdet beror minskningen på antalet personer som är bosatta i området och som omfattas av ersättningarna.

Sänkningen av den övre åldersgränsen för ersättning för tjänster för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare från 25 år till 23 år beräknas minska inkomsterna för välfärdsområdena med cirka 0,8 miljoner euro per år från och med 2025 och med 0,4 miljoner euro 2024. Samtidigt är den motsvarande sänkningen av åldersgränsen för stöd enligt integrationslagen till 23 års ålder också avsedd att minska utgifterna i motsvarande grad, varvid den eftersträvade inverkan på välfärdsområdenas ekonomi är kostnadsneutral när det gäller konsekvenserna av sänkningen

[10] Larja, L. & Peltonen, J. (2023). Työvoiman saatavuus, työvoimapula ja kohtaanto-ongelmat vuonna 2022. *TEM-analyyseja 2023:113.*

[11] Brell m.fl., 2020; Marbach m.fl., 2018.

av åldersgränsen och ersättningen för stödet för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare. Risken är att de unga ändå behöver tjänster, såsom vuxensocialt arbete, mentalvårdstjänster eller studerandevård, och därmed ökar kostnaderna för välfärdsområdet något, då välfärdsområdet inte längre kan ansöka om särskild ersättning enligt integrationslagen för tjänster för en 23- eller 24-årig ung person som anlänt utan vårdnadshavare.

I fråga om det andra lagförslaget föreslås en skyddsbestämmelse enligt vilken ett välfärdsområde som innan denna lag träder i kraft har gett en ung person som när lagen träder i kraft är 23 år eller äldre ett beslut om en stödåtgärd som avses i 27 § ska ordna stödåtgärden för den unga i enlighet med beslutet. Det är svårt att bedöma kostnadseffekterna av att skyddsbestämmelsen utvidgas till att gälla stödbeslut som fattats innan lagen träder i kraft. På basis av de uppgifter som samlats in från vissa välfärdsområden i samband med ändringen av barnskyddslagen (RP 56/2023 rd) kan det konstateras att stödbeslut har fattats för en period av några månader och i allmänhet högst ett år och att deras innehåll varierar mycket. Det kan finnas beslut som sträcker sig längre fram i tiden till exempel om stödboende, socialt arbete eller social vägledning. I många välfärdsområden har tjänster (t.ex. stödboende eller stödpersonsverksamhet) köpts från organisationer eller privata serviceproducenter. I och med skyddsbestämmelsen får välfärdsområdet också ersättning enligt 49 § 1 mom. i integrationslagen för den tjänst som tillhandahålls. På så sätt tryggar skyddsbestämmelsen också finansieringen av välfärdsområdena.

Bestämmelser om finansieringen av välfärdsområdena finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) och finansieringen grundar sig långt på statlig finansiering samt delvis på kund- och bruksavgifter. Därför bedöms ändringarna inte ha någon betydande inverkan på välfärdsområdenas ekonomi. Den kalkylerade ersättningen har visserligen riktats till de välfärdsområden där det finns personer som har hemkommun och får tillfälligt eller internationellt skydd och deras familjemedlemmar. Kostnaderna för stöd till unga som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare har ersatts på grundval av de faktiska kostnaderna. Samtidigt är det också mer sannolikt att de ersättningar i den interna budgeteringen som betalas enligt integrationslagen har riktats till tjänster för integrationskunder, och minskningen av den kalkylerade ersättningen leder sannolikt till att de enheter som sköter sådana uppgifter upplever ett besparingstryck.

Enligt en enkätundersökning som Institutet för hälsa och välfärd[12] låtit göra (MoniSuomi, 2022) har invandrarnas möjligheter att komma till läkarmottagning försämrats avsevärt under de senaste fyra åren. Var tredje invandrare upplever att hen i förhållande till sitt behov inte får tillräckliga läkarmottagningstjänster och i sju välfärdsområden är upplevelsen om läkartjänsternas tillräcklighet klart sämre bland invandrarna än bland befolkningen totalt. Särskilt män som flyttat till landet upplever oftare än män i hela befolkningen att också socialservicen[13] är otillräcklig. Samtidigt har den psykiska belastningen ökat bland invandrare jämfört med situationen för fyra år sedan och är klart vanligare än bland hela befolkningen[14]. Det finns en risk för att om integrationskunder och andra invandrare inte får de social- och hälsovårdstjänster som de behöver i början av invandringen, ökar deras servicebehov. Till exempel förebyggande socialarbete och annat förebyggande socialarbete är serviceformer som är mer lönsamma för individen och även för samhället i fråga om kostnadseffekter än tyngre socialarbetstjänster. På motsvarande sätt är behandlingen av och rehabiliteringen efter olika

[12] THL (2023). MoniSuomi-tutkimus: Maahanmuuttaneen väestön psyykkinen kuormittuneisuus on lisääntynyt ja lääkäriin pääsy vaikeutunut. Tiedote 14.6.2023, STT.
[13] THL (2023). Sosiaalipalveluiden riittämättömyys. MoniSuomi 2022 ilmiöraportti (thl.fi).
[14] THL (2023). Psyykkinen oireilu. MoniSuomi 2022 ilmiöraportti (thl.fi).

trauman lönsamma investeringar i integration av invandrare och främjar deras sysselsättning. Om tillgången till tjänsterna försvåras kan detta också ha en passiverande effekt för personen. I början av invandringen har invandrarna ofta en hög motivation för integration och sysselsättning. De konsekvenser som beskrivs ovan kan påverka välfärdsområdenas ekonomi.

Konsekvenser för myndigheterna på Åland

Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, främjande av sysselsättningen, hälso- och sjukvård (med vissa undantag), socialvård, undervisning, kultur, idrott, ungdomsarbete samt övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i självstyrelselagen ska hänföras till landskapets lagstiftningsbehörighet. Också främjande av integration hör till Ålands lagstiftningsbehörighet och landskapet har också sin egen landskapslag (2012:74) om främjande av integration. Ålands integrationslag gäller personer som flyttat till Åland och som har ett giltigt uppehållstillstånd i Finland enligt utlänningslagen (301/2004) eller vars uppehållsrätt har registrerats eller för vilka ett uppehållskort enligt utlänningslagen har beviljats. I Ålands integrationslag föreskrivs det emellertid inte särskilt till exempel om erhållande av ersättningar, utan ersättningar enligt integrationslagen betalas också till kommunerna i landskapet Åland. Enligt 27 § i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om förmynderskap, familjeförhållanden och barns rättsliga ställning.

Inrättandet av välfärdsområdena och lagen om välfärdsområdenas finansiering gäller inte landskapet Åland, men i landskapet Åland ordnar Ålands hälso- och sjukvård landskapets hälso- och sjukvårdstjänster. I landskapet Åland fördelas den kalkylerade ersättningen mellan kommunerna på Åland och Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet. För socialservicen på Åland svarar Kommunernas socialtjänst k.f. och därför betalas socialvårdens andel som en del av den kalkylerade ersättningen till kommunerna i landskapet Åland.

Det bör noteras att förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inte heller inverkar på ordnandet av integrationsutbildning i landskapet Åland. Landskapsmyndigheten svarar för ordnandet av arbetskraftsservice på Åland och landskapsregeringen svarar för finansieringen. Ändringen av lagen om ordnande av arbetskraftsservice som träder i kraft den 1 januari 2025 påverkar inte landskapet Åland. I samband med reformen anvisades arbetskraftsmyndigheterna finansiering på ett nytt sätt för ordnandet av arbetskraftsservicen på fastlandet. I och med ändringen utgör finansieringen av integrationsutbildning som på fastlandet ordnas i form av arbetskraftsservice för personer med flyktingbakgrund en del av den kalkylerade ersättningen enligt integrationslagen. Den redan godkända ändringen eller den regeringsproposition som nu behandlas har således ingen inverkan på finansieringen av integrationsutbildningen i landskapet Åland.

De statliga ersättningarna beaktar också den avvikande myndighetsorganisationen i landskapet Åland, så att ersättningar betalas till kommunerna och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland på annat sätt än till kommunerna och välfärdsområdena på fastlandet. Ersättningar betalas till den myndighet där kostnaderna uppkommit.

Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen i enlighet med det första lagförslaget avses även gälla kommunerna i landskapet Åland samt Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet. Närmare bestämmelser om fördelningen av den kalkylerade ersättningen utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom föreslås det att Ålands kommuner genom den kalkylerade ersättningen ska få motsvarande finansiering för att förbättra

invandrarmammornas ställning, som den finansiering som på det sätt som anges i 60 § ska betalas till kommunerna på fastlandet via statsandelssystemet. Bestämmelser om ersättningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Det årliga avdrag på omkring 3 miljoner euro som ska göras i tolkningskostnaderna inverkar också för Ålands del på de kalkylerade ersättningarna både för kommunernas och hälso- och sjukvårdsmyndighetens del. Bestämmelser om detta utfärdas genom ovan nämnda förordning av statsrådet.

Den i det första och andra lagförslaget angivna sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande för personer som anlänt som minderåriga och utan vårdnadshavare påverkar ersättningarna för välfärdsområdena. På Åland har dessa ersättningar inte tidigare sökts, eftersom minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare inte har anvisats kommunplats på Åland förrän de som får tillfälligt skydd har anvisats plats.

Den föreslagna avgiften för tolkningskostnader som enligt 32 a § tas ut för oanvända tjänster gäller inte åländska myndigheter, eftersom bestämmelser om integrationsfrämjande tjänster finns i Ålands landskapslag om främjande av integration och även arbetskraftsservicen på Åland ordnas av landskapets myndighet, inte arbetskraftsmyndigheten såsom på fastlandet.

Konsekvenser för hushållen

Kommunen eller en arbetskraftsmyndighet kan på vissa villkor ta ut en avgift av en invandrar eller integrationskund för en oanvänd integrationsfrämjande tjänst, om tjänsten har medfört tolkningskostnader för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten och personen inte har avbokat tiden i enlighet med 32 a § i det första lagförslaget. Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska i samband med tidsbeställningen informera invandraren om att det kan medföra kostnader för hen om hen uteblir från en mottagning utan grund och utan att avboka tiden. Med hänsyn till invandrarens språkkunskaper ska informationen ges så att invandraren förstår den. Om invandraren lämnar den reserverade tiden oanvänd utan grundad anledning medför det kostnader för hen. Invandraren kan dock undvika kostnaderna genom att avboka en tid som hen inte kan använda.

Avgiften har negativa ekonomiska konsekvenser både för enskilda invandrare och för invandrarfamiljer. Avgiften får uppgå till högst 56,70 euro. I inledningsskedet av invandringen är invandrare som behöver integrationsplan och integrationskunder som deltar i tjänster enligt integrationsplanen ofta mindre bemedlade, till exempel arbetslösa arbetssökande eller föräldrar som vårdar sina barn hemma. För familjer med låga inkomster kan avgiften vara betydande. År 2021 var de disponibla penninginkomsterna för låginkomsthushåll efter boendekostnaderna 6 553 euro per konsumtionsenhet per år, det vill säga cirka 546 euro per månad. I sådana hushåll utgör avgiften nästan 10 procent av konsumtionsenhetens disponibla inkomster under de månader då avgiften behöver betalas. Dessutom bör det noteras att till exempel utkomststöd i princip inte beviljas för avgifter av sanktionskaraktär, vilket innebär att avgiften minskar de medel som invandraren eller hens familj förfogar över. Avgifterna gäller dock en relativt liten del av invandrarna. Om det finns 11 000 integrationskunder per år och 5 procent av dem uteblir från ett avtalat mottagningsbesök, består målgruppen av 550 personer, varav en del har en godtagbar orsak till att inte infinna sig. Konsekvenserna drabbar emellertid även andra personer som bor i samma hushåll som dessa personer.

Om en arbetssökande invandrare upprepade gånger uteblir från mottagningsbesök inom ramen för arbetskraftsmyndighetens tjänster avbryts arbetssökningen och rätten till

arbetsmarknadsstöd. Också grunddelen för en invandrare som får utkomststöd kan sänkas, om hen inte deltar i utarbetandet av integrationsplanen eller följer planen. En ny ekonomisk sanktionsmekanism i enlighet med förslaget för den som inte deltar i tjänster skapar ett obligatorium också för föräldrar som till exempel får hemvårdsstöd, vars förmåner inte påverkas av att de inte deltar i tjänster.

Den föreslagna regleringen syftar också till en styrningseffekt, det vill säga att kunderna inte i onödan låter bli att använda tider som bokats för tjänster. Detta kan ha en liten påskyndande inverkan på invandrarnas integration och sysselsättning.

Risken är att invandraren inte förstår att en avgift kan tas ut av hen eller att hen inte förstår att hen kan ansöka om att avgiften återkallas genom att ge en utredning om hen fick ett förhinder som kan betraktas som grundad orsak. Dessutom finns det en risk för att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten tar ut en avgift för oanvända tider schematiskt, till exempel utan att ta hänsyn till om avgiften är skälig. I sådana fall är konsekvensen av den avgift som tas ut för oanvänd tid större och mer negativ för invandrarhushållen än vad som avses.

Konsekvenser för företag

En minskning av den kalkylerade ersättningen och av ersättningarna för tolkningskostnader kan ha en liten inverkan på företagens ekonomi, om kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna av serviceproducenterna skaffar färre integrationsfrämjande tjänster, tolkningstjänster och tjänster som hänför sig till stöd för vuxenblivande för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare. Samtidigt kan den ökning på fem miljoner euro som föreslås i regeringsprogrammet från och med 2025 för att förbättra invandrarmammornas ställning få små positiva effekter på företagens ekonomi, om kommunerna skaffar integrationsfrämjande tjänster för dessa personer eller till exempel barnomsorg av serviceproducenter.

I övrigt bedöms propositionen inte ha större än obetydliga konsekvenser.

Konsekvenser för samhällsekonomin

Förslaget har direkta positiva konsekvenser för statsekonomin, särskilt genom att de kalkylerade ersättningarna till kommunen och välfärdsområdet och ersättningarna för tolkningskostnaderna minskar. Storleksklassen på besparingarna beror på antalet personer som omfattas av ersättningarna, vilket gör att uppskattningarna innehåller stora osäkerhetsfaktorer. På basis av inrikesministeriets antaganden om invandring beräknas besparingarna i fråga om den kalkylerade ersättningen uppgå till cirka 12,6 miljoner 2027 och till cirka 26,6 miljoner euro 2028. Från och med 2029 beräknas besparingarna uppgå till i genomsnitt 13,6 miljoner euro om året, om antalet personer som omfattas av ersättningarna bevaras på nuvarande nivå. Besparingarna i och med nedskärningarna i tolkningskostnaderna uppgår till omkring 3 miljoner euro per år. Sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare från 25 till 23 år medför besparingar i statsfinanserna på cirka 400 000 euro 2025 och 800 000 euro per år från och med 2026.

De direkta konsekvenserna av propositionen är sannolikt negativa i synnerhet för kommunernas ekonomi och i mindre utsträckning för välfärdsområdenas ekonomi. Om ersättningen till kommuner och välfärdsområden minskar bör kommunerna minska sina tjänster i motsvarande mån, så att förändringen blir kostnadsneutral. Det är möjligt att man antingen inte kan eller inte vill minska tjänsterna i någon större utsträckning, eftersom en minskning av tjänsterna i början av integrationsprocessen sannolikt bara ökar kostnaderna i ett senare skede. Om kommunernas

och välfärdsområdenas kostnader ökar lika mycket som de statliga ersättningarna minskar, får propositionen egentligen inte några positiva effekter på de offentliga finanserna, utan det handlar bara om att fördela kostnaderna på ett annat sätt. Propositionens konsekvenser för kommunernas och välfärdsområdenas finansiering måste därför följas upp. Om en minskning av de förebyggande integrationsfrämjande tjänsterna leder till dyrare korrigerande tjänster, kan det också få negativa konsekvenser för de offentliga finanserna på längre sikt. Om kostnaderna för tolkning i samband med oanvända tjänster tas ut av invandrare kan det leda till inkomster eller kostnader för kommuner och arbetskraftsmyndigheter, beroende på hur kostnadseffektivt genomförandet kan organiseras och hur mycket avgifter som kan tas ut.

De ekonomiska konsekvenserna av propositionen för hushållen drabbar i första hand de personer av vilka tolkningskostnader i samband med oanvända tjänster tas ut. Målgruppen beräknas vara ganska liten. Konsekvenserna för hushållen kan dock också indirekt återspeglas i sysselsättningen. Eftersom integrationstjänster i inledningsskedet har visat sig öka målgruppens inkomster och sysselsättning[15] kan en minskning av tjänsterna på motsvarande sätt bedömas minska sysselsättningen. Dessutom kan en minskning av utbudet av tjänster öka kostnaderna för andra sektorer på lång sikt. I detta avseende beror konsekvenserna på hur i synnerhet kommunerna ordnar integrationsfrämjande tjänster med den finansiering som de förfogar över.

Konsekvenserna av propositionen för företagen bedöms vara ringa.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Konsekvenser för kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna

Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen inverkar på ordnandet av integrationsfrämjande tjänster i kommunen. Kommunen ska fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Kommunens integrationsprogram omfattar bland annat bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och utarbetande av en integrationsplan och hänvisning av integrationskunderna till de tjänster som överenskommits i integrationsplanen, ordnande av integrationsutbildning och flerspråkig samhällsorientering samt vägledning och rådgivning. I och med att den maximala längden på integrationsplanen förkortas från tre år till två från den 1 januari 2025 förkortas också den tid då det uppkommer kostnader för integrationstjänster. Det är troligt att kommunen också minskar mängden andra integrationsfrämjande tjänster.

När det gäller tolkning är det eventuellt möjligt för kommunerna att sänka kostnaderna, till exempel genom distanstolkning, genom att investera i språkutbildning för invandrare och genom att uppmuntra rekrytering av flerspråkig personal, men det är troligt att man redan nu har försökt minska kostnaderna för tolkning med hjälp av de ovannämnda medlen. Även i och med den nya flerspråkiga samhällsorienteringen kan behovet av tolkning till vissa delar minska och integrationen försnabbas, när invandrarna i samband med den kan få svar på sina frågor om det finländska samhällets funktion på sitt modersmål eller på något annat språk som de kan bra. Då stärks också kunnandet och förmågan att sköta sina egna angelägenheter. Dessutom kan väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel, som finansieras separat som en del av statsandelsfinansieringen för kommunal basservice, minska de tolkningstjänster som behövs för andra myndighetsärenden. Myndigheterna har dock en lagstadgad skyldighet enligt förvaltningslagen att se till att en person förstår de ärenden som gäller hen och därför vid behov

[15] T.ex. Sarvimäki, M., & Hämäläinen, K. (2016). Integrating immigrants: The impact of restructuring active labor market programs. *Journal of Labor Economics, 34*(2), 479-508.

anlita tolk. En minskning av tolkningen inverkar negativt inte bara på kundens utan också på tjänsteleverantörens rättsskydd.

För att flyktingar ska kunna tas emot, särskilt på kommunplatserna, krävs resurser för att samordna mottagningsprocessen och de inledande åtgärderna i kommunen. I 44 § enligt det första lagförslaget förtydligas arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet, men propositionen har inte några konsekvenser för arbetsmängden i kommunen eller välfärdsområdet. Särskilt utsatta flyktingar behöver i början av invandringen vägledning av många olika slag, som kommunerna använder kalkylerad ersättning för. Den förkortade betalningstiden för kalkylerad ersättning kan också påverka kommunernas villighet att bevilja kommunplatser för kvotflyktingar och utsatta personer som får internationellt skydd och personer som har hemkommun och får tillfälligt skydd. Det här gör det svårare att styra flyktingar till kommunerna på ett kontrollerat sätt och kan också ytterligare öka den självständiga inflyttningen till de största städerna.

Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska i samband med tidsbokningen informera invandraren om att det kan medföra kostnader för hen om hen uteblir från en mottagning utan grund och utan att avboka tiden. Med hänsyn till invandrarens språkkunskaper ska informationen ges så att invandraren förstår den. Informationen ska i princip ges skriftligen och vid behov ska invandraren få en påminnelse om den bokade tiden. Ett undantag är en icke läskunnig invandrare, som ska informeras muntligen. Utnyttjandet av material som producerats på riksnivå skulle minska eller eliminera dessa kostnader. Faktureringen, indrivningen och skälighetsbedömningen av avgiften och behandlingen av utredningarna kan dock medföra en ökad administrativ börda för kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna. Kommunerna har redan i nuläget olika arrangemang för att ta ut klientavgifter, till exempel avgifter för småbarnspedagogik. På motsvarande sätt bör kommunen bestämma hur avgifterna ska tas ut och hur uttaget av avgifter ska följas upp. Det kan i viss mån komma in begäranden om omprövning av avgifterna, men uppskattningarna tyder på att det är fråga om små mängder och att man kan klara av dem med hjälp av kommunens eller arbetskraftsmyndighetens nuvarande resurser, särskilt med tanke på att avgiften antas leda till en minskning av kommunens eller arbetskraftsmyndighetens kostnader. Inte heller bedöms det komma in några betydande mängder besvär till förvaltningsdomstolen, vilket beskrivs nedan under Konsekvenser för övriga myndigheter.

Den ovan beskrivna ökningen på 4,94 miljoner euro i statsandelarna och ökningen på 60 000 euro i den kalkylerade ersättningen till kommunerna i landskapet Åland för att förbättra invandrarmammornas ställning gör det möjligt för kommunerna att genomföra språkkurser och andra tjänster som lämpar sig för föräldrarnas behov i familjer där barnen vårdas i hemmet, till exempel på deltid med stöd av barnavård. Barnavård kan till exempel ordnas inom ramen för öppen småbarnspedagogik.

Närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om ersättning av vissa kostnader enligt integrationslagen. I 90 § i det första lagförslaget föreslås det att ett sådant beslut och andra nödvändiga uppgifter om den person som är föremål för ersättning överförs med personen till den nya hemkommunen i en situation där personen flyttar från en kommun till en annan. Detta beräknas minska det administrativa arbetet när den nya kommunen inte behöver ansöka om ett nytt ersättningsbeslut.

När det gäller offer för människohandel kan den administrativa bördan av de ersättningar som enligt integrationslagen betalas till kommuner och välfärdsområden underlättas genom att man avstår från att använda det utlåtande som lämnats av hjälpsystemet för offer för människohandel, det vill säga förläggningen i Joutseno, genom vilket närings-, trafik- och

miljöcentralen har fått veta om personen är kund i hjälpsystemet för offer för människohandel. Denna ändring i 68 § påskyndar eventuellt kommunernas beslut om ersättning för tjänster som tillhandahållits offer för människohandel.

Konsekvenser för välfärdsområdena

Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen och sänkningen av åldersgränsen för stöd till minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare inverkar på ordnandet av integrationsfrämjande tjänster inom välfärdsområdet. Välfärdsområdet måste uppfylla sina lagstadgade skyldigheter och de finansieras i huvudsak av staten. Ändringarna kan dock få konsekvenser för den interna organisationen av välfärdsområdet. I uppgifter som är särskilt inriktade på socialarbete som främjar integration eller som annars fokuserar på integration kan minskningen av ersättningarna vara av betydelse för kostnadstäckningen och för tillhandahållandet av tjänster. Välfärdsområdet har dock en skyldighet att tillhandahålla social- och hälsovårdstjänster till integrationskunder. I 44 § enligt det första lagförslaget förtydligas arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet, men propositionen har inte några konsekvenser för arbetsmängden i kommunen eller välfärdsområdet.

Den föreslagna sänkningen av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande har sannolikt den effekten att unga personer övergår till att bli klienter exempelvis hos socialarbetet med vuxna. Tjänsterna inom stödet för vuxenblivande i enlighet med integrationslagen har administrativt ordnats på olika sätt i de olika områdena till exempel som en del av invandringstjänsterna eller socialarbetet med vuxna. Beroende på hur tjänsterna har ordnats kan övergången till socialarbetet med vuxna för unga som behöver stöd innebära att klientrelationerna avbryts. I bästa fall kan ändringen förebygga utdragna klientrelationer och sporra välfärdsområdena till att utveckla det övriga sociala arbetet och tjänsterna för unga vuxna och familjer samt effektivisera sitt samarbete med kommunerna (till exempel det uppsökande ungdomsarbetet). Avsikten är att också främja en ny typ av samarbete genom det omfattande handlingsprogram för att förebygga marginalisering av unga som skrivits in i regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering. Om åtgärderna i början, när den unga blir självständig, kan göras effektivare och samordnas bättre än för närvarande, minskar antalet unga som under flera års tid behöver stöd för vuxenblivande.

Närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om ersättning av vissa kostnader enligt integrationslagen. I 90 § i det första lagförslaget föreslås det att ett sådant beslut och andra nödvändiga uppgifter om den person som är föremål för ersättning överförs med personen till det nya välfärdsområdet i en situation där personen flyttar från en kommun till en annan. Detta beräknas minska det administrativa arbetet när det nya välfärdsområdet inte behöver ansöka om ett nytt ersättningsbeslut.

När det gäller offer för människohandel kan den administrativa bördan av de ersättningar som enligt integrationslagen betalas till kommuner och välfärdsområden underlättas genom att man avstår från att använda det utlåtande som lämnats av hjälpsystemet för offer för människohandel, det vill säga förläggningen i Joutseno, genom vilket närings-, trafik- och miljöcentralen har fått veta om personen är kund i hjälpsystemet för offer för människohandel. Denna ändring i 68 § påskyndar eventuellt välfärdsområdenas beslut om ersättning för integrationsfrämjande social- och hälsovårdstjänster som tillhandahållits offer för människohandel.

Konsekvenser för närings-, trafik- och miljöcentralerna

Den förkortade ersättningstiden för kalkylerade ersättningar kan minska kommunernas villighet att bevilja kommunplatser, och därigenom försämra närings-, trafik- och miljöcentralernas möjligheter att avtala med kommunerna om hänvisning av invandrare till kommunen och främjande av integration, varvid man också avtalar om kommunplatser. Varje närings-, trafik- och miljöcentral ska med kommunerna inom sitt område i enlighet med de kommunplatsmål som uppställts för området i fråga kunna avtala om tillräckligt med kommunplatser till vilka kvotflyktingar och utsatta personer som får internationellt eller tillfälligt skydd kan anvisas. Samtidigt kommer minskningen av flyktingkvoten från 1 050 till 500 i enlighet med regeringsprogrammet att minska behovet av kommunplatser från och med 2024.

Närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om ersättning av vissa kostnader enligt integrationslagen. I 90 § i det första lagförslaget föreslås det att ett sådant beslut och andra nödvändiga uppgifter om den person som är föremål för ersättning överförs med personen till den nya kommunen eller det nya välfärdsområdet i en situation där personen flyttar från en kommun till en annan. Detta beräknas minska det administrativa arbetet när den nya kommunen eller det nya välfärdsområdet inte behöver ansöka om ett nytt ersättningsbeslut. Däremot har sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare en viss inverkan på närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet, eftersom de blir tvungna att utarbeta nya beslut för välfärdsområdena om stöd för vuxenblivande. Lagändringen avses träda i kraft från och med den 1 juli 2024. Det innebär att de befintliga ersättningsavtalen eller besluten bör uppdateras snabbt före den tidpunkten så att välfärdsområdet inte felaktigt ansöker om ersättning från utvecklings- och förvaltningscentret för kostnader för personer över 23 år. Uppgiften beräknas sysselsätta närings-, trafik- och miljöcentralerna endast tillfälligt och därför kunna skötas med små tidsbegränsade resursökningar, vilket kan genomföras med de anslag som redan finns i budgeten. Beslut om ersättning för tjänster för offer för människohandel ökar inte arbetsbördan för närings-, trafik- och miljöcentralerna, eftersom dessa beslut redan fattas.

När det gäller offer för människohandel kan den administrativa bördan av de ersättningar som enligt integrationslagen betalas till kommuner och välfärdsområden underlättas genom att man avstår från att använda det utlåtande som lämnats av hjälpsystemet för offer för människohandel, det vill säga förläggningen i Joutseno, genom vilket närings-, trafik- och miljöcentralen har fått veta om personen är kund i hjälpsystemet för offer för människohandel. Denna ändring i 68 § minskar närings-, trafik- och miljöcentralens administrativa börda vid beslutsfattandet. Myndighetens beslut styrs av en ersättningsanvisning.

Konsekvenser för utvecklings- och förvaltningscentret

Ansvaret för produktion och distribution av basinformationsmaterial till nya invandrare överförs enligt 11 § i det första lagförslaget från arbets- och näringsministeriet till utvecklings- och förvaltningscentret. Basinformationsmaterialet ges till alla som flyttar till Finland i samband med delgivning av ett beslut om uppehållstillstånd, registrering av uppehållsrätt, utfärdande av uppehållskort eller registrering av hemkommun och befolkningsdata. Genom att uppgiften överförs till utvecklings- och förvaltningscentret klargörs ansvaret, särskilt när det gäller information om arbetslivskunskap, varvid överlappande myndighetsåtgärder kan undvikas. I den uppgift som föreslås i 11 § finns kontaktyta och partiell överlappning med 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter). Utvecklings- och förvaltningscentret svarar i enlighet med 11 § för att svarar för att för myndigheternas bruk samordna, översätta och distribuera basinformation om invandrares rättigheter och skyldigheter i det finländska samhället och arbetslivet. Detta förtydligande medför inte några betydande tilläggsuppgifter, men om det vid en närmare granskning bedöms

att ytterligare resurser krävs för utvecklings- och förvaltningscentret, görs sådana vid behov tillgängliga genom överföring av resurser inom ramen för budgetanslagen. Till 56 § som reglerar utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter fogas ett omnämnande av att centret ska vara statsbidragsmyndighet i uppgifter som avses i 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen. Denna tekniska ändring utvidgar eller utökar inte utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter. Utvecklings- och förvaltningscentret producerar ett flerspråkigt riksomfattande informationsmaterial som levereras till kunderna hos arbetskraftsservicen och kommunerna och innehåller information om avbokning av kundbesök samt om den avgift som tas ut för en oanvänd tid som inte har avbokats (första lagförslagets 32 a §). Uppgiften hänför sig till de uppgifter för utvecklings- och förvaltningscentret som anges i 56 § 1 mom. 2 punkten i det första lagförslaget, men den extra resursen genomförs vid behov genom resursöverföring inom ramen för anslagen i budgeten.

Enligt det nya 3 mom. i 56 § i det första lagförslaget preciseras de uppgifter som i 56 § i integrationslagen anges för utvecklings- och förvaltningscentret genom förordning av statsrådet. Genom förordningen anvisas inte utvecklings- och förvaltningscentret nya uppgifter.

Konsekvenser för andra myndigheter

För att betalningstiden för den kalkylerade ersättningen ska kunna förkortas förutsätts att den automatiserade utbetalningsfunktionen i Migrationsverkets UMA-system utvecklas. Systemutvecklingen medför kostnader, uppskattningsvis cirka 220 000 euro. Kostnaderna för systemutvecklingen kan täckas av Asyl-, migrations- och integrationsfondens (AMIF) särskilda anslag för vidarebosättning som arbets- och näringsministeriet förfogar över och därför behövs inte tilläggsfinansiering i budgetpropositionen.

Enligt förslaget i 68 § om ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel slopas utlåtandet från hjälpsystemet för offer för människohandel, det vill säga förläggningen i Joutseno. Detta förväntas minska den administrativa bördan för förläggningen i Joutseno något. Enligt förslaget ska närings-, trafik- och miljöcentralen se till att personen är kund i hjälpsystemet för offer för människohandel, och detta kan säkerställas med hjälp av användarrättigheter i informationssystemen eller genom förfrågan till hjälpsystemet till exempel per telefon.

Automatiskt urval av uppgifter om dem som får stöd för hemvård och lämnande av uppgifter från Folkpensionsanstalten till kommunen förutsätter systemutveckling.

Propositionen bedöms inte få några betydande konsekvenser för domstolarna. Den avgift som föreslås i 32 a § kan leda till en del begäranden om omprövning, men enligt uppskattningarna mycket sällan till egentligt ändringssökande. En utvidgning enligt 95 § i rätten att söka ändring bedöms inte inverka på domstolarnas arbetsbörda, eftersom det inte har förekommit att ändring söks i beslut om att inte godkänna anmälan om att frivilliga studier som stöds med stöd av integrationslagen avbryts.

Övriga konsekvenser för myndigheter

Situationen vid gränsen mot Ryssland bedöms inte ha någon direkt inverkan på uppfyllandet av målen enligt propositionen. Om personer som söker internationellt skydd kommer över gränsen till Finland hänvisas de till mottagningssystemet och integrationslagen tillämpas då inte på dem. Om de senare får uppehållstillstånd och omfattas av integrationslagens tillämpningsområde, kan

situationen ha indirekta konsekvenser till exempel för ordnandet av integrationstjänster, särskilt om till exempel väldigt många personer samtidigt börjar omfattas av tjänsterna.

4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för invandrare

Kalkylerad ersättning betalas till kommuner och välfärdsområden för mottagande och främjande av integration av personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i integrationslagen och som bor i området (t.ex. personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar samt personer med hemkommun som får tillfälligt skydd) samt kvotflyktingar och deras familjemedlemmar. Många kommuner täcker med kalkylerade ersättningar personalresurserna för samordningen av mottagandet av flyktingar och för integrationstjänster. När ersättningstiden förkortas, återspeglas minskningen av resurser i kommunerna och välfärdsområdena i möjligheterna att producera integrationsfrämjande tjänster i inledningsskedet även för andra invandrare som i enlighet med integrationslagen är föremål för integrationstjänster i inledningsskedet. Risken är att en kortare ersättningstid leder till att de integrationstjänster som kommunerna och välfärdsområdena erbjuder försämras. Det finns undersökningar som visar att en försämring av integrationstjänsterna kan bromsa integrationen och sysselsättningen och därmed inverka negativt på invandrarnas ekonomiska ställning.[16] Propositionen kan ha indirekta konsekvenser också för invandrarfamiljers välbefinnande och integration. Det har belagts i studier att stöd som föräldrarna får för sin integration påverkar deras barns utbildnings- och sysselsättningsvägar[17] och minskar pojkarnas utagerande i form av brottsligt beteende[18])

En eventuell minskning av tjänsterna kan dock öka invandrarnas eget ansvar för integrationen och skötseln av ärenden, såsom butiksbesök. Den reform av social- och hälsovårdstjänsterna som skrivits in i regeringsprogrammet, en effektivare styrning av välfärdsområdena och satsningarna på integration av invandrarmammor och på att förebygga marginalisering av unga kan bidra till att avhjälpa och kompensera de problem med servicesystemet och den regionala ojämlikheten i tjänsterna som tas upp i yttrandena. För att minska eller förebygga de negativa konsekvenserna bör kommunerna och välfärdsområdena på grundval av tillgänglig information inrikta sina resurser på de mest effektiva och mest jämlika integrationsfrämjande åtgärderna.

Att helt eller delvis överföra tolkningskostnaderna på invandraren i en situation där invandraren utan grund uteblir från en mottagning som bokats för hen och inte avbokar sin tid kan leda till ökade kostnader för invandrarfamiljerna. Invandraren bör dock i förväg informeras om möjligheten att hen påförs dessa kostnader så att hen förstår skyldigheten att vid behov avboka tiden. För att tolkningskostnaderna ska kunna tas ut av kunden krävs det att kunden på ett begripligt sätt har informerats om möjligheten att hen blir betalningsskyldig och att kunden har fått anvisningar om hur man avbokar en tid. Om tidsbokningen görs av en myndighet, ska anvisningarna ges skriftligen på ett språk som kunden förstår och kunden ska få en påminnelse

---

[16] Kiviholma, S., & Karhunen, H. (2022). Systematic Review of Active Labor Market Policies' Effects on Immigrants' Employment. *Publications of the Ministry of Economic Affairs and Employment 2022:27*.
Sarvimäki, M., & Hämäläinen, K. (2016). Integrating immigrants: The impact of restructuring active labor market programs. *Journal of Labor Economics, 34*(2), 479-508.

[17] Pesola, H., & Sarvimäki, M. (2022). Intergenerational Spillovers of Integration Policies: Evidence from Finland's Integration Plans, *IZA Discussion Papers, No. 15310*. Institute of Labor Economics.

[18] Foged, M., Hasager, L., Peri, G., Arendt, J. N., & Bolvig, I. (2023). Intergenerational spillover effects of language training for refugees. *Journal of Public Economics, 220*, 104840.

om den bokade tjänsten. Motsvarande avgift för outnyttjad tid finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992), så det skulle vara tillräckligt att föreskriva om möjligheten för kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna att ta ut en avgift. När det gäller avgiften ska hänsyn tas till att den ska vara skälig. De föreslagna bestämmelserna kan också ha styreffekter, det vill säga att kunderna mer sällan än för närvarande låter bli att utnyttja och avboka tjänster som de bokat eller som bokats för dem. Att ta ut tolkningskostnader för ett oavbokat kundmöte av kunden gör kostnaderna för tjänsten mer synliga för kunderna, vilket kan öka uppskattningen för de tjänster som samhället tillhandahåller och förbättra kundens upplevelse av eget ansvar på sin integrationsväg. Det kan dock finnas en risk för att förtroendet för myndigheterna försvagas. Detta kan man försöka förebygga genom att ge så omfattande anvisningar som möjligt om principerna för myndighetsärenden och om denna nya avgift enligt 32 a §, till exempel som en del av materialet i den grundläggande informationen. I den flerspråkiga samhällsorienteringen kan man också behandla myndighetsärenden, men invandrarna deltar i den på grundval av integrationsplanen, så de första tidsbokningarna för vilka en avgift skulle kunna tas ut görs redan före denna tjänst.

Sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen för barn och unga som anlänt utan vårdnadshavare från 25 år till 23 år försämrar denna sårbara grupps tjänster i viss utsträckning. På basis av antalet unga som under de senaste åren anlänt till Finland samt utifrån inrikesministeriets antaganden om invandring kan det uppskattas att högst 140–200 unga personer i regel årligen kommer att omfattas av stödet för vuxenblivande. En sänkning av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande till 23 års ålder förkortar sålunda årligen möjligheterna för cirka 280–400 unga att få stödet. I motiveringen till regeringens proposition (RP 79/2020 rd) uppskattades att 30–40 procent av de unga skulle ha stor nytta av en förlängning av eftervårdsåldern till 25 år jämfört med det tidigare rättsläget, då åldersgränsen var 21 år. Alla unga behöver inte heller i nuläget stöd fram till 25 års ålder, och för en del av dem kan det vara tillräckligt att få stöd fram till 23 års ålder.

Det är dock svårt att bedöma effekterna av en sänkning av åldersgränsen, eftersom det ansågs nödvändigt att förlänga eftervården inom barnskyddet och stödet för vuxenblivande för personer som kommit till landet utan vårdnadshavare som barn (den gällande integrationslagen, 27 §) till 25 år under den senaste regeringsperioden, och man inte har hunnit bedöma effekterna av den ändringen. Det är dock känt att unga vuxna som kommit in i landet utan vårdnadshavare som minderåriga är en särskilt sårbar grupp. Unga som kommit till landet utan vårdnadshavare som minderåriga har levt utan sina föräldrar och mött mycket utmanande erfarenheter under sina uppväxtår. De som har anlänt utan vårdnadshavare har också mött särskilda utmaningar när det gäller integration, bristande språkkunskaper och ojämlik behandling[19]. Efter att åldersgränsen har sänkts bör man säkerställa tillgången till behövliga social- och hälsovårdstjänster, särskilt mentalvårdstjänster, tjänsternas regionala täckning samt yrkespersonalens tillräckliga specialkunnande i fråga om de unga i åldern 23–24 år som har behov av tjänster vid övergången till vuxenlivet. Om det inte finns tillräckligt stöd för denna grupps välbefinnande och engagemang i samhället, skapas en grogrund för marginalisering och negativa följder, såsom extremism och gängbrottslighet[20]. En del av dem som omfattas av det nuvarande stödet för

[19] se Hirschovits-Gerz, T., Weckroth, N., & Heino, T. (red.) (2022). Ikkuna aikuistumiseen: Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,* r*aportti 2/2022*.

[20] Hirschovits-Gerz, m.fl. (2022). Ikkuna aikuistumiseen: Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos,* r*aportti 2/2022*.

vuxenblivande blir tidigt familjeförsörjare, och behovet av stöd för föräldraskapet bör beaktas i det sociala arbetet när åldersgränsen för stödet för vuxenblivande sänks (se även Konsekvenser för barn). På så sätt kan risken för marginalisering som överskrider generationsgränserna förebyggas[21]. Barnombudsmannen har förhållit sig relativt välvilligt till att åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet sänks, men påpekar, liksom Mannerheims Barnskyddsförbund rf, i sitt yttrande att situationen och utmaningarna vid övergången till ett självständigt liv för en ung person som anlänt till landet ensam också kan vara mycket olika och mer mångskiftande än för klienterna inom barnskyddet. Behovet av stöd kan också ökas av det faktum att en ensamkommande minderårig har fått stöd av en företrädare vars uppdrag upphör när huvudmannen fyller 18 år. Det är särskilt viktigt att säkerställa ett effektivt och individuellt stöd för personer i åldern 18–22 år för att förhindra negativa effekter på välbefinnandet när åldersgränsen för stödet för vuxenblivande sänks.

Det finns skäl att bedöma konsekvenserna av sänkningen av den övre åldersgränsen för stödet för vuxenblivande också i relation till de övriga lagstiftningsändringar som ska genomföras under regeringsperioden. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering föreslås det att kriterierna för familjeåterförening ska skärpas, vilket kan öka behovet av stöd under en längre tid bland unga som inte får sin familj till Finland.

Beaktas bör dock att den tredje sektorns roll i främjandet av integration är viktig också när det gäller integrationen av minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare. Samtidigt är det inte organisationernas roll att ersätta myndighetsuppgifter och från och med 2027 innehåller regeringsprogrammet en minskning på 100 miljoner euro per år i finansieringen för social- och hälsovårdsorganisationer via Social- och hälsoorganisationernas understödscentral.

När det gäller offer för människohandel kan den administrativa bördan av de ersättningar som enligt integrationslagen betalas till kommuner och välfärdsområden underlättas genom att man avstår från att använda det utlåtande som lämnats av hjälpsystemet för offer för människohandel, det vill säga förläggningen i Joutseno, genom vilket närings-, trafik- och miljöcentralen har fått veta om en person är kund i hjälpsystemet för offer för människohandel. De potentiella konsekvenserna av denna ändring av 68 § för tryggandet av de tjänster som offren för människohandel får är indirekta och eventuellt positiva på grund av förbättrad servicesäkerhet.

Konsekvenser för personer med flyktingbakgrund

Den förkortade ersättningstiden för kalkylerad ersättning kan påverka kommunernas villighet att bevilja kommunplatser för kvotflyktingar och utsatta personer som får internationellt skydd och personer som har hemkommun och får tillfälligt skydd. Detta kan särskilt påverka tjänsterna för och integrationen av de mest utsatta och därmed mest behövande invandrare som får

---

Ranstorp, M. (2016). The root causes of violent extremism. *RAN Issue paper, 4*(01). European Comission, Radicalisation Awareness Network.
Korpilahti U, Malja M, Jääskeläinen P. & Murdoch T. (red.) 2023. Väkivallaton lapsuus – toimenpidesuunnitelma. Väliarviointi 2020 - alkuvuosi 2023. SHM, Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2023:17, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164848/STM_2023_17_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[21] Centralförbundet för Barnskydd (2022). Lastensuojelun jälkihuollon asiakkaat tarvitsevat kokonaisvaltaista tukea. *Politiikkasuositus 1/2022*.

internationellt skydd. Om det inte beviljas tillräckligt många kommunplatser finns det inte kommunplats för alla som behöver en sådan, varvid utsatta flyktingars boende på förläggningar förlängs och kvotflyktingars ankomst till landet fördröjs. Dessutom kan det ytterligare öka flyktingkoncentrationen i stora städer och tillväxtcentra.

Den förkortade betalningstiden för kalkylerade ersättningar minskar den finansiering som kommunerna och välfärdsområdena använder för samordning av mottagningen av invandrare och tjänster som främjar integration i inledningsskedet, till exempel för individuell vägledning och rådgivning för flyktingar i inledningsskedet, vilket kan försämra kvaliteten och tillgången på de tjänster som invandrarna får. En eventuell minskning av tjänsterna kan dock öka invandrarnas eget ansvar för integrationen och skötseln av ärenden, såsom butiksbesök. De allmänna vägledning- och rådgivningstjänster med låg tröskel som invandrare kan få även efter det att integrationsplanen har avslutats finansieras separat som en del av statsandelssystemet för kommunal basservice från ingången av 2025. Detta bedöms lindra den negativa inverkan som förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen har på vägledningen och rådgivningen för invandrare. Tillgången till kommunplatser och en smidig styrning av flyktingar till kommunerna har också fått stöd till exempel av Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) i form av tilläggsstöd som täcks genom det särskilda anslaget för vidarebosättning. När betalningstiden för den kalkylerade ersättningen förkortas kan behovet av motsvarande stimulansfinansiering öka.

Invandrare som står inför stora utmaningar i vardagen på grund av psykiska problem eller missbruksproblem eller som har flera små barn kan i vardagen glömma överenskomna möten på grund av psykisk belastning. I grupper med flyktingbakgrund finns det mer allmänt hälsoproblem och personer med dålig läs- och skrivkunnighet som kan ha större utmaningar än andra när det gäller att förstå avbokningsanvisningarna för kundmöten som kräver tolkning. Tolkningskostnader som orsakas av oavbokade och oanvända kundmöten kan därför bli ytterligare en börda och ytterligare försämra möjligheterna för vuxna i svårigheter att orka och att integrera sig. Kommunerna bör ta hänsyn till den individuella situationen när det gäller att ta ut tolkningskostnaderna, så att detta inte får oskäliga konsekvenser. Lagstiftningen bör göra det möjligt att ta ut avgifter, men detta bör inte bli något som automatiskt gäller i alla situationer.

Konsekvenser för barn

FN:s kommitté för barnets rättigheter har i sina senaste slutsatser och rekommendationer till Finland i juni 2023[22] krävt att Finland ska säkerställa att asylsökande barns, flyktingbarns och invandrarbarns rättigheter respekteras fullt ut, bland annat genom starkare åtgärder för att se till att rättsprincipen för asylsökande barns, flyktingbarns och invandrarbarns intressen beaktas i första hand i alla asylprocesser och i alla beslut och förfaranden som rör invandring, särskilt när det gäller barn som anlänt utan vårdnadshavare, och att deras åsikter ska höras.

Enligt artikel 3.1 i FN:s konvention om barnets rättigheter skall vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, barnets bästa komma i främsta rummet. Enligt artikel 4 i konventionen skall konventionsstaterna vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna

[22]FN:s kommitté för barnets rättigheter. Slutsatser från den sammanslagna femte och sjätte rapporten från Finland. CRC/C/FIN/CO/5-6. den 2 juni 2023. På nätet: https://um.fi/documents/35732/0/CRC_C_FIN_CO_5-6_fi+%281%29.pdf/f8e9c156-5172-0834-d6c7-201066cbc9f2?t=1691047057189

konvention. I fråga om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter skall konventionsstaterna vidta sådana åtgärder med utnyttjande till det yttersta av sina tillgängliga resurser och, där så behövs, inom ramen för internationellt samarbete. Konventionen om barnets rättigheter tar således hänsyn till de resurser som staten förfogar över, men sätter barnets bästa i främsta rummet även när det gäller ekonomiska anpassningar och åtstramningsbeslut.

Med konsekvenserna för barn avses direkta och indirekta konsekvenser som lagförslaget har på barnens livsmiljö, barnen och barnets bästa. Förslagen till ändring av integrationslagen har vissa direkta konsekvenser för barnen. En förkortad ersättningstid för den kalkylerade ersättningen kan minska ordnandet av integrationsfrämjande stöd till exempel inom småbarnspedagogiken, i vilken man vill öka deltagandet för barn med invandrarbakgrund.

En betydande del av konsekvenserna är indirekta och en följd av hur de i lagen föreslagna ändringarna påverkar livet för barnens föräldrar och deras integration. De förväntade konsekvenserna för föräldrarnas integration och för utvecklingen av den ekonomiska ställningen har beskrivits ovan, och de kan öka barnfattigdomen i de mest utsatta familjerna och därmed till exempel minska barnens möjligheter att delta på lika villkor. Vid bedömningen av de föreslagna lagändringarnas konsekvenser för barn bör man också beakta andra åtgärder som ingår i regeringsprogrammet och som kan ha samtidiga konsekvenser för hur invandrarfamiljernas barns intressen tillgodoses. I enlighet med regeringsprogrammet förbättras försörjningen för barnfamiljerna till exempel genom att barnbidraget för barn under tre år, barnförhöjningen till barnbidrag och barnbidragen för familjer med flera barn höjs. De nämnda åtgärderna i regeringsprogrammet kan för sin del bidra till att balansera de risker som ingår i denna proposition i fråga om ökningen av fattigdomen i barnfamiljer.

Den avgift som tas ut för oanvända tjänster i en kundsituation som kräver tolkning är en ändring som kan ha konsekvenser för barnets bästa. De som löper störst risk för att inte avboka ett kundmöte är de i fråga om resurserna mest utsatta familjerna, för vilka avgiften är den allvarligaste ekonomiska sanktionen också relativt sett. På så sätt drabbar konsekvenserna av denna ändring de barn i barnpopulationen som hör till de sämst bemedlade familjerna, vilket ökar de negativa konsekvenserna med tanke på fattigdom i barnfamiljerna. Genom skälighetsbedömning minskar dock dessa risker. En förkortning av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen kan också påverka kommunernas villighet att tillhandahålla tolkningstjänster efter ersättningstiden. Risken är då, utöver underutnyttjandet av tolkar och felaktiga beslut, att minderåriga barn till invandrare i praktiken fungerar som tolkar vid myndighetstjänster och i andra situationer där ärenden sköts, vilket strider mot anvisningarna. Ett barn som är tolk måste ofta ta för mycket ansvar för sin ålder och utvecklingsnivå och exponeras för ärenden eller situationer som inte är förenliga med barnets bästa. Barns rätt till barndom måste skyddas och deras jämlikhet måste säkerställas. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59−60/1991) ska barn behandlas jämlikt oberoende av deras egen eller föräldrarnas bakgrund eller egenskaper (artikel 2). För att förkortningen av den kalkylerade ersättningstiden inte ska få skadliga konsekvenser för barnen, bör kommunens och välfärdsområdets myndigheters tolkningskompetens och tolkningsetik preciseras genom anvisningar om tolkning. Myndigheterna har dock en lagstadgad skyldighet enligt förvaltningslagen att se till att en person förstår de ärenden som gäller hen och därför att vid behov anlita tolk. På så sätt kan eventuella negativa konsekvenser för barnets bästa av påföljden i form av avgift för en oanvänd och oavbokad tjänst samt av förkortningen av tiden för kalkylerad ersättning förebyggas genom noggranna anvisningar från myndigheterna.

Barnets bästa och konsekvenserna för barnen har därmed prioriterats i förhållande till de föreslagna lagstiftningsändringarna. Det är svårt att exakt bedöma hur en förkortning av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen och den avgift som tas ut för oanvända tjänster

inverkar på barnets bästa. Konsekvenserna kan antas vara ganska små, eftersom de kalkylerade ersättningarna endast utgör en relativt liten del av den finansiering som kommunerna får för att genomföra invandrartjänsterna. Konsekvenserna för barn av begränsningen av tiden för den kalkylerade ersättningen balanseras upp och eventuellt till och med mer än kompenseras av den höjning av statsandelsfinansieringen som baserar sig på koefficienten för främmande språk, med vilken integrationstjänster riktas särskilt till stöd för integration av invandrarmammor. Lagändringarnas konsekvenser för barnets bästa bör ses som en central del av uppföljningen av verkställigheten av integrationslagen, eftersom befintliga forsknings- och sakkunniguppgifter visar att det är nästan omöjligt att exakt bedöma ändringarnas samverkan.

I 60 § i det första lagförslaget föreslås det statsandelsfinansiering till kommunerna för främjande av integration av invandrarföräldrar som får stöd för hemvård. Den ökning av statsandelsfinansieringen som anvisas för att främja invandrarföräldrars integration kan förbättra invandrarfamiljernas barns möjligheter att få tillträde till den kommunala öppna småbarnspedagogiken eller klubbverksamheten samt mammornas möjlighet att sysselsätta sig. Tack vare de integrationstjänster som produceras med extra anslag, särskilt sådana som bättre än i dag motsvarar mammornas behov, kan en snabbare sysselsättning för mammorna förbättra barnens möjligheter att bli fria från risken för fattigdom och därmed vara en förändring som är förenlig med barnets bästa. Denna förändring kan förväntas balansera upp den risk som den kalkylerade ersättningen för kommunerna medför för att integrationstjänsterna för invandrare som hör till barnfamiljer försämras i kommunerna, varvid förändringarnas totala inverkan på barnets bästa kan vara till och med positiv.

Föräldrar som vårdar barn i hemmet kan informeras om barnens rätt till småbarnspedagogik, vilket främjar barnens integration och gör det möjligt för föräldern att delta i integrationsfrämjande tjänster på heltid. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ökas deltagandet i småbarnspedagogik särskilt i fråga om barn över tre år och särskilda åtgärder inriktas på att höja deltagandet i småbarnspedagogik bland barn med invandrarbakgrund. Det bör dock noteras att deltagande i daghemsverksamhet eller familjedagvård enligt lagen om småbarnspedagogik hindrar familjen från att få stöd för hemvård. Stödet för hemvård kan vara en viktig form av ekonomiskt stöd för familjerna. Stödet hindrar dock att rätten till småbarnspedagogik tillgodoses, om familjen beslutar att ta ut stödet för hemvård av barn.

Öppen småbarnspedagogik eller klubbverksamhet motsvarar inte syftet med den ovannämnda skrivningen i regeringsprogrammet till den del öppen småbarnspedagogik inte finns tillgänglig i alla kommuner, eftersom kommunen inte är skyldig att ordna öppen småbarnspedagogik. Verksamhetsformerna inom den öppna småbarnspedagogiken, personalens utbildning och behörighet varierar också mellan de kommuner som ordnar verksamheten. I lagen om småbarnspedagogik finns inga bestämmelser om klubbverksamhet. Klubbverksamheten kan ordnas som en del av den öppna småbarnspedagogiken, men också den är brokig i fråga om praxis och personal. Om den öppna småbarnspedagogiken är av god kvalitet främjar den också barns utveckling, lärande och integration i det finländska samhället.

Den småbarnspedagogik som avses i lagen om småbarnspedagogik styrs av de grunder för planen för småbarnspedagogik som Utbildningsstyrelsen fastställer. Dessa grunder är ett bindande dokument som styr den småbarnspedagogik som ordnas av kommunerna och privata serviceproducenter. I fråga om öppen småbarnspedagogik följs dokumentet om grunderna i tillämpliga delar, eftersom verksamhetens natur avviker från den regelbundna verksamhet som ordnas dagligen, till exempel i daghem. I daghem ska personalen vara utbildade lärare inom småbarnspedagogik, barnskötare eller socionomer. I fråga om öppen småbarnspedagogik kan kommunerna besluta om personalens utbildning. Möjligheterna att stödja ett barns integration

och lärande av finska eller svenska är därför bättre i den regelbundna daghemsverksamheten. Barn befinner sig också i en ojämlik situation beroende på om det finns öppen småbarnspedagogik i kommunen och hurdan öppen småbarnspedagogik som eventuellt erbjuds i kommunen. Samtidigt bedöms det ändå ligga i barnets intresse att barnet deltar i öppen småbarnspedagogik och föräldern i integrationstjänster jämfört med en situation där barnet och föräldern inte deltar i dessa.

Minderåriga barn som anländer utan vårdnadshavare är en sårbar barngrupp barn som enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har en särskild ställning. I enlighet med artikel 27.2 i konventionen om barnets rättigheter har föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling. I enlighet med artikel 27.3 ska konventionsstaterna ”i enlighet med nationella förhållanden och inom ramen för sina resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt och ska vid behov tillhandahålla materiellt bistånd och stödprogram, särskilt i fråga om mat, kläder och bostad.” Enligt artikel 1 i FN:s konvention om barnets rättigheter avses med barn varje människa under 18 års ålder. Konventionen hindrar således inte att åldersgränsen för stödet för vuxenblivande sänks från 25 år till 23 år. Det bör dock noteras att en del av de unga personer som behöver stöd för vuxenblivande blir föräldrar tidigt, vilket innebär att en sänkning av åldersgränsen kan få indirekta konsekvenser för det stöd deras barn får för sin uppväxt. Som det framgår av regeringens proposition om åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet är det viktigt att se till att även denna specialgrupp omfattas av barn- och familjetjänster och, om det behövs, av barnskydd[23].

Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller en skrivning om att invandrarmammors ställning förbättras som en del av totalreformen av integrationsfrämjande tjänster. När det gäller konsekvenserna för jämställdheten mellan könen är det skäl att undersöka konsekvenserna av de föreslagna lagändringarna, särskilt för invandrarkvinnor.

Syftet med FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (FördrS 67–68/1986, nedan *CEDAW-konventionen*) är att verka för att de mänskliga rättigheterna skall förverkligas på jämlik grund även för kvinnor. Konventionen innehåller bestämmelser om bland annat medborgarskap, utbildning, deltagande i arbetslivet, hälso- och sjukvård samt kvinnors ekonomiska rättigheter. På nationell nivå främjas jämställdheten genom lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986, nedan jämställdhetslagen), som syftar till att förebygga diskriminering på grund av kön och främja jämställdheten mellan kvinnor och män samt att i detta syfte förbättra kvinnans ställning särskilt i arbetslivet. FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor (Committee on the Elimination of Discrimination against Women, CEDAW) har i sina rekommendationer år 2014 (CEDAW/C/FIN/CO/7) bland annat rekommenderat att Finland intensifierar åtgärderna för att eliminera diskriminering av invandrarkvinnor och utvecklar program och strategier riktade till invandrarkvinnor för att öka invandrarkvinnornas medvetenhet om sina egna rättigheter och bland annat effektiviserar deras tillträde till utbildning och arbetslivet.

Att begränsa ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen till kommunerna till två år, för kvotflyktingar till tre år, kan påverka invandrarmän och invandrarkvinnor på olika sätt. Sysselsättningen av invandrarkvinnor är långsammare än av män och de offentliga

[23] Regeringens proposition RP 56/2023 rd

integrationstjänsternas betydelse för dem är i genomsnitt större än för männen. Eftersom de barnavårdsskyldigheter som ingår i föräldraskapet ofta hopar sig hos kvinnor under åren efter flytten och förlänger deras integrationsväg, kan en begränsning av de tjänster som eventuellt är förknippade med ändringarna i de kalkylerade ersättningarna minska kvinnornas integrationsmöjligheter mer än männens. Andra reformer som ingår i den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 och den extra resurs på fem miljoner euro som ingår i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering för att stödja integreringen av invandrarmammor kan bidra till att minska de risker som är förknippade med ändringen av ersättningssystemet och som undergräver jämställdheten mellan könen. Ökningen av statsandelsfinansieringen är en förändring som stärker jämställdheten mellan könen, och med dess hjälp minskar man ojämlikheten för mammor på integrationsvägen och i fråga om sysselsättningen genom att erbjuda tjänster och utbildning som lämpar sig för deras livssituation.

Om kommunerna och välfärdsområdena till följd av att tidsspannet för kalkylerad ersättning förkortas minskar tillgången till tolkning, påverkar den åtföljande minskningen av tjänsterna jämställdheten mellan könen. Om en minskning av den tolkning som myndigheterna ordnar leder till ett ökat bruk av släktingar eller vänner som tolk, kan det leda till missförstånd och partiskhet i skötseln av olika ärenden, till exempel genom att kvinnans verkliga åsikt och vilja ignoreras. Tillgången till tolkning, särskilt inom social- och hälsovårdstjänster, är en jämställdhetsfråga för kvinnor. I enlighet med artikel 12.1 i CEDAW-konventionen ska konventionsstaterna till exempel vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor när det gäller hälsovård för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive sådan som avser familjeplanering. Kvinnor flyttar oftare än män till Finland på grund av familjeband och när de vårdar små barn i hemmet är det svårare för dem att delta i språkutbildning. Därför är det ofta svårare för invandrarkvinnor som har familj att lära sig finska eller svenska än det är för männen. Många kvinnor flyttar till landet i barnafödande ålder och behöver tjänster för att trygga hälsan och välbefinnandet för sig själv och sina barn. En begränsning av tolkningsmöjligheterna inverkar negativt på jämställdheten mellan könen när det gäller tillgången till social- och hälsovårdstjänster som tillhandahålls av välfärdsområdet i enlighet med tjänstemottagarnas behov. En begränsning av tolkningstjänsterna kan också göra det svårare att ta upp skadliga traditioner, såsom hedersrelaterat våld eller könsstympning av kvinnor och flickor, hos social- och hälsovården och polisen. Tolkning är viktigt i främjandet av sexuell och reproduktiv hälsa. Av dessa orsaker måste tillgången till tolkning enligt behov fungera i kommunerna och välfärdsområdena, trots ändringar i de kalkylerade ersättningarna. Myndigheterna har dock en lagstadgad skyldighet enligt förvaltningslagen att se till att en person förstår de ärenden som gäller hen och därför att vid behov anlita tolk.

Vid bedömningen av konsekvenserna för jämställdheten mellan könen av att avgifter införs för oavbokade tider för kundbesök bör hänsyn tas till att det oftare är kvinnor än män som ansvarar för barnomsorgen, i synnerhet i familjer med flera barn.[24] Därmed kan tolkningskostnaderna för en oavbokad och oanvänd tid för ett kundbesök sannolikare drabba kvinnor än män och bland dessa kvinnor kan också finnas kvinnor som befinner sig i en utsatt ställning.

Det kan också finnas en risk för att klientavgiften för en oavbokad tid oavsiktligt inverkar på deltagandet i integrationsfrämjande kundmöten, exempelvis för uppgörande av

[24] Kotitöiden ja hoivavastuun jakautuminen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Kotitöiden ja hoivavastuun jakautuminen - THL. Sekä Lahtela, Johanna – Pietiläinen, Marjut (2022): Korona-arki erilaista lähi- ja etätyössä – miltä näyttää sukupuolten tasa-arvon kannalta? Tilastokeskus, 17.6.2022.

integrationsplan, bland föräldrar, ofta mammor, som vårdar barn i hemmet. Risken för en eventuell avgift för oavbokad tid kan minska deras motivation att boka tid för integrationstjänster som de annars inte är förpliktade att delta i.

Enligt artikel 11.2 i CEDAW-konventionen skall konventionsstaterna, för att förhindra diskriminering av kvinnor på grund av äktenskap eller moderskap och för att säkerställa kvinnors faktiska rätt till arbete, vidta lämpliga åtgärder bland annat för att främja nödvändig social service som gör det möjligt för föräldrar att förena familjeplikter med yrkesansvar och deltagande i det offentliga livet, särskilt genom att verka för att ett system för barnomsorg skapas och byggs ut. I enlighet med skrivningen i regeringsprogrammet förbättras invandrarmammornas ställning och ytterligare 5 miljoner euro anslås varje år. Med finansieringen kan kommunerna till exempel ordna integrationsfrämjande språkkurser på deltid och andra tjänster som lämpar sig för föräldrar som sköter barn i hemmet, och för att genomföra dem finansiera till exempel barnavård via öppen småbarnspedagogik och klubbverksamhet under den tid föräldrarna deltar i integrationsfrämjande tjänster. På detta sätt kan jämställdheten mellan könen i enlighet med CEDAW-konventionen främjas genom att de sociala tjänster tillhandahålls som behövs för att invandrarföräldrarna, särskilt invandrarkvinnor som får hemvårdsstöd, bättre ska kunna delta i integrationsfrämjande tjänster. Dessutom kan man på detta sätt främja genomförandet av jämställdhet vid utbildning, undervisning och småbarnspedagogik i enlighet med 5 § i jämställdhetslagen, enligt vilken myndigheter och utbildningsanordnare samt andra sammanslutningar som tillhandahåller utbildning eller undervisning ska se till att flickor och pojkar samt kvinnor och män har lika möjlighet till utbildning och avancemang inom yrket samt att undervisningen, forskningen och läromedlen stöder syftet med denna lag.

God praxis för aktivering av föräldrar som tar hand om barn i hemmet har utvecklats sedan 2019 i projektet Från familjeledighet till arbetslivet, som finansieras av arbets- och näringsministeriet och samordnas och administreras av Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland. Dessutom utvecklades i ett EU-finansierat projekt för stöd till familjer med en förälder (Suunta selkeäksi) under 2021–2023 strategier för sysselsättning av en förälder. Utifrån den information som projekten gav har man också tagit fram material och rekommendationer för att stödja och underlätta återinträde i arbetslivet efter lång familjeledighet både för föräldrar med invandrarbakgrund och föräldrar i majoritetsbefolkningen. Den information, de erfarenheter och den kunskap som genererats i dessa projekt är användbara också vid verkställigheten av den lagstiftning som nu behandlas.

Före Rysslands anfallskrig i Ukraina var en klar majoritet av de asylsökande och de barn som anlände utan vårdnadshavare pojkar. Av de asylsökande som anlände 2015 var mer än 80 procent män, av vilka de flesta var unga män (cirka 15 procent minderåriga, cirka 20 procent över 35 år). Invandrarpojkarna och invandrarmännen kan i olika livssituationer utsättas för en förhöjd risk för marginalisering. Begränsningarna i samband med stödet för vuxenblivande och eventuella relaterade risker berör därför i synnerhet utsatta unga invandrarmän. På samma sätt som enligt regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och 6 och 60 § i lagen om småbarnspedagogik (RP 56/2023 rd), kan sänkningen av åldersgränsen ha olika konsekvenser för kunder av olika kön. ”Forskningen visar att pojkar som placerats utom hemmet möter långvariga svårigheter oftare än flickor.”[25]

[25] Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av barnskyddslagen och 6 och 60 § i lagen om småbarnspedagogik (RP 56/2023 rd)

Även om förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning och sparandet av tolkningskostnaderna bedöms inverka särskilt på invandrarkvinnorna, är förslaget könsneutralt till sina övergripande konsekvenser, eftersom förslaget i 60 § i det första lagförslaget om tilläggsfinansiering för ordnande av integrationstjänster för dem som får hemvårdsstöd i synnerhet förbättrar invandrarkvinnornas ställning.

Konsekvenser för dataskyddet

I propositionen preciseras Folkpensionsanstaltens rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få uppgifter om invandrarens hemkommun och uppehållstillstånd samt skyldigheten att lämna ut dessa uppgifter till kommunerna tillsammans med uppgifter om vem som får hemvårdsstöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Skyldigheten att lämna ut uppgifter om dem som får hemvårdsstöd motsvarar skyldigheten att lämna ut uppgifter om utkomststöd.

De uppgifter som ska lämnas ut till kommunerna innehåller uppgifter om dem som fått hemvårdsstöd under månaden i fråga, uppgifter om tidpunkten för registreringen av personens första uppehållsrätt eller beviljande av uppehållstillstånd eller uppehållskort, uppgifter om personens hemkommun samt uppgifter som är nödvändiga för att personen ska kunna nås och identifieras, såsom personbeteckning och kontaktinformation.

I kommunerna är de som behandlar uppgifterna i huvudsak samma personer som behandlar uppgifter om inkomststöd, vilket innebär att antalet personer som är anställda hos den myndighet som behandlar personuppgifter inte ökar i någon större utsträckning. På månadsbasis lämnas uppgifter ut till kommunerna om uppskattningsvis högst 2 000 personer som får hemvårdsstöd. Uppskattningen grundar sig på Folkpensionsanstaltens uppgifter om att 2 121 personer med ett främmande språk som modersmål som vistats i landet mindre än tre år fick hemvårdsstöd för barn som var födda utomlands 2018. På månadsbasis är dock antalet personer som får hemvårdsstöd lägre.

Om det till följd av att uppgifterna sammanslås bildas ett nytt personregister eller om uppgifterna anses vara kopplade till redan befintliga personregister i förmånsdatasystemet Kelmu, är det Folkpensionsanstalten som är personuppgiftsansvarig. Folkpensionsanstalten har redan flera uppgifter med anknytning till personuppgiftsansvar när det gäller andra personregister, till exempel i fråga om olika förmåner och även personer som får hemvårdsstöd. Dessutom bör det noteras att Folkpensionsanstalten redan för närvarande bildar ett register över invandrare som får utkomststöd annat än tillfälligt. Via förmånsdatasystemet Kelmu kan kommunen se uppgifter i registret och på så sätt i enlighet med integrationslagen nå dessa personer för bedömning av kompetens och behovet av integrationsrelaterade tjänster. Uppgiften är därför inte ny för Folkpensionsanstalten, som bedöms ha sakkunskap om registerföring och behandling av personuppgifter i enlighet med EU:s allmänna dataskyddsförordning och den nationella dataskyddslagen. I FPA:s förmånsdatasystem Kelmu sörjer man redan för dataskyddet bland annat genom att begränsa det datainnehåll som visas för en samarbetspartner (t.ex. en kommun) och användningen av det på organisationsnivå. Dessutom kräver användningen av Kelmu stark autentisering, och logguppgifter lagras över användningen av Kelmu. En avtalsorganisation (t.ex. en kommun) som använder Kelmu ansvarar för att ge sina anställda den Suomi.fi-fullmakt som behövs och för att ta bort den.

I propositionen föreskrivs det dessutom om erhållande av uppgifter mellan kommuner och välfärdsområden samt arbetskraftsmyndigheterna och det föreskrivs också att arbetskraftsmyndigheterna ska ha rätt att av Folkpensionsanstalten, Migrationsverket,

förläggningar och flyktingslussar och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få uppgifter särskilt om grunden och tidpunkten för uppehållstillstånd samt om hemkommunsanteckning. De uppgifter som lämnas ut om grunden och tidpunkten för uppehållstillståndet samt om hemkommunsanteckningen behövs vid den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster samt vid utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan för en person eller en familj. Att arbetskraftsmyndigheten läggs till i 86 § 2 mom. ökar antalet personer som behandlar uppgifterna. Arbetskraftsmyndigheten har redan med stöd av lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) omfattande rätt att få information, så den föreslagna bestämmelsen ökar inte avsevärt arbetskraftsmyndighetens rätt att få information, utan möjliggör specifikt för kommunen och välfärdsområdet att få information i en situation där det görs bedömningar och utarbetas integrationsplaner på ett sektorsövergripande sätt. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som gäller en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen (RP 207/2022 rd) har man gjort en omfattande bedömning av riskerna i samband med arbetskraftsmyndighetens behandling av personuppgifter. I samband med lagberedningen hördes dataombudsmannen och en separat konsekvensbedömning gjordes gällande dataskyddet. Genom lagförslaget ökar antalet kunduppgifter som behandlas något, men principerna och riskhanteringen för behandlingen av kunduppgifter grundar sig på lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

I propositionen utvidgas rätten att få information i samband med ansökan om och behandling av ersättningar. Det blir möjligt för närings-, trafik- och miljöcentralerna att få information från Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kommunen och välfärdsområdet om offer för människohandel för skötseln av de uppgifter som avses i 68 §. Baserat på antalet kunder i systemet för hjälp till offer för människohandel rör närings-, trafik- och miljöcentralernas rätt att få information om offer för människohandel uppskattningsvis högst cirka 200–300 personer per år. Antalet personer och enheter som ansvarar för behandlingen av uppgifterna ökar inte. Den största riskfaktorn med tanke på dataskyddet är informationsöverföringen mellan olika aktörer. Det bedöms dock att en utvidgning av användarätten till Migrationsverkets ärendehanteringssystem UMA för tjänstemän vid närings-, trafik- och miljöcentralen när det gäller ställningen för offer för människohandel i fråga om dataskyddet är ett mer försvarbart förfarande än det nuvarande utlåtandeförfarandet. Där ber man om ett utlåtande från systemet för hjälp till offer för människohandel om ersättning till offer för människohandel, varvid kretsen av personer som behandlar uppgifterna är större. Enligt förslaget beviljas rätten att behandla information samma tjänsteinnehavare vid närings-, trafik- och miljöcentralerna som redan i dag behandlar uppgifter om personer med flyktingbakgrund i ärendehanteringssystemet UMA, och som redan i dag behandlar ersättning för tjänster till offer för människohandel och fattar beslut om sådana. Tillgången till information avses i fortsättningen basera sig på information som erhålls direkt från Migrationsverkets kunddatasystem UMA och inte på ett utlåtande från hjälpsystemet för offer för människohandel.

Enligt propositionen ska det göras möjligt för kommunen att få den information som är nödvändig med tanke på ersättningarna från invandrarens föregående kommun och för välfärdsområdet att få den information som är nödvändig med tanke på ersättningarna från invandrarens föregående välfärdsområde. Motsvarande rätt till information ska också tillämpas mellan välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland. Kommunerna, välfärdsområdena och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland är skyldiga att tillhandahålla tjänster till integrationskunder och får, då de tillhandahåller tjänsterna, information om kundens servicebehov. Den rätt till information som nu föreslås gäller särskilt ersättningsbeslut. Ersättningsbeslut och ersättningsuppgifter ska behandlas i det nya riksomfattande kundinformationssystemet för integration. Utvecklings- och förvaltningscentret samt kommunerna är personuppgiftsansvariga för informationssystemet.

Informationssystemet innefattar flera element som tryggar dataskyddet, såsom beviljande, ändring och radering av användarrättigheter samt uppföljning av loggdata. Informationssystemet har utvärderats på ett övergripande sätt i regeringens proposition RP 208/2022 rd, där det första lagförslaget, det vill säga lagen om främjande av integration (681/2023), innehöll bestämmelser om detta system. Dessa uppgifter sköts av tjänsteansvariga tjänsteinnehavare som också ansöker om ersättning för kostnader för tjänster som ordnas av deras egen organisation och på så sätt får kännedom om personens servicebehov. Rätten att få information gör processen för att ansöka om ersättning smidigare och säkerställer att även den nya kommunen eller det nya välfärdsområdet när invandraren flyttar vet om sin rätt att ansöka om ersättning för den berörda personens tjänster. En del av de invandrare som omfattas av sådana ersättningar som förutsätter beslut och som söks separat omfattas också av den kalkylerade ersättningen, men ersättningstiden i fråga om en del av de ersättningar som söks separat är längre än ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen.

I propositionen utvidgas dessutom serviceproducentens rätt att få information som hänför sig till produktion av integrationsfrämjande tjänster. För skötseln av de uppgifter som avses i 2 kap. i integrationslagen ska serviceproducenten utöver av kommunen och den föregående serviceproducenten också av arbetskraftsmyndigheten få de uppgifter som nämns i 94 §. Också arbetskraftsmyndigheten kan ordna sådana tjänster som avses i 2 kap. och som kräver att serviceproducenten har möjlighet att få behövliga uppgifter också av arbetskraftsmyndigheten för att producera tjänsterna. Arbetskraftsmyndigheten har redan med stöd av lagen om ordnande av arbetskraftsservice omfattande rätt att få information, så den föreslagna bestämmelsen ökar inte i någon betydande utsträckning arbetskraftsmyndighetens rätt att få information.

Det är möjligt att inom ramen för rätten att få information utnyttja olika system för informationsutbytet mellan myndigheterna och serviceproducenterna, såsom det nationella kundinformationssystemet för integration eller Koulutusportti-systemet. Största delen av dessa uppgifter ingår i datasystemet Koulutusportti, som arbetskraftsmyndigheterna och utbildningsanordnarna utnyttjar i administrationen av integrations- och språkutbildningar.

Lagpropositionen bedöms medföra en måttlig ökning av risken för människors rättigheter och friheter i samband med behandlingen av personuppgifter. Riskfaktorerna är i första hand kopplade till arten av den information som behandlas. Samkörningen av uppgifter avses ske på ett systembaserat sätt och ökar därför knappast risken för ett mänskligt misstag i samkörningsfasen. De personuppgiftsansvariga har mycket stor erfarenhet av och kunskap om behandlingen av information som innehåller personuppgifter. Antalet personer som behandlar personuppgifter ökar inte i någon större utsträckning, med undantag för hos arbetskraftsmyndigheten. Dataskyddet vid behandlingen av arbetskraftsmyndigheternas kunduppgifter har dock behandlats noggrant i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Uppgifterna behandlas av personer som behandlar kunduppgifter även i andra sammanhang. I detta avseende ökar antalet personer som behandlar kunduppgifter inte i egentlig mening, utan bara den mängd kunduppgifter som de behandlar ökar något.

Den måttligt ökade risken bedöms vara proportionell i förhållande till behovet av behandlingen och dess syfte. För bedömningen av servicebehovet och servicestyrningen är det nödvändigt att uppgifterna om dem som får hemvårdsstöd samkörs och utnyttjas i strävandena att nå målgruppen. Det tryggaste sättet att samköra uppgifterna är att det sker systembaserat och i en erfaren personuppgiftsansvarigs regi. Arbetskraftsmyndighetens rätt till information gör den sektorsövergripande bedömningen av kompetensen och behovet av integrationstjänster avsevärt smidigare, liksom utarbetandet av sektorsövergripande integrationsplaner. Genom ett smidigare informationsutbyte mellan kommunerna, välfärdsområdena och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland minskas den administrativa bördan med mycket små

risker för dataskyddet. Serviceproducentens rätt till information är nödvändig för att tjänsterna ska kunna produceras. Utan smidig informationsöverföring är det extremt svårt att följa 84, 86, 90 och 94 § i det första lagförslaget utifrån perspektiven att nå kunderna, servicestyrningen och produktionen av tjänster.

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska en medlemsstat samråda med dataombudsmannen vid beredningen av regeringspropositioner som är förknippade med behandling av personuppgifter. Ett yttrande om propositionsutkastet begärdes av dataombudsmannens byrå i samband med den skriftliga remissbehandlingen. Frågor om dataskydd behandlas närmare i avsnitt 12.4.

Konsekvenser för sysselsättningen

Propositionen bedöms inte ha några sysselsättningsökande konsekvenser. Den ekonomiskt mest betydande ändring som föreslås i propositionen är förkortningen av ersättningstiden för kalkylerade ersättningar. Minskningen av den kalkylerade ersättningen till kommuner och välfärdsområden minskar sannolikt också de tjänster i inledningsskedet som erbjuds integrationskunder, vilket i sin tur fördröjer eller försvårar tillträdet till arbetsmarknaden. Integrationstjänster i inledningsskedet har visat sig ha en sysselsättningsfrämjande och inkomsthöjande effekt.[26] Om dessa tjänster minskas får det sannolikt motsatt effekt. Utifrån forskningslitteraturen kan effektens storlek inte bedömas närmare, eftersom man inte vet vilka tjänster kommunerna minskar till följd av att ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen förkortas.

Om en förkortning av ersättningstiden leder till besparingar för de offentliga finanserna, minskar de samtidigt den offentliga efterfrågan. Eftersom det inte finns någon grund för att anta att denna minskning av den offentliga efterfrågan kompenseras av en ökning av den privata efterfrågan, minskar sannolikt den totala efterfrågan och därmed också efterfrågan på arbete. Konsekvenserna drabbar då särskilt kommunernas och välfärdsområdenas personalresurser. Dessutom kan en minskning av tjänsterna ha negativa konsekvenser för sysselsättningen av dem som omfattas av ersättningarna. När det gäller sysselsättningen är denna potentiella negativa konsekvens ändå sannolikt liten, eftersom besparingarna på längre sikt uppgår till högst cirka 15 miljoner euro per år om inte kostnaderna överförs från staten till kommunerna och välfärdsområdena.

Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Enligt 22 § i grundlagen skall det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Relevanta internationella människorättskonventioner som är förpliktande för Finland är dessutom bland annat konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen FördrS 18 och 19/1990, sådan som den lyder senare ändrad i FördrS 71 och 72/1994, FördrS 85 och 86/1998, FördrS 8 och 9/2005, FördrS 6 och 7/2005 samt FördrS 50 och 51/2010) samt den reviderade Europeiska sociala stadgan (FördrS 78–80/2002). Detta förslag kan ha konsekvenser för hur de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna tillgodoses. Utgångspunkten för förslaget till lag om främjande av integration är

[26] Sarvimäki, M., & Hämäläinen, K. (2016). Integrating immigrants: The impact of restructuring active labor market programs. *Journal of Labor Economics, 34*(2), 479-508.

tryggande av faktisk jämlikhet för invandrare. Med detta avses jämlikhet, som förverkligas för slutresultatens del oberoende av olika utgångslägen och möjligheter.

Att invandrarna behandlas lika och att de inte diskrimineras i vardagen är till stor del beroende av att det råder goda relationer mellan befolkningsgrupperna på lokal nivå. Lagändringar som påverkar invandrarnas tjänster och den offentliga debatt som tjänsterna väcker kan återspeglas i attityderna gentemot invandrare och i hur man talar om invandrare. En förkortad ersättningstid för kalkylerade ersättningar till kommuner och välfärdsområden kan leda till en lokal och regional diskussion om hur man ska ersätta den lucka i finansieringen av lagstadgade tjänster för invandrare som orsakas av minskade statliga ersättningar. De offentliga kostnader som invandrarna medför för kommunerna kan i en situation där de kalkylerade ersättningarna minskar därmed leda till att det uppstår motsättningar mellan de kommunala beslutsfattande organen och bland medborgarna, vilket kan få konsekvenser som försämrar jämlikheten och utmanar de goda relationerna mellan olika befolkningsgrupper.

Att minska kostnaderna för tolkning som en del av den kalkylerade ersättningen kan också minska användningen av tolkning eller till exempel öka användningen av släktingar eller vänner som tolk, vilket ökar risken för missförstånd och partiskhet. Myndigheterna har dock en lagstadgad skyldighet enligt förvaltningslagen att se till att en person förstår de ärenden som gäller hen och därmed att vid behov anlita tolk. En minskning av tolkningen inverkar negativt inte bara på kundens utan också på tjänsteleverantörens rättsskydd.

Denna regeringsproposition gör det möjligt att ta ut en klientavgift i en situation där ett kundmöte i anslutning till tjänster i början av integrationsprocessen inte har avbokats av en orsak som beror på kunden och detta har medfört tolkningskostnader för myndigheten. Den föreslagna ändringens eventuella konkreta konsekvenser för jämlikheten enligt 6 § i grundlagen bör undersökas. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av bland annat ursprung eller språk. Propositionen placerar de integrationskunder för vilka det är nödvändigt att anlita tolk vid skötsel av ärenden i särställning jämfört med kunder som har ett gemensamt språk med den som ger kundservice och jämfört med invandrare som bott längre i landet samt med finska medborgare. Dessutom kan regionala skillnader uppstå när kommuner och arbetskraftsmyndigheter kan välja om de tar ut avgiften och hur den ska genomföras. Ett exempel är att om kunden glömmer att komma till ett kundmöte leder det till ekonomisk sanktion bara för dem som behöver tolk. Det finns också en risk för att myndigheternas anvisningar för hur möten ska avbokas inte når alla kunder som behöver tolkningstjänster, till exempel på grund av deras begränsade språkkunskaper eller problem med tillgängligheten till tjänsterna (se dock motiveringarna till 32 a § i lagförslaget i avsnitt 7.1 och avsnitt 12.2 om de åtgärder som krävs för att förhindra detta).

Motsvarande kundbesöksavgift ska inte tas ut vid oanvända och oavbokade kundmöten för vilka det inte har varit nödvändigt att reservera tolkning, trots att även dessa medför indirekta kostnader för myndigheten. I själva verket kan denna praxis innebära strukturell diskriminering av kunder från tredjeland som inte kan engelska, har mindre utbildning och talar språk som man inte kan i kommunerna eller hos arbetskraftsmyndigheterna.

Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten kan ta ut en avgift oberoende av om en tolk som reserverats kan användas för andra uppgifter. Detta bidrar till jämlikheten i den meningen att det till exempel i fråga om tolkar av sällsynta språk kan vara svårt att hitta andra uppgifter som tolken kan användas för, och i den meningen att avgiften kan tas ut även om tolken kan användas för andra uppgifter. Att ta ut en avgift av kunden endast i sådana fall att tolken inte kan användas för andra uppgifter skulle försätta kunderna i olika position. På det föreslagna sättet uppnås en styreffekt på samma sätt för alla kunder.

Det bör noteras att enligt artikel 29 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna har var och en rätt till tillgång till kostnadsfri arbetsförmedling. Artikeln grundar sig på artikel 1.3 i den reviderade Europeiska sociala stadgan (FördrS 78–80/2002) och artikel 6 i gemenskapsstadgan om arbetstagares grundläggande sociala rättigheter. I den reviderade europeiska sociala stadgan ingår bestämmelser om främjande av sysselsättningen, arbetskraftspolitiken samt om offentlig och privat arbetskraftsservice. Artikel 1 i stadgan föreskriver om rätt till arbete och behandlar bl.a. medlemsstaternas åtagande att i sin verksamhetspolitik eftersträva full sysselsättning. Alla arbetstagare ska tillhandahållas arbetskraftsservice gratis. Om avgiften för oanvända och oavbokade tjänster gäller alla kunder hos arbetskraftsservicen och själva arbetskraftsservicen i sin helhet, uppfylls EU-lagstiftningens villkor för avgiftsfri arbetsförmedling inte fullt ut. Den nya 32 a § som föreslås i propositionen, det vill säga den avgift som tas ut för oanvända tjänster, gäller kostnaderna för tolkning i anslutning till besöket, inte kostnaderna för själva besöket eller tjänsten. I den ovannämnda stadgan preciseras inte om arbetskraftstjänsterna och dess avgiftsfrihet även omfattar tolkning. Tolkningen torde inte kunna anses höra till kärnan i arbetslraftstjänsterna. Tjänsten och tolkning i anslutning till den är avgiftsfria för invandrare och integrationskunder som deltar i tjänsten eller i mottagningsbesöket, så till den delen bibehålls den avgiftsfrihet i arbetskraftstjänsterna som förutsätts på EU-nivå. Om en eventuell avgift tas ut är det fråga om en situation där kunden utan fog har uteblivit från ett bokat mottagningsbesök och inte har avbokat tiden och myndigheten därför kan ha ådragit sig kostnader i samband med tolkningen. Utgångspunkten för tjänsternas avgiftsfrihet består alltså, men om tjänsten inte har använts och tolkningskostnader har uppkommit, kan en avgift för tolkningskostnaderna tas ut av kunden. Ur likabehandlingssynpunkt bibehålls alltså individens rätt till avgiftsfria tjänster och tolkning i anslutning till dem. Den föreslagna ändringen aktualiseras i en situation där tjänsten blir oanvänd utan fog. Den ovannämnda stadgan om de grundläggande rättigheterna innehåller inga bestämmelser om sådana avgifter. Redan i dag kan en persons rätt till arbetslöshetsförmåner, till exempel arbetsmarknadsstöd, upphöra om hen upprepade gånger inte kommer till arbetskraftsservicen. Eftersom det är möjligt att sanktionera en persons egen verksamhet, åtminstone i fråga om de förmåner som hen har fått, torde det av denna anledning kunna anses vara möjligt att utsträcka sanktionerna till att även täcka tolkningskostnader som uppkommit på grund av en oanvänd tid.

Konsekvenser för likabehandling av personer med funktionsnedsättning

En förkortning av den kalkylerade ersättningstiden för kommuner och välfärdsområden kan också inverka på rättigheterna för invandrare med funktionsnedsättning som behöver särskilt stöd bland annat vid vägledning och rådgivning. Negativa konsekvenser för likabehandlingen kan uppstå om kommunerna och välfärdsområdena på grund av de minskande resurserna begränsar sina tjänster, särskilt när det gäller tjänster för invandrare med funktionsnedsättning. Också 32 a §, som möjliggör uttag av tolkningskostnader till följd av oavbokade och oanvända kundbesök, innebär risker som är förknippade med tillgodoseendet av rättigheterna för invandrare med funktionsnedsättning. För att förhindra negativa konsekvenser för invandrare med funktionsnedsättning vid tillämpningen av en avgift för tolkningskostnader, och särskilt vid skälighetsbedömning som genomförs som en del av tillämpningen, bör eventuella hörsel- och synnedsättningar beaktas när kunden informeras om att en avgift kan tas ut. På samma sätt bör hänsyn tas till de olika begränsningar som är förknippade med funktionsnedsättning, när kunden har möjlighet att lämna en utredning om orsaken till att en tidsbokning inte har avbokats. Vid sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande bör man också ta hänsyn till de särskilda behoven av social- och hälsovårdstjänster för unga vuxna i åldern 23–24 år med funktionsnedsättning som har kommit till landet utan vårdnadshavare. Dessa åtgärder kan bidra till att minska den risk för diskriminering på grund av funktionsnedsättning som ingår i de föreslagna lagändringarna.

4.2.4 Sammanfattning av de viktigaste konsekvenserna av propositionen

De huvudsakliga konsekvenserna av propositionen, det vill säga de ekonomiska konsekvenserna, konsekvenserna för myndigheter och andra samhälleliga konsekvenser, beskrivs närmare ovan. De ekonomiska konsekvenserna gäller framför allt staten, kommunerna, välfärdsområdena och invandrarna. När det gäller de ekonomiska konsekvenserna bedöms förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen vara den mest väsentliga föreslagna ändringen med de mest betydande ekonomiska konsekvenserna. Även ändringen av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande för personer som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare har ekonomiska konsekvenser.

Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen och sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande har en direkt kostnadsminskande inverkan på anslaget i moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet, förslagsanslag) i statsbudgeten. Ändringarna kan dock inverka på kommunernas och välfärdsområdenas ekonomi, om de tjänster som de ordnar inte minskar i enlighet med kostnaderna eller om det uppstår kostnader för ersättande tjänster.

Inverkan på anslaget i moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet), 1 000 euro

	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Förkortning av ersättningstiden				-12,6	-26,6	-13,5
Sänkning av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Sammanlagt	**-0,4**	**-0,8**	**-0,8**	**-13,4**	**27,4**	**-14,3**

Tilläggsanslaget på fem miljoner euro per år från 2025 för att förbättra invandrarmammornas ställning ökar kostnaderna för statsfinanserna, men förbättrar kommunernas möjligheter att främja integration och sysselsättning i synnerhet för invandrarkvinnor. De kostnader för systemutveckling som föranleds av förkortningen av ersättningstiden och preciseringen av FPA:s informationsskyldighet påverkar inte de offentliga finanserna, eftersom systemutvecklingen kan göras med anslag som redan finns i statsbudgeten.

För införandet av en avgift som tas ut för oanvänd tid kan det uppstå administrativa kostnader för kommunerna och arbetskraftsmyndigheterna, om de tar i bruk avgiften. Samtidigt kan kommuner och arbetskraftsmyndigheter minska kostnaderna för oanvända tider genom att införa avgiften. Kostnaderna kan minskas genom att man producerar nationellt, flerspråkigt material för att informera invandrare om avgiften och vid behov ger anvisningar om avbokning av tider. Ett nationellt material kan produceras med anslag i moment 32.50.03 (Främjande av integration och arbetskraftsinvandring (reservationsanslag 2 år), vilket innebär att ändringen inte till denna del har några kostnadshöjande konsekvenser för de offentliga finanserna.

Propositionens viktigaste konsekvenser för myndigheter är konsekvenserna för kommunerna, välfärdsområdena och arbetskraftsmyndigheterna. Förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen har konsekvenser från perspektivet av kommunernas och

välfärdsområdenas ordnande av integrationsfrämjande tjänster. Sänkningen av åldersgränsen för stöd till minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare har konsekvenser för ordnandet av integrationsfrämjande tjänster inom välfärdsområdet. Kommunernas och arbetskraftsmyndigheternas uppgifter påverkas dessutom av den nya föreslagna 32 a § om en avgift som kan tas ut för oanvända tjänster.

Propositionen har också samhälleliga konsekvenser för olika persongrupper, för dataskyddet och de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Till exempel kan förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning ha en minskande effekt på resurserna i kommunerna och välfärdsområdena och återspeglas på möjligheterna att producera integrationsfrämjande tjänster i inledningsskedet. Dessutom kan en eventuell minskning av tjänsterna ändå öka invandrarnas eget ansvar för integrationen och skötseln av ärenden, såsom butiksbesök. Att helt eller delvis överföra tolkningskostnaderna på invandraren i en situation där invandraren utan grund uteblir från en mottagning som bokats för hen och inte avbokar sin tid kan leda till ökade kostnader för invandrarfamiljerna. Samtidigt kan det också öka invandrarnas eget ansvar för sin integration och skötseln av ärenden. Sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen för barn och unga som anlänt utan vårdnadshavare försämrar i viss utsträckning denna sårbara grupps tjänster. I avsnittet om propositionens konsekvenser för dataskyddet ges en omfattande bedömning av de föreslagna ändringarnas konsekvenser för dataskyddet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Förändringar i det finansiella systemet

När det gäller förkortningen av ersättningstiden för de kalkylerade ersättningarna har man bedömt alternativet att ersättningstiden även för personer som flyttat till kommunerna senast den 31 december 2024 och som omfattas av ersättningarna från och med den 1 januari 2025 förkortas från tre till två år och från fyra till tre år. Detta skulle dock innebära en ekonomisk utmaning för de kommuner som tagit emot flyktingar och de välfärdsområden som de ingår i, när kommunernas och välfärdsområdenas ekonomiska planering har gjorts med uppgifter enligt integrationslagen i fråga om ersättningstidens längd.

Om ersättningstiden förkortas också för personer som har flyttat till kommunerna innan lagen trädde i kraft, ökar målgruppen för lagändringen enligt inrikesministeriets antagande om invandring enligt följande:

	2022 (utfall)	**2023 (uppskattning)**	**2024 (uppskattning)**	**Totalt, personer**
Kvotflyktingar	1 286	1 050	500	**2 836**
Familjeåterföreningar		1 421	1 456	**2 877**
Asylsökande med uppehållstillstånd		1 610	2 408	**4 018**
Personer som får tillfälligt skydd		7 999	13 068	**21 067**
Sammanlagt	**1 286**	**12 080**	**17 432**	**30 798**

Eftersom ersättning betalas ut för fyra år för kvotflyktingar enligt den gällande lagstiftningen, minskas ersättningsbeloppet för dem som anländer 2022–2024. För de övriga grupperna betalas ersättning under tre år, vilket innebär att ersättningsbeloppet minskar för dem som anländer 2023–2024.

Kalkylerad ersättning betalas till ett belopp av 2 300 euro per år för personer som har fyllt 7 år och 6 845 euro för personer under 7 år. I kalkylen har man antagit att 80 procent av de personer som under 2023–2024 kommer att omfattas av kommunersättningen har fyllt 7 år och 20 procent inte har fyllt 7 år. Den kalkylerade ersättningen per person uppgår då till uppskattningsvis 3 209 euro per år. Enligt det antal personer som beräknats ovan uppnås besparing enligt följande:

	2022	**2023**	**2024**	**Totalt, euro**
Kvotflyktingar	4 126 774	3 369 450	1 604 500	**9 100 724**
Familjeåterföreningar		4 559 989	4 672 3044	**9 232 293**
Asylsökande med uppehållstillstånd		5 166 490	7 727 272	**12 893 762**
Personer som får tillfälligt skydd		25 668 791	41 935 212	**67 604 003**
Sammanlagt	**4 126 774**	**38 764 720**	**55 939 288**	**98 830 782**

Alternativet skulle ha lett till ytterligare besparingar på cirka 99 miljoner euro under 2025–2028, varav största delen (cirka 68 miljoner euro) för personer som får tillfälligt skydd. Även om det tillfälliga skyddet upphör senast den 4 mars 2025, har man i kalkylen beräknat att personer med hemkommun som fått uppehållstillstånd på grund av tillfälligt skydd är jämförbara med andra med flyktingbakgrund så länge de befinner sig i landet. Efter 2028 skulle inga ytterligare besparingar uppkomma.

Den ändring som föreslås i denna regeringsproposition föreslås gälla endast dem som har flyttat till kommunen efter 2025. Avsikten med avgränsningen är att kommunerna och välfärdsområdena vid planeringen av servicen och ekonomin bättre ska kunna beakta konsekvenserna av förkortningen av ersättningstiden för den kalkylerade ersättningen enligt regeringsprogrammet från juni 2023 och den förändring som beretts i denna proposition. Med tanke på Migrationsverkets systemutveckling skulle det förkastade alternativet ha varit enklare.

Det föreslås att de fem miljoner euro som i regeringsprogrammet anvisats för främjande av invandrarmammors integration betalas till kommunerna som en del av statsandelssystemet (4,94 miljoner euro) och till kommunerna i landskapet Åland som en del av den kalkylerade ersättningen (60 000 euro). Som alternativ bedömdes en särskild ersättning för specialkostnader som kommunen med stöd av närings-, trafik- och miljöcentralens beslut kan ansöka om hos utvecklings- och förvaltningscentret. Det har dock gjorts ansträngningar för att förenkla systemet för finansiering av integrationsfrämjandet och för att rikta finansieringen mot en allmän täckning som en del av statsandelssystemet eller den kalkylerade ersättningen. Dessutom har inte alla invandrarmammor flyktingbakgrund, så statsandelssystemet täcker olika kommuner jämnare på basis av bland annat kriteriet om främmande språk än den kalkylerade ersättning som betalas till kommuner och välfärdsområden för personer med flyktingbakgrund. Av samma skäl ansågs statsandelen vara en effektivare finansieringsmekanism än den kalkylerade ersättningen. Dessutom vill man rikta finansieringen till just de kommuner som erbjuder språkutbildning och annan integrationsfrämjande verksamhet som lämpar sig för

invandrarmammor, och inte fördela den mellan kommunerna och välfärdsområdena på samma sätt som den kalkylerade ersättningen fördelas.

Det tredje alternativ som bedömdes var att skapa en mekanism för statligt stöd som skulle göra det möjligt för kommunerna att ansöka om finansiering. I likhet med de ersättningar som söks enligt de faktiska kostnaderna (alternativ 1) skulle kostnaderna också med detta alternativ fördelas på ett mer kontrollerat sätt än genom statsandelssystemet och den kalkylerade ersättningen uttryckligen i fråga om tjänster för invandrarmammor. Kommunens lagstadgade uppgifter bör dock inte finansieras genom statsunderstöd, där ansökan och beviljande också medför en avsevärd administrativ börda.

Av ovannämnda skäl föreslås det att tilläggsfinansieringen för främjande av invandrarmammors integration fördelas till kommunerna på fastlandet genom statsandelssystemet och till kommunerna i landskapet Åland genom kalkylerad ersättning. Detta för att kommunerna i landskapet Åland inte omfattas av statsandelen för basservice.

5.1.2 Stöd för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare

Sänkningen av åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet med två år, från nuvarande 25 till 23 år, grundar sig på regeringsprogrammet för Petteri Orpos regering och ingår i sparmålen för statsfinanserna. Med hänsyn till denna grundläggande utgångspunkt bedöms i den här propositionen inga andra sätt att uppnå sparmålet. Däremot bedöms alternativa modeller för lagens ikraftträdande och genomförandet av övergångsbestämmelsen.

Det andra lagförslaget i propositionen avses träda i kraft den 1 juli 2024 utan övergångsreglering, vilket kan vara en utmaning både för minderåriga unga som anlänt utan vårdnadshavare och för de myndigheter som verkställer lagen. I synnerhet när det gäller 23- och 24-åringar och personer som snart fyllt 23 år upphör tjänsten med en mycket kort tidsfrist, och det behövs stöd, särskilt från välfärdsområdena, för att se till att unga inte lämnas utan information om vilka tjänster som står till buds för dem. Förändringen sker mitt under sommarlovet, vilket är en utmaning i synnerhet för personalen i välfärdsområdena, som borde föra någon form av avslutande samtal med de unga med snabb tidsplan efter det att lagen antagits. Stödet för vuxenblivande har i regel ordnats i form av tjänster inom välfärdsområdet. I många välfärdsområden har tjänsterna (t.ex. stödboende eller stödpersonsverksamhet) köpts från organisationer eller privata serviceproducenter. Dessutom ökar arbetsbördan vid närings-, trafik- och miljöcentralerna tillfälligt när ersättningsbesluten om stöd för vuxenblivande ska uppdateras så att de motsvarar lagändringen.

Som alternativ handlingsväg har man bedömt att lagändringen görs i en lag som träder i kraft först den 1 januari 2025 eller att lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024, men så att den nya lägre åldersgränsen med stöd av en övergångsbestämmelse inte tillämpas alls på unga vars rätt till eftervård hunnit uppkomma med stöd av den gällande lagstiftningen. Det här alternativet skulle skydda redan uppkomna rättigheter. Alternativet skulle emellertid inte medföra besparingar ännu under 2024 och därmed inte heller uppnå sparmålen enligt regeringsprogrammet.

I stället för övergångsbestämmelser innehåller det andra lagförslaget skyddsbestämmelser som tar hänsyn till beslut som fattats innan lagen trädde i kraft om stödåtgärder inom ramen för stöd för vuxenblivande. Beslut som fattas av välfärdsområden kan gälla rätten till stöd för vuxenblivande i allmänhet eller kan vara förvaltningsbeslut som gäller konkreta enskilda stödåtgärder som bestäms på grundval av ett individuellt behov av tjänster. Det väsentliga med skyddsbestämmelserna är att de skyddar i synnerhet de sistnämnda, eftersom en ung person

måste kunna lita på att den rättighet som skapas genom ett förvaltningsbeslut är varaktig. En sådan skyddsbestämmelse tryggar kontinuiteten i de tjänster som redan har inletts och som är nödvändiga för den unga personen. Välfärdsområdet är då skyldigt att ordna stödåtgärder i enlighet med beslutet, även om beslutet sträcker sig till tiden efter lagens ikraftträdande.

5.1.3 Rätt att få information

Det föreslås att Folkpensionsanstalten ges rätt att få uppgifter från Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt att samköra uppgifter från dessa myndigheter med uppgifter om invandrare som får hemvårdsstöd. Syftet med samkörningen är att skapa en förteckning över invandrare som hör till integrationslagens personkrets och lämna ut den till kommunerna via förmånsdatasystemet Kelmu för att kommunen ska kunna ta kontakt och göra en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Som alternativ handlingsväg har bedömts såväl det nuvarande läget, där Folkpensionsanstalten lämnar en förteckning till kommunerna över alla kommuninvånare som får hemvårdsstöd som att kommunerna får tillgång till det nya riksomfattande kundinformationssystemet för integration i början av 2025 och kan utnyttja det för att få kontakt med kunderna. Om Folkpensionsanstalten inte samkör uppgifterna om personkretsen, faller det på kommunen att samköra uppgifterna och manuellt ta ut de uppgifter som behövs för att bilda personkretsen separat från de ovan nämnda systemen. Kommunerna har ansett att det är viktigt att uppgifterna om personkretsen finns att tillgå på ett registerbaserat sätt. I synnerhet i de stora städerna, där antalet invandrare inom personkretsen är störst, skulle det krävas separata resurser för att organisera samkörningen av registeruppgifter. Det kan inte heller anses kostnadseffektivt att varje kommun utvecklar en egen systembaserad lösning för att samköra uppgifter i syfte att fullgöra sin lagstadgade uppgift, det vill säga att nå de invandrare som får hemvårdsstöd för att bedöma kompetensen och behovet av integrationstjänster.

Som en alternativ handlingsväg har också bedömts möjligheten att för samkörningen av uppgifterna utnyttja det nationella kundinformationssystemet (det s.k. Koto-digi) för integrationen, som håller på att utvecklas. Eftersom det är fråga om utveckling av ett nytt system som kan tas i bruk av kommunerna från och med början av 2025 har man av skäl som har med tidsplanen att göra beslutat att säkerställa att systemet i ett första skede kan användas för kommunernas kärnuppgifter enligt integrationslagen, såsom registrering av bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster samt integrationsplaner. Ur systemutvecklingens synvinkel har man uppskattat att sammanslagningen av de uppgifter som behövs för att bilda personkretsen i integrationslagen inte kan genomföras i det nya kundinformationssystemet i inledningsfasen av införandet. Kommunerna är enligt den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 skyldiga att införa kundinformationssystemet i fråga, men lagen möjliggör en övergångsperiod inom vilken kommunerna kan välja tidpunkten för införandet mellan den 1 januari 2025 och den första januari 2027. Det har uppskattats att kommunerna gradvis kommer att införa kundinformationssystemet i början av kommunernas användningsskyldighet, senast den 1 januari 2027. För att kommunerna från och med 2025 ska nå de invandrarföräldrar som får hemvårdsstöd är det mer naturligt att utnyttja Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu, som redan är i bruk, och där det är möjligt att före 2025 och till skäliga kostnader, införa en funktion för att samköra uppgifterna. Det är inte möjligt att göra en motsvarande samkörning av uppgifter i kundinformationssystemet Koto-Digi före 2025 och systemet kommer inte att vara i drift i alla kommuner ännu från och med 2025. Beaktas bör dessutom att kommunerna redan i dag använder Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu för att nå invandrare som får utkomststöd annat än tillfälligt. Användningen av systemet och beviljandet av användarrättigheter till kommunernas personal är därmed redan nu invand praxis för kommunerna och Folkpensionsanstalten.

5.1.4 Sänkning av tolkningskostnaderna

Kostnaderna för kan också sänkas till exempel med hjälp av snabbtolkning, varvid tolken inte i förväg reserveras för integrationsfrämjande tjänster. Då uppstår inga tolkningskostnader om personen i fråga uteblir från den bokade integrationsfrämjande tjänsten utan att avboka den. Det bör dock noteras att snabbtolkning redan i dag ofta används i tjänsterna, och att det är mer osäkert att få en tolk till ett mottagningsbesök för snabbtolkning. Dessutom kan tolkningens kvalitet bli lidande, eftersom tolken inte har möjlighet att förbereda sig inför det ärende och den situation som ska tolkas.

När det gäller tolkning skulle det vara möjligt att sänka kostnaderna, till exempel genom distanstolkning, genom att investera i språkutbildning för invandrare och genom att uppmuntra rekrytering av flerspråkig personal, men det är troligt att man redan nu har försökt minska kostnaderna för tolkning på dessa sätt. Även i och med den nya flerspråkiga samhällsorienteringen kan behovet av tolkning till vissa delar minska, när invandrarna i samband med orienteringen kan få svar på sina frågor om det finländska samhällets funktion på sitt modersmål eller på något annat språk som de kan bra.

Även genom vägledning och rådgivning av invandrare kan kostnaderna för tolkning minskas i situationer där en person inte kommer till platsen för en avtalad tjänst eller ett mottagningsbesök. En fungerande och flerspråkig vägledning och rådgivning av invandrare samt kundorienterade verksamhetssätt kan minska de situationer där tolkning som inte används orsakar onödiga kostnader. Färdigheter i att arbeta med en flerspråkig och mångkulturell kundkrets kan stärkas genom personalutbildning och praxis som minskar missförstånd och informationsavbrott under kundmöten. Språkmedvetna och personliga former av kundarbete kräver utöver kunnandet tillräckliga personalresurser för att till exempel säkerställa att informationen om kundmöten förmedlas per telefon eller på annat sätt personligen på ett språk som kunden kan. Det kan därför vara en utmaning att enbart genom nya sätt att utföra kundarbete få till stånd en kostnadseffekt som motsvarar den avgift som tas ut för oanvända tjänster.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i Norden

5.2.1 Norge

Enligt den norska tolklagen (Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk mv. tolkoven, LOV-2021-06-11-79) har den offentliga sektorn rätt att av kunden ta ut en avgift för mottagningar för vilka en tolk har beställts, om kunden inte har kommit till platsen för en avtalad mottagning. Bestämmelsen tillämpas i de fall då det med stöd av tolklagen är obligatoriskt att anlita tolk och där anlitande av tolk enligt tolklagen ska övervägas. Det norska undervisnings- och forskningsministeriet utfärdar särskilda anvisningar om villkoren för uttag av avgiften, till exempel om att den person för vilken tolken beställs ska vara medveten om att tolk har beställts och förstå att avgift kan tas ut för detta. Under remissbehandlingen av tolklagen uttryckte vissa aktörer oro över att kostnaderna kan drabba de mest utsatta grupperna, som har en svag ekonomi och därmed saknar betalningsförmåga. Yttrandena innehöll också ståndpunkter om att ingen avgift ska tas ut om kunden uteblir från mottagningen på grund av sjukdom eller av liknande orsaker.

I Norge utredde undervisnings- och forskningsministeriet också ett självrisksystem för tolkning som en del av regeringens proposition (Prop.156 L, 2020–2021). Självrisksystemet för tolkningstjänster infördes inte eftersom det bedömdes inverka negativt på användningen av

tolkning och på behandlingen av besvär, leda till fler felaktiga beslut och minska förtroendet mellan användarna och den offentliga sektorn.

5.2.2. Danmark

I Danmark har integrationskunder rätt till tolk som bekostas offentligt i bara tre år. Därefter tas en avgift ut av kunden för anlitandet av tolk. Begränsningarna i anlitandet av offentligt bekostad tolk trädde i kraft för första gången 2011, då det infördes bestämmelser om att tolk till en början kan anlitas till självkostnadspris för kunder som bott i landet i mer än 7 år. Av dem som kommit till Danmark med flyktingstatus eller som asylsökande uppgav 20 procent att de behövde tolkning efter att de hade bott i landet i 3 år och 15 procent att de behövde tolkning efter 7 år. Majoriteten av dem som var i behov av tolkhjälp efter en längre tid i landet var personer utanför arbetskraften (72,3 %) och uppgav att de hade hälsoproblem (56 %). Enligt en undersökning[27] påverkar begränsningen av den avgiftsfria tolkningen särskilt invandrare med låga inkomster, invandrare med hälsoproblem och invandrare utanför arbetskraften, vilket skapar etnisk och social ojämlikhet, till exempel när det gäller tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster. Den första danska förvaltningslagen (Forvaltningslov nr 571 af 19/12/1985) trädde i kraft i början av januari 1987 och samtidigt stiftades en lag om offentlighet i förvaltningen (Lov om offentlighed i forvaltningen; Offentlighedsloven nr 572 af 19/12/1985). Den danska förvaltningslagen ändrades senast 2014 (Bekendtgørelse af forvaltningsloven, LBK nr 433 af 22/04/2014). Den danska förvaltningslagen kan karaktäriseras som en komprimerat formulerad processlag och den innehåller bestämmelser om till exempel sekretess, jäv för myndigheter, hörande av berörda parter och ändringssökande. I den danska förvaltningslagen föreskrivs det alltså inte om tolkning såsom i den finska förvaltningslagen (434/2003).

5.2.3 Sverige

I Sverige täcker staten kostnaderna för tolkning för personer med främmande språk utan tidsbegränsning. Kunden behöver inte ersätta tolkningskostnaderna för ett kundbesök som inte avbokats. Kommunerna får en schablonersättning för integrationsfrämjande tjänster för personer med uppehållstillstånd. Detta föreskrivs i en förordning (Förordning om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, 2010:1122). Schablonersättningen ska täcka kostnaderna för insatser för att främja den inledande integrationen av nyanlända personer (etableringsinsatser) som uppkommer genom mottagande av personer och praktisk hjälp med boende samt extra kostnader bland annat i skolor, förskolor, fritidscenter och inom barnavård. Schablonersättningen ska också täcka samhällsorientering, tolkning, svenskspråkig utbildning för invandrare, anpassad kommunal vuxenutbildning för nyanlända som omfattas av förordningen om etableringsverksamhet (2017:820) samt andra insatser för att underlätta integration i samhället.

År 2023 är schablonersättningen för personer som inte fyllt 66 år 165 000 kronor (cirka 14 100 euro) och 92 600 kronor (cirka 7 900 euro) för personer som fyllt 66 år. Ersättningen betalas ut i poster under två år och kan fördelas mellan flera kommuner om invandraren flyttar från en kommun till en annan. Dessutom kan kommunerna i Sverige få ersättning utan ansökan för mottagande av barn (under 18 år) och unga (18–20 år) utan vårdnadshavare som har fått

[27] Nielsen M. R., Jervelund S. S. 2023. Impacts of an interpretation fee on immigrants' access to healthcare: Evidence from a Danish survey study among newly arrived immigrants. Health Policy136, 104893, https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2023.104893.

uppehållstillstånd. Kommuner som är första kommun som tar emot en nyanländ får också ekonomiskt stöd för startkostnaderna utan ansökan.

6 Remissvar

6.1 Remissbehandling

Regeringens propositionsutkast var ute på remiss 19.9–23.10.2023. Svenskspråkiga remissinstanser kunde lämna yttrande fram till den 27 oktober 2023. Yttrande begärdes bland annat av andra ministerier, centrala myndigheter, kommuner, välfärdsområden, organisationer, föreningar och sammanslutningar. Sammanlagt kom det in 182 yttranden. En del av yttrandena var gemensamma yttranden.

Av ministerierna lämnades yttrande av kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt finansministeriet. Yttrande lämnades av Ålands landskapsregering, Riksdagens justitieombudsmans kansli, Barnombudsmannens byrå, Justitiekanslersämbetet, Jämställd-hetsombudsmannens byrå och Diskrimineringsombudsmannen.

Yttrande lämnades av följande kommuner: städerna Esbo, Forssan seudun kotouttamo, Fredrikshamn, Heinola, Helsingfors, Hyvinge, Högfors, Idensalmi, Jakobstad, Jyväskylä, Jämsä, Kajana, Kankaanpää, Karleby, Kemi, Kotka, Kouvola, Kristinestad, Kuhmo, Kuopio, Kuusamo, Lahtis, Lieksa, Lojo, Lovisa, Malax, Mariehamn, Nokia, Nykarleby, Närpes, Orimattila, Pargas, Parkano, Pudasjärvi, Raseborg, Reso, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Somero, S:t Karins, S:t Michel, Tammerfors, Tavastehus, Träskända, Uleåborg, Vanda, Varkaus, Vasa, Viitasaari, Villmanstrand och Åbo samt kommunerna Hollola, Janakkala, Jomala, Jorois, Kronoby, Larsmo, Mäntsälä, Nurmijärvi, Padasjoki, Pedersöre, S:t Mårtens, Sysmä, Tusby och Östermark. Dessutom lämnade Järvi-Pohjanmaan yrityspalvelu Oy ett gemensamt yttrande från Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Soini och Vimpeli kommuner och centrala intressegruppers gemensamma invandringsarbetsgrupp. Yttrande lämnades också av Ålands kommunförbund, Nylands förbund och Egentliga Finlands förbund.

Av välfärdsområdena lämnades yttrande av följande: Birkalands, Egentliga Tavastlands, Kajanalands, Kymmenedalens, Lapplands, Mellersta Finlands, Mellersta Nylands, Mellersta Österbottens, Norra Savolax, Norra Österbottens, Päijänne-Tavastlands, Satakunta, Södra Karelens, Vanda och Kervo, Västra Nylands och Östra Nylands välfärdsområden samt Ålands hälso- och sjukvård ÅHS.

Av myndigheterna lämnades yttrande av NTM-centralerna i Birkaland, Egentliga Finland, Kajanaland, Lappland, Mellersta Finland, Norra Karelen, Norra Savolax, Norra Österbotten, Nyland, Satakunta, Sydöstra Finland, Tavastland, Österbotten samt av AN-byråerna i Birkaland, Egentliga Finland, Lappland, Mellersta Finland, Norra Karelen, Norra Österbotten, Nyland, Sydöstra Finland, Tavastland och Österbotten, Business Finland, Diakonissanstalten, Finlands ortodoxa kyrka, Folkpensionsanstalten, Helsingfors förvaltningsdomstol, Helsing-fors universitet, Institutet för hälsa och välfärd, Joutseno förläggningscentral/hjälpsystemet för offer för människohandel, Kyrkostyrelsen, Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Nationella centret för utvärdering av utbildningen, Statens ekonomiska forskningscentral, Utbildningsstyrelsen och Åbo universitet.

Dessutom lämnades yttrande av följande aktörer: Akava rf, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Centralförbundet för Barnskydd rf, Erikoiskaupan liitto Etu ry, ETU - Edustajat turvapaikanhakijalapsille ry, Finlands Dövas

Förbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Flyktinghjälp rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands Röda Kors, Finlands Settlementförbund r.f., Flyktingrådgivningen rf, Förbundet för mänskliga rättigheter rf, Föreningen Luckan rf. -Luckan integration, Företagarna i Finland rf, Handikappforum rf, Henkilöstöala HELA ry, Hyvinvointiala HALI ry, Högskoleutbildade samhällsvetare rf, Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Mannerheims Barnskyddsförbund rf, Medborgarinstitutens förbund Mif rf, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, MIELI Psykisk Hälsa Finland rf, Miessakit ry, Moniheli ry, Monika-Naiset liitto ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y., Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry, Pakolaisnuorten tuki ry, Paremmin Yhdessä ry, Religionernas samarbete i Finland - RESA-forumet rf, Rädda Barnen rf, Semantix Finland Oy, Servicefacket PAM rf, Siirtolaisuusinstituuttisäätiö - Stiftelsen för Migrationsinstitutet sr, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Specialvårdorganisationernas förbund EHJÄ rf, STTK rf, Språkexperter rf, Stiftelsen för Rehabilitering sr, Studiecentralerna rf, Suomen Akateemisten Naisten Liitto - Finlands Kvinnliga Akademikers Förbund ry, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto - Finlands översättar- och tolkförbund ry, Suomen Somalinaisten kehitys ry, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry, Svenska Finlands folkting, Tehy rf, Työttömien Keskusjärjestö ry, Ungdomsforskningssällskapet rf, Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf, Våra Gemensamma Barn rf, Väestöliitto samt Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab. Yttrande lämnades också av en enskild person.

Sammanfattningen av yttrandena finns i den offentliga tjänsten på https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM018:00/2023.

Förkortning av ersättningstiden för kalkylerad ersättning

Majoriteten av dem som lämnade yttrande förhöll sig negativa till en förkortning av ersättningstiden för kalkylerad ersättning och påpekade att behovet av tjänster för personer med flyktingbakgrund ofta är längre än två år, eftersom de utgör en sårbar grupp. I flera yttranden framhölls att satsningar på integrationstjänster i inledningsskedet främjar invandrares integration och sysselsättning samt förebygger invandrarnas behov av andra, dyrare tjänster. I yttrandena konstaterades att de nedskärningar som nu föreslås skulle medföra måttliga besparingar på kort sikt, men att kostnaderna skulle öka på lång sikt. I de flesta yttranden ansågs nedskärningarna minska tillgången till tjänster och försämra tjänsternas kvalitet samt kommunernas totalekonomiska möjlighet att producera integrationsfrämjande tjänster. I flera yttranden uttrycktes oro över kommunernas och delvis även för välfärdsområdenas finansiering. Oro uttrycktes över kommunernas villighet att ta emot flyktingar och över en ytterligare ökad koncentration av flyktingar till de stora städerna. I yttrandena ansågs det viktigt att nivån på den kalkylerade ersättningen är tillräckligt hög i förhållande till förkortningen av ersättningstiden. I yttrandena betonades också behovet av att utveckla informationssystemet UMA och man önskade insyn i kostnaderna för systemutvecklingen. Flera remissinstanser motsatte sig att ersättningen för tolkning minskas som en del av den kalkylerade ersättningen eller var oroliga över hur tolkningskostnaderna ska täckas i framtiden.

Motiveringen har kompletterats särskilt när det gäller bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna och konsekvenserna för olika invandrargrupper, samt kostnaderna för systemutvecklingen.

Tolkningsavgift

I yttrandena framfördes både stöd för och invändningar mot att en tolkningsavgift tas ut för oanvänd tid. I flera av yttrandena understöddes en styrningseffekt i samband med syftet med avgiften och uttaget av avgift, men i en del yttranden framhölls att styrningseffekten kan uppnås genom styrning och rådgivning i stället för genom sanktioner, eller genom förbättring av tidsbokningssystemet, samt att det redan finns andra sanktioner med styrningseffekt, till exempel förlust av arbetslöshetsförmåner. I yttrandena ifrågasattes fördelarna med ändringen i förhållande till nackdelarna, och det framhölls att de oanvända tolkningstiderna är sällsynta. Enligt yttrandena skulle den administrativa arbetsbördan och kostnaderna för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten öka på grund av arbetet med att informera om avgiften och ta ut avgiften samt skälighetsbedömningen vid utredningar. En del av dem som lämnade yttrande anser att kostnaderna bör bedömas närmare, en del anser att besparingarna blir små eller att kostnaderna till och med kan överstiga besparingarna. I en del av yttrandena föreslogs finansiering till kommunerna för att bygga upp systemet eller att ett nationellt system utvecklas. I yttrandena togs också besvärsmöjligheten upp och uppbyggnaden av besvärskanaler inklusive kostnaderna för detta.

I flera yttranden ansågs det vara nödvändigt att invandraren förstår möjligheten att en avgift tas ut och anvisningarna för avbokning av en tid. Flera kommuner, NTM-centraler och organisationer betonade vikten av att skapa nationella förfaranden, meddelanden och anvisningar för prövning och kommunikation i enskilda fall. I yttrandena framhölls att det med tanke på jämlikheten är problematiskt att olika språkgrupper eller invandrare i olika delar av landet och personer som varit längre i landet behandlas olika. Dessutom ska hänsyn tas till invandrarnas varierande läs- och skrivkunnighet, begränsade digitala färdigheter och invandrare med funktionsnedsättning. Förslaget bedömdes också minska förtroendet för myndigheterna och hindra till exempel hemmamammor från att delta i integrationstjänster. Dessutom påpekade Ålands landskapsregering i sitt yttrande att systemet också måste vara tillgängligt på svenska om kommunerna på Åland ska kunna att ta ut tolkningsavgifter.

Motiveringen har kompletterats på basis av remissvaren i många avseenden. Det föreslås att utvecklings- och förvaltningscentret på nationell nivå ska producera material som översatts till olika språk och som kan delas ut till invandrare i samband med tidsbokning och som innehåller information om uttag av avgift och avbokning av tid. Motiveringen har kompletterats i fråga om skälighetsbedömningen och i fråga om när avgiften tas ut samt i fråga om besvärsmöjligheten och stödjandet av utredningar. Motiveringen har kompletterats också när det gäller särskilda grupper, såsom personer med nedsatt syn och hörsel. Dessutom har de alternativa handlingsvägarna i motiveringen kompletterats. I motiveringen betonas också att avgiften inte gäller Åland, som har sin egen landskapslag, där det föreskrivs om integrationsfrämjande tjänster.

Mottagande av flyktingar

I flera av yttrandena understöddes en tydligare uppgiftsfördelning mellan kommunen och välfärdsområdet när det gäller mottagande av flyktingar. I en del av yttrandena ansågs den ansvarsfördelning som beskrivs i motiveringen vara oklar. Ändringen ansågs inte klargöra arbetsfördelningen eller överföringen av ansvaret till välfärdsområdet ansågs inte ändamålsenlig. I flera yttranden ansågs det att ansvaret för de åtgärder som hör till mottagandet av flyktingar ska ligga hos kommunen, eftersom kommunen har det övergripande ansvaret för att främja integrationen och eftersom en fördelning av uppgifterna i anslutning till förberedelser inför mottagande av flyktingar mellan kommunen och välfärdsområdena skulle innebära en risk för att mottagningsprocessen blir mindre smidig och tillgången till tjänster blir sämre.

De uppgifter som hänför sig till beredskapen för mottagande av flyktingar ansågs inte heller vara tjänster som omfattas av socialvårdslagen. I yttrandena (särskilt yttrandena från välfärdsområdena) påpekades att integrationslagen inte kan ändra tolkningen av vad som är socialvård. I yttrandena framhölls att tjänster inom socialvården alltid bygger på en bedömning av behovet av individuellt stöd och att flyktingar inte automatiskt som grupp kan vara klienter hos socialservicen. I yttrandena påpekades också att tjänsterna i det inledande skedet av mottagandet av flyktingar inte är jämförbara med det behov av socialvård som beskrivs i socialvårdslagen, utan att det är fråga om ett tillfälligt stöd, ofta av engångsnatur, och ett allmänt stöd i det inledande skedet, som utgör en del av den vägledning och rådgivning som ges till dem som tas emot på kommunens kommunplatser. I yttrandena ansågs också att mottagandet av flyktingar inte förutsätter särskild socialvårdskompetens. I yttrandena konstaterades också att uppdelningen av tjänsterna och fördelningen av ansvaret mellan två organisationer ökar byråkratin och kostnaderna och kan leda till avbrott i tjänsterna. I yttrandena förespråkades möjligheten till lokal överenskommelse och beaktandet av redan planerade processer samt vikten av samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet. En del kommuner och välfärdsområden föreslog också att om välfärdsområdets uppgifter utökas måste tillräckliga resurser tryggas för välfärdsområdena, och fördelningen av den kalkylerade ersättningen omprövas.

Motiveringen har förtydligats utifrån yttrandena i fråga om socialvårdens natur och arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet.

Sänkning av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande för personer som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare

I flera yttranden motsatte man sig sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande för personer som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare. Bland annat riksdagens justitieombudsman, jämställdhetsombudsmannen och diskrimineringsombudsmannen var kritiska till sänkningen av åldersgränsen. Riksdagens justitieombudsman och social- och hälsovårdsministeriet föreslog att tillräckliga skyddsbestämmelser bereds i lagstiftningen, så att de tryggar kontinuiteten i tjänster som redan har inletts och som är nödvändiga för den unga personen. Enligt justitiekanslersämbetet bör bedömningen av konsekvenserna för de grundläggande rättigheterna kompletteras med en bedömning av konsekvenserna av att rättigheterna för minderåriga utan vårdnadshavare försvagas. I vissa av yttrandena ansågs det motiverat att den föreslagna ändringen är i linje med eftervården enligt barnskyddslagen.

I yttrandena framhölls att stöd för vuxenblivande förebygger marginalisering, radikalisering och gängbrottslighet bland unga. Enligt en del av remissinstanserna strider förslaget mot de skrivningar i regeringsprogrammet som syftar till att förebygga marginalisering av unga och att öka ungas välbefinnande samt mot de skrivningar som syftar till att satsa på förmånligare förebyggande åtgärder. I flera yttranden konstaterades att en sänkning av åldersgränsen för stöd enligt integrationslagen för barn och unga som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare inte nödvändigtvis medför besparingar om kostnaderna bara överförs till en annan sektor.

I yttrandena konstaterades att ändringen får olika sysselsättande effekter för de olika NTM-centralerna, eftersom ersättningsavtalen måste uppdateras. Därför föreslog en del NTM-centraler en tillfällig extra resurs för att genomföra lagändringen.

Utgående från yttrandena föreslås det att i det andra lagförslaget införs en skyddsbestämmelse enligt vilken en kommun eller ett välfärdsområde som före ikraftträdandet av denna lag har gett en ung person, som vid ikraftträdandet är 23 år eller äldre, ett beslut om en stödåtgärd som avses

i 27 §, ska ordna stödåtgärden för den unga personen i enlighet med beslutet. Kommunen eller välfärdsområdet kan i en sådan situation i enlighet med 49 § 1 mom. 1 punkten ansöka om ersättning för kostnaderna för tjänsten. Motiveringen har kompletterats i fråga om uppdatering av ersättningsavtalen eller ersättningsbesluten och hur mycket ytterligare resurser som krävs av NTM-centralen. Mot bakgrund av yttrandena har motiveringen kompletterats, särskilt när det gäller stödets subjektiva karaktär, dess konsekvenser och motiveringarna till lagstiftningsordningen. Motiveringen har också kompletterats bland annat ur ett jämställdhetsperspektiv och när det gäller konsekvensbedömningen.

Främjande av invandrarmammors integration

I yttrandena stöddes statsandelsfinansiering för att främja invandrarmammors integration, men i en del av yttrandena ansågs finansieringen otillräcklig. Undervisnings- och kulturministeriet tog upp skrivningarna i regeringsprogrammen om att höja invandrarbarns deltagande i småbarnspedagogik och föreslog att det förtydligas att statsandelen beviljas på basis av antalet personer med främmande språk som modersmål.

Motiveringen har kompletterats i fråga om fördelningen av finansieringen och i fråga om motiveringarna till småbarnspedagogik.

Övriga yttranden

I yttrandena ansågs förslaget till ändring av 32 § vara bra. Enligt förslaget ska frivilliga studier som inletts under integrationsplanens gång och som inte slutförts vid planens slut kunna fortsättas utan avbrott. Enligt utvecklings- och förvaltningscentret vore det bra att föreskriva om undantaget också i 74 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. I yttrandena understöddes ändringen av 68 § som förenklar processen för betalning av ersättning för offer för människohandel.

Utvecklings- och förvaltningscentret lade i sitt yttrande fram ändringar i sina egna myndighetsuppgifter, särskilt i fråga om upprättande av basinformationsmaterial enligt 11 § samt statsbidragsmyndighetens uppgifter enligt 56 §. Dessutom föreslog utvecklings- och förvaltningscentret i sitt yttrande att arbetskraftsmyndigheten läggs till i 94 § om serviceproducentens rätt till information och 97 § om försäkringsskyldighet. Utvecklings- och förvaltningscentret föreslog dessutom att kommunen byts ut mot arbetskraftsmyndigheten i 95 § om sökande av ändring. Dessutom kunde 95 § ses över så att den också motsvarar innehållet i lagstiftningen om arbets- och näringstjänsterna 2024.

I yttrandena understöddes utvidgningarna av rätten till information. Enligt justitiekanslersämbetet och justitieministeriet bör dock dataskyddsfrågorna behandlas närmare. I social- och hälsovårdsministeriets och Folkpensionsanstaltens yttranden tog man upp dataskyddsfrågor i anslutning till behandlingen av uppgifter om hur invandrarföräldrar som får hemvårdsstöd ska nås och lade fram det Koto-digi-system som för närvarande utvecklas för genomförandet som en alternativ lösning i stället för Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu.

Social- och hälsovårdsministeriet anser att förslaget till ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa är tekniskt till sin natur och nödvändigt.

På basis av utvecklings- och förvaltningscentrets yttrande har uppgiften enligt 11 § rörande basinformationsmaterial överförts från arbets- och näringsministeriet till utvecklings- och

förvaltningscentret. Dessutom föreslås det att en formulering läggs till för ändring av 56 §, i vilken det i fråga om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter som statsbidragsmyndighet hänvisas till statsunderstödslagen på motsvarande sätt som i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna. Utifrån utvecklings- och förvaltningscentrets yttrande fogas till propositionens första lagförslag ändringar i 94, 95 och 97 § som tekniska korrigeringar.

Utgående från justitiekanslersämbetets yttrande har 32 a § kompletterats med ett bemyndigande att utfärda förordning för justering av det belopp som avses i paragrafen. Därtill har den felaktiga hänvisningen i 95 § 2 mom. avseende ett beslut enligt lagen om ordnande av kommunal arbetskraftsservice till 16 kap. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden korrigerats till en hänvisning till 17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

Motiveringen till regeringens proposition har på basis av yttrandena preciserats i fråga om bedömning av konsekvenserna för dataskyddet och grunderna för lagstiftningsordningen samt bedömningen av system- och underhållskostnaderna och de alternativa handlingsvägarna.

Konsekvensbedömning

En del av remissinstanserna ansåg att det är bra att också de risker som ingår i propositionen har identifierats på ett heltäckande sätt. I yttrandena ansågs det vara en utmaning att de detaljerade skrivningarna i regeringsprogrammet genomförs som lagändringar även när nyttan av ändringen blir mindre än olägenheterna.

Finansministeriet ansåg att bedömningarna av de ekonomiska konsekvenserna var grundliga och påpekade att det hade deltagit i diskussionerna till denna del. Enligt social- och hälsovårdsministeriet och barnombudsmannens byrå är det bra att konsekvenserna för barn har bedömts i propositionen. Barnombudsmannens byrå ansåg dock att förslagen till ändringar enligt regeringsprogrammet på många sätt försvagar barnens ställning och rättigheter och därför inte är godtagbara som sådana. Social- och hälsovårdsministeriet ansåg också att det är oroväckande att de förväntade konsekvenserna i många avseenden är negativa. Enligt justitieministeriet måste man i fråga om sänkningen av åldersgränsen göra en bedömning inte bara rörande jämlikheten utan även i förhållande till 19 och 22 § i grundlagen. I yttrandena efterlystes en noggrannare bedömning av konsekvenserna för jämställdheten mellan könen. Diskrimineringsombudsmannen föreslog i sitt yttrande att förslagen bör speglas mot målen för integrationsfrämjande tjänster, särskilt i fråga om delaktighet, jämställdhet och likabehandling. Enligt Förbundet för mänskliga rättigheter behövs en bedömning av konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna.

I propositionen har lagts till en bedömning av konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna samt en bedömning av konsekvenserna i synnerhet för personer i utsatt situation, såsom invandrare med flyktingbakgrund eller funktionsnedsättning. Motiveringen har kompletterats särskilt i de punkter som handlar om konsekvenserna för invandrare, jämställdheten mellan könen och barn.

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om utkastet till proposition den 31 januari 2024. Rådet välkomnar att beredningen på grundval av propositionsutkastet verkar vara omsorgsfullt utförd och att det till exempel har använts olika metoder vid samrådet. Enligt rådet för bedömning av lagstiftningen innehåller förslaget en mångsidig och detaljerad konsekvensbedömning, där forskningsdata har använts och risker och osäkerhet har lyfts fram.

Trots konsekvensanalysens detaljrikedom förblir de huvudsakliga konsekvenserna av förslagen oklara. Enligt rådet bör de huvudsakliga konsekvenserna sammanställas i en sammanfattning eller i en tabell som även omfattar de beräknade utgifterna för de offentliga finanserna och de besparingar som eftersträvas. Dessutom anser rådet för bedömning av lagstiftningen att propositionen skulle kunna innehålla en mer detaljerad beskrivning av de invandrargrupper som är föremål för den reglering som föreslås, med riktgivande uppgifter om antal och bakgrund i fråga om de här grupperna. Enligt rådet ger propositionsutkastet en god uppfattning om de viktigaste förslagen, men propositionen bör i möjligaste mån klargöra vilka som är de viktigaste problemen i nuläget och varför man arbetar med att ändra lagstiftningen. I propositionen skulle man dessutom kunna bedöma alternativa sätt att minska onödiga tolkningskostnader och öka integrationskundens eget ansvar. I propositionsutkastet skulle man dessutom kort kunna ta upp de risker som situationen vid gränsen mot Ryssland medför med tanke på uppnåendet av målen i propositionen.

Till följd av rådets utlåtande har de huvudsakliga konsekvenserna sammanställts i en sammanfattning som omfattar de beräknade utgifterna för de offentliga finanserna och de besparingar som eftersträvas. I propositionen har också lagts till information om totalfinansieringen av integrationsfrämjandet på den nivå som det är möjligt att beskriva i detta sammanhang. I propositionen beskrivs närmare de invandrargrupper som berörs av den föreslagna regleringen och informationen om den övergripande bilden av invandringen har utökats. Propositionen har också kompletterats i fråga om de alternativa sätten att genomföra sänkningen av tolkningskostnaderna, och situationen vid gränsen mot Ryssland har behandlats kort i förhållande till målen i propositionsutkastet. Strävan har varit att komplettera propositionen även i andra avseenden.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om främjande av integration (681/2023)

2 §. *Tillämpningsområde.* Det föreslås att den inledande meningen i 6 mom. ändras. I momentet föreskrivs det om tillämpningsområdet för bestämmelserna i 3 kap. om tjänster för minderåriga barn och unga som har kommit till landet utan vårdnadshavare och i 69 § om ersättning för kostnaderna för dessa. I motiveringen till 34 § nedan beskrivs närmare hur åldersgränsen för stöd för vuxenblivande föreslås sänkas från 25 till 23 år för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare. Motsvarande ändring i åldersgränsen görs också i den inledande meningen i 2 § 6 mom. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i ingressen i 6 mom. ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

3 §. *Tillämpning av lagen på arbetssökande*. Den lagstiftningsteknik som valts för lagen är att denna 3 § föreskriver om i vilka integrationsfrämjande tjänster enligt 2 kap. kommun avser arbetskraftsmyndigheten när kunden är en invandrare som registrerat sig som arbetssökande. Nedan föreslås en ny 32 a § som gäller den avgift som tas ut av invandraren eller integrationskunden för tolkningskostnader som uppkommit av oanvända tjänster. Det föreslås att 3 § 1 mom. ändras så att ansvaret för genomförandet av de åtgärder och tjänster som i denna lag har ålagts kommunen i fråga om en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) ankommer på arbetskraftsmyndigheten enligt 1 punkten i det momentet, om inte något annat följer av annan lagstiftning, även vid tillämpning av den nya föreslagna 32 a §. I och med ändringarna kan arbetskraftsmyndigheten ta ut en avgift av invandraren eller integrationskunden för tolkningskostnader som uppkommit av oanvända tjänster. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 1 mom. ändras med avseende på namnet på lagen om ordnande av arbetskraftsservice och andra mindre ändringar. Ändringen är teknisk.

5 §. *Definitioner.* Det föreslås att det saknade momentet i hänvisningen till 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice fogas till 6 punkten. Ändringen är teknisk.

8 §. *Kommunernas samarbete.* Det föreslås att det saknade momentet i hänvisningen till 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice fogas till paragrafen. Ändringen är teknisk. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

2 kap **Integrationsfrämjande tjänster**

11 §. *Basinformation om det finländska samhället.* I 2 mom. föreslås det att ansvaret för att samordna, översätta och distribuera basinformationsmaterialet i stället för arbets- och näringsministeriet åläggs närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan *utvecklings- och förvaltningscentret*). Utvecklings- och förvaltningscentret har till uppgift att producera nationella material för integrationsfrämjandet, och därför lämpar sig också ovannämnda uppgift bättre för centret än för arbets- och näringsministeriet. Bestämmelser om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter finns i 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009). Paragrafen träder i kraft den 1 januari 2025. Enligt den är det centrets uppgift att sköta rådgivningen för arbetsgivare och personkunder om internationell rekrytering samt informationen om arbetslivet i Finland. Enligt 11 § i integrationslagen informeras invandrare om sina rättigheter och skyldigheter i det finländska arbetslivet och samhället. Dessutom informeras invandrare om servicesystemet och de integrationsfrämjande åtgärderna enligt det kapitlet. Ändringarna syftar till att förebygga överlappande arbete och anvisningar. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 2 mom. ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

32 §. *Tillämpning av lagen om ordnande av arbetskraftsservice på frivilliga studier.* Det föreslås att en sista mening fogas till 1 mom. så att övergången efter avslutad integrationsplan till sysselsättningsplan förtydligas. Bestämmelsen innehåller en hänvisning till 75 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, vars 2 mom. föreskriver att det ska överenskommas om studier i sysselsättningsplanen innan de inleds. Den tillfogade meningen förtydligar tolkningen av dessa två lagar och främjar syftet med 32 § i den här lagen, att förebygga att studier avbryts på ett oändamålsenligt sätt när integrationsplanen avslutas. Syftet är att frivilliga studier som inletts under integrationsplanens giltighetstid och som är oavslutade när planen avslutas kan fortsättas direkt och att en sysselsättningsplan görs upp för invandraren. Studierna behöver då inte avbrytas i detta skede och villkoret om minst ett års avbrott enligt 74 § 2 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice är inte tillämpligt, utan studierna stöds fortsättningsvis enligt integrationslagen. Maximitiden för stöd för studier är den tid det tar att avlägga studierna eller högst 24 eller 48 månader på det sätt som föreskrivs i integrationslagen och lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 1 mom. ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

32 a §. *Avgift för oanvända tjänster.* Det föreslås en ny paragraf i slutet av kap. 2 enligt vilken en del av de kostnader för ordnande av tolkning som uppkommit för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten kan tas ut av invandraren eller integrationskunden när denne utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid. För invandrarnas del gäller bestämmelsen bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster eller utarbetande av en integrationsplan. De övriga tjänsterna enligt integrationslagen gäller integrationskunder, det vill säga invandrare för vilka det utarbetats en integrationsplan. Enligt 3 § i integrationslagen ankommer vid tillämpning på en arbetssökande ansvaret för genomförandet av de åtgärder och tjänster som i 12–32 § har ålagts kommunen på arbetskraftsmyndigheten enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice, om inte något annat

följer av annan lagstiftning. Det föreslås att 3 § ändras så att det även med avseende på den nya 32 a § i fråga om åtgärder som ålagts kommunen är arbetskraftsmyndigheten som för arbetssökande ansvarar för ordnandet av åtgärder och tjänster.

Oanvända tjänster föranleder kostnader för kommunen och arbetskraftsmyndigheten bland annat i form av lönekostnader för personal. Till mottagningar kring dessa tjänster enligt integrationslagen beställs dessutom ofta en tolk i förväg, och om invandraren inte kommit till mottagningen har kommunen eller arbetskraftsmyndigheten stått för kostnaden. En avgift kan tas ut när invandraren eller integrationskunden antingen som distansservice eller på byråmottagning har bokat eller fått sig bokad en mottagningstid för vägledning och rådgivning, för bedömning eller sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, för utarbetande av en integrationsplan, en sektorsövergripande integrationsplan eller en integrationsplan för familjen eller för översyn av planen.

Tolkbokningen kostar cirka 35–80 euro per timme för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten beroende på tolkbyrån, beställaren, tolkningssättet, tidpunkten och tolkningsplatsen. Den genomsnittliga mottagningstiden vid bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och vid utarbetandet av en integrationsplan vid en och samma mottagning är cirka 1–1,5 timmar. Separata kundmöten för bedömning eller uppgörande av en plan eller för vägledning och rådgivning kan vara kortare än så. Kostnaden för en mottagning som kunden inte avbokat och inte använt uppgår därmed i fråga om tolkningen till i genomsnitt cirka 35–120 euro. Bestämmelser om avgifter för oanvända tjänster finns i 3 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992, nedan *klientavgiftslagen*). På motsvarande sätt som i den lagen föreslås det att maximibeloppet av avgiften enligt den här integrationslagen är 56,70 euro. Genom de föreslagna bestämmelserna eftersträvas utöver besparingar också styreffekter, det vill säga att kunderna mer sällan än för närvarande uteblir från bokade tjänster utan att avboka dem.

Avgiften får tas ut endast en gång per tjänst som inte använts och avbokats, det vill säga per mottagningsgång. Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten kan ta ut avgiften oberoende av om den bokade tolken kan anlitas för andra uppdrag. Fakturan för en tjänst som inte använts och avbokats får skickas utan att kunden först hörs. På fakturan anges det datum då kunden senast kan lämna in en redogörelse över varför tjänsten inte har använts och avbokats samt till vem redogörelsen ska lämnas. Kunden ska dock även ges möjlighet att redogöra för orsaken till att tjänsten inte har använts och avbokats, om kunden på eget initiativ tar kontakt för att utreda ärendet.

På motsvarande sätt som i 3 § i klientavgiftslagen föreslås det att avgiften också enligt den här integrationslagen endast får tas ut om det inte ska anses oskäligt och kommunen eller arbetskraftsmyndigheten i samband med bokningen har meddelat att en i denna paragraf avsedd avgift kan komma att tas ut samt gett anvisningar om att tiden kan avbokas på förhand. Det är viktigt att säkerställa att invandraren har förstått att en avgift kan tas ut.

Oskäligheten bedöms alltid från fall till fall, och vid bedömningen kan till exempel tas hänsyn till kundens unga ålder, långvariga svåra livssituation, utvecklingsstörning, minnessjukdom, neuropsykiatriska störningar eller psykiska problem. Det är alltid oskäligt att ta ut en avgift om kunden på grund av sina omständigheter inte har haft möjlighet att agera på något annat sätt i praktiken. Om kunden objektivt sett inte skäligen kan förutsättas komma ihåg eller kunna avboka en bokad tjänst, är det oskäligt att ta ut den avgift som avses i paragrafen. Skäligheten ska beaktas även i fråga om kunder som inte är läs- och skrivkunniga, som har nedsatt syn och hörsel eller funktionsnedsättningar eller som hör till andra specialgrupper. När skäligheten bedöms i samband med uttag av tolkningskostnader ska kommunerna och

arbetskraftsmyndigheterna beakta barnets bästa i första hand, så att föräldrarnas utmaningar inte har följder som försvagar barnets ställning och rättigheter.

Avgiften får tas ut endast om det inte finns någon godtagbar orsak till att tjänsten inte använts och inte avbokats. Godtagbara orsaker är åtminstone sådana akuta skäl som hänför sig till omständigheterna och som kunden inte har haft möjlighet att påverka och inte har känt till när tiden har bokats.

Exempelvis akut insjuknande eller olycksfall kan också vara godtagbara orsaker. Det är också en godtagbar orsak om en person inte kommer till mottagningen på grund av att den transport som hen beställt är försenad eller inte anländer alls. En godtagbar orsak kan dessutom vara en akut kris som drabbat kunden eller hens familj, såsom förlust av en närstående och den handlingsoförmåga som krisen orsakat. Ovannämnda omständigheter kan på olika sätt begränsa möjligheten att i tid söka sig till en avtalad mottagning.

På motsvarande sätt som i fråga om avgifter för oanvända tjänster inom social- och hälsovården är kunden skyldig att lämna kommunen eller arbetskraftsmyndigheten en redogörelse över godtagbara orsaker som gör det befogat att återkalla eller gottgöra avgiften. Kunden kan dock lämna en redogörelse redan innan fakturan skapas eller skickas, och då skickas fakturan inte alls om det finns en godtagbar orsak till att tjänsten blivit oanvänd. Bestämmelser om sökande av ändring finns i 95 §.

Bedömningen bör också beakta kundens betalningsförmåga. Det finns också skäl att i skälighetsbedömningen beakta att en arbetssökande invandrares försummelse av tidsbokning kan ha andra påföljder såsom förlust av arbetslöshetsförmån. Till skillnad från de situationer som avses i klientavgiftslagen har invandraren eller integrationskunden sannolikt inte själv bokat tiden utan den har bokats för hen av kommunen eller arbetskraftsmyndigheten och personen har sedan inbjudits. Till exempel arbetskraftsmyndighetens inbjudningar är förpliktande vid äventyr att kunden förlorar sin arbetslöshetsförmån. Mottagningstider hos social- och hälsovården bokas vanligen av kunden själv eller av kundens företrädare eller med kundens samtycke eller på kundens begäran. Mottagning hos de integrationsfrämjande tjänsterna bokas ofta av en anställd hos arbetskraftsmyndigheten eller kommunen, och invandraren eller integrationskunden är skyldig att infinna sig. I synnerhet den första bokningen för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster kan vara en bokning som invandraren inte nödvändigtvis kunnat förvänta sig utan får information om i samband med bokningen. Invandraren informeras då om bokningen, också om den avgift som kan tas ut av hen om hen inte infinner sig vid bokad tid, och får anvisningar om hur tiden kan avbokas. Invandraren har alltså i princip inte begärt bedömningen på eget initiativ. En bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster kan förutom för de i lag definierade målgrupperna såsom arbetssökande, mottagare av utkomststöd eller hemvårdsstöd och personer med flyktingbakgrund också göras för andra invandrare som begär det och behöver det. I dessa fall kan personens situation jämställas med situationer enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården då personen själv begärt en mottagningstid.

Uppgifter om uttag av avgift samt om avbokning av tid ska lämnas så att kunden tillräckligt väl förstår innehållet i dem. Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska i samband med tidsbeställningen informera invandraren om att det kan medföra kostnader för hen om hen uteblir från en mottagning utan grund och utan att avboka tiden. Med hänsyn till invandrarens språkkunskaper ska informationen ges så att invandraren förstår den. Informationen ska i princip ges skriftligen och vid behov ska invandraren få en påminnelse om den bokade tiden. En färdig textbotten med information om avgiften och avbokningen kan beredas riksomfattande av utvecklings- och förvaltningscentret och översättas till de flesta språk som används inom de

finländska integrationstjänsterna, varmed arbetskraftsmyndigheterna och kommunerna har information att ge invandrarna i samband med bokning av mottagningstider.

Ett undantag är en icke-läskunnig invandrare, som utöver eller i stället för den skriftliga informationen ska informeras muntligen. En möjlighet är att på det riksomfattande planet ta fram instruktiva metoder för förmedling av samma information om avgiften och avbokandet som ges genom det meddelande som kräver synförmåga och läskunnighet, och att instruera mottagarna i att använda de olika metoderna. Anvisningar om bokning kan ges till exempel genom en inspelning där man konstaterar att den bokade mottagningstiden står i det skriftliga meddelandet (textmeddelande eller brev). Då kan samma inspelning användas med flera kunder. I det inspelade meddelandet kan man ge anvisningar om läsning av textmeddelandet eller brevet med hjälp av till exempel telefonens röstfunktioner eller annat stöd. Vid behov anlitas tolk. Genom dylika åtgärder kan man säkerställa att invandrarna har fått informationen om den eventuella avgiften och anvisningarna för avbokning och på så sätt förhindra ojämlik behandling av invandrare och andra kundgrupper.

Även invandrare med synnedsättning och döva invandrare ska beaktas när man informerar om avgiften. Bestämmelser om tolkning till teckenspråk finns i teckenspråkslagen (359/2015) och lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010). Invandrare som inte kan läsa eller som har nedsatt syn och döva invandrare ska vid behov assisteras, om redogörelsen för återkallande av avgiften ska lämnas skriftligt. Avgiften får inte tas ut när det är fråga om tolkning mellan finska och svenska eller om tolkning till finskt eller finlandssvenskt teckenspråk. Närmare bestämmelser om avgiftsfriheten i ovannämnda situationer finns i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer och språklagen (423/2003).

Kommunerna vidtar redan nu olika arrangemang för uttag av klientavgifter, till exempel avgifter för småbarnspedagogik. De ska också fastställa hur avgifterna tas ut och hur uttaget av dem följs upp. I synnerhet i större städer kan det finnas separata enheter för ekonomitjänster som sköter olika uppgifter i anslutning till försäljnings- och inköpsfakturering. Kommunerna kan också anlita en utomstående tjänsteleverantör för teknisk fakturering och uttag av avgifter.

Avgift får inte tas ut hos en kund under 18 år. Motsvarande begränsning finns i 3 § i klientavgiftslagen. Bestämmelsen skyddar minderåriga kunder, som i regel är mindre bemedlade och har en mycket begränsad ekonomisk självbestämmanderätt, mot eventuella utsökningar och därav följande anteckningar om betalningsstörningar som oskäligt skulle kunna komplicera livet för en ung person.

I 2 mom. föreslås det en bestämmelse om dröjsmålsränta som i huvudsak motsvarar 16 § i klientavgiftslagen. Det föreslås att avgifter som i enlighet med 3 mom. påförts med stöd av 1 mom. samt dröjsmålsränta som tas ut med stöd av 2 mom. ska vara direkt utsökbara. Bestämmelser om uttag av dessa finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Omprövning av ett beslut eller en faktura som gäller avgifter får begäras. Begäran om omprövning riktas till den kommun eller arbetskraftsmyndighet som påfört avgiften. Bestämmelser om sökande av ändring finns i 95 § i integrationslagen.

I 4 mom. föreslås det en bestämmelse om justering och höjning av kundavgiften som motsvarar 3 § i klientavgiftslagen.

I 5 mom. föreslås det en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning, med stöd av vilken bestämmelser om det belopp som avses i denna paragraf utfärdas vartannat år genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Den föreslagna avgiften för tolkningskostnader som enligt 32 a § tas ut för oanvända tjänster gäller inte åländska myndigheter, eftersom bestämmelser om integrationsfrämjande tjänster finns i Ålands landskapslag om främjande av integration och även arbetskraftsservicen på Åland ordnas av landskapets myndighet, inte arbetskraftsmyndigheten såsom på fastlandet.

34 §. *Stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga och utan vårdnadshavare.* Enligt integrationslagen ska stöd för ett barn eller en ung person som kommit till landet utan vårdnadshavare ordnas efter hens individuella behov, av välfärdsområdet på det sätt som avses i socialvårdslagen och av kommunen som en del av de tjänster som vilar på kommunens ansvar. Välfärdsområdet och kommunen ska samordna sina tjänster för ensamkommande barn och unga. Ansvaret för att ordna social- och hälsovårdstjänster har sedan 2023 vilat på välfärdsområdena, som numera tillsammans med kommunerna ansvarar för stödet till ensamkommande barn och unga.

Det föreslås att åldersgränsen i 2 mom. i fråga om stöd för vuxenblivande sänks från 25 till 23 år. Sedan 2020 har åldersgränsen för eftervård enligt barnskyddslagen och stöd enligt integrationslagen varit 25 år, mot tidigare 21 år. Bakgrunden till den ändringen beskrivs närmare i motiveringen till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration (RP 79/2020 rd). Genom lagen om ändring av barnskyddslagen (1283/2023) sänktes även den övre åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet till 23 år. Lagändringen enligt den lagen blir tillämplig samtidigt som det andra lagförslaget i den här propositionen om ändring av 27 och 49 § i den gällande integrationslagen avses träda i kraft, det vill säga från och med den 1 juli 2024. Det första lagförslaget i den här propositionen gäller den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 och som upphäver den lag med samma namn som för närvarande är i kraft. Därför föreslås motsvarande ändringar i 34 och 69 § i det första lagförslaget. Dessutom ändras tillämpningsområdet för 2 § 6 mom. på ovan anförda sätt. Motsvarande förslag finns också i det andra lagförslaget i propositionen.

Lagändringen träder i kraft utan övergångsperiod eller gradering till den del att den subjektiva rätten till stödet upphör vid 23 års ålder även för unga som börjat omfattas av stödet före lagändringen under den gällande lagens tid. Stödet för vuxenblivande är en subjektiv rätt från och med den 1 januari 2025 i och med den nya integrationslagen. När stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen upphör har de unga ändå tillgång till de allmänna tjänsterna och stödsystemen inom social- och hälsovården samt utkomstskydd och stöd för boende, utbildning och sysselsättning. När stödet upphör går man tillsammans med de unga igenom vilka tjänster de har att tillgå. Kommunen och välfärdsområdet kan även i fortsättningen stödja en ung person i att bli självständig, även om hen inte har subjektiv rätt till stöd för vuxenblivande.

Frågan har bedömts närmare med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och konsekvenserna i propositionens avsnitt 4.2 och 12.

39 §. *Arvodet till företrädaren och kostnader*. Inga ändringar i sak föreslås i momentet. I 1 mom. föreslås det en lagteknisk ändring så att endast kortnamnet används i stället för utvecklings- och förvaltningscentrets officiella namn och kortnamn, eftersom myndigheten i och med den föreslagna ändringen i 11 § nämns första gången i lagen redan i 11 §.

Dessutom föreslås det mindre språkliga preciseringar i paragrafen och ändring av den svenska språkdräkten så att den motsvarar den finska språkdräkten.

44 §. *Kommunens uppgifter som gäller mottagande av personer som anvisats till kommunplats.* Det föreslås en ändring i 1 mom. enligt vilket en annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ansvarar för uppgifterna i anslutning till mottagandet av en person som

anvisas till en kommunplats, till den del det inte är fråga om social- och hälsovårdsuppgifter. I momentet preciseras att det är välfärdsområdet som ansvarar för social- och hälsovårdsuppgifterna. Inga ändringar föreslås i 2 och 3 mom.

I motiveringen till propositionen (RP 208/2022 rd) beskrivs uppgiftsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet vid mottagandet av personer som anvisas till kommunplatser. Till exempel mottagandet av en kvotflykting på flygplatsen har ålagts kommunen men så att personen ska tas emot av välfärdsområdet om hen har behov av social- och hälsovård. I motiveringen beskrivs också att möbleringen av bostaden till nödvändiga delar och anskaffningarna för de första dagarna är antingen kommunens eller välfärdsområdets uppgift. När välfärdsområdet skaffar ovannämnda utrustning till bostaden ska ett beslut om utkomststöd sökas på förhand för den som anvisas till en kommunplats och då kan välfärdsområdets anställda göra anskaffningarna med den betalningsförbindelsen.

I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering finns dessutom en skrivning enligt vilken de uppgifter som påförs kommunerna i och med den nya lagen om främjande av integration återtas, till exempel hjälp med butiksbesök. Den här lagändringen syftar till att klargöra arbetsfördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet. Kommunen ansvarar för beredskapen för mottagandet och relaterade arrangemang på förhand samt för samordningen av tjänsterna i det inledande skedet och för tjänsterna till den del de inte hör till välfärdsområdets ansvar och grundar sig på ett individuellt servicebehov enligt socialvårdslagen. Stödbehovet beskrivs i 11 § i socialvårdslagen (1301/2014). Enligt den ska socialservice ordnas 1) som stöd för att klara av det dagliga livet, 2) för stödbehov med anknytning till boende, 3) för behov av ekonomiskt stöd, 4) för att förhindra marginalisering och främja delaktighet, 5) för stödbehov på grund av närstående- och familjevåld samt annat våld eller utnyttjande eller annan illabehandling, 6) för stödbehov i anslutning till akuta krissituationer, 7) för att stödja en balanserad utveckling och välfärd hos barn, 8) för stödbehov på grund av missbruk av berusningsmedel, annat beroendebeteende, psykisk ohälsa eller annan sjukdom, skada eller åldrande, 9) för stödbehov med anknytning till fysisk, psykisk, social eller kognitiv funktionsförmåga, 10) för att stödja anhöriga och närstående till personer som behöver stöd. Enligt 43 § 3 mom. i integrationslagen ska kommunen höra välfärdsområdet innan beslutet om mottagande fattas, om den person som anvisas till en kommunplats utifrån förhandsuppgifter som erhållits i urvalsprocessen har uppenbara behov av social- och hälsovårdstjänster. Kommunen och välfärdsområdet kan med stöd av det behov av socialservice som de känner till avtala om att välfärdsområdet deltar i mottagandet och i ordnandet av tjänster redan innan en kvotflykting kommer till Finland. Efter ankomst hänvisar kommunen vid behov personen till välfärdsområdet för en individuell bedömning av servicebehovet enligt socialvården.

I princip ordnar kommunen en bostad för den som anvisats till en kommunplats, och personen möblerar bostaden och skaffar behövliga bruksvaror själv. Ett undantag utgörs av personer som behöver tjänster inom det så kallade stödda boendet till följd av behovet av social- och hälsovårdstjänster samt ensamkommande barn för vilkas boendearrangemang välfärdsområdet ansvarar. Nödvändiga möbler, livsmedel och förnödenheter för de första dagarna skaffas för kvotflyktingar innan de anländer till Finland. Om det handlar om nödvändig utrustning av bostaden i samband med att kommunen ordnar en bostad, och inte individuella behov av socialservice, ansvarar kommunen för möbleringen av bostaden och utrustandet för de första dagarna. Kommunen ersätts för kostnader för förberedelser för mottagande med stöd av integrationslagen._Välfärdsområdet ska vid behov på förhand söka ett beslut om utkomststöd för kvotflyktingar och andra personer som anvisas till kommunplatser och som har uppenbara behov av boenderelaterade social- och hälsovårdstjänster. Med beslutet kan välfärdsområdet på förhand skaffa nödvändig utrustning till bostaden och till exempel mat för de första dagarna.

Samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet är nödvändigt och överlappande arbete ska undvikas.

Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i momentet ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

56 §. *Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter*. I 1 mom. föreslås en ny 5 punkt enligt vilken utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter också omfattar andra uppgifter enligt den här lagen. Bakom ändringen ligger den föreslagna ändringen i 11 §, enligt vilken utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för att samordna, översätta och distribuera basinformationsmaterialet om det finländska samhället. I 1 mom. 3 och 4 punkten införs dessutom lagtekniska korrigeringar i och med att förteckningen får en ny 5 punkt.

Det föreslås att utvecklings- och förvaltningscentret i enlighet med 2 mom. kan vara statsbidragsmyndighet beträffande integrationsfrämjande i sådana uppgifter som avses förutom i 12 § i statsunderstödslagen också i den lagens 19, 21 och 22 §. Uppgifterna i fråga hänför sig till betalning och återkrav av statsunderstöd. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter jämsides med närings-, trafik- och miljöcentralen även tillsynsuppgifter enligt 15 § i statsunderstödslagen. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter redan nu dessa uppgifter som statsbidragsmyndighet, och uppgiften är därför inte ny för centret.

I paragrafen om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter föreslås ett nytt 3 mom. med stöd av vilket de uppgifter i anslutning till integrationsfrämjande som föreskrivs för centret enligt den här lagen kan preciseras genom förordning av statsrådet. I 3 a § i lagen om ändring av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (382/2023) föreskrivs det om motsvarande bemyndigande att utfärda förordning om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter. Det föreslagna tillägget stöder genomförandet av de nya uppgifterna, som enligt 56 § i integrationslagen tidigare ålagts utvecklings- och förvaltningscentret. Preciseringen på författningsnivå av utvecklings- och förvaltningscentrets uppföljnings-, utvärderings- och informationsuppgift enligt den paragrafens 1 mom. 1 punkt ökar insynen och förutsebarheten i strukturen för hänvisning till statens integrationstjänster. Preciseringen av utvecklings- och förvaltningscentrets uppgift att följa upp och utvärdera integrationsfrämjandet stöder den nationella uppföljningen enligt 53 § i integrationslagen av lika tillgång och av kostnadsutvecklingen inom de integrationsfrämjande tjänsterna. Genom den mer detaljerade regleringen säkerställs det att den nationella uppföljningen grundar sig på rättidig och tillräcklig information.

Dessutom föreslås det mindre språkliga och tekniska preciseringar i paragrafen och ändring av den svenska språkdräkten så att den motsvarar den finska språkdräkten.

60 §. *Statsandel.* Det föreslås att paragrafen i fortsättningen har två moment i stället för ett. Det inledande stycket ändras enligt förslaget så att hänvisningen till lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) flyttas till ett eget 2 mom. Ändringar föreslås även i punkterna i 1 mom. I 1 mom. föreslås det en ny 4 punkt, enligt vilken kommunen beviljas statsandel för främjande av integrationen av föräldrar som vårdar sina barn hemma. Den nuvarande 4 punkten blir därmed den nya 5 punkten. Det föreslås inga ändringar i 1 mom. 1–3 punkten. Bestämmelsen hänför sig till regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, enligt vilket kommunerna från och med 2025 beviljas fem miljoner euro för att förbättra ställningen för invandrarmammor. Med den finansieringen kan kommunerna till exempel ordna integrationsfrämjande språkkurser på deltid och andra tjänster som lämpar sig för föräldrar som vårdar barn hemma, och för att genomföra tjänsterna finansiera barnavården till exempel via

den öppna småbarnspedagogiken för den tid då föräldrarna deltar i integrationsfrämjande tjänster.

Föräldrar som vårdar sina barn hemma kan informeras om barnens rätt till småbarnspedagogik, vilket främjar barnens integration och ger föräldern möjlighet att delta till fullo i de integrationsfrämjande tjänsterna. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering höjs deltagandet i småbarnspedagogik särskilt i fråga om barn över tre år och särskilda åtgärder inriktas på att höja deltagandet i småbarnspedagogik bland barn med invandrarbakgrund. Det bör dock beaktas att deltagande i daghemsverksamhet eller familjedagvård enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) är ett hinder för att erhålla hemvårdsstöd. Hemvårdsstödet kan vara en viktig form av ekonomiskt stöd för familjerna. Stödet är dock ett hinder för tillgodoseendet av barnets rätt till småbarnspedagogik, om familjen beslutar ta ut det.

Den öppna småbarnspedagogiken eller klubbverksamheten uppfyller inte syftet med ovannämnda skrivning i regeringsprogrammet såtillvida att öppen småbarnspedagogik inte är tillgänglig i alla kommuner, eftersom kommunen inte är skyldig att ordna sådan. Den öppna småbarnspedagogikens verksamhetsformer, personalens utbildning och behörighet varierar också mellan de kommuner som ordnar verksamheten. Klubbverksamheten regleras inte i lagen om småbarnspedagogik. Klubbverksamhet kan ordnas inom ramen för den öppna småbarnspedagogiken, men även den varierar till sin praxis och personal. När den öppna småbarnspedagogiken är högklassig främjar även den barnens utveckling, lärande och integration i det finländska samhället. När kommunen tar fram integrationsfrämjande tjänster som lämpar sig för föräldrar som vårdar sina barn hemma kan den dra nytta av de modeller och förfaringssätt som utvecklats inom bland annat verksamheten Föräldrarna med i skolan och arbetslivet samt projekten Från familjeledighet till arbetslivet och Tydlig riktning. Konsekvenserna beskrivs närmare i avsnitt 4.2.

Enligt 45 § i integrationslagen ska kommunen vid planering av integrationsfrämjandet ställa upp mål åtminstone för invandrarnas sysselsättning, utbildning, välfärd och hälsa, boende, delaktighet, jämställdhet och likabehandling, möjligheter att upprätthålla det egna språket och den egna kulturen och för främjande av goda befolkningsrelationer samt fastställa åtgärder, ansvariga aktörer, samarbete och uppföljning som stöder målen. Kommunen kan också granska främjandet av invandrarmammors integration med dessa indikatorer, till exempel i perspektiv av likabehandling eller delaktighet.

Dessutom ändras paragrafen genom ett nytt 2 mom. som hänvisar till lagen om statsandel för kommunal basservice, och den svenska språkdräkten ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

61 §. *Kalkylerad ersättning till kommunen.* Enligt 2 mom. ska till en kommun i landskapet Åland av statens medel betalas kalkylerad ersättning för att ta emot de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. samt för att ordna de uppgifter och den tolkning som avses i landskapslagen om främjande av integration. I momentet föreslås ingen ändring, men eftersom kommunerna i landskapet Åland inte omfattas av statsandelssystemet betalas en del av den ovan i motiveringen till 60 § beskrivna finansieringen för att förbättra ställningen för invandrarmammor till kommunerna i landskapet Åland som en del av den kalkylerade ersättningen. Den kalkylerade ersättningen till kommunerna i landskapet Åland skiljer sig från den kalkylerade ersättningen till kommunerna på fastlandet både på grund av detta och i vissa andra avseenden, såsom att den kalkylerade ersättningen till kommunerna på fastlandet som gäller 18 år fyllda det första året också inkluderar finansieringen av integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftsutbildning, medan arbetskraftsservicen i landskapet Åland hör till utgifterna för

landskapets självstyrelse och medel för finansieringen av dem överförs från statsbudgeten till landskapet Åland. Närmare bestämmelser om kalkylerad ersättning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering innehåller olika sparmål. Enligt regeringsprogrammet förkortas ersättningstiden för kalkylerad ersättning som betalas med stöd av integrationslagen. Dessutom minskas kommunens uppgifter i främjandet av integration, exempelvis när det gäller hjälp med butiksbesök. Den kalkylerade ersättningen har bland annat täckt samordningen av mottagandet av flyktingar samt vägledningen, rådgivningen och den övriga integrationsfrämjande verksamheten. När stödet till kommunerna och välfärdsområdena minskar överförs med hjälp av rådgivning ansvar på invandraren själv och invandrarens egen aktivitet erkänns i främjandet av det egna aktörskapet samt i uträttandet av praktiska ärenden såsom butiksbesök.

Det föreslås att ersättningstiden för kalkylerad ersättning enligt 3 mom. förkortas från tre till två år i fråga om sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom., exempelvis personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar. De kostnader som täcks med den kalkylerade ersättningen inriktas på de första åren efter det att invandraren kommit till landet. Kalkylerad ersättning betalas till kommunen för att ta emot personer, för att bedöma deras kompetens och behov av integrationstjänster, för att utarbeta en integrationsplan, för vägledning och rådgivning samt för att ordna flerspråkig samhällsorientering, integrationsutbildning, tolkning och andra integrationsfrämjande tjänster. Till en kommun i landskapet Åland betalas av statens medel kalkylerad ersättning för att ta emot de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. samt för att ordna de uppgifter och den tolkning som avses i landskapslagen om främjande av integration.

En stor del av kostnaderna uppkommer under den tid integrationsplanen är i kraft, då invandraren får flest tjänster samt vägledning och rådgivning av kommunen. I enlighet med den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 förkortas maximitiden för integrationsplanen från tre till två år, och därmed föreslås det att ersättningstiden för kalkylerad ersättning förkortas i motsvarande mån.

Ersättningstiden för kalkylerad ersättning som betalas för kvotflyktingar föreslås på motsvarande sätt förkortas från fyra till tre år. Ersättningstiden för kvotflyktingars familjemedlemmar är i praktiken redan nu knuten till kvotflyktingarna, och därför föreslås språkdräkten i bestämmelsen preciseras till denna del. Kvotflyktingar kan ha sådana särskilda behov som kräver att maximitiden för deras integrationsplan förlängs, till exempel på grund av låg utbildning eller behov av många olika tjänster. Som särskilda åtgärder kan betraktas till exempel utbildning i läs- och skrivkunskaper eller deltagande i rehabilitering. Integrationsplanens varaktighet är dock individuell och inte bunden till tiden för kalkylerad ersättning.

Dessutom föreslås det att den kalkylerade ersättning som i enlighet med 3 mom. betalas för tre år betalas från den tidpunkt som avses i 59 §. Det handlar om en teknisk ändring där paragrafen ändras till att motsvara språkdräkten i 62 § 3 mom., som hänvisar till den tidpunkt som avses i 59 §. Det föreslås också att den svenska språkdräkten i momentet ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

62 §. *Kalkylerad ersättning till välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland.* Det föreslås att ersättningstiden för kalkylerad ersättning enligt 3 mom. förkortas från tre till två år i fråga om sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom., exempelvis personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar, och från fyra till tre år i

fråga om kvotflyktingar och deras familjemedlemmar. De kostnader som täcks med den kalkylerade ersättningen inriktas på de första åren efter det att invandraren kommit till landet. Kalkylerad ersättning betalas till välfärdsområdena för deltagande i den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster och för deltagande i utarbetandet av den sektorsövergripande integrationsplanen samt för ordnandet av andra integrationsfrämjande tjänster och tolkning. Till hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland betalas av statens medel kalkylerad ersättning för att ta emot de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. samt för att ordna de uppgifter och den tolkning som avses i landskapslagen om främjande av integration.

Kalkylerad ersättning till välfärdsområdet och till hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland betalas för samma tid som kalkylerad ersättning till kommuner. Ändringen beskrivs närmare i motiveringen till 61 §.

Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i momentet ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

68 §. *Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel.* I syfte att minska den administrativa bördan föreslås det att utlåtandet från förläggningen i Joutseno, det vill säga hjälpsystemet för offer för människohandel, i 2 mom. stryks. Det främsta syftet med utlåtandet har varit att informera närings-, trafik- och miljöcentralen om huruvida en person omfattas av hjälpsystemet för offer för människohandel, eftersom dessa personer i lagstiftningen definieras som sådana offer för människohandel för vilka kostnader för tillhandahållna tjänster ersätts med stöd av integrationslagen.

I praktiken har närings-, trafik- och miljöcentralens begäranden om utlåtande varierat till innehållet i fråga om hur noggrant de tillhandahållna tjänsterna har beskrivits. En alltför noggrant avgränsad tjänstebeskrivning kan leda till att nya utlåtanden måste begäras i samband med andra tjänster. Dessutom har man i begärandena om utlåtanden behövt ta hänsyn till frågor som rör behandling av känsliga uppgifter. Dessa aspekter har i praktiken fått närings-, trafik- och miljöcentralerna att främst använda formuleringar på allmän nivå. Utlåtandena från förläggningen i Joutseno har på motsvarande sätt varierat med avseende på hur kraftigt man tagit ställning till om servicebehovet har kunnat hänföras till personens ställning som offer för människohandel. Det kan vara svårt att i efterhand bedöma vilken tjänst som satts in på grund av offerställningen, särskilt med tanke på att servicebehovet kan vara komplext.

Därför föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralen ska säkerställa att personen omfattas av hjälpsystemet för offer för människohandel. Detta kan göras med hjälp av användarrättigheter till informationssystemen eller genom att hjälpsystemet tillfrågas om saken till exempel per telefon. Uppgifter om offer för människohandel som omfattas av hjälpsystemet lagras i Migrationsverkets ärendehanteringssystem UMA. Systemtekniskt är det möjligt att bevilja en användare vid närings-, trafik- och miljöcentralen rättigheter så att hen ser om personen omfattas av hjälpsystemet, det vill säga om personens ärende har inletts, utan att se de relaterade handlingarna. Även närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan *utvecklings- och förvaltningscentret*) kan när ersättningar betalas exempelvis genom stickprov kontrollera om den person som tjänsterna gäller fortfarande omfattas av hjälpsystemet. Närmare bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens och utvecklings- och förvaltningscentrets rätt till information finns i 90 §. Med avseende på integritetsskyddet har frågan behandlats närmare särskilt i avsnitt 4.2.3 och 12.4.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder som tillhandahållits offer för människohandel på samma sätt som i fråga om

kostnader för mottagningsberedskap, ersättning för särskilda kostnader och ersättning för kostnader för tjänster som tillhandahållits minderåriga barn och unga som kommit till landet utan vårdnadshavare. Utvecklings- och förvaltningscentret betalar ersättningar på basis av detta beslut. Beslutet är också en central del av den sökandes rättssäkerhet eftersom det är möjligt att söka ändring i det. Därför föreslås det att motsvarande bestämmelse om närings-, trafik- och miljöcentralens beslut som föreskrivits för ovannämnda andra ersättningar tas in i 68 § genom ett nytt 3 mom. Kommunen och välfärdsområdet ska ersättas för kostnader som orsakas av åtgärder och tjänster som tillhandahålls offer för människohandel på grund av deras specialbehov till följd av deras ställning som offer på samma sätt som förut, och ingen ändring föreslås i ersättningen för kostnaderna.

Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

69 §. *Ersättning för ordnande av boende eller stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare.* Enligt 1 mom. ska välfärdsområdet ersättas för kostnaderna för de tjänster som avses i 33 och 34 § och som tillhandahålls ett barn eller en ung person som anlänt som minderårig och utan vårdnadshavare. Enligt 2 mom. ska en kommun som hör till landskapet Åland ersättas för kostnader som motsvarar de kostnader som avses i 1 mom. och som orsakas av tjänster som tillhandahålls ett ensamkommande barn eller en ung person. Kostnaderna ersätts till dess personen fyller 25 år. I de finskspråkiga 1, 2 och 4 mom. föreslås ingen ändring. Det föreslås att den i 3 mom. föreskrivna åldersgränsen för ersättningar sänks till 23 år på samma sätt som det föreslås att åldersgränsen för stöd för vuxenblivande i 34 § sänks från 25 till 23 år. Ändringen motiveras närmare i motiveringen till 34 §. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i rubriken och i 1, 2 och 4 mom. ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

71 §. *Skyldighet att betala tillbaka ersättning.* Det föreslås att författningsnumret på räntelagen stryks ur 2 mom. Ändringen är teknisk och föranleds av den nya 32 a § i det första lagförslaget som hänvisar till räntelagen. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i momentet ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

84 §. *Rätt att få information för att nå personer som ska omfattas av tjänster i enlighet med integrationsprogrammet.* Det föreslås att den svenska språkdräkten i 1 mom. ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. På finska föreslås ingen ändring i sak i 1 mom.

Det föreslås att en bestämmelse fogas till 2 mom. enligt vilken Folkpensionsanstalten avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna ska lämna de uppgifter till kommunen som är nödvändiga för den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § i fråga om en invandrare på vilken denna lag tillämpas och som får hemvårdsstöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Dessutom föreskrivs det att Folkpensionsanstalten av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska få uppgifter om en invandrares hemkommun och uppehållstillstånd och samköra dessa uppgifter med sina uppgifter om hemvårdsstöd. Folkpensionsanstalten kan utnyttja uppgifter om hemkommun och uppehållstillstånd som anstalten förfogar över med stöd av annan lagstiftning. Därefter ska Folkpensionsanstalten lämna ut en färdig förteckning till kommunen över invandrare som får hemvårdsstöd och för vilka kommunen enligt lag är skyldig att göra en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Samkörningen görs systembaserat och orsakar inget manuellt arbete för Folkpensionsanstalten utöver systemutvecklingen. Paragrafens 2 mom. anger kommunens rätt till information, men för att säkerställa tillgången till information behöver för Folkpensionsanstalten föreskrivas en mer förpliktande skyldighet att lämna uppgifter som motsvarar skyldigheten att lämna uppgifter om utkomststöd enligt 3 mom.

I och med ändringen lämnar Folkpensionsanstalten till kommunen en likadan förteckning över invandrarföräldrar som får hemvårdsstöd i början av invandringen som förteckningen över invandrare som får utkomststöd. Uppgifterna kan levereras genom att kommunens personal beviljas användarrättigheter till Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu. Frågor om integritetsskyddet har behandlats närmare i avsnitt 4.2.3 och 12.4. Uppgifterna ska lämnas regelbundet och kombineras enligt följande: från utbetalningslistan uppgift om att personen fått hemvårdsstöd under månaden i fråga, uppgift om att personen beviljats sitt första uppehållstillstånd eller uppehållskort eller att uppehållsrätt registrerats högst tre år tidigare, uppgift om personens hemkommun. En person kan få hemvårdsstöd i perioder, men avsikten är inte att uppgifter om samma person lämnas på nytt, eftersom det räcker att kommunen når personen en gång om integrationsfrämjande tjänster. Folkpensionsanstalten ska lämna kommunen de uppgifter som kan anses vara nödvändiga för att nå personen. Dessa omfattar till exempel personbeteckning, uppgifter om uppehållstillstånd samt personens kontaktinformation hos Folkpensionsanstalten. Utlämnandet av uppgifter innebär att Folkpensionsanstalten kombinerar de uppgifter som behövs och lämnar dem till kommunen via förmånsdatasystemet Kelmu. På så sätt får kommunen för att kunna nå personer i syfte att bedöma kompetens och behovet av integrationstjänster tillgång till en färdig förteckning över föräldrar som får hemvårdsstöd i det inledande skedet av invandringen. I fråga om kunder med spärrmarkering ska Folkpensionsanstalten förfara på samma sätt som med kunder som får utkomststöd, om vilka anstalten också lämnar uppgifter till kommunen via förmånsdatasystemet Kelmu. Kommunen bedömer inom ramen för bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster också behovet av en integrationsplan, där man kommer överens om vilka tjänster och åtgärder invandraren deltar i.

Dessutom föreslås det mindre språkliga och tekniska preciseringar i paragrafen. Inga ändringar i sak föreslås i de finskspråkiga 3 och 4 mom. Den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

86 §. *Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster.* Det föreslås att arbetskraftsmyndigheten läggs till i 2 mom. Enligt lagen har kommunen och välfärdsområdet rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 §, en sektorsövergripande integrationsplan enligt 17 § och en integrationsplan för familjer enligt 21 § i fråga om en invandrare för vilken en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § ska utarbetas. Arbetskraftsmyndigheten behöver läggas till i momentet för att möjliggöra kommunens och välfärdsområdets tillgång till information från arbetskraftsmyndigheten när bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster, integrationsplanen eller integrationsplanen för familjen utarbetas sektorsövergripande tillsammans med arbetskraftsmyndigheten. Närmare bestämmelser om arbetskraftsmyndighetens tillgång till information finns i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Frågor om integritetsskyddet har behandlats närmare i avsnitt 4.2.3 och 12.4.

Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 3 och 4 mom. ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen även till andra delar ändras till att motsvara den finska språkdräkten. Inga ändringar i sak föreslås i de finskspråkiga 1, 3 och 4 mom. Dessutom föreslås det mindre språkliga och tekniska preciseringar i paragrafen.

87 §. *Rätt till information för ordnande av tjänster för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare.* Det föreslås att den svenska språkdräkten i 1 och 2 mom. ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i rubriken och paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

89 §. *Rätt till information för behandling av kalkylerad ersättning.* Det föreslås att den svenska språkdräkten i 1–3 mom. ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

90 §. *Rätt till information för ansökan om och behandling av andra ersättningar.* I paragrafen föreskrivs det om ansökan om ersättningar enligt integrationslagen och rätten till information i samband med behandlingen. I 1 och 5 mom. föreslås inga ändringar i sak. I 2 mom. föreslås det en hänvisning till 68 §, eftersom det genom den här propositionen föreskrivs att närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut även om ersättning för kostnader som uppkommer av tjänster och stödåtgärder som tillhandahålls offer för människohandel.

Till 3 mom. fogas en bestämmelse om att välfärdsområdet för ansökan om de ersättningar som avses i 65, 68 och 69 § har rätt att av invandrarens föregående välfärdsområde, hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland eller en kommun i landskapet Åland få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i 65, 68 eller 69 § och övriga nödvändiga uppgifter i fråga om en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom., ett offer för människohandel eller ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. När en invandrare flyttar från en kommun till en annan och ett välfärdsområde till ett annat har varje kommun och välfärdsområde behövt ansöka om ett nytt beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen om ersättning för kostnader enligt integrationslagen, om personen omfattats av ersättningarna enligt integrationslagen, det vill säga varit en sådan person som avses i den lagens 2 § 3 eller 4 mom., ett sådant barn eller en sådan ung person som avses i 2 § 6 mom. eller ett offer för människohandel som omfattas av hjälpsystemet för offer för människohandel.

Syftet med denna rätt till information är att minska den administrativa bördan, då välfärdsområdet kan överföra ett befintligt beslut till det nya välfärdsområdet. I och med det nya riksomfattande kunddatasystemet inom integration kan överföringen göras elektroniskt så att kundens uppgifter följer med till välfärdsområdet för den nya hemkommunen. På Åland finns inga välfärdsområden utan socialservicen handhas av Kommunernas socialtjänst k.f. och hälso- och sjukvården av hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland. Därför föreslås det att informationsförmedlingen mellan välfärdsområdet och dessa myndigheter som ansvarar för social- och hälsovårdstjänsterna på Åland möjliggörs genom 3 och 4 mom.

I 6 mom. föreslås det att kommunen för ansökan om de ersättningar som avses i 64, 65 och 68 § har rätt att av invandrarens föregående hemkommun få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i 64, 65 eller 68 § och övriga nödvändiga uppgifter i fråga om en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom. eller ett offer för människohandel. På samma sätt som beskrivits ovan följer kundens uppgifter med kunden och närings-, trafik- och miljöcentralens beslut om ersättning för kostnader överförs till den nya hemkommunen. Den här paragrafen gäller kommuner både i landskapet Åland och på fastlandet. I och med det nya riksomfattande kunddatasystemet inom integration kan överföringen göras elektroniskt så att kundens uppgifter följer med till välfärdsområdet för den nya hemkommunen.

Dessutom föreslås det mindre språkliga och tekniska preciseringar i paragrafen.

Frågor om integritetsskyddet har behandlats närmare i avsnitt 4.2.3 och 12.4.

I 7 mom. görs en teknisk ändring så att hänvisningen till 65 § 4 mom. ändras till 3 mom. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 1–7 mom. ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga” och att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

92 §. *Närings-, trafik- och miljöcentralens övriga rätt till information.* Det föreslås att den svenska språkdräkten ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i rubriken ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

93 §. *Rätt till information för en företrädare för en minderårig.* Det föreslås att den svenska språkdräkten ändras till den rätta formen ”de uppgifter som är nödvändiga”. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen till andra delar ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

94 §. *Serviceproducentens rätt till information för produktion av integrationsfrämjande tjänster.* Det föreslås att paragrafen ändras så att en offentlig eller privat läroanstalt eller annan serviceproducent som tillhandahåller de tjänster som avses i 2 kap., och till vilken integrationskunden hänvisas som kund i enlighet med integrationsplanen, för skötseln av de uppgifter som avses i 2 kap. har rätt att av kommunen och tidigare serviceproducenter avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som nämns i paragrafen även av arbetskraftsmyndigheten. Bestämmelser om arbetskraftsmyndighetens och serviceproducenternas rätt till information finns i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Genom ändringen förtydligas situationen så att rätten till information också gäller tjänster som enligt integrationslagen ska ordnas av arbetskraftsmyndigheten och som skaffats av en serviceproducent. Det är alltså fråga om en ändring av teknisk karaktär.

Frågor om integritetsskyddet har behandlats närmare i avsnitt 4.2.3 och 12.4.

I ingressen föreslås det ett tillägg om att det handlar om en integrationskund, dennes integrationsplan och uppgifter om dennes servicebehov. Dessutom föreslås det en teknisk ändring i 18 punkten. Det föreslås också att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

95 §. *Sökande av ändring.* Det föreslås att den felaktiga hänvisningen i 2 mom. om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice till 16 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice ändras till 17 kap. i den lagen. Dessutom föreslås det att 4 mom. föreskriver om ett avgörande av en arbetskraftsmyndighet, inte av kommunen, att inte stödja den arbetssökandes frivilliga studier för vilket omprövning inte får begäras eller besvär anföras. Avgörandet om stöd för frivilliga studier fattas av arbetskraftsmyndigheten, inte av kommunen. Ändringen är teknisk. Dessutom preciseras förbudet mot att söka ändring till att motsvara förbudet i 147 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice till den del att omprövning inte får begäras eller besvär anföras när det gäller ett avgörande att inte godkänna ett meddelande om avbrott i studerandet med stöd. I den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 harmoniserades sökandet av ändring vid frivilliga studier till den del det är fråga om stöd för studier som stöds enligt integrationslagen och lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Den föreslagna ändringen förtydligar och förenhetligar situationen ytterligare genom att utvidga begränsningen av sökande av ändring till att också gälla avbrott i studierna, så att begränsningarna av sökande av ändring vid frivilliga studier är förenliga i fråga om studier som stöds enligt integrationslagen och enligt lagen om ordnande av

arbetskraftsservice. I praktiken har inga ändringar sökts i fråga om avbrott i frivilliga studier som stöds enligt integrationslagen, och därför bedöms ändringen inte öka arbetsmängden för arbetskraftsmyndigheten eller domstolarna. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i 4 mom. ändras till att motsvara den finska språkdräkten. Frågor om de grundläggande fri- och rättigheterna behandlas närmare i kap. 12.

97 §. *Försäkringsskydd.* Det föreslås att utöver kommunen också arbetskraftsmyndigheten ska se till att deltagarna i de tjänster enligt integrationsprogrammet som avses i 13 § försäkras med en försäkring enligt 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) samt med en gruppansvarsförsäkring. Vilkendera – kommunen eller arbetskraftsmyndigheten – som ska se till försäkringsskyddet enligt 97 § bestäms utifrån vilkendera myndighetens tjänster personen deltar i. Bestämmelser om arbetskraftsmyndighetens ansvar för att försäkra dem som deltar i tjänsterna finns i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Genom ändringen förtydligas situationen så att försäkringsskyldigheten också gäller tjänster som enligt integrationslagen ska ordnas av arbetskraftsmyndigheten. Ändringen är teknisk. Dessutom föreslås det att den svenska språkdräkten i paragrafen ändras till att motsvara den finska språkdräkten.

102 §. *Övergångsbestämmelser*. Det föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till paragrafen. I 45 och 45 a § i den gällande integrationslagen (1386/2010) föreskrivs det om kalkylerad ersättning, som betalas till kommunen och välfärdsområdet för personer som avses i den lagens 2 § 2 och 3 mom., det vill säga exempelvis för personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar. Enligt 45 § 3 mom. och 45 a § 3 mom. i den lagen betalas kalkylerad ersättning i fyra år för kvotflyktingar och i tre år för andra personer som hör till målgruppen. Bestämmelser om motsvarande ersättningstider finns i 61 och 62 § i den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 (681/2023).

Genom den här propositionen föreslås det att ersättningstiden förkortas med ett år, det vill säga från fyra till tre år för kvotflyktingar och från tre till två år för övriga. I och med övergångsbestämmelsen gäller förkortningen av ersättningstiden personer som börjar omfattas av ersättningarna från den 1 januari 2025. Enligt 59 § bestäms tidpunkten för när ersättningarna börjar gälla i princip av när personens första hemkommun har registrerats. I vissa situationer inverkar det första uppehållstillståndet. Syftet med övergångsbestämmelsen är att trygga ekonomins förutsebarhet i kommunen och välfärdsområdet samt ordnandet av integrationsfrämjande tjänster i kommunen och välfärdsområdet i synnerhet för personer som anvisats till kommunplatser före den 1 januari 2025. Därmed betalas kalkylerad ersättning för tre eller fyra år för personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. och för vilka ersättningstiden börjat innan den här lagen träder i kraft. Detta innebär i regel att en hemkommun registrerats för personen i befolkningsdatasystemet senast den 31 december 2024.

7.2 Lagen om främjande av integration (1386/2010)

27 §. *Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare.* I 27 § i den gällande lagen om främjande av integration (1386/2010) föreskrivs det om stöd för barn och unga som bor i landet utan vårdnadshavare. Det föreslås att åldersgränsen för stöd för vuxenblivande i 2 mom. sänks från 25 till 23 år så att ett barn eller en ung person kan omfattas av stödåtgärder tills hen fyller 23 år eller tills hen har en vårdnadshavare i Finland. Ändringen motsvarar 34 § i det första lagförslaget. Ändringen i den gällande integrationslagen föreslås i enlighet med regeringsprogrammet träda i kraft redan i mitten av 2024, samtidigt med sänkningen av åldersgränsen för eftervård i barnskyddslagen. Närmare motivering finns i motiveringen till 34 § i det första lagförslaget.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024 utan övergångsperiod, vilket kan vara en utmaning både för unga som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare och för de myndigheter som verkställer lagen. I synnerhet när det gäller 23- och 24-åringar och personer som snart fyller 23 år upphör tjänsten med en mycket kort tidsfrist, och det behövs stöd, särskilt från välfärdsområdena, för att se till att unga inte lämnas utan information om vilka tjänster som står till buds för dem. Förändringen sker mitt under sommarlovet, vilket är en utmaning i synnerhet för personalen i välfärdsområdena, som borde föra någon form av avslutande samtal med de unga med snabb tidsplan efter det att lagen antagits. Dessutom ökar arbetsbördan vid närings-, trafik- och miljöcentralerna tillfälligt när ersättningsbesluten om stöd för vuxenblivande ska uppdateras så att de motsvarar lagändringen.

Stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen ges i form av kommunens eller välfärdsområdets tjänster, ofta inom socialvården. Enligt 45 § i socialvårdslagen har klienten rätt att få ett skriftligt beslut om ordnandet av socialservicen. Det finns skillnader mellan välfärdsområdena i fråga om huruvida ett självständigt beslut om rätt till stöd för vuxenblivande meddelas utan ett samtidigt beslut om vissa stödåtgärder. Stödet för vuxenblivande genomförs dock de facto först genom de egentliga stödåtgärderna utifrån det individuella servicebehovet. När beslut meddelas om att en viss stödåtgärd beviljats inom stödet för vuxenblivande förbinder sig välfärdsområdet att ordna den stödåtgärden.

Av ovan beskrivna orsaker föreslås det att lagförslaget kompletteras med en typ av skyddsbestämmelse som tryggar kontinuiteten i de stödåtgärder om vilka beslut fattats före lagens ikraftträdande. Enligt skyddsbestämmelsen ska en kommun eller ett välfärdsområde som innan lagen träder i kraft har gett en ung person som när lagen träder i kraft är 23 år eller äldre ett beslut om en stödåtgärd som avses i 27 § ordna stödåtgärden för den unga i enlighet med beslutet. Kommunen eller välfärdsområdet kan i en sådan situation i enlighet med 49 § 1 mom. 1 punkten ansöka om ersättning för kostnaderna för tjänsten. Genom skyddsbestämmelsen skyddas vissa rättigheter som uppkommit med stöd av den gällande lagen så att stödåtgärder om vilka beslut fattats före lagens ikraftträdande fortgår. Stödets innehåll i detalj bestäms genom ett enskilt förvaltningsbeslut enligt det individuella servicebehovet. För en del unga kan kundplanen ha justerats nyligen och beslutet om stödåtgärder, som grundats på servicebehovet, kan sträcka sig utöver den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande. Dessa beslut om stödåtgärder som meddelats före lagens ikraftträdande har beaktats i skyddsregleringen. Skyddsbestämmelsen tryggar också välfärdsområdets avtal med serviceproducenterna om sådana enskilda stödåtgärder om vilka beslut fattats före lagens ikraftträdande och som fortgår efter att lagen trätt i kraft.

49 §. *Ersättning för specialkostnader.* I paragrafen föreskrivs det om ersättning för specialkostnader som uppkommer för kommunen och välfärdsområdet för tjänster för personer som avses i 2 § 2 eller 3 mom. Enligt 1 mom. 1 punkten ersätts kommunen eller välfärdsområdet i fråga om personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. för kostnader som kommunen eller välfärdsområdet orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende, socialvårdstjänster och andra stödtjänster till dess att den unga personen fyller 25 år. Det föreslås att åldersgränsen sänks till 23 år på samma sätt som åldersgränsen för tillhandahållandet av stöd i 27 §. Ändringen motsvarar 69 § i det första lagförslaget. Närmare motivering finns i motiveringen till 69 § i det första lagförslaget.

Om en kommun eller ett välfärdsområde innan denna lag träder i kraft har gett en ung person som när lagen träder i kraft är 23 år eller äldre ett beslut om en stödåtgärd som avses i 27 § ska stödåtgärden ordnas i enlighet med beslutet. Kommunen eller välfärdsområdet betalas också ersättning för de kostnader enligt 49 § 1 mom. 1 punkten som uppkommer av detta.

7.3 Lagen om statsandel för kommunal basservice

29 §. *Minskning av statsandelen för kommunal basservice med det belopp av grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen.* I 2 mom. föreslås det en teknisk ändring för att ändra hänvisningen till bestämmelserna i integrationslagen till att motsvara de relevanta bestämmelserna i den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025. Ändringen hänför sig till revideringen av integrationslagen (681/2023).

7.2 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

3 a §. *Finansieringen av arbetsmarknadsstödet.* Det föreslås att hänvisningarna till integrationslagen i 4 mom. 1 punkten korrigeras till att motsvara den lag med samma namn som träder i kraft vid ingången av 2025. Ändringen är av teknisk natur. Dessutom stryks ur det inledande stycket omnämnandet av barnförhöjningen i samband med arbetsmarknadsstödet som onödigt, eftersom 7 kap. 4 § 2 mom. om barnförhöjningen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa upphävdes från och med den 1 januari 2024 genom lag 1300/2023.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I det nya 3 mom. i 56 § i det första lagförslaget föreslås det ett bemyndigande för statsrådet att utfärda förordning om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter inom integrationsfrämjandet. Enligt 56 § 1 mom. i integrationslagen ansvarar utvecklings- och förvaltningscentret för följande uppgifter i anknytning till främjandet av integration och etableringen av invandrare: 1) uppföljning och utvärdering av integrationsfrämjandets resultat och hur väl integrationsfrämjandet fungerar samt produktion av information om det, 2) stödjande av utvecklingen av kompetens och tjänster för främjande av integration och av samordningen av tjänsterna på nationell nivå, juridisk rådgivning i anknytning till genomförandet av denna lag samt annat stödjande av kommuner och andra integrationsfrämjande aktörer i främjandet av integration och etablering på nationell nivå, 3) skötsel av de uppgifter i anknytning till behandling och betalning av ersättningsansökningar som anges i 8 kap., 4) skötsel av de uppgifter i anknytning till registerföring i informationssystem som anges i 9 kap. Genom denna proposition föreslås en ny 5 punkt om ”andra uppgifter enligt denna lag”.

Närmare bestämmelser om i synnerhet de av utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter som avses i 1 mom. 1 punkten får utfärdas genom förordning av statsrådet. Uppgiften att följa upp och utvärdera resultatet av integrationsfrämjandet och hur väl integrationsfrämjandet fungerar samt producera information om det är när integrationslagen träder i kraft ny för utvecklings- och förvaltningscentret, och därför behöver dess innehåll och genomförandet preciseras genom en förordning. Även uppgifterna enligt 2 punkten, stödjandet av samordningen och annat stödjande, är nya för utvecklings- och förvaltningscentret och får till sitt innehåll och genomförande vid behov preciseras genom en förordning.

Utfärdandet av en förordning förutsätter att de behövliga grundläggande bestämmelserna och bemyndigandet finns i lagen. Enligt grundlagen får endast närmare bestämmelser om sådant som omfattas av lag utfärdas genom förordning. Bemyndigandena att utfärda bestämmelser på lägre nivå och deras förhållande till 80 § i grundlagen behandlas närmare i avsnitt 12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning. Ett utkast till statsrådets förordning bifogas denna proposition.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna i huvudsak träder i kraft den 1 januari 2025, utom lagen om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration, som föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Lagen om främjande av integration (681/2023) träder i kraft den 1 januari 2025 och merparten av ändringarna görs i den lagen eller hänför sig till den lagens ikraftträdande. Det andra lagförslaget i propositionen, det vill säga lagen om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration, föreslås träda i kraft samtidigt som lagändringen om sänkning av åldersgränsen för eftervård i barnskyddslagen blir tillämplig. Den ändringen blir enligt lagen om ändring av barnskyddslagen (1283/2023) tillämplig från och med den 1 juli 2024.

10 Verkställighet och uppföljning

I motiveringen till regeringens proposition med förslag till lag om främjande av integration och till lagar som har samband med den (RP 208/2022 rd) konstaterades det att en separat utredning inleds vid arbets- och näringsministeriet kring ersättningarna för kostnader för främjande av integration när lagen har varit i kraft ett år. Samtidigt görs en bedömning av om finansieringen är tillräcklig för en jämlik fördelning av tjänster för främjande av integration på olika håll i Finland, också utanför tillväxtcentrum. Dessutom konstaterades det att när lagen har varit i kraft i tre år görs en särskild utvärdering av genomförandet av totalreformen av lagen och hur väl lagen fungerar. De här utredningarna genomförs 2026 och 2028, och eftersom de ändringar som föreslås i den här propositionen avses träda i kraft samtidigt med integrationslagen bör de också omfattas av utredningarna, särskilt vad gäller finansieringen.

Konsekvenserna av sänkningen av åldersgränsen för stödet för vuxenblivande till personer som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare för unga vuxnas hälsa och anlitande av socialservice i åldern 23–24 år samt konsekvenserna av ändringarna i praxis med kundavgifter för tjänster som krävt att en tolk bokas och som blivit oavbokade och oanvända kan utredas med hjälp av enkäter hos välfärdsområdena, arbetskraftsservicen och integrationstjänsterna. I fråga om åldersgränsen för stöd för vuxenblivande bör det noteras att den höjdes under föregående regeringsperiod. Ändringarna bör beaktas som ett led i en mer långvarig konsekvensbedömning så att de också pejlas mot motsvarande ändringar i åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet.

Från 2025 kan man med hjälp av det nya kundinformationssystemet följa upp hur många integrationsplaner som utarbetats för föräldrar som vårdar barn hemma och vilka tjänster som skrivits in i dem.

11 Förhållande till budgetpropositionen

I enlighet med regeringsprogrammet föreslås i den plan för de offentliga finanserna 2024–2027 som publicerades den 9 oktober 2023 ett tillägg på fem miljoner euro per år för att förbättra ställningen för invandrarmammor som ett led i reformen av integrationstjänsterna från början av 2025. Ersättningarna betalas i enlighet med integrationslagen till kommuner på fastlandet från moment 28.90.30 (Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen) via statsandelssystemet och till kommuner i landskapet Åland från moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet) via kalkylerad ersättning.

I enlighet med regeringsprogrammet minskas kostnaderna inom den offentliga ekonomin genom att ersättningstiden för kalkylerad ersättning förkortas från och med 2025. Kostnadseffekten inriktas på statsfinanserna från och med 2027 och har beaktats i planen för de

offentliga finanserna 2024–2027. Uppskattningen av kostnadseffekterna har dock preciserats efter publiceringen av planen för de offentliga finanserna 2024–2027. I enlighet med regeringsprogrammet sänks också åldersgränsen för stöd för vuxenblivande för minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare från 25 till 23 år, och åldersgränsen för ersättning för kostnader på motsvarande sätt. Ändringen föreslås genom den här propositionen i den gällande integrationslagen från mitten av 2024. För 2024 beaktas minskningen i den andra tilläggsbudgetpropositionen för 2024 och från och med 2025 i planen för de offentliga finanserna 2024–2027.

Ändringen i det andra lagförslaget, det vill säga den gällande integrationslagen, behandlas våren 2024 i samband med den tilläggsbudgetproposition som följer på regeringens proposition till riksdagen.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I propositionen ändras den integrationslag (681/2023) som träder i kraft den 1 januari 2025 samt i fråga om stödet för vuxenblivande också den gällande integrationslagen (1386/2010). Det finns skäl att granska de föreslagna bestämmelserna med avseende på de viktigaste grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna. Bestämmelser i grundlagen som är av betydelse med tanke på propositionen är i synnerhet 6, 8, 10, 17, 19, 21, 22, 80 och 121 §.

12.1 Rätt till social trygghet och tryggande av grundläggande fri- och rättigheter

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare föreskrivs genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna kan vid en bedömning av huruvida tjänster är tillräckliga som utgångspunkt hållas en sådan servicenivå som skapar förutsättningar för varje människa att fungera som en myndig medlem av samhället (RP 309/1993 rd, s. 71). Rätten till tillräckliga social- och hälsovårdstjänster enligt 19 § 3 mom. i grundlagen är inte en subjektiv rätt, utan den har formulerats inom ramen för det allmännas tryggande skyldighet.

Enligt regeringens proposition (RP 56/2023 rd) positionerar sig eftervården inom barnskyddet i lagstiftningen som en tjänst enligt 19 § 3 mom. i grundlagen. Stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen jämställs ofta som ett i viss mån motsvarande stöd, trots att det ordnas som en del av socialvården och kommunens basservice såsom undervisningsväsendet och ungdomsarbetet. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen sänkas på motsvarande sätt som åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet. Lagen om ändring av barnskyddslagen (1283/2023) med bestämmelsen om sänkning av åldersgränsen för eftervård trädde i kraft den 1 januari 2024, men för sänkningen av åldersgränsen gäller en övergångsperiod fram till den 1 juli 2024.

Det handlar alltså i synnerhet om att trygga tillräckliga tjänster inom socialvården för unga som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. Syftet med stödet för vuxenblivande är att stödja utvecklingen mot vuxenlivet för denna grupp som på grund av sin bakgrund har en sårbar ställning. Stödet för vuxenblivande är till sin natur en subjektiv rätt för dem som är berättigade till det enligt den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025, medan dess innehåll för närvarande bestäms utifrån det individuella servicebehovet inom ramen för

anslagen till välfärdsområdet. Tjänsterna och stödåtgärderna enligt servicebehovet antecknas bland annat i socialvårdens klientplan.

I det här sammanhanget är de viktigaste internationella människorättskonventionerna som är bindande för Finland bland annat FN:s internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (FördrS 6/1976, ESK-konventionen) och den reviderade europeiska sociala stadgan (FördrS 7880/2002). Konventionerna innehåller bestämmelser om social service och social trygghet. ESK-konventionens tillämpningsområde omfattar alla personer som hör till konventionsstatens rättskipning, inklusive personer över 18 år som omfattas eftervård inom barnskyddet. ESK-konventionen tryggar bland annat den sociala tryggheten (artikel 9), en tillfredsställande levnadsstandard (artikel 11) och hälsa (artikel 12). Stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen kan anses bidra till att trygga dessa rättigheter, eftersom dess syfte är att stödja den unga till självständighet på ett övergripande sätt.

Enligt artikel 2.1 i ESK-konventionen åtar sig varje konventionsstat att genom egna åtgärder till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att trygga att rättigheterna i konventionen gradvis förverkligas i sin helhet med alla lämpliga medel, i synnerhet genom lagstiftning. Till de internationella människorättskonventionerna och de vedertagna tolkningarna av dem hör också förbudet mot att försämra rättigheterna. Kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-kommittén) övervakar genomförandet av konventionen och har i sina rapporter fastställt hur skyldigheterna enligt konventionen och eventuella ändringar i dem ska tolkas. Enligt ESK-kommitténs allmänna kommentar (14.12.1990, 9 §) förutsätter det gradvisa förverkligandet av rättigheter att vilken som helst avsiktligt försämrande åtgärd måste vara fullt motiverad i förhållande till helheten med hänsyn till de rättigheter som anges i konventionen och de fullskaliga resurser som konventionsstaten förfogar över. Därmed är det också möjligt att göra ändringar som försämrar de i konventionen tryggade rättigheterna. Även när konventionsstatens resurser bevisligen är otillräckliga ska den sträva efter att så omfattande som möjligt säkerställa att rättigheterna tillgodoses under de rådande omständigheterna. ESK-kommittén har också kommenterat att konventionsstaterna ska skydda utsatta personer även under svåra tider som till exempel recession (11–12 §).

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Det här innebär också att det är möjligt att försämra grundläggande fri- och rättigheter endast i begränsad mån och med godtagbar motivering. Såsom ovan konstaterats ålägger människorättskonventionerna konventionsstaterna att eftersträva den högsta nivån av rättigheter inom ramen för de maximala tillgängliga resurserna för staten. I sin juridiskt icke-bindande allmänna kommentar till ESK-konventionens artikel 12 (General Comment No. 14) konstaterar kommittén för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-kommittén) med hänvisning till bestämmelserna i artikel 2.1 (skyldigheten att vidta åtgärder för att gradvis förverkliga rättigheterna i sin helhet) att det, liksom för de andra rättigheterna enligt konventionen, finns ett starkt antagande att åtgärder som försämrar hälsan inte är godtagbara. Staten har bevisbördan när det gäller att bevisa att sådana åtgärder tillämpas först när man noga avvägt alternativen och att åtgärderna är godtagbara i förhållande till rättigheterna enligt konventionen som helhet i kontext av de totala tillgängliga resurserna för staten. (”As with all other rights in the Covenant, there is a strong presumption that retrogressive measures taken in relation to the right to health are not permissible. If any deliberately retrogressive measures are taken, the State party has the burden of proving that they have been introduced after the most careful consideration of all alternatives and that they are duly justified by reference to the totality of the rights provided for in the Covenant in the context of the full use of the State party´s maximum available resources.”)

En försämring är ur individens synvinkel till sina verkningar rätt likartad som en inskränkning, vilket innebär att frågan om huruvida en försämring är tillåten kan bedömas utifrån de allmänna krav som ska uppfyllas för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna begränsas och som grundlagsutskottet har härlett ur hela komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och ur rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter. Till dessa hör kraven på att bestämmelser utfärdas genom lag, att lagen är exakt och noga avgränsad, att inskränkningarna är acceptabla och proportionella, att kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet inte inskränks, att rättsskyddet är adekvat och att de förpliktelser som gäller de mänskliga rättigheterna iakttas (GrUB 30 25/1994 rd, s. 4–5.) Enligt grundlagsutskottet är det också uppenbart att försämringen inte får omintetgöra kärnan i de grundläggande och mänskliga rättigheterna (till exempel GrUU 14/2015 rd, s. 3).

Eftersom stödet för vuxenblivande enligt den integrationslag som träder i kraft 2025 är en subjektiv rättighet för den unga kan sänkningen av åldersgränsen betraktas som en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna, även om lagen ännu inte trätt i kraft. Grundlagsutskottet ansåg dock i fråga om senareläggningen av ikraftträdandet för lagen om funktionshinderservice att argumenten för att skjuta upp ikraftträdandet inte var helt oproblematiska men att det inte kan påvisas att det gällande rättsläget innehåller så betydande konstitutionella problem att en relativt kortvarig senareläggning av den nya lagens ikraftträdande på denna grund inte skulle ha kunnat behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 1/2023 rd). I fråga om sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt denna proposition är grundlagsutskottets uttalande om sänkningen av åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet i samband med RP 56/2023 rd relevant.

Försämringar som riktas mot en utsatt grupp har i sig kunnat anses strida mot proportionalitetskravet. Grundlagsutskottet har under behandlingen av reformen av lagen om funktionshinderservice ansett att en annullering av särställningen för personer som använder respirator skulle innebära försämringar som strider mot proportionalitetskravet i samband med de rättigheter för särskilt utsatta personer med funktionsnedsättning som tryggas i grundlagens 19 § 3 mom., och de föreslagna relativt långa övergångsperioderna och möjligheten till andra stödformer ändrade inte utskottets bedömning. Detta alltså trots att man inte ansåg att grundlagen förutsätter att den rättsliga ställningen bevaras för personer som använder respirator (GrUU 79/2022 rd, s. 6). Unga som får stöd för vuxenblivande kan i princip inte direkt jämställas med personer som behöver respirator. Även om yttrandet ovan bedömde den ekonomiska förmånen, ersättningen för uppehälle, var syftet att trygga den nödvändiga vården för andningsförlamningspatienter. Dessa personer är i en livshotande situation utan respirator. Det är således motiverat att ställa kraven på proportionalitet högt.

Läget i de offentliga finanserna har försvårats betydligt av att den ekonomiska tillväxten i Finland under de senaste drygt tio åren har varit svag i jämförelse med tidigare och med de andra nordiska länderna och genomsnittet i EU. Under de kommande åren försämras förutsättningarna för ekonomisk tillväxt av befolkningsutvecklingen. Våra offentliga finanser har uppvisat underskott sedan 2009. Utan en väsentlig ändring av den ekonomiska politiken fortsätter skuldkvoten öka på 2020-talet. Även om staten fortfarande har en hög skuldhållbarhet försämras den kontinuerligt, om de offentliga finanserna inte stärks. Eventuella kriser under kommande år kan leda till att det allmänna på grund av begränsningar i de offentliga finanserna inte kan reagera som det borde. Då skulle det krävas alltför brådskande besparingar i de offentliga utgifterna och skärpningar av beskattningen.

Åldersgränsen för stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen föreslås sänkas med två år. När stödet för vuxenblivande upphör blir de unga inte utan tjänster utan omfattas av andra förmåner och tjänster som avses i 19 § 2 och 3 mom. i grundlagen. De unga är inte minderåriga,

men kan på grund av sin bakgrund betraktas som utsatta. Unga vuxna är ingen homogen grupp och därför varierar deras behov av stöd (se även avsnitt 4.2.3 i propositionen). Behovet av eftervård inom barnskyddet och stöd för vuxenblivande till personer som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare är trots vissa likheter olika, och även regionernas och yrkespersonernas förmåga att tillgodose dessa specialgruppers behov varierar[28]. Såsom konstaterats ovan i avsnitt 4.2.3 får en del unga lätt stöd, och deras situation skiljer sig inte väsentligt från situationen för andra unga på väg in i vuxenlivet. En del av de unga som anlänt utan vårdnadshavare och som uppnått vuxenåldern behöver dock omfattande stöd till exempel för att hitta sin utbildnings- och sysselsättningsväg, hantera utmaningar för den psykiska hälsan och på grund av rasismen i samhället.[29]. Hos en del unga kan servicebehovet också aktualiseras senare än hos andra. Det är möjligt att den gruppen kan blir mer ojämlik och att faktisk likabehandling inte realiseras för den, om det övriga servicesystemet inte har kapacitet att tillhandahålla den tillräckligt starkt stöd. En del av de unga är, beroende på servicebehovet, sannolikt personer som har behov av särskilt stöd enligt 3 § i socialvårdslagen (1301/2014) och som då ska anvisas en egen socialarbetare. Socialvårdslagen föreskriver om särskilda skyldigheter i stödet till dessa, bland annat när det gäller tidsfrister. Bedömningen som helhet ska naturligtvis beakta att det är fråga om en sårbar klientgrupp för vilken till exempel personbyten och förändringar i omständigheterna kan vara svåra. De unga övergår också från subjektiv rätt till att omfattas av anslagsbundna tjänster. Stödet för vuxenblivande är en subjektiv rätt från och med den 1 januari 2025 i och med den nya integrationslagen. Åldersgränsen föreslås sänkas permanent. Antalet kunder som behöver stöd för vuxenblivande minskar ändå de facto kraftigt ju närmare den nuvarande gränsen på 25 år kommer. Minskningen torde åtminstone delvis kunna förklaras med att behovet av stöd minskar när de unga blir vuxna. Konsekvenserna av sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande och servicesystemets förmåga och resurser att tillgodose de övergående ungas behov ska följas upp inom välfärdsområdena. Denna kundgrupp ska i vilket fall som helst uppmärksammas när servicesystemet och lagstiftningen om det revideras i enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

Man kan tolka det så att propositionen inte strider mot ESK-kommitténs allmänna kommentar om artikel 2.1 i konventionen, eftersom personer över 23 år genom den nationella lagstiftningen tryggas medel för att åtnjuta rättigheterna enligt ESK-konventionen även när de behöver hjälp av till exempel de sociala myndigheterna.

Det avgörande är hur det övriga servicesystemet klarar av att svara på behoven i synnerhet hos unga som behöver mycket och/eller krävande stöd och som övergår från stödet för vuxenblivande. Välfärdsområdena behöver därför utveckla servicesystemet till denna del så att det motsvarar behovet, med hänsyn till att socialvårdslagen redan innehåller bestämmelser om personer som behöver särskilt stöd. Behoven ska också beaktas i inriktningen av finansieringen, vilket möjliggörs genom finansiering med allmän täckning. En utmaning är att finansieringen i och med sänkningen av åldersgränsen kommer att minska inom välfärdsområdena.

12.2 Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse,

---

[28] Hirschovits-Gerz, T., Weckroth, N., & Heino, T. (red.) (2022). Ett fönster mot vuxenlivet: Utredning om stöd och service för unga som får eftervård inom barnskyddet och som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare. *Institutet för hälsa och välfärd, rapport 2/2022, s. 167−169.*
[29] Ovannämnda verk, s. 167−171.

åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Stöd för vuxenblivande

Eftervården inom barnskyddet och stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen existerar för att barn och unga som varit placerade av barnskyddet eller som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare uppskattats ha behov som kan tillgodoses genom dessa tjänster och stödåtgärder. Tanken har varit att ge dessa personer en faktiskt jämlik ställning i jämförelse med barn och unga. Sänkningen av åldersgränsen enligt integrationslagen för stödet för vuxenblivande från 25 till 23 år i fråga om minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare genomförs på samma sätt som sänkningen av åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet. Målgrupperna för eftervård och stöd för vuxenblivande utgörs av unga i en sårbar ställning, och deras situation och stödbehov kan i viss mån vara sinsemellan jämförbara. Med tanke på jämlikheten är det därför motiverat att åldersgränsen för eftervård och stöd för vuxenblivande är densamma i barnskyddslagen och integrationslagen. Målgruppen för stöd för vuxenblivande kan också ha särskilda utmaningar till följd av att den omfattar personer som anlänt som minderåriga utan vårdnadshavare, till exempel utmaningar som härrör från ställningen som invandrare när det gäller lärandet av finska eller svenska, eventuell traumabakgrund samt frånvaron av släktingar och andra vuxenkontakter i Finland. De här behoven och utmaningarna ska beaktas när tjänster ordnas.

Åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet och för stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen höjdes under föregående valperiod från 21 till 25 år. Grundlagsutskottet bedömde lagstiftningen om eftervården i sitt utlåtande (GrUU 16/2019 rd) i perspektiv av jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen. När åldersgränsen för eftervård höjdes från 21 till nuvarande 25 år tillämpades den nya åldersgränsen inte på barn och unga vilkas rätt till eftervård upphört innan den högre åldersgränsen trädde i kraft den 1 januari 2020. Därmed återställdes inte den subjektiva rätten till eftervård retroaktivt. Utskottet konstaterade i sitt utlåtande att även om bestämmelsen i grundlagen inte utgör ett hinder för behövlig positiv särbehandling i syfte att trygga faktisk jämlikhet, det vill säga åtgärder som förbättrar ställningen och förhållandena för en viss grupp (till exempel barn och minoriteter) (se RP 309/1993 rd, s. 44, GrUU 4/2016 rd, s. 3), handlar det om reglering som grundar sig på en exakt åldersgräns och som grundlagsutskottet har betraktat som känslig med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna med hänsyn till diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen (övergripande om utskottets praxis för ställande av åldersgränser se GrUU 44/2010 rd, s. 5/I-6/II). De krav som ställs på en godtagbar grund som möjliggör särbehandling enligt 6 § 2 mom. i grundlagen är enligt grundlagsutskottets etablerade praxis höga i synnerhet för de grunder för särbehandling som räknas upp i bestämmelsen (se t.ex. GrUU 31/2013 rd, GrUU 1/2006 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2). I utskottets praxis har det förutsatts att en godtagbar grund ska ha ett sakligt och nära samband med lagens syfte (se t.ex. GrUU 44/2010 rd, s. 5). I motiveringen till lagstiftningsordning i regeringens proposition om barnskyddslagen (RP 71/2019 rd) konstaterades att de som hamnar utanför eftervården har tillgång till kommunens alla allmänna tjänster och stödsystem inom social- och hälsovården, utkomstskydd samt stöd för boende, utbildning och sysselsättning. När eftervården avslutas måste vid behov också en plan göras upp tillsammans med barnet eller den unga personen. I planen anges de tjänster som barnet eller den unga personen har tillgång till efter det att eftervården avslutats. Utskottet ansåg att helheten av gällande lagstiftning och föreslagen lagstiftning inte med beaktande av motiveringen till sitt innehåll strider mot proportionalitetskravet, men konstaterade dock att en lösning som inte grundar sig på en så villkorslös och exakt tidsfrist för exkludering av åldersgrupper skulle vara mer förenlig med 6 § i grundlagen.

Sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande genomförs enligt förslaget på samma sätt som sänkningen av åldersgränsen för eftervård enligt barnskyddslagen. Bägge förslagen relaterar till liknande frågor om de grundläggande fri- och rättigheterna. Den lagändring som gäller eftervård inom barnskyddet inkluderar en övergångsperiod fram till den 1 juli 2024. Ändringen av integrationslagen avses träda i kraft utan övergångsperiod eller gradering så att rätten till stödet upphör vid 23 års ålder även för unga som börjat omfattas av stödet före lagändringen under den gällande lagens tid. Stödet för vuxenblivande är en subjektiv rätt från och med den 1 januari 2025 i och med den nya integrationslagen. Det här kan medföra vissa utmaningar, om det planerats långsiktigare åtgärder med den unga personen. I enlighet med regeringsprogrammet bör ändringarna i både barnskyddslagen och integrationslagen träda i kraft den 1 juli 2024, det vill säga mitt under semesterperioden. När stödet för vuxenblivande enligt integrationslagen upphör har de unga ändå tillgång till de allmänna tjänsterna och stödsystemen inom social- och hälsovården, utkomstskydd samt stöd för boende, utbildning och sysselsättning. När stödet upphör går man tillsammans med de unga igenom vilka tjänster de har att tillgå. Kommunen och välfärdsområdet kan även i fortsättningen stödja en ung person i att bli självständig, även om hen inte har subjektiv rätt till stöd för vuxenblivande. Även om det är problematiskt att lagändringen träder i kraft utan övergångsperiod tryggar denna basservice ändå de ungas tillgång till tjänster efter behov. I lagen införs också en slags skyddsbestämmelse som motsvarar övergångsbestämmelsen i barnskyddslagen och som beaktar beslut om stödåtgärder i eftervården som meddelats före lagens ikraftträdande. Den bestämmelsen syftar till att skydda vissa rättigheter som uppkommit med stöd av den gällande lagen så att stödåtgärder om vilka beslut fattats före lagens ikraftträdande fortgår och välfärdsområdet får ersättning för dem i enlighet med integrationslagen. Avsikten är att denna proposition överlämnas till riksdagen i början av 2024 och det andra lagförslaget planeras träda i kraft från och med den 1 juli 2024. Beroende på hur länge riksdagsbehandlingen varar kan tiden mellan antagning och ikraftträdande bli mycket kort. Därför kan kundplanen för en del unga ha justerats nyligen och beslutet om stödåtgärder, som grundats på servicebehovet, kan sträcka sig utöver den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande. Bestämmelsen tryggar också välfärdsområdets avtal med serviceproducenterna om sådana enskilda stödåtgärder om vilka beslut fattats före lagens ikraftträdande och som fortgår efter att lagen trätt i kraft. Skyddsbestämmelsen gäller lagen om främjande av integration (1386/2010), men inte den lag om främjande av integration som träder i kraft den 1 januari 2025 (681/2023). Med stöd av skyddsbestämmelsen kan nämnda stödåtgärder därmed fortgå högst till den 31 december 2024, förutsatt att beslutet om tjänsten fattats innan lagen träder i kraft. Till denna del kan det bli nödvändigt att avsluta vissa stödåtgärder eller avtal som etablerats innan lagen träder i kraft tidigare än vad som anges i besluten, om avsikten varit att fortsätta med stödåtgärden efter den 31 december 2024, om det inte finns behov av dessa med stöd av övrig lagstiftning, till exempel socialvårdslagen.

För att sänkningen av åldersgränsen för stöd för vuxenblivande inte ska försvaga de mål stödet haft för att ge denna sårbara grupp en faktiskt jämlik ställning med andra barn och unga ska myndigheterna ha beredskap att vidta behövliga åtgärder. Det här avser framför allt uppföljningen av konsekvenserna och beaktandet av gruppens behov i framtida lagstiftningsprojekt och styrningen och finansieringen av anslagsbundna tjänster, även med regionalt jämlika tjänster som mål.

Tolkningsavgift för oanvända tjänster

I det första lagförslagets 32 a § föreslås det att en avgift får tas ut av invandraren eller integrationskunden för tolkningskostnader som uppkommit för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten, om kunden utan att avboka tiden inte infinner sig på den mottagning som bokats för hen inom integrationstjänsterna och inte kan lägga fram en godtagbar orsak till

detta. Enligt 6 § i grundlagen får ingen särbehandlas utan godtagbart skäl. Mottagningstiderna för vägledning och rådgivning samt för bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster, som bokas med stöd av integrationslagen, är servicesituationer som endast gäller invandrare och i huvudsak är aktuella i det inledande skedet av invandringen. Då räcker ofta inte kunskaperna i finska eller svenska till för skötseln av ärenden hos myndigheterna, och myndigheten kan ordna tolkning. I 26 § i förvaltningslagen (434/2003) finns bestämmelser om när en myndighet är skyldig att ordna tolkning. Om invandrarens språkkunskaper är tillräckliga för att sköta ärenden på engelska eller på ett språk som behärskas av någon annan anställd hos myndigheten, behöver tolkning inte nödvändigtvis beställas. Därför kan invandrarna ha olika ställning med avseende på sina språkkunskaper och även beroende på var de bor och hur språkkunnig personalen vid den aktuella arbetskraftsmyndigheten eller kommunen är. Om ingen tolkning behöver beställas kan inte heller en avgift enligt den föreslagna 32 a § uppkomma för invandraren. Avgiften får inte tas ut av personer som bott längre i landet eller av finska medborgare i till exempel arbetskraftsservicen, eftersom den har avgränsats till att uttryckligen gälla kundmöten enligt integrationslagen. Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster samt integrationsplanen kan göras inom tre år efter erhållandet av det första uppehållstillståndet, i fråga om EU- och nordiska medborgare registreringen av uppehållsrätten eller uppehållskortet. Ett undantag är vägledning och rådgivning med låg tröskel enligt integrationslagen. Dessa kan tillhandahållas även invandrare som bott längre i landet.

Olika arbetskraftsmyndigheter och kommuner kan också utveckla olika praxis för uttag av avgiften, till exempel när det gäller hur snabbt avgiften tas ut för en oanvänd mottagningstjänst. Det är inte heller förpliktande för kommunen eller arbetskraftsmyndigheten att ta ut avgiften, vilket kan bidra till att praxis varierar på olika håll i Finland. Invandraren kan dock genom sitt eget agerande förebygga att en avgift uppkommer genom att infinna sig på mottagningar som bokats för hen eller vid förhinder avboka dem i god tid. Därför försätter förslaget inte invandrarna i en ojämlik situation.

Avgiften kan till sin funktion jämföras med bestämmelserna om avgifter för oanvänd service i 3 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Den centrala skillnaden är att mottagningstider hos social- och hälsovården vanligen bokas av kunden själv eller av kundens företrädare eller med kundens samtycke eller på kundens begäran. Mottagning hos de integrationsfrämjande tjänsterna bokas ofta av en anställd hos arbetskraftsmyndigheten eller kommunen och invandraren eller integrationskunden är skyldig att infinna sig. I synnerhet den första bokningen för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster kan vara en bokning som invandraren inte nödvändigtvis kunnat förvänta sig utan får information om i samband med bokningen. Invandraren informeras då om bokningen, också om den avgift som kan tas ut av hen om hen inte infinner sig vid bokad tid, och får anvisningar om avbokning av tiden. Invandraren har alltså i princip inte begärt bedömningen på eget initiativ.

En bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster kan förutom för de i lag definierade målgrupperna såsom arbetssökande, mottagare av utkomststöd eller hemvårdsstöd och personer med flyktingbakgrund också göras för andra invandrare som begär det och behöver det. I dessa fall kan personens situation jämställas med situationer enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården då personen själv begärt en mottagningstid. På samma sätt som det föreskrivs i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården ingår enligt förslaget också i 32 a § i integrationslagen att tjänsten blivit oanvänd utan godtagbar grund och att det inte ska vara oskäligt att ta ut avgiften samt att information om avgiften ska ges på ett sådant sätt att kunden förstår den. Grunderna motsvarar situationerna enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, men utöver det ska i avgiftsinformationen och anvisningarna för avbokning också beaktas invandrarnas språkkunskaper och eventuella brister i läsförmågan. Informationen om att en avgift kan påföras för oanvända tjänster och anvisningarna om

avbokning av tider ska ges invandraren på ett språk som hen förstår. En färdig textbotten med information om avgift och avbokning kan beredas riksomfattande och översättas till de flesta språk som används inom de finländska integrationstjänsterna, varmed arbetskraftsmyndigheterna och kommunerna har information att ge invandrarna. En utmaning är fortfarande icke-läskunniga personer som behöver få information om tidsbokningen även på annat sätt än skriftligt, till exempel muntligt. En möjlighet är att på det riksomfattande planet ta fram instruktiva metoder för förmedling av samma information om avgiften och avbokandet som ges genom det meddelande som kräver synförmåga och läskunnighet, och att instruera mottagarna att använda de olika metoderna. Anvisningar om bokning kan ges till exempel genom en inspelning där man konstaterar att den bokade mottagningstiden står i det skriftliga meddelandet (textmeddelande eller brev). Då kan samma inspelning användas med flera kunder. I det inspelade meddelandet kan man ge anvisningar om läsning av textmeddelandet eller brevet med hjälp av till exempel telefonens röstfunktioner eller annat stöd. Vid behov kan tolk anlitas. Genom dylika åtgärder kan man säkerställa att invandrarna har fått informationen om den eventuella avgiften och anvisningarna för avbokning och på så sätt förhindra ojämlik behandling av invandrare och andra kundgrupper.

Ordnandet av tjänster i kommunerna och välfärdsområdena

Jämlikheten kan främjas genom kommunernas integrationsfrämjande tjänster. Till jämlikheten hänför sig också frågor som gäller finansieringen av tjänsterna. Beskattningsrätten och kommunernas rätt att bestämma över sin egen ekonomi har ansetts höra till den kommunala självstyrelsens centrala särdrag. Grundlagsutskottet har också förutsatt att när den lagstiftning som påverkar kommunernas ekonomi tillämpas ska seriös hänsyn tas till att invånare i kommuner i olika delar av landet bemöts jämlikt och till deras faktiska möjligheter att få tjänster som är nödvändiga för att tillgodose deras grundläggande fri- och rättigheter (se GrUU 67/2014 rd och GrUU 37/2006 rd, s. 2–3).

De ändringar i det första lagförslaget i propositionen som föreslås för att förkorta ersättningstiden för kalkylerad ersättning och sänka åldersgränsen enligt integrationslagen för stöd för vuxenblivande i fråga om minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare kan ha konsekvenser för tillhandahållandet av integrationstjänster i kommunerna och välfärdsområdena. Ändringarna bedöms dock inte ha konsekvenser för jämlikheten. Utgångspunkten är att kommunerna och välfärdsområdena trots förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning tillhandahåller sina lagstadgade tjänster och till exempel tolkningstjänst enligt förvaltningslagen för dem som behöver dem. Förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning gäller kommuner där det finns personer som omfattas av ersättningarna, såsom personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar. Med ersättningen har man kunnat täcka de tjänster som ordnas för dessa personer. På motsvarande sätt medför sänkningen av åldersgränsen enligt integrationslagen för stöd för vuxenblivande i fråga om minderåriga som anlänt utan vårdnadshavare att inga kostnader för detta stöd längre uppkommer för välfärdsområdena i fråga om 23- och 24-åringar. När dessa unga tillhandahålls tjänster till exempel inom ramen för social- och hälsovårdstjänsterna genomförs finansieringen av dem enligt bestämmelserna i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021). Även om förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning och sparandet av tolkningskostnaderna bedöms inverka särskilt på invandrarkvinnorna, är förslaget könsneutralt till sina övergripande konsekvenser, eftersom 60 § i det första lagförslaget om tilläggsfinansiering för ordnande av integrationstjänster för dem som får hemvårdsstöd i synnerhet förbättrar invandrarkvinnornas ställning.

12.3 Den straffrättsliga legalitetsprincipen

Enligt 8 § i grundlagen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. Administrativa disciplinära påföljder och andra sanktioner av straffkaraktär som påförs i administrativ ordning är i allmänhet inte straff som döms ut för brott i den mening som avses i 8 § i grundlagen. Den straffrättsliga legalitetsprincipen tillämpas således inte som sådan på regleringen av administrativa sanktioner. I grundlagsutskottets praxis har det dock ansetts att bestämmelserna om administrativa sanktioner ska uppfylla de allmänna kraven på exakthet och proportionalitet (se GrUU 14/2013 rd, s. 2/II, GrUU 34/2012 rd, s. 3–4, GrUU 17/2012 rd, s. 6, GrUU 9/2012 rd, s. 2–4, GrUU 60/2010 rd, s. 5–6, GrUU 11/2009 rd, s. 7–8, GrUU 12/2006 rd, s. 2–3, GrUU 32/2005 rd, s. 3, GrUU 19/2004 rd, s. 3–5, GrUU 4/2004 rd, s. 7, GrUU 74/2002 rd, s. 5).

I propositionen föreslås det att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten för integrationsfrämjande tjänster som blir oanvända och inte avbokats får ta ut tolkningskostnader som uppkommit för kommunen eller myndigheten. Att en tjänst inte används och avbokas är inte lagstridigt, och avgiften för en tjänst som inte använts eller avbokats är inte ett alternativ till ett straffrättsligt straff. Syftet med uttaget av avgiften är inte allmän prevention utan det är endast avsett att delvis kompensera för de kostnader som uppkommer för den oanvända tjänsten. Avgiften för en tjänst som inte använts och avbokats handlar därför inte om en administrativ påföljd av straffkaraktär.

12.4 Skyddet för personuppgifter

Med stöd av 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggat. Bestämmelsen om skydd för privatlivet i 10 § i grundlagen anses innehålla åtminstone skydd för den personliga identiteten, skydd för personuppgifter och skydd för till exempel moralisk och fysisk integritet. Utgångspunkten för skyddet för privatlivet sådant det tryggas genom grundlagen är att varje individ ska ha rätt att leva sitt eget liv utan omotiverad inblandning från myndigheter eller andra instanser i individens privatliv.

Den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 innehåller rätt till information som bedömdes i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna i samband med riksdagsbehandlingen av regeringens proposition (RP 208/2022 rd), i synnerhet grundlagsutskottets behandling (GrUU 92/2022 rd). Genom den här propositionen föreslås rätten till information utvidgas på nedan anförda sätt.

I artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (nedan dataskyddsförordningen) anges villkoren för lagenlig behandling av personuppgifter. Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter behöver utöver den rättsliga grund som avses i artikel 6.1 i dataskyddsförordningen dessutom alltid ha någon sådan rättslig grund som anges i artikel 9.2 i förordningen. Grundlagsutskottet har konstaterat att uppgifter som beskriver en persons behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som personen får inte i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen definieras som särskilda kategorier av personuppgifter vilka det är förbjudet att behandla om inte ett särskilt villkor uppfylls. Det är dock inte uteslutet att dessa uppgifter kan innehålla uppgifter som hör till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i dataskyddsförordningen. Det kan då exempelvis gälla hälsotillståndet för en klient hos socialvården (GrUU 15/2018 rd).

När en invandrares uppgifter behandlas i sektorsövergripande samarbete kan behandlingen i begränsad omfattning anses vara behövlig i enlighet med artikel 9.2 h för tillhandahållande av hälso- och sjukvård och social omsorg eller behandling med stöd av unionsrätten eller medlemsstatens nationella lagstiftning eller i enlighet med ett avtal med en yrkesverksam på hälsoområdet och med iakttagande av de villkor och skyddsåtgärder som anges i punkt 3. Personuppgifter får enligt artikel 9.3 behandlas för de ändamål som avses i punkt 2 h, när uppgifterna behandlas av eller under ansvar av en yrkesutövare som omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstatens nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ eller av en annan person som också omfattas av tystnadsplikt enligt unionsrätten eller medlemsstatens nationella rätt eller bestämmelser som fastställs av nationella behöriga organ. Yrkesutbildade personer vid närings-, trafik- och miljöcentralen, arbetskraftsmyndigheten, kommunen och välfärdsområdet är bundna av tjänsteplikt och sekretessbestämmelser enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och strafflagen.

Syftet med ändringen i det första lagförslaget, det vill säga 84 § 2 mom. i integrationslagen, är att möjliggöra att uppgifter om en hemvårdsstödsmottagares uppehållstillstånd, hemkommun och förmåner samkörs och lämnas ut till kommunen, så att kommunen kan nå en integrationskund som får hemvårdsstöd för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. I 94 § som föreskriver om serviceproducentens rätt till information läggs arbetskraftsmyndigheten till som serviceproducent. I paragrafen uppräknas de uppgifter som anses behövliga för tjänsteproduktionen. Med stöd av 84 eller 94 § i integrationslagen kan man inte behandla eller lämna ut hälsouppgifter, så det handlar inte om behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen.

I 86 § 2 mom. i integrationslagen föreskrivs det om utlämnandet av uppgifter mellan kommunen och välfärdsområdet för sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan. Det föreslås att arbetskraftsmyndigheten läggs till i momentet som en sådan myndighet som enligt bestämmelsen lämnar ut och erhåller information. På så sätt ges välfärdsområdena och kommunerna möjlighet att få information från arbetskraftsmyndigheten. Uppgifter som erhålls från arbetskraftsmyndigheten innehåller i princip inga hälsouppgifter, och därmed handlar det inte om en situation enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen. Till den del arbetskraftsmyndigheten kan få uppgifter från välfärdsområdet gäller det uppgifter som är nödvändiga för den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller för utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan enligt integrationslagen. Enligt artikel 9.2 h i dataskyddsförordningen får uppgifter behandlas bland annat för tillhandahållande av hälso- och sjukvård eller behandling. Syftet med den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att harmonisera tjänsterna hos arbetskraftsmyndigheten och välfärdsområdet, och därför ingår den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster samt den sektorsövergripande integrationsplanen i ordnandet av tjänster inom hälso- eller socialvården. Personuppgifter behöver behandlas för att fullgöra artikel 9.2 h. I detta fall följs kraven enligt artikel 9.3.

I 90 § 2 mom. i integrationslagen föreslås det en ny hänvisning till 68 §, eftersom det genom den här propositionen föreslås en ändring av 68 § så att närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut även om ersättning för kostnader som uppkommer av tjänster och stödåtgärder som tillhandahålls offer för människohandel. I och med ändringen får närings-, trafik- och miljöcentralen de uppgifter av välfärdsområdet som är nödvändiga för ersättningen. I momentet föreskrivs det redan på motsvarande sätt om närings-, trafik- och miljöcentralens rätt till information för beslut om andra ersättningar, till exempel beslut om ersättning av

specialkostnader för social- och hälsovård enligt 65 § i integrationslagen. Till 3 mom. fogas en bestämmelse om att välfärdsområdet för ansökan om de ersättningar som avses i 65, 68 och 69 § har rätt att av invandrarens föregående välfärdsområde, hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland eller en kommun i landskapet Åland få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i 65, 68 eller 69 § och övriga nödvändiga uppgifter i fråga om en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom., ett offer för människohandel eller ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. Syftet med denna rätt till information är att minska den administrativa bördan, då välfärdsområdet kan överföra ett befintligt beslut till det nya välfärdsområdet. Ersättningsbeslutet anknyter på ett centralt sätt till ordnandet, finansieringen och administrationen av tjänsterna.

När det gäller rätten till information för ansökan och behandling av andra ersättningar enligt de föreslagna 90 § 2 och 3 mom. får även uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen lämnas ut, eftersom uppgifter om hälso- och sjukvårdstjänster är nödvändiga för att ersättningar som gäller dem ska kunna sökas, behandlas och betalas. Då behövs behandling med stöd av artikel 9.2 h för förvaltning av hälso- och sjukvårdstjänster och social omsorg och av deras system. I detta fall följs kraven enligt artikel 9.3.

I 29 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, *nedan* offentlighetslagen) föreskrivs det om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet. Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i den lagen kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar, om det i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. I de föreslagna 84, 86 och 90 § föreskrivs det om utlämnande av information till myndigheter och i 94 § till de i lagen avsedda serviceproducenterna trots sekretessbestämmelserna.

Enligt 24 § 1 mom. 24 punkten i offentlighetslagen omfattar sekretessbelagda myndighetshandlingar, om inte något annat föreskrivs särskilt, handlingar som gäller behovet av internationellt skydd, förutsättningarna för utlänningars inresa och uppehållsrätt i landet eller grunden för dem eller förvärv eller förlust av finskt medborgarskap eller bestämmande av medborgarskapsstatus, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur dem inte äventyrar säkerheten för parten eller partens närstående. Med tanke på integrationsfrämjandet är sådana uppgifter, till exempel om en persons uppehållstillstånd, behövliga för att tjänster enligt integrationslagen ska kunna tillhandahållas och kommunersättningar för dem ska kunna sökas och granskas.

Enligt 24 § 1 mom. 25 punkten i offentlighetslagen omfattar sekretessbelagda handlingar också handlingar som innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt de förmåner eller stödåtgärder eller den socialvårdsservice eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit eller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälsovård eller rehabilitering som denne har erhållit eller uppgifter om någons sexuella beteende eller inriktning. För att integrationsfrämjande tjänster ska kunna tillhandahållas behöver man redan nu i samband med den inledande kartläggningen och utarbetandet av integrationsplanen behandla uppgifter om socialvårdens klienter och personkunder hos arbetsförvaltningen till den del det är nödvändigt för att genomföra en uppgift enligt integrationslagen.

I 84 § i integrationslagen föreslås det bestämmelser om Folkpensionsanstaltens rätt att få information av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata så att Folkpensionsanstalten kan samköra uppgifter om uppehållstillstånd och hemkommun med de uppgifter om hemvårdsstöd som anstalten redan har, i syfte att ge kommunen information om

en sådan invandrare som får hemvårdsstöd så att kommunen kan nå personen för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. En sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och en sektorsövergripande integrationsplan utarbetas i samråd med välfärdsområdet när man på grund av invandrarens servicebehov behöver samordna de upprättande myndigheternas tjänster. För dessa fall föreskrivs det om de olika myndigheternas rätt till information i 86 § 2 och 3 mom. Ändringarna i den föreslagna 90 § gör det möjligt att söka ersättningar för vissa av kommunens och välfärdsområdets kostnader även när närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om ersättningar för tjänster till offer för människohandel och när invandraren har flyttat från en kommun till en annan. I 94 § uppräknas de uppgifter som serviceproducenten anses behöva för att kunna producera tjänsten.

I 26 § i offentlighetslagen föreskrivs det om de allmänna grunderna för utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Enligt den paragrafens 1 mom. kan en myndighet lämna uppgifter ur en sekretessbelagd myndighetshandling om uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter särskilt tagits in i lag. Enligt 2 mom. får en myndighet trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som gäller någon annans klientförhållande hos socialvården eller beviljade förmåner, om uppgiften behövs för att en enskild eller någon annan myndighet ska kunna uppfylla en i lag föreskriven upplysningsplikt, eller för att en ersättning eller något annat yrkande som ska handhas av den myndighet som lämnar ut uppgiften ska kunna genomföras. Det här gäller den rätt till information och samkörning enligt 84 § som beskrivs ovan. Den rätt till information som ingår i lagförslaget och som beskrivs i propositionen behövs för skötseln av lagstadgade uppgifter.

Uppgifter som behandlas vid migrationsförvaltningen är ofta känsliga personuppgifter. Även om det med tanke på regleringens tydlighet finns skäl att undvika behandling av känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd) har grundlagsutskottet fortsättningsvis ansett det motiverat att beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga (GrUU 15/2018 rd). Med sådana grupper avses uppsättningar av uppgifter som omfattar mer än enbart de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen (till exempel GrUU 17/2018 rd). Inom migrationsförvaltningen gäller känsligheten uppgifter om en persons uppehållstillstånd och medborgarskap, om familjeåterförening och social- och hälsovårdsservice. Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter också analyseras utifrån praxis för tidigare bestämmelser på lagnivå (GrUU 17/2018, s. 6–7 och hänvisningen där till GrUU 14/2018 rd, s.6). Med tanke på tillgodoseendet av individens rättigheter samt rättsskyddet är det nödvändigt att föreskriva om behandlingen av personuppgifter inom integrationsfrämjandet på ett sätt som kompletterar dataskyddsförordningen och dataskyddslagen och som även beaktar grundlagsutskottets tidigare utlåtandepraxis.

Grundlagsutskottet har också lyft fram att den myndighet som har rätt att få information i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av sekretess som gäller den myndighet som innehar informationen (GrUU 7/2019 rd). Såväl uppgifter om socialvård och kundrelationer hos arbetsförvaltningen som uppgifter om internationellt skydd är sekretessbelagda.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna i förhållande till skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet (GrUU 15/2018 rd, GrUU 31/2017 rd s. 2, GrUU 42/2016 rd s. 2, GrUU 38/2016 rd. s. 2 och GrUU 71/2014 rd, s 3).

Nya eller utvidgade rätter till information föreslås i det första lagförslaget i 84 § 2 mom., 86 § 2 mom., 90 § 2–4 och 6 mom. samt 94 §. Rätten till information enligt lagen om främjande av integration (681/2023) behandlades i samband med riksdagsbehandlingen av regeringens proposition RP 208/2022 rd även i grundlagsutskottet, och rättigheternas omfattning eller exakthet ansågs då inte problematiska.

I propositionens 84 § 2 mom. föreslås ett tillägg om Folkpensionsanstaltens rätt att få information av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, så att Folkpensionsanstalten ska kunna samköra de uppgifter den redan har med de uppgifter om uppehållstillstånd och hemkommun som erhålls med stöd av denna bestämmelse i syfte att utföra sin uppgift enligt momentet, det vill säga samkörningen av uppgifter. Folkpensionsanstalten har redan uppgifter om hemvårdsstödsmottagarnas hemkommuner, eftersom kommunerna redan nu får information om alla i kommunen som får hemvårdsstöd. För att en kommun ska kunna få information av Folkpensionsanstalten om uttryckligen invandrare som får hemvårdsstöd är det centralt att samköra uppgifter om uppehållstillstånd med ovannämnda uppgifter. Uppgiften är nödvändig för att kommunen i Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu ska kunna se de invandrare som bor i kommunen och som får hemvårdsstöd och därmed kunna nå dem för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, som enligt 14 § hör till kommunens uppgifter. Folkpensionsanstalten lämnar redan nu ut uppgifter till kommunerna via förmånsdatasystemet Kelmu om invandrare som får utkomststöd, för vilka kommunen ska göra en inledande kartläggning (nedan bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster). För vissa av Folkpensionsanstaltens förmåner har det särskilt föreskrivits om Folkpensionsanstaltens rätt att få information av Migrationsverket, när villkoret för att få förmånen är en viss uppehållsgrund. Utvidgad rätt till information gäller myndighetens lagstadgade uppgifter. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

I artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om principerna för behandling av personuppgifter. Den personuppgiftsansvarige ska ansvara för och kunna visa att de principer som anges i artikel 5 efterlevs. Enligt artikel 5.1 a ska uppgifterna behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade (principen om laglighet, korrekthet och öppenhet). Den princip om ändamålsbegränsning som avses i artikel 5.1 b i förordningen innebär att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Till dessa principer anknyter bestämmelserna i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen om förutsättningarna för behandlingen av personuppgifter. Enligt artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen ska personuppgifter vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (”uppgiftsminimering”). Personuppgifter får endast behandlas när det behövs för behandlingens ändamål. Att personuppgifter ska vara adekvata innebär att de uppgifter som samlas in ska kunna uppfylla det fastställda användningsändamålet. De uppgifter som behandlas ska också vara relevanta, det vill säga de insamlade personuppgifterna ska ha en tydlig koppling till det fastställda användningsändamålet. Att de inte ska vara för omfattande innebär att de ska vara nödvändiga med tanke på användningsändamålet. Personuppgifter får inte samlas in eller behandlas i större utsträckning än vad som är nödvändigt för användningsändamålet.

I den föreslagna 84 § handlar det om att nå personer för integrationsfrämjande tjänster. Folkpensionsanstalten ska samköra de uppgifter som erhålls av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (uppehållstillstånd, personbeteckning, hemkommun och kontaktinformation) med uppgifterna om hemvårdsstöd och avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna till kommunen lämna de uppgifter som är nödvändiga för den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § i fråga om en

invandrare på vilken denna lag tillämpas och som får hemvårdsstöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. För att lämna ut och samköra uppgifter har Folkpensionsanstalten rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få nödvändiga uppgifter om en sådan invandrare som avses ovan. Identifierings- och kontaktuppgifter är nödvändiga för att nå en person. En förutsättning för utlämnande av uppgifter är också att integrationslagen tillämpas på invandraren.

Folkpensionsanstalten har redan nu uppgifter om hemkommun för personer som får hemvårdsstöd. Dessutom har Folkpensionsanstalten för vissa hemvårdsstödsmottagare också uppgifter om uppehållstillstånd, till exempel för att personen beviljats någon annan förmån av Folkpensionsanstalten som kräver uppehållstillstånd. I fråga om sådana befintliga uppgifter möjliggör rätten till information enligt 84 § 2 mom. att uppgifter som finns hos Folkpensionsanstalten behandlas för ett nytt ändamål, för utlämnande av uppgifter till kommunen. För det nya ändamålet föreskrivs det i 84 § i integrationslagen om en grund enligt artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Dessutom behöver Folkpensionsanstalten uppgifter om uppehållstillstånd för sådana invandrare som får hemvårdsstöd som anstalten ännu inte har. Till denna del möjliggör ändringen i 84 § 2 mom. rätt att få ny information av Migrationsverket. Folkpensionsanstalten och Migrationsverket kan systemtekniskt genomföra förmedlingen av uppgifter om uppehållstillstånd till exempel med hjälp av ett tekniskt gränssnitt så att uppgifter kan sökas och samköras för att lämnas ut till kommunerna endast efter behov. Då behöver Folkpensionsanstalten inte nödvändigtvis lagra uppgifterna i förmånsdatasystemet Kelmu.

I den föreslagna 84 § definieras ändamålet för behandlingen av uppgifterna exakt. Lagstiftningen ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Syftet är att säkerställa att personuppgifter behandlas på lagenligt sätt genom att möjliggöra skötseln av lagstadgade uppgifter som omfattas av myndigheternas behörighet. Myndigheterna har inte möjlighet att fullgöra dessa lagstadgade uppgifter utan att behandla personuppgifter, eftersom uppgifterna anknyter till de rättigheter som beviljas personerna samt tjänsterna för dem och deras skyldigheter. Att identifiera personer är inte bara nödvändigt utan också förenligt med personernas eget intresse. Man kan till och med anse det förenligt med samhällets intresse att invandrarna även i fortsättningen kan nås för integrationsfrämjande tjänster som främjar deras välbefinnande och delaktighet, att de tillhandahålls sysselsättningsfrämjande tjänster och att även familjernas situationer uppmärksammas. Främjandet av invandrarnas välbefinnande, sysselsättning och delaktighet har med tanke på att den socioekonomiska ställningen går i arv positiva effekter också för deras barns livscykelinkomster.

Inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna, som regleras genom vanlig lag, måste vara nödvändiga för att ett godtagbart syfte ska nås. Inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna är tillåtna bara om syftet inte kan nås genom mindre ingrepp i rättigheterna. Vidare får inskränkningarna inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av ett samhälleligt intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det rättsgoda som ska inskränkas. Under giltighetstiden för den gällande integrationslagen har man strävat efter att nå invandrare som står utanför arbetskraften även med andra än registerbaserade metoder. Exempel på dessa är vägledningen vid rådgivningsbyråerna samt gräsrotsarbetet, genom vilka man försökt sporra invandrarna att söka sig till kommunens integrationstjänster. Även anvisningar och rådgivning har utnyttjats. Erfarenheten har visat att man genom dessa metoder inte lyckats nå många invandrare. I ljuset av proportionalitetsprincipen kan man konstatera att en registerbaserad lösning är det enda sättet att systematiskt nå invandrare som står utanför arbetskraften för tjänster enligt integrationslagen. Dessutom bör det beaktas att det uttryckligen handlar om rätten till integrationsrelaterade tjänster för personer vilkas uppgifter skyddas mot

publicitet enligt integritetsskyddet och att sekretessen för uppgifterna inte bryts när de lämnas ut från en myndighet till en annan. Sekretess och tystnadsplikt gäller alla som behandlar sekretessbelagda uppgifter och även i detta avseende arbetar med tjänsteansvar.

Kommunen och välfärdsområdet har uppgifter enligt integrationslagen för vilka kommunens tjänsteinnehavare eller välfärdsområdets yrkesperson har rätt att behandla kundinformation som är nödvändig för utförandet. Bestämmelser om de integrationsfrämjande uppgifter för kommunen och välfärdsområdet för vilka de behöver information om invandrare finns i integrationslagen. Sådana uppgifter är i synnerhet bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster och utarbetandet av en integrationsplan samt sektorsövergripande versioner av dessa uppgifter. De personuppgifter som behandlas är nödvändiga, såsom grund för uppehållstillstånd, anteckning om hemkommun eller personuppgifter som gäller hemvårdsstödsförmån.

I enlighet med principen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen ska uppgifterna samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och lagliga ändamål. Personuppgifter kan utöver för det fastställda ändamålet också behandlas för ett sådant ändamål som anses förenligt med det ursprungliga ändamålet. Behandling av personuppgifter för ett nytt ändamål som avviker från det ursprungliga är möjlig när det planerade användningsändamålet följer dataskyddsbestämmelserna och den registrerade ger sitt samtycke till det nya användningsändamålet innan behandlingen inleds, eller när det finns en klar behandlingsgrund i lag. I den föreslagna 84 § anges för vilket ändamål uppgifter samlats in. De har samlats in för ett uttryckligt angivet och lagstadgat ändamål. Enligt den föreslagna 84 § har Folkpensionsanstalten rätt att få nödvändiga uppgifter om en invandrare av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Folkpensionsanstalten kan sedan tidigare ha behövliga uppgifter med stöd av övrig lagstiftning, och då är det fråga om ett nytt användningsändamål med stöd av integrationslagen. Det bör också noteras att kommunen redan med stöd av den lag om främjande av integration som träder i kraft den 1 januari 2025 (681/2023) har rätt att av Folkpensionsanstalten få nödvändiga uppgifter om invandrare som omfattas av integrationslagen och som får hemvårdsstöd enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Folkpensionsanstalten har ursprungligen samlat in uppgifterna för ansökan om förmånen. Om Folkpensionsanstalten inte har uppgifter har den rätt att få uppgifter som är nödvändiga för samkörning och utlämnande till kommunerna. Den föreslagna ändringen i 84 § utvidgar inte till denna del kommunens rätt till information. Därmed kan regleringen anses förenlig med principen om ändamålsbegränsning.

Regleringen om uppgifter som behandlas beaktar principen om uppgiftsminimering enligt artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen, enligt vilken personuppgifter ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Enligt den föreslagna 84 § har Folkpensionsanstalten rätt att få nödvändiga uppgifter om en invandrare av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Identifierings- och kontaktuppgifter är nödvändiga för att nå en person. Uppgifterna har begränsats till sådana uppgifter som anses vara nödvändiga i förhållande till användningsändamålet, det vill säga för att nå en person för tjänster enligt integrationslagen. Eftersom Folkpensionsanstalten i huvudsak redan har ovannämnda uppgifter om invandrare som får hemvårdsstöd, om deras hemkommun och uppehållstillstånd, är det naturligt att utnyttja förmånsdatasystemet Kelmu och inte ta fram ett nytt personregister med samma uppgifter. Den föreslagna regleringen kan anses vara förenlig med principen om uppgiftsminimering.

Enligt 22 § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen ska myndigheterna genomföra regelbundet återkommande och standardiserad elektronisk överföring av information mellan informationssystem via tekniska gränssnitt, om den

mottagande myndigheten enligt lag har rätt till informationen. Regelbundet återkommande och standardiserad elektronisk överföring av information kan genomföras på något annat sätt, om det inte är tekniskt eller ekonomiskt ändamålsenligt att genomföra eller använda ett tekniskt gränssnitt. Myndigheten kan även i andra situationer öppna ett tekniskt gränssnitt för en myndighet som har rätt till information. Bestämmelser om utlämnande av dokument och information på annat sätt utfärdas separat. Enligt 23 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen kan en myndighet öppna en elektronisk förbindelse för en annan myndighet till sådan information i ett informationslager som den mottagande myndigheten har rätt att få tillgång till. Enligt den föreslagna 84 § samkörs uppgifterna hos Folkpensionsanstalten systembaserat och orsakar inget manuellt arbete för Folkpensionsanstalten utöver systemutvecklingen. Uppgifterna kan levereras genom att kommunens personal beviljas användarrättigheter till Folkpensionsanstaltens förmånsdatasystem Kelmu. Uppgifterna ska lämnas regelbundet och i samplet kombineras följande uppgifter: från utbetalningslistan uppgift om att personen fått hemvårdsstöd under månaden i fråga, uppgift om att personen beviljats sitt första uppehållstillstånd eller uppehållskort eller att uppehållsrätt registrerats högst tre år tidigare, uppgift om personens hemkommun. En person kan få hemvårdsstöd i perioder, men avsikten är inte att uppgifter om samma person lämnas på nytt, eftersom det räcker att kommunen når personen en gång om integrationsfrämjande tjänster.

Den bestämmelse om rätt till information och utlämnande av information som föreslås i 84 § handlar om begränsning av skyddet för privatlivet och ska bedömas i ljuset av de allmänna förutsättningarna för inskränkning av grundläggande fri- och rättigheter. Därmed ska rätten till information tas in i lagen, bestämmelsen om den ska vara exakt och noga avgränsad, rätten till information ska ha en godtagbar grund med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet, den ska vara proportionell till det ändamål som eftersträvas och den får inte ingripa i kärnområdet för skyddet för privatlivet. Dessutom måste ett tillräckligt rättskydd garanteras och rätten till information får inte strida mot de människorättsprinciper som är bindande för Finland (GrUU 25/1994 rd, s. 4□5). I 84 § föreskrivs det exakt och noga avgränsat om vem som har rätt att få personuppgifter och av vem, och att den parten också är skyldig att lämna ut uppgifter, samt om ändamålen för erhållande av uppgifter och uppgifternas nödvändighet. Dessutom föreskrivs det exakt och noga avgränsat om vilka uppgifter man har rätt att få och om samkörning av uppgifterna.

I propositionens 86 § föreslås det ett tillägg av rätt för kommunen och välfärdsområdet att få information från arbetsmarknadsmyndigheten när bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster, integrationsplanen eller integrationsplanen för familjen utarbetas sektorsövergripande tillsammans med arbetsmarknadsmyndigheten. På motsvarande sätt föreslås det för tydlighetens skull i ändringen av nämnda 2 mom. en bestämmelse om arbetskraftsmyndighetens rätt att få information av myndigheterna, även om arbetskraftsmyndigheten redan har en separat lagstadgad rätt till information enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Enligt 115 § i den lagen har en arbetskraftsmyndighet oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för att verkställa arbetskraftsservice av andra arbetskraftsmyndigheter, andra kommunala myndigheter, statliga myndigheter, välfärdsområden, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassor, Pensionsskyddscentralen, Sysselsättningsfonden, serviceproducenter inom arbetskraftsservice, andra producenter av sådan service till stöd för sysselsättning som arbetskraftsmyndigheten ordnar och som överenskommits i en sysselsättningsplan eller en ersättande plan samt av aktörer som ger sådan arbetsprövning som avses i 54 §. Den centrala ändringen i det här förslaget anknyter till utvidgningen av kommunernas och välfärdsområdenas rätt till information och syftar till att ge även dem rätt att få uppgifter av arbetskraftsmyndigheten när ovannämnda bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster samt integrationsplaner utarbetas i samarbete med arbetskraftsmyndigheten.

Det bör också noteras att 86 § 4 mom. redan innehåller en bestämmelse om rätt till information mellan kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten för översyn av en sektorsövergripande integrationsplan.

I 2 kap. föreskrivs det om kommunen, men enligt 3 § avses med kommun kommunens arbetskraftsmyndighet när det handlar om tjänster för en arbetssökande invandrare. Därmed ansvarar i enlighet med 15 och 17 § i integrationslagen arbetskraftsmyndigheten i fråga om invandrare som är registrerade som arbetssökande för den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster och för utarbetandet av den sektorsövergripande integrationsplanen i samarbete med välfärdsområdet och vid behov också med kommunen. Arbetskraftsmyndigheten och kommunen, eller arbetskraftsmyndigheten, kommunen och välfärdsområdet, kan också samarbeta vid den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster samt utarbetandet av integrationsplanen. När integrationslagen stiftades uteblev denna rätt till information mellan arbetskraftsmyndigheten och andra myndigheter som deltar i de sektorsövergripande bedömningarna och integrationsplanerna.

Enligt 115 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice har arbetskraftsmyndigheten redan rätt att få information av statliga myndigheter, så ändringen utvidgar de facto inte myndighetens rätt till information utan tydliggör tillämpningen av integrationslagen. De som gör bedömningen och upprättar planen arbetar med tjänsteansvar, eftersom det är fråga om utövande av offentlig makt enligt motiveringen till proposition RP 208/2022 rd. Utvidgad rätt till information gäller myndighetens lagstadgade uppgifter. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

I 90 § 2 mom. i den här propositionen föreslås det att närings-, trafik- och miljöcentralerna ges rätt till information för utarbetande även av sådana beslut som avses i 68 §. Ändringen är kopplad till den ändring av 68 § i det första lagförslaget som gäller ersättningar för tjänster till offer för människohandel. Genom ändringen fattas besluten om dessa ersättningar av närings-, trafik- och miljöcentralen. Utvidgad rätt till information gäller myndighetens lagstadgade uppgifter. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

I propositionens 90 § föreslås det en bestämmelse om rätt till information mellan kommunerna, välfärdsområdena och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland i fråga om närings-, trafik- och miljöcentralernas beslut om ersättning för kostnader enligt integrationslagen. Ändringarna i den paragrafens 3 och 4 mom. gäller rätten till information för aktörer som tillhandahåller social- och hälsovårdstjänster, det vill säga välfärdsområdet och, i fråga om kommunernas social- och hälsovård på Åland, landskapets hälso- och sjukvårdsmyndighet. Den föreslagna ändringen i 6 mom. gäller kommunernas rätt till information.

Rätten till information aktualiseras när sådana personer, offer för människohandel eller barn och unga som anlänt till landet som minderåriga utan vårdnadshavare som avses i 2 § 3 eller 4 mom. flyttar från en kommun till en annan, eftersom avtalet om att ersätta kostnader för personens tjänster följer personen till den nya kommunen eller det nya välfärdsområdet. Ett sådant beslut kan innehålla känsliga uppgifter till exempel om personens behov av social- eller hälsovårdstjänster, men det behandlas med tjänsteansvar av en yrkesutbildad person hos den myndighet som tillhandahåller personen de tjänster för vilka kostnaderna uppkommer. Utvidgad rätt till information gäller myndighetens lagstadgade uppgifter. När en person flyttar från en kommun och ett välfärdsområde till ett annat eller mellan Åland och fastlandet ska tillhandahållandet av tjänsterna fortgå efter behov, och betalningen av ersättningar för dem i enlighet med integrationslagen fortsätta med en så liten administrativ börda som möjligt.

Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen. Uppgifter om hälso- och sjukvård får behandlas för de ändamål som anges i artikel 9.2 h på det sätt som beskrivs ovan. I detta fall följs kraven enligt artikel 9.3.

I 94 § föreslås det en bestämmelse om att en offentlig eller privat läroanstalt eller annan serviceproducent som tillhandahåller de tjänster som avses i 2 kap., och till vilken integrationskunden hänvisas som kund i enlighet med integrationsplanen, för skötseln av de uppgifter som avses i 2 kap. har rätt att av kommunen och tidigare serviceproducenter avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som nämns i paragrafen även av arbetskraftsmyndigheten. I 94 § föreslås det för tydlighetens skull vidare en bestämmelse om serviceproducentens rätt att få information av arbetskraftsmyndigheten, även om serviceproducenten redan har en separat lagstadgad rätt till information enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Enligt 116 § 4 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice har producenter av arbetskraftsservice och producenter av sådan service till stöd för sysselsättning som en arbetskraftsmyndighet ordnar och som överenskommits i en sysselsättningsplan eller en ersättande plan oberoende av sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av arbetskraftsmyndigheter och av utvecklings- och förvaltningscentret få de uppgifter om enskilda kunder som är nödvändiga för att producera och ge service. Uppgifter om en kunds hälsotillstånd får lämnas ut till en serviceproducent endast om kunden skriftligt och specifikt samtycker till detta.

Serviceproducenten, såsom en läroanstalt, ska ha rätt att få nödvändiga uppgifter om en invandrare som anmält sig som studerande hos sig för att fullgöra sin uppgift. Serviceproducenten måste kunna säkerställa att till exempel integrationsutbildning överenskommits i invandrarens gällande integrationsplan. Dessutom ska serviceproducenten få sådana uppgifter som inverkar på produktionen av servicen utan att själv behöva reda ut redan kända uppgifter och ödsla tid och resurser så att invandraren inte rättidigt och smidigt får de tjänster hen behöver.

I 94 § handlar det om att serviceproducenten inte kan tillhandahålla integrationstjänster som kommunen eller arbetskraftsmyndigheten skaffat av serviceproducenten om inte denna ges tillgång till nödvändiga personuppgifter. Serviceproducenten har redan med stöd av lagen om ordnande av arbetskraftsservice rätt till uppgifter som är nödvändiga för att servicen ska kunna produceras och genomföras. Dessutom har serviceproducenten redan enligt 87 § i den gällande integrationslagen (1386/2010) avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna rätt att av arbets- och näringsbyråer och kommunala myndigheter få den information som är nödvändig för att åtgärder och tjänster ska kunna ordnas enligt 2 kap. i integrationslagen. Därtill var den gällande integrationslagen (1386/2010), som ändrades genom lag 392/2023 där rätten till information enligt 87 § också omfattar rätt till information av arbetskraftsmyndigheten, ett anknytande lagförslag i propositionen om den redan godkända lagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP 207/2022). Den lagen träder dock inte i kraft eftersom den gällande lagen upphävs genom integrationslagen med samma namn (681/2023) från och med den 1 januari 2025. Därmed utvidgar ändringen inte rätten till information i de flesta tjänsterna, med undantag för den flerspråkiga samhällsorienteringen som är en ny kommunal tjänst endast enligt integrationslagen. Till skillnad från lagen om ordnande av arbetskraftsservice avgränsas inte uppgifterna i integrationslagens 94 § till endast nödvändiga uppgifter, utan räknas uttömmande upp i paragrafen. I 94 § handlar det inte om sådana särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9. Behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

Ovannämnda aspekter utgör den rättsliga grunden för behandlingen av invandrares personuppgifter i enlighet med artikel 6.1 (c) i förordningen. I integrationslagen regleras

användningsändamålen för varje uppgift tydligt, och uppgifterna får inte användas för andra ändamål, också enligt avgränsningen i artikel 6.4 i dataskyddsförordningen. Det som talar för utlämnandet av uppgifter till de integrationsfrämjande myndigheterna är uttryckligen kundens privata intresse. Med hänsyn till skyddet för privatlivet och övervägandet av de grundläggande fri- och rättigheter som beskrivs ovan kan man anse att rätten till information enligt lagändringen är godtagbar och förenlig med proportionalitetsprincipen.

Kärnan i de grundläggande fri- och rättigheterna ska förbli orörd

Enligt grundlagsutskottet (GrUU 26/2018 rd, s. 3 och GrUU 14/2018 rd, s. 6) får de rättigheter som är tryggade enligt 10 § i grundlagen särskild betydelse i sammanhang som är särskilt känsliga med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet har bedömt behandlingen av känsliga uppgifter så att inskränkningar i skyddet för privatlivet i varje regleringssammanhang måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 42/2016 rd, s. 2–3 och de utlåtanden som nämns där). Det har varit relevant att utskottets etablerade praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme i fråga om behandling av personuppgifter särskilt begränsas av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som garanteras i samma moment i grundlagens 10 §. Lagstiftaren bör tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag. Utskottet har därför särskilt bedömt att tillåtelse att behandla känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd, s. 2/II) varför t.ex. bildandet av register som innehåller sådana uppgifter bör bedömas i förhållande till villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna, i synnerhet med tanke på lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd, s. 4–5 och till exempel GrUU 21/2012 rd, GrUU 47/2010 rd och GrUU 14/2009 rd). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (till exempel GrUU 38/2016 rd, s. 3). (GrUU 7/2019 rd, s. 3).

Förslaget till integrationslag kan delvis anses gälla även kärnan i skyddet för personuppgifter eftersom de personuppgifter som behandlas också omfattar känsliga uppgifter. Behandlingen av dessa har dock i denna proposition bedömts utifrån de övriga förutsättningarna för inskränkning av grundläggande rättigheter, i synnerhet godtagbarhet och proportionalitet, och de kan anses vara förenliga med grundlagen.

12.5 Rätten till eget språk och egen kultur

Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen har samerna som urfolk samt romerna och andra grupper rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheterna utfärdas genom lag. Rättigheterna för dem som använder teckenspråk och dem som på grund av funktionsnedsättning behöver tolknings- och översättningshjälp tryggas genom lag. I momentet nämns särskilt två traditionella minoritetsgrupper, samerna och romerna. Andra grupper som avses i momentet är närmast nationella och etniska minoriteter. Den här propositionen begränsar inte invandrarnas rätt att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

Rätten för personer som använder teckenspråk och personer med funktionsnedsättning att få tolknings- och översättningstjänster tryggas i grundlagens 17 § 3 mom., teckenspråkslagen (359/2015) och lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010). I 26 § i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs det om tolkning och översättning. Enligt 1 mom. ska en myndighet ordna tolkning och översättning i ett ärende som kan inledas av en myndighet,

om en part som använder romani eller teckenspråk eller något annat språk inte behärskar det språk, finska eller svenska, som ska användas vid myndigheten, eller om en part på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom inte kan göra sig förstådd. Enligt 2 mom. kan ärendet tolkas eller översättning göras till ett språk som parten kan konstateras förstå tillräckligt väl med hänsyn till ärendets art, och enligt 3 mom. kan myndigheten för att utreda ett ärende eller trygga en parts rättigheter ordna tolkning och översättning också i andra ärenden än de som avses i 1 mom.

I den här propositionen föreslås inga inskränkningar av invandrarnas eller andra befolkningsgruppers rätt till tolknings- och översättningstjänster. I 32 § i det första lagförslaget föreslås det att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten av invandraren eller integrationskunden får ta ut en avgift för ordnandet av tolkning när invandraren eller integrationskunden utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid. Invandrare och integrationskunder ska informeras om att en sådan avgift kan tas ut och ges anvisningar för avbokande av tiden så att de förstår dem. I princip ska detta göras skriftligt på ett språk som invandraren eller integrationskunden behärskar väl.

12.6 Rättsskydd

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Enligt 2 mom. i grundlagens 21 § ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Bestämmelserna i grundlagen är centrala med tanke på nödvändigheten av förvaltningsbeslut och möjligheten att söka ändring i dem. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Propositionens bestämmelser om besvärsförbud bör bedömas med avseende på rätten att söka ändring.

Grundlagsutskottet har ansett att formuleringen i 21 § 1 mom. i grundlagen om beslut som gäller en persons rättigheter och skyldigheter hänger samman med omständigheter som enligt finsk rätt betraktas som rättigheter och skyldigheter. Det betyder dock inte att vilken som helst myndighetsåtgärd som är gynnsam för den enskilde är ett beslut som gäller den enskildes rättigheter i den mening som grundlagen avser. Grundlagen utgår från att lagstiftningen ska innefatta ett tillräckligt exakt kriterium för att det ska uppstå en relation mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet. Även bestämmelserna om villkoren för rättigheter eller förmåner som i högre grad är beroende av prövning och alltså inte omfattas av så kallad subjektiv rätt kan utgöra ett tillräckligt exakt underlag för att det ska uppstå ett förhållande mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet i den mening som 21 § 1 mom. i grundlagen avser. Däremot uppkommer ett sådant underlag i allmänhet inte om en förmån eller en tjänst helt och hållet är beroende av myndighetens prövning, disponibla anslag eller till exempel planer. Även då kan det vara befogat att öppna för en möjlighet att överklaga bland annat för att kontrollera att myndigheterna handlar korrekt och opartiskt och för att säkerställa samordnad tillämpningspraxis (se till exempel GrUU 16/2019 rd och GrUU 50/2018 rd och de utlåtanden som nämns i dem).

Bestämmelserna i 21 § i grundlagen hindrar inte att man genom lag föreskriver om smärre undantag från de rättigheter som skyddas där, under förutsättning att undantagen i fråga inte ändrar de aktuella rättssäkerhetsgarantiernas ställning som huvudregel eller äventyrar individens rättssäkerhet. Även om lagstiftaren inom ramen för den begränsning som avser

normgivningsnivån har konstitutionell prövningsrätt när det gäller att föreskriva om garantierna för en rättvis rättegång enligt 21 § 2 mom. i grundlagen, menar utskottet att när det gäller exempelvis reglering av hörande vid rättsskipning måste den grundlagsenliga huvudregeln att motparten ska höras stå kvar. Till följd av arten av den rättighet som garanteras i 21 § 1 mom. i grundlagen och lagförbehållet i 2 mom. står det klart att regleringen av besvärsrätten och i synnerhet av besvärsförbudet och förbudet mot ändringssökande, men också andra begränsningar av besvärsrätten omfattas av kravet på att det ska finnas bestämmelser i lag. (se till exempel GrUU 17/2021 rd, GrUU 16/2019 rd och GrUU 50/2018 rd och de utlåtanden som nämns där).

I 95 § 4 mom. i integrationslagen föreskrivs det att omprövning inte får begäras eller besvär anföras över ett beslut om att inte stödja en arbetssökandes frivilliga studier. I det första lagförslaget har kommunen ändrats till arbetskraftsmyndighet eftersom beslut som gäller stödjande av frivilliga studier med arbetslöshetsförmån fattas av arbetskraftsmyndigheten, inte kommunen. Förbudet mot att söka ändring bedömdes i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna i samband med RP 208/2022 rd.

Dessutom preciseras förbudet i 95 § 4 mom. mot att söka ändring till att motsvara förbudet i 147 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice till den del att omprövning inte får begäras eller besvär anföras när det gäller ett avgörande att inte godkänna ett meddelande om avbrott i studerandet med stöd. I den integrationslag som träder i kraft den 1 januari 2025 harmoniserades sökandet av ändring vid frivilliga studier till den del det är fråga om stöd för studier som stöds enligt integrationslagen och lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Den föreslagna ändringen förtydligar och förenhetligar situationen ytterligare genom att utvidga begränsningen av sökande av ändring till att också gälla avbrott i studierna, så att begränsningarna av sökande av ändring vid frivilliga studier är förenliga i fråga om studier som stöds enligt integrationslagen och enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Att regleringen är enhetlig med lagen om ordnande av arbetskraftsservice främjar också jämlikheten. Med avseende på förbud mot att söka ändring regleras avgöranden om att inte stödja en arbetssökandes frivilliga studier eller godkänna en anmälan om avbrott i stödda studier redan i 14 kap. i den gällande lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012). De nämnda bestämmelserna om ändringssökande har i huvudsak utformats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 32/2012 rd, GrUU 6/2022 rd). Det bör också noteras att det i fråga om frivilliga studier som stöds med stöd av integrationslagen inte har förekommit situationer kring begäranden om omprövning eller besvär där en integrationskund meddelat om avbrott i studierna och det inte godkänts av arbets- och näringsbyrån eller en kommun som omfattas av kommunförsöken för främjande av sysselsättningen. Det kan även betraktas som synnerligen osannolikt att dylika situationer uppkommer i fortsättningen då arbetskraftsmyndigheten ansvarar för ordnandet av arbetskraftsservice. En person kan begära översyn av sin integrationsplan och på så sätt ta upp sin fråga om frivilliga studier för omprövning. Därmed kan man anse att besvärsförbudet inte äventyrar personens rättsskydd.

Grundlagsutskottet har i sin praxis förhållit sig med förbehåll till specialbestämmelser om den allmänna rätten att söka ändring hos myndigheter (till exempel GrUU 15/2011 rd, s. 5 och de utlåtanden som det hänvisas till där). Samtidigt har utskottet ansett att rätten att söka ändring är godtagbar om den genom lag till exempel avgränsats till grunder i anslutning till upprätthållandet av enhetlig rättspraxis (se GrUU 45/2006 rd., s. 3 och hänvisningarna där) eller när en begränsad rätt att söka ändring med hänsyn till ärendenas natur annars ska betraktas som motiverad (GrUU 15/2011 rd, s. 5, GrUU 58/2006 rd, s. 9). Förslaget till integrationslag kan anses garantera tillräckliga rättsskyddsarrangemang.

12.7 Kommunal och annan regional självstyrelse

I 121 § i grundlagen föreskrivs om kommunal och övrig självstyrelse. Enligt 3 mom. har kommunerna beskattningsrätt. Bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och för hur skatten bestäms samt om de skattskyldigas rättsskydd utfärdas genom lag. Bestämmelser om kommunala avgifter finns däremot inte i grundlagen. Enligt 121 § 4 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner genom lag.

Förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning enligt den här propositionen påverkar inte nämnvärt kommunernas och välfärdsområdenas förmåga att tillhandahålla integrationsfrämjande tjänster, eftersom även maximitiden för integrationsplanen har förkortats genom lagen om främjande av integration (681/2023) och merparten av kostnaderna uppkommer just under den tid integrationsplanen är i kraft. I viss mån kan förkortningen av ersättningstiden för kalkylerad ersättning försämra möjligheterna att tillhandahålla tjänster och minska utbudet av i synnerhet sådana tjänster som inte angetts som förpliktande i integrationslagen, eller försämra kvaliteten på tjänsterna.

Kommunala avgifter brukar indelas i offentligrättsliga avgifter och andra avgifter. Offentligrättsliga avgifter baserar sig på lag och tas ut för kommunernas lagstadgade tjänster. I grundlagsutskottets praxis har det dock ansetts att kommunerna utöver lagstadgade avgifter också i lagstadgade uppgifter med stöd av sin självstyrelse kan besluta om andra avgifter (se GrUU 53/2002 rd och 12/2005 rd). Detta har tidigare varit fallet särskilt inom socialvården, där det har tagits ut bland annat klientavgifter för serviceboende utan att bestämmelser om dem finns i lagstiftningen om klientavgifter. Numera är det välfärdsområdena som ansvarar för socialvården. Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) föreskriver bland annat om klientavgifter för oanvänd service och oavbokade tider. Kommunerna tar numera ut avgifter av kommuninvånarna till exempel för att ordna småbarnspedagogik. Bestämmelser om dessa avgifter finns i lagen om klientavgifter inom småbarnspedagogiken (1503/2016).

I den här propositionen föreslås det att kommunen eller arbetskraftsmyndigheten av invandraren eller integrationskunden får ta ut en avgift för att täcka kostnader för ordnandet av tolkning när invandraren eller integrationskunden utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid. Kommunen och arbetskraftsmyndigheten ska säkerställa att invandraren förstår anvisningarna om avgiften och avbokningen. Dessutom är den eventuella skälighetsprövningen, faktureringen och indrivningen av avgiften nya uppgifter för kommunen och arbetskraftsmyndigheten. Införandet av avgiften torde medföra kostnader, men samtidigt genererar avgiften inkomster till kommunen eller arbetskraftsmyndigheten. Det föreslås att bestämmelser om detta utfärdas genom lag i enlighet med det första lagförslaget.

Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att när man lagstiftar om nya uppgifter för kommunerna måste man också se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av dem (GrUU 41/2002 rd, s. 3/II, GrUU 50/2005 rd, s. 2/I, GrUU 42/2010 rd, s. 5 samt GrUU 17/2021 rd).

I den här propositionen föreslås det bestämmelser om tilläggsfinansiering på fem miljoner euro om året till kommunerna i form av statsandel och till kommunerna inom landskapet Åland via kalkylerad ersättning för att ordna integration för föräldrar som är integrationskunder och som vårdar barn hemma. Lagförslaget innehåller inga direkta nya uppgifter för kommunerna, men nämnda uppgift hänför sig till den i lagen om främjande av integration (681/2023) föreskrivna uppgiften att det för en invandrare som får hemvårdsstöd ska utarbetas en integrationsplan, vilket innebär att lämpliga integrationsfrämjande tjänster också ska tillhandahållas i kommunen.

12.8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 56 § i det första lagförslaget föreslås det ett nytt bemyndigande att utfärda förordning om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter. Därför måste regleringen bedömas i förhållande till 80 § 1 mom. i grundlagen. I enlighet med 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lagstiftningen ska dock utfärdas genom lag. I sin praxis har utskottet krävt att bemyndiganden att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade (se till exempel GrUU 24/2021 rd s. 2, GrUU 45/2016 rd, s. 4 och GrUU 38/2013 rd, s. 3/II). Utskottet understryker att det innebär att när bestämmelser endast kan utfärdas med stöd av en lagstadgad fullmakt, och att bemyndigande att utfärda förordning inte kan ges i ärenden som enligt grundlagen ska föreskrivas genom lag, måste ett bemyndigande att utfärda förordning som tas in i lagen formuleras så att innehållet i bemyndigandet tydligt framgår av lagen och att det avgränsas tillräckligt noggrant (se GrUU 26/2017 rd, s. 27). Utifrån 80 § i grundlagen är det väsentligt att det finns tillräckligt uttömmande grundläggande bestämmelser i lag om det som ska regleras och att ett bemyndigande i regel bör placeras i samband med den grundläggande bestämmelsen (se GrUU 10/2016 rd, s. 5 och GrUU 49/2014 rd, s. 6).

Grundlagsutskottet har dessutom konstaterat att bestämmelserna i grundlagen begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelser och innehållet i bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndigandena och att det därmed inte går att genom förordning utfärda allmänna rättsregler om frågor som hör till området för lag (se till exempel GrUU 10/2014 rd och GrUU 58/2010 rd). Förordningar ska således alltid utfärdas med beaktande av bemyndigandet enligt lagen men också kraven enligt 80 § 1 mom. i grundlagen, som i praktiken kan begränsa tolkningen av bemyndigandet (se GrUU 26/2017 rd, s. 27). Grundlagsutskottet vill betona att principerna för god lagberedning och en konstitutionell bedömning av bemyndigandet att utfärda förordning kräver att det i propositionsmotiven tillräckligt detaljerat beskrivs syftet med bemyndigandet att utfärda förordning (se GrUU 26/2017 rd, s. 27).

Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i den här propositionen beskrivs i propositionens kap. 8. Propositionens bemyndigande att utfärda förordning omfattar inte behörighet att utfärda bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller om sådant som hör till lagstiftningens område. Utfärdandet av bestämmelser genom förordning har avgränsats till bestämmelser som preciserar lagen och till uppgifter som exakt och noggrant avgränsat räknas upp i bemyndigandet på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (681/2023) det inledande stycket i 2 § 6 mom., 3 § 1 mom., 5 § 6 punkten, 8 §, 11 § 2 mom., 32 § 1 mom., 34 § 2 mom., 39 § 1 mom., 44 § 1 mom., 56 och 60 §, 61 § 3 mom., 62 § 3 mom., 68 och 69 §, 71 § 2 mom., 84 och 86 §, den svenska språkdräkten i 87 och 89 §, 90 §, den svenska språkdräkten i 92 och 93 §, 94 §, 95 § 2 och 4 mom. och 97 § samt

fogas till lagen en ny 32 a § och till 102 § ett nytt 6 mom. som följer:

2 §

Tillämpningsområde

— —

Bestämmelserna i 3 kap. och bestämmelserna om ersättning av kostnader i 69 § tillämpas på en person under 23 år som

— —

3 §

Tillämpning av lagen på arbetssökande

Vid tillämpning av 12–32 och 32 a § på en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordnade av arbetskraftsservice (380/2023) ska ansvaret för genomförandet av de åtgärder och tjänster som i denna lag har ålagts kommunen ankomma på den arbetskraftsmyndighet som avses i 1 punkten i det momentet, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

— —

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

6) *arbetssökande* en person som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice,

— —

8 §

Kommunernas samarbete

Vad som i denna lag föreskrivs om kommunens uppgifter kan även genomföras av den arbetskraftsmyndighet som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.

2 kap.

Integrationsfrämjande tjänster

11 §

Basinformation om det finländska samhället

— —

Varje myndighet som tillämpar denna lag svarar för sin del för att ta fram och uppdatera den information som avses i 1 mom. Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (*utvecklings- och förvaltningscentret*) svarar för att samordna, översätta och distribuera uppgifterna för myndigheternas bruk.

32 §

Tillämpning av lagen om ordnande av arbetskraftsservice på frivilliga studier

I fråga om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 28 § och som ingår i en integrationsplan, en sektorsövergripande integrationsplan eller, i den situation som avses i 31 § 2 mom., en annan sådan plan som avses i 3 mom. i den paragrafen tillämpas 75–80 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice på överenskommelsen om studierna, på stödtiden, på integrationskundens skyldigheter, på uppföljningen och avbrytandet av studierna och på skyldigheten för integrationskunden och producenten av utbildningstjänster att lämna information. Frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan i en situation som avses i 31 § 2 mom. inkluderas i planen trots vad som i 75 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice föreskrivs om överenskommelse i planen innan studierna inleds.

— —

32 a §

Avgift för oanvända tjänster

Om en invandrare eller en integrationskund har bokat en mottagningstid eller om en mottagningstid har bokats för invandraren eller integrationskunden för vägledning eller rådgivning enligt 10 §, bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §, sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 §, utarbetande av en integrationsplan eller en sektorsövergripande integrationsplan enligt 20 §, utarbetande av en integrationsplan för familjen enligt 21 § eller översyn av integrationsplanen eller den sektorsövergripande integrationsplanen enligt 22 § och invandraren eller integrationskunden utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid, får kommunen eller arbetskraftsmyndigheten av invandraren eller integrationskunden ta ut kostnaderna för ordnandet av tolkning, dock högst 56,70 euro. Avgiften får emellertid tas ut endast om uttaget av avgiften inte ska anses oskäligt och kommunen eller arbetskraftsmyndigheten i samband med bokningen har meddelat att en avgift kan komma att tas ut samt på förhand gett anvisningar om avbokning av tiden. Uppgifter om uttag av avgift samt om avbokning av tid ska lämnas så att kunden tillräckligt väl förstår innehållet i dem. Avgift får inte tas ut hos en kund under 18 år.

Om den avgift som bestämts för den oanvända tjänsten inte har betalats på förfallodagen, får det från förfallodagen tas ut dröjsmålsränta enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Den förfallodag som ligger till grund för uttaget av dröjsmålsränta får infalla tidigast två veckor efter den bokade tiden.

Avgifter som har bestämts med stöd av 1 mom. samt dröjsmålsränta som tas ut med stöd av 2 mom. är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivningen av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Det belopp som anges i 1 mom. justeras vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beräkningen görs på grundval av det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret har räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade beloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret.

Bestämmelser om det belopp som avses i denna paragraf utfärdas vartannat år genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

34 §

Stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga och utan vårdnadshavare

— —

Ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. har rätt till det stöd som avses i 1 mom. tills han eller hon fyller 23 år.

39 §

Arvodet till företrädaren och kostnader

Utvecklings- och förvaltningscentret betalar på ansökan ett arvode av statens medel till en företrädare som förordnats för ett barn på basis av den tid som företrädaren har använt till uppgifterna och ersättning för kostnaderna för företrädandet, när företrädaren har förordnats med stöd av denna lag eller lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och den minderårige har beviljats uppehållstillstånd.

— —

44 §

Kommunens uppgifter som gäller mottagande av personer som anvisats till kommunplats

En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ansvarar för uppgifterna i anslutning till mottagandet av en person som anvisas till en kommunplats till den del det inte är fråga om sådana social- och hälsovårdsuppgifter som välfärdsområdet ansvarar för.

— —

56 §

Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter

Utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för följande uppgifter i anknytning till främjandet av integration och etableringen av invandrare:

1) uppföljning och utvärdering av integrationsfrämjandets resultat och hur väl integrationsfrämjandet fungerar samt produktion av information om det,

2) stödjande av utvecklingen av kompetens och tjänster för främjande av integration och av samordningen av tjänsterna på nationell nivå, juridisk rådgivning i anknytning till genomförandet av denna lag samt annat stödjande av kommuner och andra integrationsfrämjande aktörer i främjandet av integration och etablering på nationell nivå,

3) skötsel av de uppgifter i anknytning till behandling och betalning av ersättningsansökningar som anges i 8 kap.,

4) skötsel av de uppgifter i anknytning till registerföring i informationssystem som anges i 9 kap., och

5) skötsel av andra än i 1–4 punkten avsedda uppgifter enligt denna lag.

Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret vara statsbidragsmyndighet beträffande integrationsfrämjande i sådana uppgifter som avses i 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen. Utvecklings- och förvaltningscentret sköter, vid sidan av närings-, trafik- och miljöcentralen, även tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen.

Närmare bestämmelser om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter enligt denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

60 §

Statsandel

Kommunen beviljas statsandel för ordnandet av följande tjänster och för skötseln av följande uppgifter:

1) vägledning och rådgivning enligt 10 §,

2) när det gäller andra än i 2 § 3 eller 4 mom. avsedda personer samt arbetssökande, utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §, en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 §, utarbetandet av en integrationsplan, en sektorsövergripande integrationsplan eller en integrationsplan för familjer samt översyn av en plan enligt 22 §,

3) ordnande av flerspråkig samhällsorientering enligt 25 § för andra personer än de som avses i 2 § 3 eller 4 mom.,

4) främjande av integrationen av personer som avses i 14 § 1 mom. 3 punkten,

5) sektorsövergripande samarbete som främjar integration.

Bestämmelser om beviljande av statsandel finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021).

61 §

Kalkylerad ersättning till kommunen

— —

Ersättning betalas för två år från den tidpunkt som avses i 59 §. För en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen och dennes i 2 § 4 mom. i denna lag avsedda familjemedlemmar och andra anhöriga betalas kalkylerad ersättning dock för tre år från den tidpunkt som avses i 59 §.

— —

62 §

Kalkylerad ersättning till välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland

— —

Ersättning betalas för två år från den tidpunkt som avses i 59 §. För en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen och dennes i 2 § 4 mom. i denna lag avsedda familjemedlemmar och andra anhöriga betalas kalkylerad ersättning dock för tre år från den tidpunkt som avses i 59 §.

— —

68 §

Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel

Kommunen och välfärdsområdet ska ersättas för kostnader som orsakas av åtgärder och tjänster som tillhandahålls offer för människohandel på grund av deras specialbehov till följd av deras ställning som offer.

Närings-, trafik- och miljöcentralen ska säkerställa att ett offer för människohandel är en sådan person som avses i 3 § 7 punkten i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.

En förutsättning för betalning av ersättning är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om detta.

69 §

Ersättning för ordnande av boende eller stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare

Välfärdsområdet ska ersättas för kostnaderna för de tjänster enligt 33 och 34 § som ordnas för ett barn eller en ung person som kommit till landet som minderårig utan vårdnadshavare.

En kommun som hör till landskapet Åland ska ersättas för kostnader som motsvarar de kostnader som avses i 1 mom. för tjänster som ordnas för ett barn eller en ung person som kommit till landet som minderårig utan vårdnadshavare.

Kostnaderna ersätts till dess personen fyller 23 år.

En förutsättning för betalning av ersättning är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om detta.

71 §

Skyldighet att betala tillbaka ersättning

— —

På det belopp som betalas tillbaka ska det betalas dröjsmålsränta enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen.

— —

84 §

Rätt att få information för att nå personer som ska omfattas av tjänster i enlighet med integrationsprogrammet

Kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av Folkpensionsanstalten, Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för genomförandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § i fråga om invandrare på vilka denna lag tillämpas och som får stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. Folkpensionsanstalten ska samköra de ovan avsedda uppgifterna från Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata med uppgifterna om stöd för hemvård och lämna ut de samkörda uppgifterna till kommunen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna. Folkpensionsanstalten har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter om ovan avsedda invandrare som är nödvändiga för samkörningen och utlämnandet av uppgifterna.

Folkpensionsanstalten ska till kommunen för genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna lämna nödvändiga uppgifter om invandrare på vilken denna lag tillämpas och som annat än tillfälligt får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.

Migrationsverket ska till kommunen för genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna lämna nödvändiga uppgifter om i 2 § 3 eller 4 mom. avsedda personer och offer för människohandel.

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen har rätt att av Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § och en integrationsplan enligt 16 § i fråga om invandrare för vilka en sådan bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 §, en sektorsövergripande integrationsplan enligt 17 § och en integrationsplan för familjer enligt 21 § i fråga om invandrare för vilka en sådan sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § ska utarbetas.

Kommunen och välfärdsområdet har rätt att av varandra, invandrarens föregående hemkommun, närings-, trafik- och miljöcentralen, en serviceproducent som avses i denna lag och en sådan företrädare för en minderårig som avses i 35 § avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 20 och 22 § i fråga om barn och unga personer som avses i 2 § 6 mom.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, andra kommuner och andra arbetskraftsmyndigheter samt av en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för översynen av en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan enligt 22 § i fråga

om invandrare för vilka en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan har utarbetats och som uppfyller det villkor som avses i 20 § 3 eller 4 mom.

87 §

Rätt till information för ordnande av tjänster för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare

Välfärdsområdet har rätt att av kommunen, Migrationsverket, förläggningen och den företrädare som avses i 35 § avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppgifter enligt 33–35 och 38 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.

Kommunen har rätt att av välfärdsområdet och den företrädare som avses i 35 § avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 34 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.

89 §

Rätt till information för behandling av kalkylerad ersättning

Arbets- och näringsministeriet och utvecklings- och förvaltningscentret har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 61 och 62 § i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för att kontrollera ersättningar enligt 61 § och som gäller personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för att kontrollera ersättningar enligt 62 § och som gäller personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

90 §

Rätt till information för ansökan om och behandling av andra ersättningar

Utvecklings- och förvaltningscentret har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av ersättningsansökningar enligt 63–65, 68 och 69 § och som gäller personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom., offer för människohandel och barn eller unga personer som avses i 6 mom. i den paragrafen.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kommunen och välfärdsområdet avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för beslutsfattande enligt 64, 65, 68 och 69 § och som gäller personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. och barn eller unga personer som avses i 6 mom. i den paragrafen. Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket och förläggningen få de uppgifter om offer för människohandel som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 68 §.

Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättningar enligt 63 och 65 § och ansökan om beslut enligt 65 § i

fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. Välfärdsområdet och kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning enligt 68 § och som gäller offer för människohandel. Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättningar och ansökan om beslut enligt 69 § och som gäller barn eller unga personer som avses i 2 § 6 mom. Välfärdsområdet har för ansökan om ersättningar enligt 65, 68 och 69 § rätt att av det välfärdsområde inom vars område invandraren senast bodde, hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland eller en kommun i landskapet Åland få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i 65, 68 eller 69 § och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom., offer för människohandel och barn eller unga personer som avses i 6 mom. i den paragrafen.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning och ansökan om beslut enligt 65 § i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. Hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har för ansökan om ersättning enligt 65 § rätt att av välfärdsområdet få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i den paragrafen och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning enligt 64 § i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av välfärdsområdet, Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning enligt 65 § 2 mom. och ansökan om beslut enligt 4 mom. i den paragrafen i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. Kommunen har för ansökan om ersättningar enligt 64, 65 och 68 § rätt att av invandrarens föregående hemkommun få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i de paragraferna och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. eller offer för människohandel.

En kommun som hör till landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning enligt 65 § 3 mom. i fråga om invandrare som är föremål för ersättningen.

92 §

Närings-, trafik- och miljöcentralens övriga rätt till information

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av kommunen, arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet, en företrädare som avses i 35 § och en serviceproducent som avses i denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1 och 2 punkten.

93 §

Rätt till information för en företrädare för en minderårig

En företrädare som avses i 35 § har rätt att av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, flyktingslussen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegrupphemmet och

en serviceproducent som avses i denna lag avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i 37 §.

94 §

Serviceproducentens rätt till information för produktion av integrationsfrämjande tjänster

En offentlig eller privat läroanstalt eller annan serviceproducent som tillhandahåller de tjänster som avses i 2 kap., och till vilken integrationskunden hänvisas som kund i enlighet med integrationsplanen, har för skötseln av de uppgifter som avses i 2 kap. rätt att av kommunen, arbetskraftsmyndigheten och tidigare serviceproducenter avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få följande uppgifter om integrationskunden samt dennes integrationsplan och behov av integrationstjänster:

1) namn,
2) födelsedatum och födelseort,
3) personbeteckning,
4) modersmål,
5) kontaktspråk,
6) medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap och nationalitet,
7) hemvist och bostadsort,
8) kontaktuppgifter,
9) tjänstemannens namn,
10) datum för utarbetande av integrationsplanen och dess giltighet,
11) antecknad utbildningsrekommendation och övrig kartläggning i anknytning till utbildning som framkommit vid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster,
12) resultatet från testningen av utgångsnivån på språkkunskaperna,
13) tidigare genomförd utbildning eller avlagd examen,
14) tidigare yrke eller arbetserfarenhet,
15) kundens målyrke,
16) studieplanen för eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller eventuella tidigare integrationsfrämjande studier och en bedömning av planens genomförande,
17) åtgärder och mål för fortsättningen som avtalats i eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller eventuella tidigare integrationsfrämjande studier, och
18) andra än i 1–17 punkten avsedda uppgifter som är nödvändiga för deltagande i undervisning eller tjänster.

95 §

Sökande av ändring

— —

Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i 17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

— —

Omprövning får inte begäras eller besvär anföras när det gäller ett avgörande av en arbetskraftsmyndighet att inte stödja den arbetssökandes frivilliga studier eller att inte godkänna ett meddelande om avbrott i studerandet med stöd.

— —

97 §

Försäkringsskydd

Kommunen och arbetskraftsmyndigheten ska se till att deltagarna i tjänster enligt det integrationsprogram som avses i 13 § försäkras med en försäkring enligt 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) samt med en gruppansvarsförsäkring. Med avvikelse från 58 och 59 § i den lagen är dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.

102 §

Övergångsbestämmelser

— —

För personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. betalas kalkylerad ersättning enligt 61 § till kommunen eller kalkylerad ersättning enligt 62 § till välfärdsområdet eller hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland i tre år från den tidpunkt som avses i 59 §, om tidpunkten har infallit före ikraftträdandet av denna lag. För en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen betalas kalkylerad ersättning dock för fyra år från den tidpunkt som avses i 59 § i denna lag, om tidpunkten har infallit före ikraftträdandet av denna lag.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

2.

Lag

om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 27 § 2 mom. och 49 § 1 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 27 § 2 mom. i lag 1083/2022 och 49 § 1 mom. 1 punkten i lag 936/2022, som följer:

27 §

Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare

— —

Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 23 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.

49 §

Ersättning för specialkostnader

Kommunen och välfärdsområdet ersätts i fråga om en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. för

1) kostnader som kommunen eller välfärdsområdet orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende, socialvårdstjänster och andra stödtjänster till dess att den unga personen fyller 23 år,

— —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om kommunen eller välfärdsområdet före ikraftträdandet av denna lag har gett en ung person, som vid ikraftträdandet är 23 år eller äldre, ett beslut om en stödåtgärd som avses i 27 §, ska kommunen eller välfärdsområdet ordna stödåtgärden för den unga personen i enlighet med beslutet. Kommunen och välfärdsområdet ersätts också för de i 49 § 1 mom. 1 punkten avsedda kostnader som föranleds av detta.

———

3.

Lag

om ändring av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 29 § 2 mom. som följer:

29 §

Minskning av statsandelen för kommunal basservice med det belopp av grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen

— —

För beräkning av minskningen av statsandelen för det grundläggande utkomststödet lämnar Folkpensionsanstalten finansministeriet årligen före utgången av april uppgift om grundläggande utkomststöd som det föregående året betalats ut i respektive kommun, minskat med grundläggande utkomststöd som avses i 7 och 63 § i lagen om främjande av integration och som gäller tidsperioden i fråga.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 14 kap. 3 a § 4 mom., sådant det lyder i lag 385/2023, som följer:

14 kap.

Särskilda bestämmelser

3 a §

Finansieringen av arbetsmarknadsstödet

— —

Arbetsmarknadsstödets förhöjningsdel finansieras med statsmedel. Det arbetsmarknadsstöd som betalas till en person som avses i 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration finansieras med statsmedel, och den arbetslöshetsförmån som betalats till personen räknas inte in i arbetslöshetsförmånsdagarna

1) under de tre år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om en person som avses i 3 eller 4 mom. i den paragrafen,

2) under det år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om någon annan än en person som avses i 1 punkten.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

Helsingfors den 4 april 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Inrikesminister Mari Rantanen

1.

Lag

om ändring av lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i lagen om främjande av integration (681/2023) det inledande stycket i 2 § 6 mom., 3 § 1 mom., 5 § 6 punkten, 8 §, 11 § 2 mom., 32 § 1 mom., 34 § 2 mom., 39 § 1 mom., 44 § 1 mom., 56 och 60 §, 61 § 3 mom., 62 § 3 mom., 68 och 69 §, 71 § 2 mom., 84 och 86 §, den svenska språkdräkten i 87 och 89 §, 90 §, den svenska språkdräkten i 92 och 93 §, 94 §, 95 § 2 och 4 mom. och 97 § samt

fogas till lagen en ny 32 a § och till 102 § ett nytt 6 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §	2 §
Tillämpningsområde	*Tillämpningsområde*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Bestämmelserna om ersättning av kostnader i 3 kap. och 69 § tillämpas på en person under 25 år som	*Bestämmelserna i 3 kap. och bestämmelserna om ersättning av kostnader i* 69 § tillämpas på en person under *23* år som
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3 §	3 §
Tillämpning av lagen på arbetssökande	*Tillämpning av lagen på arbetssökande*
Vid tillämpning av 12–32 § på en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om anordnade av arbetskraftsservice (380/2023) ankommer ansvaret för genomförandet av de åtgärder och tjänster som i denna lag har ålagts kommunen *, på arbetskraftsmyndigheten enligt 3 § 1 mom.* 1 punkten i *den lagen*, om inte något annat följer av annan lagstiftning.	Vid tillämpning av 12–32 *och 32 a* § på en arbetssökande som avses i 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om *ordnade* av arbetskraftsservice (380/2023) *ska* ansvaret för genomförandet av de åtgärder och tjänster som i denna lag har ålagts kommunen *ankomma* på *den arbetskraftsmyndighet som avses i* 1 punkten i *det momentet*, om inte något annat följer av annan lagstiftning.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Definitioner	*Definitioner*
I denna lag avses med	I denna lag avses med
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
6) *arbetssökande* en person som avses i 3 § 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice,	6) *arbetssökande* en person som avses i 3 § *1 mom.* 3 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
8 §	8 §
Kommunernas samarbete	*Kommunernas samarbete*
Vad som *föreskrivs* i denna lag om kommunens uppgifter kan även genomföras av den arbetskraftsmyndighet som avses i 3 § 1 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.	Vad som i denna lag *föreskrivs* om kommunens uppgifter kan även genomföras av den arbetskraftsmyndighet som avses i 3 § *1 mom*. 1 punkten i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, om inte något annat föreskrivs i denna eller någon annan lag.
2 kap.	2 kap.
Integrationsfrämjande tjänster	**Integrationsfrämjande tjänster**
11 §	11 §
Basinformation om det finländska samhället	*Basinformation om det finländska samhället*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Varje myndighet som tillämpar denna lag *ska* för sin del *ansvara* för att ta fram och uppdatera den information som avses i 1 mom. Arbets- och näringsministeriet ansvarar för att samordna, översätta och distribuera uppgifterna för myndigheternas bruk.	Varje myndighet som tillämpar denna lag *svarar* för sin del för att ta fram och uppdatera den information som avses i 1 mom. *Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (**utvecklings- och förvaltningscentret**) svarar* för att samordna, översätta och distribuera uppgifterna för myndigheternas bruk.
32 §	32 §
Tillämpning av lagen om ordnande av arbetskraftsservice på frivilliga studier	Tillämpning av lagen om ordnande av arbetskraftsservice på frivilliga studier
Bestämmelserna i 75–80 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice ska tillämpas på överenskommelsen om sådana frivilliga studier med stöd av arbetslöshetsförmån som avses i 28 §, stödperioden, integrationskundens skyldigheter, övervakningen och avbrytandet av studierna samt integrationskundens och producenten av utbildningstjänsters skyldighet att lämna information när studierna ingår i en integrationsplan, en sektorsövergripande	*I fråga om frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 28 § och som* ingår i en integrationsplan, en sektorsövergripande integrationsplan eller, i den situation som avses i 31 § 2 mom., en annan *sådan plan som avses i 3 mom. i den paragrafen tillämpas 75–80 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice på överenskommelsen om studierna, på stödtiden, på integrationskundens skyldigheter, på uppföljningen och avbrytandet av studierna*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
integrationsplan eller, i den situation som avses i 31 § 2 mom., en annan *plan som avses i 31 § 3 mom.*	*och på skyldigheten för integrationskunden och producenten av utbildningstjänster att lämna information. Frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån kan i en situation som avses i 31 § 2 mom. inkluderas i planen trots vad som i 75 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice föreskrivs om överenskommelse i planen innan studierna inleds.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
(ny §)	*32 a §*
	Avgift för oanvända tjänster
	Om en invandrare eller en integrationskund har bokat en mottagningstid eller om en mottagningstid har bokats för invandraren eller integrationskunden för vägledning eller rådgivning enligt 10 §, bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 §, sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 §, utarbetande av en integrationsplan eller en sektorsövergripande integrationsplan enligt 20 §, utarbetande av en integrationsplan för familjen enligt 21 § eller översyn av integrationsplanen eller den sektorsövergripande integrationsplanen enligt 22 § och invandraren eller integrationskunden utan godtagbart skäl och utan att ha avbokat tiden inte har kommit till mottagningen vid bokad tid, får kommunen eller arbetskraftsmyndigheten av invandraren eller integrationskunden ta ut kostnaderna för ordnandet av tolkning, dock högst 56,70 euro. Avgiften får emellertid tas ut endast om uttaget av avgiften inte ska anses oskäligt och kommunen eller arbetskraftsmyndigheten i samband med bokningen har meddelat att en avgift kan komma att tas ut samt på förhand gett anvisningar om avbokning av tiden. Uppgifter om uttag av avgift samt om avbokning av tid ska lämnas så att kunden tillräckligt väl förstår innehållet i dem. Avgift får inte tas ut hos en kund under 18 år.
	Om den avgift som bestämts för den oanvända tjänsten inte har betalats på

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	förfallodagen, får det från förfallodagen tas ut dröjsmålsränta enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Den förfallodag som ligger till grund för uttaget av dröjsmålsränta får infalla tidigast två veckor efter den bokade tiden. *Avgifter som har bestämts med stöd av 1 mom. samt dröjsmålsränta som tas ut med stöd av 2 mom. är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivningen av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).* *Det belopp som anges i 1 mom. justeras vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beräkningen görs på grundval av det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret har räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade beloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret.* *Bestämmelser om det belopp som avses i denna paragraf utfärdas vartannat år genom förordning av arbets- och näringsministeriet.*
34 §	34 §
Stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga och utan vårdnadshavare	*Stöd för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga och utan vårdnadshavare*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. har rätt till det stöd som avses i 1 mom. tills han eller hon fyller 25 år.	Ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. har rätt till det stöd som avses i 1 mom. tills han eller hon fyller *23* år.
39 §	39 §
Arvodet till företrädaren och kostnader	*Arvodet till företrädaren och kostnader*
Utvecklings- och förvaltningscentret *för närings-, trafik- och miljöcentralerna (utvecklings- och förvaltningscentret)* betalar på ansökan ett arvode av statens medel till en företrädare som förordnats för ett barn på	Utvecklings- och förvaltningscentret betalar på ansökan ett arvode av statens medel till en företrädare som förordnats för ett barn på basis av den tid som *företrädaren har använt* till *uppgifterna* och ersättning för kostnaderna

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
basis av den tid som *använts* till *företrädarens uppgifter* och ersättning för kostnaderna för företrädandet, *om* företrädaren har förordnats med stöd av denna lag eller lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och den minderåriga har beviljats uppehållstillstånd.	för företrädandet, *när* företrädaren har förordnats med stöd av denna lag eller lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel och den *minderårige* har beviljats uppehållstillstånd.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
44 §	44 §
Kommunens uppgifter som gäller mottagande av personer som anvisats till kommunplats	*Kommunens uppgifter som gäller mottagande av personer som anvisats till kommunplats*
En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ansvarar för *de uppgifter som gäller* mottagandet av en person som *hänvisats till kommunen*, till den del det inte är fråga om social- och hälsovårdsuppgifter.	En annan kommun än en kommun som hör till landskapet Åland ansvarar för *uppgifterna i anslutning till* mottagandet av en person som *anvisas till en kommunplats* till den del det inte är fråga om *sådana* social- och hälsovårdsuppgifter *som välfärdsområdet ansvarar för.*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
56 §	56 §
Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter	*Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter*
Utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för följande uppgifter i anknytning till främjandet av integration och etablering av invandrare: 1) *följa upp och utvärdera* effektiviteten och funktionaliteten i integrationsfrämjandet samt producera information om det, 2) *nationellt stöd för* utveckling av kompetens och tjänster för att främja integration *samt för* samordning av tjänster, juridisk rådgivning i anknytning till genomförandet av denna lag samt annat stöd för kommuner och andra integrationsfrämjande aktörer i främjandet av integration och etablering på nationell nivå, 3) de uppgifter i anknytning till behandling av ersättningsansökningar *och betalning* som avses i 8 kap., *och*	Utvecklings- och förvaltningscentret ansvarar för följande uppgifter i anknytning till främjandet av integration och *etableringen* av invandrare: 1) *uppföljning och utvärdering* av integrationsfrämjandets *resultat och hur väl integrationsfrämjandet fungerar* samt *produktion av* information om det, 2) *stödjande* av utvecklingen av kompetens och tjänster för *främjande* av integration *och av samordningen av tjänsterna på nationell nivå*, juridisk rådgivning i anknytning till genomförandet av denna lag samt annat *stödjande av* kommuner och andra integrationsfrämjande aktörer i främjandet av integration och etablering på nationell nivå, 3) *skötsel av* de uppgifter i anknytning till behandling *och betalning* av ersättningsansökningar som anges i 8 kap.,

Gällande lydelse

4) uppgifter i anknytning till registerföring i informationssystem enligt 9 kap.

Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret *fungera som* statsbidragsmyndighet beträffande integrationsfrämjande i en sådan uppgift som avses i 12 § i statsunderstödslagen.

Föreslagen lydelse

4) *skötsel av de* uppgifter i anknytning till registerföring i informationssystem *som anges i 9 kap., och*

5) *skötsel av andra än i 1–4 punkten avsedda uppgifter enligt denna lag.*

Dessutom kan utvecklings- och förvaltningscentret *vara* statsbidragsmyndighet beträffande integrationsfrämjande *i sådana uppgifter* som avses i 12, *19, 21 och 22 §* i statsunderstödslagen. *Utvecklings- och förvaltningscentret sköter, vid sidan av närings-, trafik- och miljöcentralen, även tillsynsuppgifter i enlighet med 15 § i statsunderstödslagen.*

Närmare bestämmelser om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter enligt denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

60 §

Statsandel

Kommunen beviljas statsandel *enligt bestämmelserna i lagen om statsandel för kommunal basservice för ordnande av följande tjänster och skötseln* av följande uppgifter:

1) vägledning och rådgivning enligt 10 §,

2) när det gäller *en annan person* än en person *som avses i* 2 § 3 och 4 mom. *eller en* arbetssökande, utarbetandet av den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *som avses i* 14 § *eller den* sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *som avses i* 15 §, utarbetandet av en integrationsplan *eller* en sektorsövergripande integrationsplan *samt revideringen* av den plan *som avses i* 22 §,

3) ordnande av flerspråkig samhällsorientering enligt 25 § för en annan person än den som avses i 2 § 3 och 4 mom.,

4) sektorsövergripande samarbete för integration.

60 §

Statsandel

Kommunen beviljas statsandel *för ordnandet av* följande tjänster och för skötseln av följande uppgifter:

1) vägledning och rådgivning enligt 10 §,

2) när det gäller *andra än i* 2 § 3 eller 4 mom. *avsedda personer samt* arbetssökande, utarbetandet av *en* bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *enligt* 14 §, en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *enligt* 15 §, utarbetandet av en integrationsplan, en sektorsövergripande integrationsplan *eller en integrationsplan för familjer samt översyn av en plan enligt* 22 §,

3) ordnande av flerspråkig samhällsorientering enligt 25 § för *andra personer* än *de* som avses i 2 § 3 *eller* 4 mom.,

4) främjande av integrationen av personer som avses i 14 § 1 mom. 3 punkten,

5) sektorsövergripande samarbete *som främjar integration.*

Bestämmelser om beviljande av statsandel finns i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021).

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
61 §	61 §
Kalkylerad ersättning till kommunen	*Kalkylerad ersättning till kommunen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ersättning betalas för tre år *räknat* från den tidpunkt som avses i 59 §. *I fråga om* en person som har tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen betalas kalkylerad ersättning dock för fyra år.	Ersättning betalas för *två* år från den tidpunkt som avses i 59 §. *För* en person som har tagits till Finland inom *en* flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen *och dennes i 2 § 4 mom. i denna lag avsedda familjemedlemmar och andra anhöriga* betalas kalkylerad ersättning dock för *tre* år *från den tidpunkt som avses i 59 §.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
62 §	62 §
Kalkylerad ersättning till välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland	*Kalkylerad ersättning till välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ersättning betalas för tre år *räknat* från den tidpunkt som avses i 59 §. För en person som tagits till Finland inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen betalas den kalkylerade ersättningen dock för fyra år från den dag som avses i 59 §.	Ersättning betalas för *två* år från den tidpunkt som avses i 59 §. För en person som har tagits till Finland inom *en* flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen *och dennes i 2 § 4 mom. i denna lag avsedda familjemedlemmar och andra anhöriga* betalas kalkylerad ersättning dock för *tre* år från den *tidpunkt* som avses i 59 §.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
68 §	68 §
Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel	*Ersättning för kostnader för tjänster och stödåtgärder till offer för människohandel*
Kommunen och välfärdsområdet ska ersättas för kostnader som orsakas av åtgärder och tjänster som tillhandahålls offer för människohandel på grund av deras specialbehov till följd av deras ställning som offer. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska begära ett utlåtande av föreståndaren för en förläggning som sörjer för hjälpen till offer för människohandel, eller av en tjänsteman som denne har förordnat, om huruvida det är möjligt att de kostnader för vilka ersättning söks kan härröra från ordnandet av åtgärder	Kommunen och välfärdsområdet ska ersättas för kostnader som orsakas av åtgärder och tjänster som tillhandahålls offer för människohandel på grund av deras specialbehov till följd av deras ställning som offer. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska *säkerställa att ett offer för människohandel är en sådan person som avses i 3 § 7 punkten i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel.*

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
och tjänster på grund av personens ställning som offer för människohandel.	
	En förutsättning för betalning av ersättning är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om detta.
69 §	69 §
*Ersättning för ordnande av boende eller stöd för **minderåriga** barn eller unga personer som **anländ** utan vårdnadshavare*	*Ersättning för ordnande av boende eller stöd för barn **och** unga personer som **har kommit till landet som minderåriga** utan vårdnadshavare*
Välfärdsområdet ska ersättas för kostnaderna för de tjänster *som avses i* 33 och 34 § som *tillhandahålls* ett barn eller en ung person som *anländ* som minderårig *och* utan vårdnadshavare.	Välfärdsområdet ska ersättas för kostnaderna för de tjänster *enligt* 33 och 34 § som *ordnas för* ett barn eller en ung person som *kommit till landet* som minderårig utan vårdnadshavare.
En kommun som hör till landskapet Åland ska ersättas för kostnader som motsvarar de kostnader som avses i 1 mom. *och som orsakas av* tjänster som *tillhandahålls* ett *ensamkommande* barn eller en ung person.	En kommun som hör till landskapet Åland ska ersättas för kostnader som motsvarar de kostnader som avses i 1 mom. *för* tjänster som *ordnas för* ett barn eller en ung person *som kommit till landet som minderårig utan vårdnadshavare*.
Kostnaderna ersätts till dess personen fyller 25 år.	Kostnaderna ersätts till dess personen fyller *23* år.
En förrutsättning för betalning av ersättning *till kommunen* är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om detta.	En förutsättning för betalning av ersättning är dessutom att närings-, trafik- och miljöcentralen har fattat beslut om detta.
71 §	71 §
Skyldighet att betala tillbaka ersättning	*Skyldighet att betala tillbaka ersättning*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
På det belopp som betalas tillbaka ska *en* dröjsmålsränta *betalas* enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen *(633/1982)*.	På det belopp som betalas tillbaka ska *det betalas* dröjsmålsränta enligt den räntesats som bestäms i enlighet med 4 § 1 mom. i räntelagen.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
84 §	84 §
*Rätt att få information för att nå **ut till** personer som ska omfattas av tjänster i enlighet med integrationsprogrammet*	*Rätt att få information för att nå personer som ska omfattas av tjänster i enlighet med integrationsprogrammet*
Kommunen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna *från* Migrationsverket och Myndigheten för	Kommunen har rätt att *av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* avgiftsfritt och trots

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
digitalisering och befolkningsdata få de uppgifter som *behövs för att göra* den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § i fråga om den person *som avses i* 2 § 3 eller 4 mom.	sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *genomförandet av en* bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *enligt* 14 § i fråga om *personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom.
Kommunen har rätt att *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna från* Folkpensionsanstalten, Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § nödvändig information om en invandrare på vilken denna lag tillämpas och som får stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privatvård av barn.	Kommunen har rätt att *av* Folkpensionsanstalten, Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för genomförandet* av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 14 § *i fråga* om invandrare på *vilka* denna lag tillämpas och som får stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn. *Folkpensionsanstalten ska samköra de ovan avsedda uppgifterna från Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata med uppgifterna om stöd för hemvård och lämna ut de samkörda uppgifterna till kommunen avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna. Folkpensionsanstalten har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter om ovan avsedda invandrare som är nödvändiga för samkörningen och utlämnandet av uppgifterna.*
Folkpensionsanstalten ska avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna för genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § lämna nödvändig *information* till kommunen om en invandrare på vilken denna lag tillämpas och som får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd annat än tillfälligt.	Folkpensionsanstalten ska *till kommunen* för genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* lämna *nödvändiga uppgifter* om invandrare på vilken denna lag tillämpas och som *annat än tillfälligt* får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd.
Migrationsverket ska *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § lämna nödvändig *information* till kommunen om en i 2 § 3 eller 4 mom. avsedd person eller ett offer för människohandel.	Migrationsverket ska *till kommunen för* genomförandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt 15 § *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna lämna nödvändiga uppgifter* om i 2 § 3 eller 4 mom. avsedda *personer och* offer för människohandel.

Gällande lydelse

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen har rätt att *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få nödvändig information* av Migrationsverket, förläggningen *och* flyktingslussen eller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om en invandrare *som avses i* 14 § och den integrationsplan *som avses i* 16 § i fråga om en invandrare för vilken den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen *och* välfärdsområdet har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen eller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata få nödvändig information för utarbetandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 §, en sektorsövergripande integrationsplan enligt 17 § och en integrationsplan för familjer enligt 21 § om en invandrare för vilken en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § ska utarbetas.

Kommunen och välfärdsområdet har rätt att *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* av varandra, av invandrarens tidigare hemkommun, av närings-, trafik- och miljöcentralen, av den serviceproducent som avses i denna lag och av den företrädare för en minderårig som avses i 35 § avgiftsfritt få de uppgifter som behövs för de uppgifter som avses i 20 och 22 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, av en annan kommun eller arbetskraftsmyndighet och av den serviceproducent som avses i denna lag, avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att kontrollera den integrationsplan eller

Föreslagen lydelse

86 §

Rätt att få information för tillhandahållande av integrationsfrämjande tjänster

Kommunen har rätt att av Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen *och* Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för utarbetandet av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster enligt* 14 § och *en* integrationsplan *enligt* 16 § i fråga om *invandrare för vilka en sådan bedömning* av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § ska utarbetas.

Kommunen, välfärdsområdet *och arbetskraftsmyndigheten* har rätt att av varandra, Folkpensionsanstalten, Migrationsverket, förläggningen, flyktingslussen *och* Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* få *de uppgifter som är nödvändig*a för utarbetandet av en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster *enligt* 15 §, en sektorsövergripande integrationsplan enligt 17 § och en integrationsplan för familjer enligt 21 § *i fråga* om *invandrare* för *vilka* en *sådan* sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § ska utarbetas.

Kommunen och välfärdsområdet har rätt att av varandra, invandrarens *föregående* hemkommun, närings-, trafik- och miljöcentralen, en serviceproducent som avses i denna lag och *en sådan* företrädare för en minderårig som avses i 35 § avgiftsfritt *och trots sekretessbestämmelserna* få de uppgifter som är *nödvändiga för skötseln av* de uppgifter som avses i 20 och 22 § i fråga om *barn och unga personer som* avses i 2 § 6 mom.

Kommunen, välfärdsområdet och arbetskraftsmyndigheten har rätt att av varandra, *andra kommuner och andra arbetskraftsmyndigheter samt* av *en* serviceproducent som avses i denna lag

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
sektorsövergripande integrationsplan såsom avses i 22 § i fråga om en invandrare för vilken en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan har upprättats och som uppfyller det villkor som avses i 20 § 3 eller 4 mom.	avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter *som är nödvändiga* för *översynen av en* integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan *enligt* 22 § i fråga om invandrare för *vilka* en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan har *utarbetats* och som uppfyller det villkor som avses i 20 § 3 eller 4 mom.
87 §	87 §
Rätt till information för ordnande av tjänster för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare	*Rätt till information för ordnande av tjänster för barn och unga personer som har kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare*
Välfärdsområdet har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av kommunen, Migrationsverket, flyktingförläggningen och den företrädare som avses i 35 § få de uppgifter som behövs för att utföra de uppgifter som avses i 33–35 och 38 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. Kommunen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av välfärdsområdet och den företrädare som avses i 35 § få de uppgifter som behövs för att fullgöra de uppgifter som avses i 34 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.	Välfärdsområdet har rätt att *av kommunen*, Migrationsverket, förläggningen och den företrädare som avses i 35 *§ avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* få de uppgifter som är *nödvändiga för skötseln av* uppgifter *enlig*t 33–35 och 38 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. Kommunen har rätt att av välfärdsområdet och den företrädare som avses i 35 § *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* få de uppgifter som är *nödvändiga* för *skötseln av* de uppgifter som avses i 34 § i fråga om ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.
89 §	89 §
Rätt till information för behandling av kalkylerad ersättning	*Rätt till information för behandling av kalkylerad ersättning*
Arbets- och näringsministeriet och utvecklings- och förvaltningscentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att utföra de uppgifter som avses i 61 och 62 § om en person som avses i 2 § 3 eller mom. från Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Kommunen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att utreda den ersättning som avses i 61 § i fråga om den person som avses i 2 § 3	Arbets- och näringsministeriet och utvecklings- och förvaltningscentret har rätt att *av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata* avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är *nödvändiga för skötseln av* de uppgifter som avses i 61 och 62 § i fråga om *personer* som avses i 2 § 3 eller *4 mom*. Kommunen har rätt att *av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata* avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är *nödvändiga* för att *kontrollera ersättningar*

Gällande lydelse

eller 4 mom. av Migrationsverket och av Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata.

Välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för granskning av den ersättning som avses i 62 § och som gäller en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

90 §

Rätt till information för ansökan om och behandling av andra ersättningar

Utvecklings- och förvaltningscentret har rätt att från Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för behandlingen av de ansökningar om ersättning som avses i 63–65, 68 och 69 § och som gäller en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom., ett offer för människohandel eller ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kommunen och välfärdsområdet avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få nödvändiga uppgifter för att fatta det beslut som avses i 64, 65 och 69 § och som gäller en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom. eller ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom. Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket och förläggningen få de uppgifter om offret för människohandel som behövs för att utföra de uppgifter som avses i 68 §.

Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om *de* ersättningar som avses i 63 och 65 § och det beslut som avses i 65 § i fråga om en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom. Välfärdsområdet och kommunen har rätt att

Föreslagen lydelse

enligt 61 § *och som gäller personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Välfärdsområdet och hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är *nödvändiga* för *att kontrollera ersättningar enligt* 62 § och som gäller *personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

90 §

Rätt till information för ansökan om och behandling av andra ersättningar

Utvecklings- och förvaltningscentret har rätt att *av* Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för behandlingen av *ersättningsansökningar enligt* 63–65, 68 och 69 § och som gäller *personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom., *offer* för människohandel *och* barn eller *unga personer* som avses i 6 mom. *i den paragrafen*.

Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kommunen och välfärdsområdet avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få *de uppgifter som är nödvändiga för beslutsfattande enligt* 64, 65, 68 och 69 § och som gäller *personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom. *och barn eller unga personer* som avses i 6 mom. *i den paragrafen*. Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att av Migrationsverket och förläggningen få de uppgifter om *offer* för människohandel som *är nödvändiga* för *skötseln av* de uppgifter som avses i 68 §.

Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *ansökan* om ersättningar *enligt* 63 och 65 § och *ansökan om* beslut *enlig*t 65 § i fråga om *personer* som

Gällande lydelse

av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om den ersättning som avses i 68 § och som gäller offer för människohandel. Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om den ersättning och det beslut som avses i 69 § och som gäller ett barn eller en ung person som avses i 2 § 6 mom.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om den ersättning och det beslut som avses i 65 § i fråga om en person som avses i 2 § 3 och 4 mom.

Kommunen har rätt att av Migrationsverket och av Myndigheten för digitalisering- och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om de ersättningar som avses i 64 § i fråga om en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av välfärdsområdet, Migrationsverket och Myndigheten för

Föreslagen lydelse

avses i 2 § 3 eller 4 mom. Välfärdsområdet och kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *ansökan* om ersättning *enligt* 68 § och som gäller offer för människohandel. Välfärdsområdet har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *ansökan* om *ersättningar och ansökan om* beslut *enligt* 69 § och som gäller *barn* eller *unga personer* som avses i 2 § 6 mom. *Välfärdsområdet har för ansökan om ersättningar enligt 65, 68 och 69 § rätt att av det välfärdsområde inom vars område invandraren senast bodde, hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland eller en kommun i landskapet Åland få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i 65, 68 eller 69 § och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom., offer för människohandel och barn eller unga personer som avses i 6 mom. i den paragrafen*.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *ansökan* om ersättning och *ansökan* om beslut *enligt 65 §* i fråga om *personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom. *Hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland har för ansökan om ersättning enligt 65 § rätt att av välfärdsområdet få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i den paragrafen och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.*

Kommunen har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för ansökan om ersättning enligt 64 § i fråga om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom.

Kommunen har rätt att av välfärdsområdet, Migrationsverket och Myndigheten för

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om den ersättning som avses i 65 § 2 mom. och det beslut som avses i 65 § 4 mom. och som gäller en person som avses i 2 § 3 eller 4 mom.	digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga för ansökan* om ersättning *enligt* 65 § 2 mom. och *ansökan om* beslut *enligt* 4 mom. *i den paragrafen i fråga om personer* som avses i 2 § 3 eller 4 mom. *Kommunen har för ansökan om ersättningar enligt 64, 65 och 68 § rätt att av invandrarens föregående hemkommun få det beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen som avses i de paragraferna och övriga nödvändiga uppgifter om personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. eller offer för människohandel.*
En kommun som hör till landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för att ansöka om de ersättningar som avses i 65 § 4 mom. i fråga om den invandrare som är föremål för ersättningen.	En kommun som hör till landskapet Åland har rätt att av Migrationsverket och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som *är nödvändiga* för *ansökan* om ersättning *enligt* 65 § *3* mom. i fråga om invandrare som är föremål för ersättningen.
92 §	92 §
Närings-, trafik- och miljöcentralens övriga rätt till information	*Närings-, trafik- och miljöcentralens övriga rätt till information*
Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som behövs för utförandet av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1 och 2 punkten från kommunen, arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet, den företrädare som avses i 35 § och den serviceproducent som avses i denna lag.	Närings-, trafik- och miljöcentralen har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna *av kommunen, arbetskraftsmyndigheten, välfärdsområdet, en företrädare* som avses i 35 § och *en serviceproducent* som avses *i denna lag få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln* av de uppgifter som avses i 55 § 1 mom. 1 och 2 punkten.
93 §	93 §
Rätt till information för en företrädare för en minderårig	*Rätt till information för en företrädare för en minderårig*
Den företrädare som avses i 35 § har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, flyktingslussen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegruppshemmet och den serviceproducent som avses i denna lag få de uppgifter som behövs för utförandet av de uppgifter som avses i 37 §.	En företrädare som avses i 35 § har rätt att av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, flyktingslussen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegrupphemmet och *en* serviceproducent som avses i denna lag *avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna* få de uppgifter som *är nödvändiga för skötseln* av de uppgifter som avses i 37 §.

Gällande lydelse

94 §

Serviceproducentens rätt till information för produktion av integrationsfrämjande tjänster

En offentlig eller privat läroanstalt eller annan serviceproducent, som tillhandahåller de tjänster som avses i 2 kap. och till vilken integrationskunden hänvisas i enlighet med integrationsplanen, har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få följande uppgifter av kommunen och de tidigare serviceproducenterna för att utföra de uppgifter som avses i 2 kapitel

1) namn,
2) födelsedatum och -plats,
3) personbeteckning,
4) modersmål,
5) kontaktspråk,
6) medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap och nationalitet,
7) hem- och bostadsort,
8) kontaktuppgifter,
9) tjänstemannens namn,
10) datum för utarbetande av integrationsplanen och dess giltighet,
11) antecknad utbildningsrekommendation och övrig kartläggning i anknytning till utbildning som framkommit vid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster,
12) resultatet från testningen av utgångsnivån på språkkunskaperna,
13) tidigare avlagd utbildning eller examen,
14) tidigare yrke eller arbetserfarenhet,
15) kundens målyrke,
16) en studieplan över eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller studier samt en bedömning av dess genomförande,
17) åtgärder och mål för fortsättningen som avtalats i eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller studier, och
18) övrig nödvändig information med avseende på undervisningen eller deltagandet i tjänsten.

Föreslagen lydelse

94 §

Serviceproducentens rätt till information för produktion av integrationsfrämjande tjänster

En offentlig eller privat läroanstalt eller annan serviceproducent som tillhandahåller de tjänster som avses i 2 kap., och till vilken integrationskunden hänvisas *som kund* i enlighet med integrationsplanen, har *för skötseln av de uppgifter* som avses i 2 kap. rätt att *av kommunen, arbetskraftsmyndigheten och tidigare serviceproducenter* avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få följande uppgifter *om integrationskunden samt dennes integrationsplan och behov av integrationstjänster*:

1) namn,
2) födelsedatum och *födelseort*,
3) personbeteckning,
4) modersmål,
5) kontaktspråk,
6) medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap och nationalitet,
7) *hemvist* och bostadsort,
8) kontaktuppgifter,
9) tjänstemannens namn,
10) datum för utarbetande av integrationsplanen och dess giltighet,
11) antecknad utbildningsrekommendation och övrig kartläggning i anknytning till utbildning som framkommit vid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster,
12) resultatet från testningen av utgångsnivån på språkkunskaperna,
13) tidigare *genomförd* utbildning eller *avlagd* examen,
14) tidigare yrke eller arbetserfarenhet,
15) kundens målyrke,
16) *studieplanen* för eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller *eventuella tidigare integrationsfrämjande* studier *och* en bedömning av *planens* genomförande,

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	17) åtgärder och mål för fortsättningen som avtalats i eventuell tidigare integrationsfrämjande utbildning eller *eventuella tidigare integrationsfrämjande* studier, och 18) *andra än i 1–17 punkten avsedda uppgifter som är nödvändiga för deltagande i undervisning eller tjänster.*
95 §	95 §
Sökande av ändring	*Sökande av ändring*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i 16 kap. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.	Vid sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i kommunens beslut enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice finns i *17 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Omprövning av *kommunens* beslut att inte stödja den arbetssökandes frivilliga studier får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras.	Omprövning *får inte begäras eller besvär anföras när det gäller ett avgörande av en arbetskraftsmyndighet* att inte stödja den arbetssökandes frivilliga studier *eller att inte godkänna ett meddelande om avbrott i studerandet med stöd.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
97 §	97 §
Försäkringsskydd	*Försäkringsskydd*
Kommunen ska se till att deltagarna i de integrationstjänster enligt kommunens integrationsprogram som avses i 13 § är försäkrade med den försäkring som avses i 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) samt med en gruppansvarsförsäkring. Med avvikelse från 58 och 59 § i nämnda lag ska dagpenningen vara 1/360 av årsarbetsinkomsten.	Kommunen *och arbetskraftsmyndigheten* ska se till att deltagarna i *tjänster enligt det* integrationsprogram som avses i 13 § *försäkras* med *en* försäkring *enligt* 3 § 1 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) samt med en gruppansvarsförsäkring. Med avvikelse från 58 och 59 § i *den lagen är* dagpenningen 1/360 av årsarbetsinkomsten.
102 §	102 §
Övergångsbestämmelser	*Övergångsbestämmelser*
(ny)	— — — — — — — — — — — — — — —

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	För personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. betalas kalkylerad ersättning enligt 61 § till kommunen eller kalkylerad ersättning enligt 62 § till välfärdsområdet eller hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland i tre år från den tidpunkt som avses i 59 §, om tidpunkten har infallit före ikraftträdandet av denna lag. För en person som har tagits till Finland inom en flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen betalas kalkylerad ersättning dock för fyra år från den tidpunkt som avses i 59 § i denna lag, om tidpunkten har infallit före ikraftträdandet av denna lag.
	————
	Denna lag träder i kraft den 20 .
	————

2.

Lag

om ändring av 27 och 49 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 27 § 2 mom. och 49 § 1 mom. 1 punkten, sådana de lyder, 27 § 2 mom. i lag 1083/2022 och 49 § 1 mom. 1 punkten i lag 936/2022, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
27 §	27 §
Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare	*Stöd för barn och unga personer som bor i landet utan vårdnadshavare*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller 25 år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.	Ett barn eller en ung person som avses i 1 mom. kan omfattas av stödåtgärder tills han eller hon fyller *23* år eller tills han eller hon har en vårdnadshavare i Finland.
49 §	49 §
Ersättning för specialkostnader	*Ersättning för specialkostnader*
Kommunen och välfärdsområdet ersätts i fråga om en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. för	Kommunen och välfärdsområdet ersätts i fråga om en person som avses i 2 § 2 eller 3 mom. för
1) kostnader som kommunen eller välfärdsområdet orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende, socialvårdstjänster och andra stödtjänster till dess att den unga personen fyller 25 år,	1) kostnader som kommunen eller välfärdsområdet orsakas av placeringen av en minderårig utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem eller någon annan bostadsenhet enligt 28 § och för familjevård, stödtjänster för boende, socialvårdstjänster och andra stödtjänster till dess att den unga personen fyller *23* år,
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

3.

Lag

om ändring av 29 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 29 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
29 §	29 §
Minskning av statsandelen för kommunal basservice med det belopp av grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen	*Minskning av statsandelen för kommunal basservice med det belopp av grundläggande utkomststöd som betalats till kommunen*
För beräkning av minskningen av statsandelen för det grundläggande utkomststödet lämnar Folkpensionsanstalten finansministeriet årligen före utgången av april uppgift om grundläggande utkomststöd som det föregående året betalats ut i respektive kommun, minskat med grundläggande utkomststöd som avses i 19, 46 och 51 § i lagen om främjande av integration *(1386/2010)* och som gäller tidsperioden i fråga	För beräkning av minskningen av statsandelen för det grundläggande utkomststödet lämnar Folkpensionsanstalten finansministeriet årligen före utgången av april uppgift om grundläggande utkomststöd som det föregående året betalats ut i respektive kommun, minskat med grundläggande utkomststöd som avses *i 7 och 63 §* i lagen om främjande av integration och som gäller tidsperioden i fråga.

———

Denna lag träder i kraft den 20 .

———

4.

Lag

om ändring av 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 14 kap. 3 a § 4 mom., sådant det lyder i lag 385/2023, som följer:

Gällande lydelse	*Föreslagen lydelse*
14 kap	14 kap
Särskilda bestämmelser	**Särskilda bestämmelser**
3 a §	3 a §
Finansieringen av arbetsmarknadsstödet	*Finansieringen av arbetsmarknadsstödet*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Den barnförhöjning och den förhöjningsdel *som hänför sig till arbetsmarknadsstödet* finansieras med statsmedel. Det arbetsmarknadsstöd som betalas till en person som avses i 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration finansieras med statsmedel, och den arbetslöshetsförmån som betalats till personen räknas inte in i arbetslöshetsförmånsdagarna 1) under de tre år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om en person som avses *i 2 §* 2 eller 3 mom. i den lagen, 2) under det år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om någon annan än en person som avses i 1 punkten.	*Arbetsmarknadsstödets* förhöjningsdel finansieras med statsmedel. Det arbetsmarknadsstöd som betalas till en person som avses i 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration finansieras med statsmedel, och den arbetslöshetsförmån som betalats till personen räknas inte in i arbetslöshetsförmånsdagarna 1) under de tre år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om en person som avses i *3* eller *4 mom*. *i den paragrafen*, 2) under det år som följer efter den första anteckningen om hemkommun, om det är fråga om någon annan än en person som avses i 1 punkten.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 _____

Förordningsutkast

Statsrådets förordning

om utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 56 § i lagen om främjande av integration (681/2023):

1 §

Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter vid informationsproduktion inom uppföljningen av integrationsfrämjandet

Utvecklings- och förvaltningscentret ska producera information för skötseln av arbets- och näringsministeriets uppgifter enligt 53 § i lagen om främjande av integration (681/2023). För detta ändamål ska utvecklings- och förvaltningscentret bereda det kunskapsunderlag som uppföljningen och utvärderingen av integrationsfrämjandet förutsätter. Beredningen ska göras på ett sådant sätt att främjandet av integrationen av invandrare kan följas upp och utvärderas huvudsakligen för det kalenderår som föregår utvärderingen.

2 §

Utvecklings- och förvaltningscentrets skyldighet att producera information om och göra en sakkunnigbedömning av integrationstjänsternas resultat och hur tjänsterna fungerar

Utvecklings- och förvaltningscentret ska producera information om integrationstjänsternas resultat och hur tjänsterna fungerar. Noggrannheten i de presenterade uppgifterna ska vara på nivån för den kommun eller det sysselsättningsområde som ansvarar för integrationstjänsterna. Uppgifterna ska publiceras i det allmänna datanätet.

Minst en gång om året ska utvecklings- och förvaltningscentret utöver den information som avses i 1 mom. göra en sakkunnigbedömning av integrationstjänsternas resultat och hur tjänsterna fungerar. Sakkunnigbedömningen ska presenteras på riksnivå, på nivån för närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden samt på nivån för den kommun eller det sysselsättningsområde som ansvarar för integrationstjänsterna. Arbets- och näringsministeriet bestämmer tidpunkten för produktionen av bedömningen.

Av sakkunnigbedömningen ska åtminstone framgå

1) de centrala nyckeltalen för integrationstjänsterna och fördelningen av resurserna för dem,

2) hur integrationstjänsterna fungerar, används och finns att tillgå samt deras kvalitet och effekter,

3) utvecklingen av antalet integrationskunder och kundgruppens sammansättning.

Utvecklings- och förvaltningscentret ska dessutom producera annan information om integrationstjänsterna och göra andra sakkunnigbedömningar på arbets- och näringsministeriets begäran.

3 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20